

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਸਿੱਖ ਬੁਲੇਟਨ

The Sikh Bulletin

A Voice of Concerned Sikhs World Wide

January-February 2008

ਮਾਘ-ਫੱਗਣ ਪੜਦ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ

editor@sikhbulletin.com

Volume 10, Number 1&2

Published by: Khalsa Tricentennial Foundation of N.A. Inc; 3524 Rocky Ridge Way, El Dorado Hills, CA 95762, USA Fax (916) 933-8020
Khalsa Tricentennial Foundation of N.A. Inc. is a religious tax-exempt California Corporation.

In This Issue/ਤਤਕਰਾ

Editorial.....1
 Look Who is Talking. Hardev S. Shergill.....2
 Attack on Sikh Missionary Colleges. Hardev S. Shergill...3
 Dasam Granth-Its History. Daljeet Singh.....5
 Two Views on Dasam Granth. Prof. Gurtej Singh.....12
 GGS as the only Sikh Canon. Dr. Jasbir S. Mann.....15
 Dasam Granth Review. Prof. Harinder S Mehboob.....22
 God of Krishan Avtar. Prof. Gurtej Singh.....24
 Report of Sodhak Committee. Prof. Gurtej Singh.....27
 Which 'Banis' did the Tenth Guru recite?
 Principal Harbhajan Singh.....31
 AKJ Missive on events of Vaisakhi 1699.
 Prof. Devinder Singh Chahal.....33
 About Dasam Granth. Pritpal Singh Bindra.....33
 Dr. Jeevan Deol's Presentation. Hardev S. Shergill.....36
 Gobind Sadan and Dasam Granth.....36
 Rashtrya Sikh Sangat.....37
 Sri Dasam Granth Seminar, Sacramento, Feb.23, 2008...38
 IHRO ਮਤੌ, 23 December 2006.....41
 ਰਾਗੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਰੋਧੀ ਹਰਕਤਾਂ ਤੋਂ ਬਾਜ਼ ਆਏ.....42
 ਲਾਂਬਾ ਦਾ ਸਨਮਾਨ.....43
 ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚਾਰ ਗੋਸਟੀ ਦਲ.....46
 ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ- ਸਮੱਸਿਆ ਕੀ ਹੈ? ਤੇ ਹੱਲ ਕੀ?.....47
 ਚਰਿਤ੍ਰ ਪਖਯਾਨ ਦਸਮੇਸ਼ ਬਾਣੀ ਨਹੀ.....49
 ਸੰਖੇਪ ਇਤਿਹਾਸ-ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ.....52
 'ਬਚਿਤਰ ਨਾਟਕ' ('ਅਪਨੀ-ਕਥਾ') ਦਾ ਰੱਬ.....55
 ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਬੋਧ' ਜਾਂ 'ਗਪੇਤ ਪ੍ਰਬੋਧ'.....57
 Book Page.....60

EDITORIAL

**A SPECIAL ISSUE
DASAM GRANTH CONTROVERSY**

Something extraordinary happened on March 28, 2000. That day, the Executive Committee of the SGPC, under the Chairmanship of Bibi Jagir Kaur, unceremoniously sacked the then Jathedar of Akal Takhat, Puran Singh. His claim to fame, among other things, was to declare Sikh Gurus as the progeny of mythical sons of Ram, Luv and Kush. At the same meeting Joginder Singh Vedanti was appointed acting Jathedar of Akal Takhat. He promised to perform his duties **"as per established marvada"**. **But he was lying.** We soon learned that he was the Editor of the blasphemous book **'Gurbilas Patshahi 6'**. On May 14, 2000 he banned any discussion of Dasam Granth (see p.2). He promised to appoint a committee of Sikh scholars to critically examine the contents of this Granth and resolve the controversy for good. As of this date there is no such committee.

His **'hukam'** was in fact a ban against those who were critical of this Granth. Dr. Kharak Singh Mann of Institute of Sikh Studies immediately complied and banned the publication of any articles on this in the Institute's magazine even though he had co-edited with S. Daljeet Singh a book **'Sikhism: Its Philosophy and History'** that had two articles critical of this Granth, one each by **S. Daljeet Singh and Prof. Gurtej Singh.** Both of those articles are reproduced in this issue. Pro Dasam Granthias like **Lamba, D. S. Gill and Virsa Singh** were free to preach Dasam Granth. **We saw through Vedanti and declared him a 'Trojan Horse' in the June 2000 issue of The Sikh Bulletin and demanded his dismissal.** Of course that did not materialize.

Now Mr. Lamba tells us that Vedanti overturned his own **'hukam'** on Nov. 27, 2006 so that Dasam Granthias can blunt the **'propaganda'** against Dasam Granth by the **'trouble makers'**. But the Akal Takhat letterhead letter that he circulates (p.41) has neither the date nor the letter Number. Mr. Lamba has the uncanny ability though to speak for Akal Takhat Jathedar. Several months before S. Gurbakhsh Singh Kala Afghana was actually excommunicated and his books banned, Mr. Lamba had released on the internet an Akal Takhat Hukamnama to that effect but in reality that resolution was not passed that day because of opposition from within the group of five and intervention by several concerned Sikh scholars who opposed that action of the Jathedar.

Editor in Chief

Hardev Singh Shergill

Editorial Board

Avtar Singh Dhami, USA
 Gurpal Singh Khaira, USA
 Gurcharan Singh Brar, Canada
 Dr. Sarjeet Singh Sidhu, Malaysia

Production Associates

Amrinder Singh
 Sachleen Singh

This issue of the Sikh Bulletin is only in electronic format being sent to those whose email addresses we have. If you or someone you know would like to receive it please provide the email address. You may also pass it along to those on your email list.

The views expressed by the authors are their own. Please send the feedback and inputs to:

editor@sikhbulletin.com

Our Website: www.sikhbulletin.com

Mr. Lamba was joined by several others at Sacramento's Bradshaw Road Gurdwara on Feb. 23rd for a seminar on Dasam Granth. All the speakers were vehement that 'entire' Dasam Granth was the composition of Guru Gobind Singh and the people who are denigrating Dasam Granth are ultimately targeting Guru Granth Sahib.

One of the speakers was **Gurinder S. Mann** from Leicester, UK. Dasam Granth was the topic of his Master's thesis in 2000 and like scores of other graduates of Hindu and Patiala Universities he 'proved' entire Dasam Granth to be the creation of Guru Gobind Singh. His entire presentation was based on comments on projected pictures. There was uncanny resemblance of his presentation to the one by **Dr. Jeevan Singh Deol**, [whom I affectionately call '**McLeodian grand student**' because he is a student of **Dr. Harjot Oberoi**,] at the October 2, 2000 meeting of The Smithsonian that I attended (**See p. 35**).

Bradshaw Road Gurdwara has lately come under the control of **AKJ** and they sponsored this seminar, along with Damdami Taksal, although under the name of Khalsa Alliance, perhaps their new 'sanitized' name. Dr. Parhar, the President of this Gurdwara and Dr. Cheema, the stage secretary for the seminar had both asked to speak at one of our seminars at the Roseville Gurdwara many years ago where they attacked our efforts at reforming the Sikh practices in the Gurdwaras in their speeches in side while their comrades, under the valiant command of **Navjot Khalsa**, raised slogans of 'death to Kala Afghana, death to Prof. Gurtej Singh and death to Shergill, outside while committing vandalism. Hardev Singh Shergill

LOOK WHO IS TALKING

[From The Sikh Bulletin July 2000]

'Gurmatas' adopted by the Guru Panth at Sri Akal Takhat Sahib on May 14, 2000.

On May 14th 2000, some Sikh leaders held a gathering at Sri Akal Takhat Sahib and 'representatives' of the Panth made some decisions in the name of the Panth and adopted the following Gurmatas. *Editorial comments follow in italics, section by section:*

Gurmata No. 1 has four parts to it:

- i) "...effort should be made by all Sikh organizations to propagate Sikhism in a simple and common man's language..."
Do they mean the language of Sant Singh Maskeen, his disciples, Jathedar Puran Singh and Deras?

- ii) "...dreadful problems facing the world and mankind...should be made to solve, in particular, the problems of...Aids..."

We did not know Aids was a Sikh scourge let alone it had reached epidemic proportions among Sikhs so as to attract the attention of our religious leaders who have better things to do, such as, getting our youth released from Indian Jails and our Dharmi Fauji's taken care of. Please read the letter of a Dharmi Fauji on p.4. How can a nation that cannot solve its own problems, solve the problems of the world? Should not charity begin at home? Our scourges are RSS, quasi - Sikh scholars and leaders, and Granths, other than the Adi Granth.

- iii) "...to inculcate teachings of Gurbani, in the hearts of the Sikhs and to urge them to shape their lives accordingly, a board of Gursikh scholars should be constituted..."

Bravo! Here we thought we already have had for a long time a board of Gursikh scholars in the person of our Jathedars. What is needed is not yet another board but a body of dedicated sewadars/missionaries who would go into the villages and work at the grass roots level to spread the true message of Sikhi to the masses much in the same manner as the work done by the volunteer missionaries of the Mormon faith.

- iv) "A committee of historians dedicated to Sikh doctrine should be constituted in order to remove confusion created by anti-Panthic forces and the so-called scholars as part of a conspiracy or out of ignorance and to get Sikh history rewritten and published in a scientific manner, after getting it tested on the touch stone of Gurbani..."

This is a very noble thought but unfortunately it is merely a lip service and smoke screen. If Jathedar Vedanti wants the historians to test what they write with the touch stone of Gurbani, why did he not apply the same test to 'Gurbilas Patshahi - 6' that he compiled and had 'Who is Who' of Sikh Panth endorse in glowing terms? We have been taken for fools for a long time, but no more.

Gurmata No. 2 has three parts to it:

- i) "Today's representative Panthic gathering unanimously resolves that the Khalsa Panth...is unique and distinct, both in form and doctrine...today...it is a matter of regret that some narrow-minded forces are still not inclined to give a status of equality to men of all faiths..."

We are lead to believe that the above (narrow-minded forces) is a reference to the shenanigans of RSS but at the personal request of Mr. Badal the new acting Jathedar of Akal Takhat Joginder Singh Vedanti chose not to name RSS. So much for courage of one's conviction.

- ii) “Taking serious notice of such conspiracies and expression of sentiments and actions that smack of narrow thinking, this Panthic gathering at the Akal Takhat directs the principal party of the Sikh nation (Akali Dal) ...should get provisions included in the Constitution that will ensure the preservation of the uniqueness of doctrine, form and traditions of Sikhism...”

Now which Akali Dal does this illustrious group of Sikh leaders mean? Every time a political leader has been thrown out of the Akali Dal, he has created his own Akali Dal. What is left has no resemblance to the ideals of the original Akali Dal. The faction in power, Badal Akali Dal, preaches ‘Punjabiyaat’, whatever that term means and is lead by a Kesadhari Hindu. It is high time that there is a rebellion in all the various Akali Dals which leads to ouster of the present leadership and emergence of united original Akali Dal under new, honest and enlightened leadership that we the Sikhs in diaspora can support and be proud of.

- iii) “All Sikh organizations should feel duty bound to follow only the ‘rehat maryada’ approved by Sri Akal Takhat Sahib.”

Left unanswered are the questions: Are Sant Smaj and Deras exempt from following Akal Takhat Maryada and free to adopt and follow their own as they currently do or; Are they to be treated as non-Sikh organizations and institutions and left alone to go their own way as are the Radhaswamis?

Gurmata No. 3 deals with only one issue that of Dasam Granth:

“Today’s Panthic gathering takes a very serious note of attempts being made to raise controversy on Dasam Granth in the press, because it is likely to further complicate matters. Therefore, it is unanimously resolved that **all controversy in the newspapers on this subject should cease forthwith.** At the same time, the SGPC, the representative religious body of the Panth, is hereby directed that through its Dharmik Salahkar Board (Religious Consultative Board), it should arrange seminars and discussions for Sikh scholars on this subject, so that, a unanimous, universally accepted and meaningful decision may be taken after deep research and investigation in a cordial and friendly manner as per Panthic practice and tradition.

How much faith can we place in the SGPC and the person of Takhat Jathedars? How long has the Dasam Granth controversy been raging? How long can we allow it to simmer? Is SGPC prepared to enforce the reading and interpretation of only Sri Adi Granth Sahib in Gurdwaras? Is it prepared to promulgate a ban on Hemkunt Yatra? Is it prepared to call for removal of Dasam Granth from Gurdwaras that already display it alongside Adi Granth and

engage in its Akhandpath? We think the time for seminars and discussions on this topic is already gone and time for action has arrived. Time to rethink and redefine our Ardas and rehat maryada tested on the touchstone of Gurbani (i.e., Adi Granth only) has also arrived.

To staff the various committees suggested by the ‘Guru Panth’ at Sri Akal Takhat Sahib on May 14, 2000 and to accommodate the sentiments of those who would endlessly discuss, debate and delay hard decisions, The Sikh Bulletin suggests the following names for staffing Vedanti committees:

1. Joginder Singh Vedanti, Jathedar Sri Akal Takhat Sahib.
2. Manjit Singh, Jathedar Sri Kes Garh Sahib
3. Kewal Singh, Jathedar Sri Damdama Sahib
4. Bhai Ranjit Singh, Sabka Jathedar Sri Akal Takhat Sahib
5. Bhai Devinder Singh
6. Bhai Harjinder Singh (Sri Nagar Wale)
7. Bhai Harbans Singh (Jagadhari Wale)
8. Baba Thakur Singh (Damdami Taksal)
9. Baba Kashmiri Singh
10. Giani Mohan Singh
11. Giani Puran Singh, Sabka Jathedar Sri Akal Takhat Sahib
12. Giani Sant Singh Maskeen
13. Mahaan Sant Shiromani Baba Maan Singh Ji Pihowa (Bhewe Wale)
14. Mahant Mangal Singh
15. Sant Baba Amar Singh Barundi
16. Sant Baba Gurbachan Singh (Kali Kambali Wale)
17. Sant Baba Darshan Singh Dhakki (Unless he is still in jail)
18. Sant Baba Jagjit Singh
19. Sant Baba Nahar Singh

Hardev Singh Shergill

ATTACK ON SIKH MISSIONARY COLLEGES

[An Editorial in The September 2002 Sikh Bulletin]

“*Scholars warned against distorting Sikh History*”, reads the headline in Gurcharanjit Singh Lamba’s internet promotion of dateline August 5, 2002, news in The Tribune. “*Some Sikh missionary colleges and their writings have come under fire from certain ‘Panthic’ organizations and a number of intellectuals.*” Paper names the following:

Organisations:

Damdami Taksal
Akhand Kirtani Jatha
Budha Dal
Tarna Dal Shaheedi Misal
Tarna Dal Harian Belan
Gurmat Sidhant Parcharak Sant Smaj

Intellectuals:

Bhai Mohkam Singh
Giani Sher Singh
Dr. Harbhajan Singh
Dr. Harpal Singh Pannu
Mr. Sukhdev Singh Bhaur

We ask the readers to please remember these organizations and Sikh intellectuals.

We invite all these intellectuals, leaders of these ‘panthic’ organizations, Jathedars and management committees of Patna Sahib and Hazoor Sahib, all those others who believe in Dasam Granth as the bani of The Tenth Nanak, and especially S. Gurcharanjit Singh Lamba, to please gather their wives, daughters, sons, fathers, mothers and all those family members they hold dear to read and explain the following from Dasam Granth. Since Gurbani preaches that its teachings should be made part of one’s daily life, they should also have handy the ਸਮਗਰੀ (ingredients) listed in there so they might practice what Dasam Granth preaches.

ਪੋਸਤ ਭਾਂਗ ਅਫੀਮ ਖਿਲਾਏ, ਆਸਨ ਤਾਂ ਤਰ ਦਿਯੋ ਬਨਾਇ ।
 ਚੁੰਬਨ ਰਾਇ ਅਲਿੰਗਨ ਲਏ, ਲਿੰਗ ਦੇਤ ਤਿਹ ਭਗ ਮੋ ਭਏ ॥੨੪॥
 ਭਗ ਮੋ ਲਿੰਗ ਦਿਯੋ ਰਾਜਾ ਜਬ, ਰੁਚਿ ਉਪਜੀ ਤਰਨੀ ਕੇ ਜਿਯੋ ਤਬ ।
 ਲਪਟਿ ਲਪਟਿ ਆਸਨ ਤਰ ਗਈ, ਚੁੰਬਨ ਕਰਤ ਭੂਪ ਕੇ ਭਈ ॥੨੫॥
 ਗਹਿ ਗਹਿ ਤਿਹ ਕੇ ਗਰੇ ਲਗਾਵਾ, ਆਸਨ ਸੋ ਆਸਨਹਿ ਛੁਹਾਵਾ ।
 ਅਧਰਨ ਦੋ ਦੋਊ ਅਧਰ ਲਗਾਈ, ਦੁਹੁ ਕੂਚਨ ਸੋ ਕੂਚਨ ਮਿਲਾਈ ॥੨੬॥

(ਚਰਿਤਰ ੪੦੨)

(ਚਰਿਤ੍ਰ ਨੰ: ੪੦੨, ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਪੰਨਾ ੧੩੫੭-੫੮, ਛਾਪਕ: ਭਾਈ ਚਤਰ ਸਿੰਘ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ)

We ask for readers’ forgiveness for not giving the meaning of the above ‘bani’ because it is too pornographic for our tastes but we direct readers to S. Gurcharanjit Singh Lamba’s address on p.31 of this issue. He can oblige you with proper meaning.

ਜੇ ਅਮਲਨ ਕਹੇ ਖਾਇ ਖਤਾ ਕਬਹੂੰ ਨਹਿ ਖਾਵੈ ।
 ਮੁੰਡਿ ਅਵਰ ਨਹਿ ਜਾਹਿ ਆਪੁ ਕਬਹੂੰ ਨ ਮੁੰਡਾਵੈ ।
 ਚੰਚਲਾਨ ਕੇ ਚਿੱਤ ਚੋਰ ਛਿਨ ਇਕ ਮਹਿ ਲੈਹੀ ।
 ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਭਾਮਿਨਨਿ ਭੋਗ ਭਾਵਨ ਮਨ ਦੋਹੀ ॥੨੩॥੫.੧੯੯੧

ਅਮਲ ਪਾਨ ਸੁਭ ਅੰਗ ਧਨਖ ਸਰ ਜਿਨ ਲਯੋ ।
 ਹੈ ਸੋ ਨਰ ਜੀਵਤ ਮੁਕਤਿ ਜਗਤ ਭੀਤਰ ਭਯੋ ॥੨੭॥

(ਚਰਿਤਰ ੨੪੫)੫.੧੯੯੨

ਭਾਵ - ਜਿਹੜੇ ਮਨੁੱਖ (ਸ਼ਰਾਬ, ਭੰਗ, ਅਫੀਮ ਆਦਿ ਦੇ) ਅਮਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਦੀ ਧੋਖਾ ਨਹੀ ਖਾਂਦੇ। ਉਹ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਤਾਂ ਮੁਨ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਹੀ ਠੱਗ ਸਕਦਾ। ਸੁੰਦਰੀਆਂ ਦੇ ਮਨ ਇਕ ਖਿਨ ਵਿਚ ਮੋਹ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਦੀਆਂ ਮਨ ਭਾਉਂਦੀਆਂ ਇਸਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਭੋਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ‘ਸੁੱਭ’ ਨਸ਼ੇ ਜੋ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਮਾਨੋਂ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਮੁਕਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ

ਕਬਹੂੰ ਨ ਖਾਏ ਪਾਨ, ਅਮਲ ਕਬਹੂੰ ਨਹਿ ਪੀਯੋ ॥
 ਕਬਹੂੰ ਨ ਖੇਲ ਅਖੈਟਨ ਸੁਖ ਸੁਰਧਨ ਕਹ ਦੀਯੋ ॥
 ਕਬਹੂੰ ਨ ਸੋਧਾ ਲਾਇ ਰਾਗ ਮਨ ਭਾਇਯੋ ॥
 ਹੋ ਕਰਯੋ ਨ ਭਾਮਿਨ ਭੋਗ, ਜਗਤ ਕਯੋ ਆਇਯੋ ॥੨੮॥

(ਚਰਿਤਰ ੨੪੫)੫.੧੯੯੨

"They charged the missionaries, including Gurmat Missionary College, of ‘distorting’ and ‘ridiculing’ the

‘Bani’ of Sri Guru Gobind Singh and making an effort to ‘disseminate’ disbelief about history.”

What is puzzling is that these ‘Panthic Organizations’ and intellectuals are attacking the very institutions that have managed to perpetuate correct version of Sikhi, according to Panthic Rehat Maryada, inspite of lack of cooperation from our historical institutions. Countless individuals in true Sikhi manner have given their *tan*, *man* and *dhan* to that cause. Now that finally there is some movement for cooperation between these voluntary and historical institutions, it becomes a matter for concern? Does that pose a danger to the Panth or to these ‘manmati’ organizations?

“Bhai Mohkam Singh of Damdami Taksal said though guruship was bestowed upon Sri Guru Granth Sahib, ‘Dasam Granth’ was also important for the Sikhs, as it was the source of daily prayers and for administering ‘amrit’.”

Bhai Mohkam Singh is wrong when he uses the word ‘amrit’ for ‘Khande Di Pahul’. ਨਾਨਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਏਕ ਹੈ ਦੂਜਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਹਿ ॥ ੫. ੧੨੩੮ ॥ But he is right that three of the five banis that are not in AGGS appear in Dasam Granth: Jap Sahib p.1; Sawiyya p.13; and Chaupai in Triya Charitar 377 on p.1386. If the readers examine Principal Harbhajan Singh’s article on page 13 of this issue they will notice it was not always the case. In fact we do not know exactly what happened on Vaisakhi 1699.

Some people very strongly believe that because this has become the tradition, therefore it cannot be changed. First question is, when did it become the tradition? Secondly, why cannot an incorrect tradition be changed? After all Guru Nanak was only a child when he challenged the centuries old tradition of *janeu* and a host of other traditions. Then there are those who cite the example of USA’s and the world’s largest religion, Christianity, to convince us to not to question certain beliefs. We are told that Christians do not question the ‘virgin’ birth and resurrection’ of Jesus (p.11). But they fail to see that Gurbani rejects both of those concepts:

ਜੈਸੇ ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਬਿਨੁ ਬਾਲੁ ਨ ਹੋਈ ॥ ਬਿੰਬ ਬਿਨਾ ਕੈਸੇ ਕਪਰੇ ਧੋਈ ॥ ੫. ੮੭੨ ॥
 ਕਬੀਰ ਮਾਨਸ ਜਨਮੁ ਦੁਲੰਭੁ ਹੈ, ਹੋਇ ਨ ਬਾਰੈ ਬਾਰ ॥
 ਜਿਉ ਬਨ ਫਲ ਪਾਕੇ ਭੁਇ ਗਿਰਹਿ ਬਹੁਰ ਨ ਲਾਗਹਿ ਡਾਰ ॥੩੦॥੫.੧੩੬੬॥

Besides, other than AGGS, ਕਿੰਤੂ ਪ੍ਰੰਤੂ is a Sikh’s Guru given right. **Remember Daadu’s grave incident?**

“Giani Sher singh of the Nihang Jatha, Tarna Dal Harijan Belan, gave details on how the ‘Bani’ of Sri Guru Gobind Singh was also same in spirit, tone and tenor of Sri Guru Granth Sahib. He said Akal Takhat had already given its findings that each and every word of the ‘Dasam Granth’ had come from the pen of Guru Gobind Singh.”

Giani Ji's first statement betrays the fact that at the very least he has not read both the Granths he is talking about. Second statement is *a patent lie*. [The **Shiromani Committee, in its Letter No. 36672, dated August 3, 1973 to S. Santokh Singh of Chandigarh, categorically stated that 'Chritro Pakhyan' is not the writing of the Tenth Guru.**] Further statements by Dr. Harbhajan Singh and Dr. Harpal Singh Pannu of Punjabi Univ. and Mr. Sukhdev Singh Bhaur, Secretary-General of the Sarb Hind Shiromani Akali Dal (Tohra, Ghataura and Bedi) are in the same vein.

What is happening is a concerted effort to thwart every effort at reformation in Sikhi. No wonder our situation today is no different than hundred years ago when Bhai Kahn Singh Nabha had felt compelled to write '*Ham Hindu Nahin*' and for which he was condemned in certain circles and accused of fostering Hindu Sikh disunity. His observation then holds true today: He termed his critics "*ignorant Sikhs and selfish Hindus*". It is up to Mr. Lamba and his associates in India and Messers Tarlochan Singh Nahal, Navjot Khalsa, Ajit Singh Pannu and Mukhtiar Singh Ghuman in USA to determine which one they are.

Too much is happening, both at home and abroad, to distract us from Guru's path in a well coordinated and concerted way. Unfortunately our premier institutions such as **SGPC, Akal Takhat Sahib and Institute of Sikh Studies** are conspicuous by their silence. Only people who are *defending the faith are the Missionary colleges* themselves. We direct our readers to Mr. Lamba's attack on our Missionary Colleges in his article in the July 2002 issue of 'Sant Sipahi' and to S. Baljit Singh Khalsa's response, among others, in the August 2002 issue of 'Sikh Phulwari'. For *Lambaesque lies* and distortions for events in USA, you may visit Akhand Kirtani Jatha's website at: <http://www.panthkhalsa.org>. There, in addition to Dr. Parhar's letter (p.13), you will find other material that gives you a snapshot of today's Akhand Kirtani Jatha mentality.

Unfortunatly, we as a community do not read much but make strong opinions on hearsay. To discerning minds we make an appeal to read for yourself the writings of Bhai Randhir Singh, 'Sant Baba' Gurbachan Singh of Damdami Taksal, S. Gurbakhsh Singh Kala Afghana and two essays by Prof. Gurtej Singh and S. Daljeet Singh on Dasam Granth in 'Sikhism: Its Philosophy and History', published by IOSS, Chandigarh, and as a true Sikh find out for yourself who is misleading you and who is not.

We have one Guru and one Sikh Canon and that is enshrined in Guru Granth Sahib, bequeathed to us by The Tenth Nanak, Guru Gobind Singh Ji. (Hardev Singh Shergill)

DASAM GRANTH - ITS HISTORY

Daljeet Singh

From Sikhism-Its Philosophy and History, Published by Institute of Sikh Studies, Chandigarh

INTRODUCTION

Since the time the writings *or pothis*, to be later compiled and called the *granth* of the Tenth Master, were originally found, there has been a controversy about their authorship, authenticity and historicity. Very few persons have made a serious study about their genuineness. The issue is important, and writers like O'Connell and others have often made accusations like: "A conspicuous deficiency already mentioned is the general reluctance to grapple effectively with the Dasam Granth. The period whence it comes is absolutely crucial, and until it is adequately treated, we shall continue to grope in our efforts to trace the course of Sikh history or development of Sikh tradition". It is, therefore, necessary to assess the veracity of facts, and to indicate the probabilities of the issue, so that it is understood in its right academic perspective.

HISTORY - 18TH CENTURY CHHIBBER'S STORY

Most of the evidence about the present work called the 'Dasam Granth' is negative. The earliest reference about some writings by the Tenth Master is by Chhibber in his 'Bansavalinama'. Contemporary historians of the period of Guru Gobind Singh like Sainapat, Bhai Nandlal, Chaupa Singh, Sewadas, Koer Singh or Bhai Mani Singh, make no mention of the Dasam Granth or any such writing in the period. This negative evidence is quite significant and strong. For, had there been any compilation like the Dasam Granth, these contemporary chroniclers could never have failed to mention it. The first reference to some writings by the Tenth Guru is in Chhibber's 'Bansavalinama' written 71 years after the Guru's demise. This volume, as assessed by scholars like Jaggi, Kohli and others, has not been found to be very reliable as to its dates and other particulars. Besides, the author himself says that he is no chronicler, but has based the writing merely on hearsay, and just as a matter of his hobby: "I state what I had heard and what I could recollect." "This hearsay I record just by way of my hobby (*shauk*)¹" Thus, Chhibber himself discounts the historical accuracy of his statements, for, he claims to belong only to the third generation of a Brahmin family whose head was a contemporary of the Tenth Master. Further, two important points have also to be kept in view. First, most Brahmin writers always have a strong, natural and understandable bias to give a Brahminical colour to the Sikh religion and its history, even though all the Sikh Gurus were emphatic to proclaim the independence of their system and the Panth. The Fifth Master wrote:

"I keep not the Hindu fast, nor do I observe Muslim month of fast;

*I serve only Him, who emancipates all; He is my Gosain;
He is my Allah; I have found release from the Hindus as from
the Turks;
I visit not the pilgrim places of Hindus, nor go to Kaaba for
Haj;
I serve only God, I serve not any other;
I worship not the Hindu way, nor say the Muslim prayers;
I bow to the one God within my heart;
I am neither a Hindu, nor a Muslim;
For, my body and life belong to Him, Allah and Ram²."*

Second, Guru Gobind Singh had put the final seal on this complete separateness, by the creation of the Khalsa, the Nash Doctrine (Dharam Nash, Bharam Nash, Karam Nash, Sharam Nash and Janam Nash), and the declaration of Guru Granth Sahib as the sole Ideological Guide and Living Guru of the Sikhs. Yet, these writings have shown a subtle tendency to reshape and reframe Sikh events, so that these are accepted by the gullible as a part of the Brahminical tradition.

Following is what Chhibber records: The Guru got written a Granth (book) called 'Samundar Sagar'. Later he got it thrown in a river." "Later still he composed other writings." "But, during the battles at Anandpur, the leaves of these writings or packets (*Sanchian*) were scattered to the wind and lost³." Chhibber is vague about the contents or nature of these writings. Once he calls it 'Samundar Sagar', at another time 'Avtar Leela'. There is no reference at all to 'Dasam Granth', 'Bachittar Natak', 'Chandi Charitar', 'Chandi di Var', 'Charitropakhyan' or 'Chaubis Avtar', as these are called now.

It is clear that it was peace time when the Guru had thrown the Samundar Sagar Granth in the river. Could it ever happen that he would *destroy gurbani*, his own or that of earlier Gurus, or any thing of value to Sikhs? *Gurbani* has always been considered sacred, and been venerated more than even the Guru. Evidently, the writings were such as could conveniently be discarded. The argument applies doubly to the packets that were never completed or compiled, and were allowed to be scattered.

Thus, Chhibber's story adds nothing to our knowledge about the Dasam Granth writings, their compilation or loss. Therefore, the negative evidence of all contemporary chroniclers, coupled with the evidence of Chhibber's story, shows that till the end of the 18th century, there was nothing known about *any granth* of the Tenth Guru, or any writings now regarded as its chapters or contents. In fact, the *only granth* or compilation mentioned in the literature is 'Vidya Sagar' or 'Samundar Sagar Granth', the contents of which have no relation to the present Dasam Granth.

CHHIBBER'S STORY CONTRADICTED

Chhibber alleges three facts. First, that the Tenth Master

initially created a *granth* called Samundar Sagar, and had it thrown into a river. Later, some papers (*Sanchis*) were prepared, but these, too, were scattered to the wind and lost in the time of battles. Second, he records that in 1725 A.D. Bhai Mani Singh compiled a *granth* combining the *bani* of Aad Granth and the writings that subsequently came to be called Dasam Granth⁴. For doing this mix-up, and thereby violating the prescribed sequence or method of writing *gurbani*, a poor Sikh, when he saw the combined *granth*, cursed Bhai Sahib saying that just as he had disjoined the *gurbani* and mixed it up, he would also be cut to pieces⁵. Chhibber never writes chronologically. For example, in a still later couplet no. 389, he writes that in 1698 A.D. Guru Gobind Singh rejected the request of the Sikhs to combine the Aad Granth with his own writings⁶. It is very significant that the entire book of Chhibber is packed with his use and narration of Brahminical practices, and stories of demons, fairies, Horn, Mantras, curses, etc., even though he knows that these are opposed to the doctrines in the Guru Granth Sahib. In short, his Brahminical faith and prejudices are glaringly evident.

In addition, the above version of Chhibber, we find, is contradicted both by Gian Singh and Sarup Das Bhalla on all the essential points concerning Dasam Granth writings. Gian Singh never mentions that Samundar Sagar Granth or *Sanchis* of Avtar Leela stories were prepared, thrown or lost. He also contradicts Chhibber that Sikhs at any time made a request to the Guru to combine his *bani* with the Aad Granth. All he states is that once Sikhs requested the Guru to compile his own *bani*, but he categorically declined to do so, saying that such a request should never be made again⁷. He also contradicts Chhibber's version that Bhai Mani Singh ever combined the two, and later suffered a 'curse' from a poor Sikh for doing so. He only states that in response to a suggestion by some Sikhs, he *wrote gurbani* in separate words for the purpose of explaining its meaning (*teeka*), and that the *sangat* disapproved of it, saying that he would suffer for it. But the *sangat* conceded that his faith in the Guru will remain unshaken. This satisfied Bhai Sahib⁸. However, he indicates that on the request of Sikhs, he collected the *bani* of Guru Gobind Singh⁹.

'Mehma Parkash' of Sarup Das Bhalla, a late 18th century or an early 19th century production, materially gives the same impression as does Gian Singh. Bhalla, a non-Brahmin, contradicts all the three assertions of Chhibber, namely, the preparation or loss of *any granth* like Samundar Sagar or *Sanchis* of other writings, the request of Sikhs to the Guru to add his *bani* to the Aad Granth, or any combined compilation by Bhai Mani Singh, and the curse by a poor Sikh. On the other hand, Bhalla gives the story that the Guru got prepared a *granth*, since lost, called Vidya Sagar, which constituted translations of Sanskrit literature¹⁰. He does not say that the Sikhs ever requested the Guru to include his

bani in the Aad Granth, nor that Bhai Sahib ever produced any such compilation.

These being the realities, there is little doubt that Chhibber's version is not only unworthy of reliance, but is clearly the result of a prejudiced twist to facts as they really were. For, it is unthinkable that Bhai Sahib would ever combine the two, as alleged by Chhibber and as now sought to be supported by the presence of the Delhi and Sangrur *birs*, when he knew full well that the Guru had clearly frowned upon such an idea. Had Bhai Sahib prepared any *bir*, it would be the authentic version, and there could never have been the possibility of such widely variant versions of the *granth*, as actually exist now. For, every *bir* would have been a copy of it. Nor is there any reason for the complete disappearance of it. Because, we find, that the Delhi *bir*, which has no history, is certainly not Bhai Sahib's production.

For the reasons and facts given above there is little doubt that the story of Chhibber stands belied, and that the version that Bhai Mani Singh compiled the Dasam Granth, is a distortion that has no historical, ideological or factual basis or possibility.

19TH CENTURY

The existence of Dasam Granth is mentioned for the first time in mid-nineteenth century by Bhai Santokh Singh, and later by Giani Gian Singh and others. Later, Bhai Kahn Singh and others repeat the story of Bhai Santokh Singh, suggesting that the *bir* of Dasam Granth was compiled by Bhai Mani Singh. It is also stated that there were many objections to the compilation in one volume of the various writings that had earlier existed separately. But, the final decision to do so or not, rested on the chance factor of the success or otherwise of the mission of Sukha Singh and Mehtab Singh against Massa Ranghar. The reality, however, is that none of these writers have given any shred of evidence to support the story of its compilation. In the absence of any authentic historical evidence, it is simply impossible to attribute the present collection, or any part of it, to Bhai Sahib. It is equally impossible to believe that if a respected contemporary of the Guru like Bhai Sahib had really compiled *the granth*, or any part of it, there could ever have been a controversy about it among the Sikhs so as to require them to resort to the chance decision depending on the success of Mehtab Singh and Sukha Singh. Bhai Mani Singh's position being preeminent as a trusted scribe and devout Sikh of the Guru, could any Sikh or *Panth* disregard or doubt his testimony about the Dasam Granth, if it had been there? There is, thus, little doubt that the story of Dasam Granth's compilation by Bhai Sahib has no historical basis. In fact, it is a motivated fabrication to give credence to the story of Dasam Granth compilation.

LETTER BY BHAI MANI SINGH

The supportive story of a letter written by Bhai Sahib, about the collection of Charitropakhyan, to Mata ji at Delhi is another fabrication. Dr Jaggi has examined in detail the veracity of this letter and found it to be unreliable. The method of writing separate words, as in this letter, was not at all in vogue in the time of Bhai Sahib. Nor is the practice visible in the contemporary manuscripts. The words or language used also relates to a later period. Besides, the use of *bindi*, other features, *matras* and shape of letters are comparatively modern. Very probably the letter is written by a metallic nib which was not available in those times. The words used are rather unsophisticated and could not have been from a learned *gurmukh* like Bhai Sahib. It is also strange that the letter mentions 303 Charitars or stories, whereas everywhere else the number is 404¹¹. Nor has the letter been forthcoming from a natural custody. It was never heard of in the 18th or 19th centuries, and its appearance is only a mid 20th century phenomenon. It is strange that Dr Ashta who accepts it, has done so virtually without any examination of it. Charitropakhyan is a writing which no Sikh, *granthi*, or scholar has been willing to read or send to his mother, sister or daughter. No one has so far read it out in the open *sangat*. It is, indeed, unlikely that a *gurmukh* like Bhai Sahib would send its manuscript to venerated Mata ji. It is, thus, historically baseless to connect Bhai Sahib or Mata ji in any manner with the collection or compilation of Dasam Granth or any part of it.

The above rationale makes it plain that there is no evidence whatsoever of the existence of Dasam Granth or any part of it in the 18th or even the 19th century. All we now know is the later appearance of some manuscripts or *Birs* of the Dasam Granth. Four of them are regarded as the oldest. We shall consider their reliability or authenticity.

BHAI MANI SINGH BIR

Raja Gulab Singh of Delhi purchased a *bir* in 1944-45, which is known as the Bhai Mani Singh Bir. Nothing historically verifiable is known about it, except a story given by him that a soldier of Ranjit Singh found or looted it during an attack on Multan in 1818 A.D. The soldier then shifted to and settled at Hyderabad. How the *bir* got to Multan and remained unknown for 125 years, is quite enigmatic and unexplained. External evidence about its history is completely missing. The *bir* is far from being a speaking manuscript. For, the authorship is unknown, as also the place or time of its compilation. In a corner of a page there is a slanting postscript, recording 1713 A.D. as the date of it. Jaggi's examination and its photocopy clearly show it to be a suspicious interpolation. The ink and writing of this entry are different from those of the original *bir*. The handwriting and shape of letters are also comparatively crude. Its introduction in slanting lines in a corner proves its belated character¹². In fact, it is a thoughtless fabrication of

the date. For, the story of Bhai Sahib's collection of its parts and the Panthic decision to have them in one volume following Massa Ranghar's death, relate to a time about two decades later.

All the internal evidence of the *bir* is against its authenticity. Jaggi finds that the writer of the *bir* does not seem to be a good scribe or to have a good knowledge of the Gurmukhi script or the Punjabi language¹³. Therefore, it is not at all possible to connect this *bir* with Bhai Sahib. On the other hand, the scribe is a Hindi-knowing person who is distinctly interested in distorting the Sikh doctrines and mixing up Sikh literature with Puranic literature. And this is, exactly what he has done. The *bir* comprises both the bani of the Gurus and that of the Dasam Granth. *Gurbani* has not been recorded as in Guru Granth Sahib, i.e., raag-wise. It is done Guru-wise and Bhagat Bani is mostly at the end of the combined volume. It shows conclusively that the scribe is a non-Sikh who, without any knowledge of the prescribed method of writing *gurbani*, is out to do the heretical distortion of mixing-up *dhur ki bani* with Puranic myths about worship of Devis and Avatars. For, no Sikh, and much less a *gurmukh* like Bhai Sahib, could ever plan to combine the two and flout the sacred sequence of *gurbani* (written raag-wise) laid down by the Gurus. The shape of writing and its language suggest that the distortion was done long after the demise of Bhai Sahib, when the Sikh world was engaged in its life and death struggle with the Empire and the invaders.

Thus, the lack of any history of the manuscript for over 200 years, its internal evidence of interpolation, shape of letters and language, together with the heretical change of method in writing *gurbani*, and its mix-up with Puranic and Avtar-worship literature, conclusively exclude the possibility of the *bir* being a production of Sikh quarters. On the other hand, the probability is that it is a compilation by those either unacquainted with Sikh doctrines, _ tradition and literature, or those out to confuse the Sikh ideology. In any case, the manuscript has no historical or academic value as an authentic *bir*.

MOTI BAGH BIR

The *bir* of Moti Bagh is another manuscript that has no verifiable history. In 1959, one Natha Singh stated that his ancestor, one Hakam Singh had given this *bir* to Maharaja Mohinder Singh (1862-1876 A.D.), that earlier one Nahar Singh had obtained it from Charat Singh, son of Sukha Singh, and that the former had been obtaining for it a grant from Maharaja Ranjit Singh¹⁴. But, no part of its history is verifiable, or is otherwise corroborated. Nor is there anything in the internal evidence of the *bir* to support the story or any part of it. The *bir* shows that it had been compiled by more than one person. Jaggi opines that the age of the paper and

the character of words and writing show that it could not have been compiled earlier than a hundred years after the demise of the Tenth Guru.

SANGRUR BIR

The *granthi* at gurdwara Deodi Sahib Dewan Khara, Sangrur, says that in 1857 A.D. the *bir* had been presented to the Raja by a Pathan of Delhi, when he had gone there in aid of the British. The *bir* was in two parts, pages 1 to 600 contained *gurbani* from Guru Granth Sahib, and pages 601 to 1166 the chapters that form Dasam Granth. The first part stands lost. Its history before 1857 A.D. is unknown¹⁵. Internal evidence suggests that it is a combined collection of *bani* from the Guru Granth Sahib and the chapters of Dasam Granth. Since the very system of combining *dhur ki bani* with Puranic and Avtar and other literature is opposed to the specific tradition laid down by the Gurus, the heretical mix-up has been done, as explained earlier, by non-Sikh elements. For, it is inconceivable that a composition like the Charitropakhyan, which even the SGPC, vide, its letter no. 36672 dated 3.8. 1972, has declared to be a composition from Hindu mythology and not by the Tenth Master, could have been combined with sacred *gurbani* by any Sikh. This fact alone shows conclusively that the Dasam Granth, which contains Charitropakhyan, could never be a compilation of Sikh quarters, much less could it be by the Tenth Guru. The *bir*, thus, is of no historical or academic value.

PATNA BIR

The Patna Bir has also no historical value. Nothing worthwhile about it was narrated to Jaggi when he examined it there¹⁶. The writing is simple, except that red ink has also been used. The arguments against the authenticity of its compilation, production, and mix-up of the Tenth Master's *bani* with Charitropakhyan, as noted earlier, also apply to this volume. Jaggi feels that the condition of the paper, shape of letters, writing, etc., suggest that it is a production of the 19th century.

NO BIR IS AUTHENTIC

Dr Jaggi's detailed descriptions of these and other *birs* shows that in matters of contents, number of hymns and Chhands, sequence of topics, list of writings, distribution of writings, or headings, etc., etc., there is no uniformity between any two *birs*. In fact, some of these contain additional material clearly known to be from non-Sikh sources. The conclusion is inevitable that these *birs* are odd, assorted and belated compilations or collections of unconnected and disjointed materials, made by individuals from non-Sikh quarters, who were neither conversant with the Sikh literature, nor with the method and sanctity of writing *gurbani*. Their only interest was to mix-up Sikh literature with Puranic and Avtar literature so as to show both of them as parts of a single tradition. For, had the compilers been acquainted with Sikh practices and quarters,

there would not have been such a variation in contents, combinations, sequence, number of hymns, as is evidenced by the different *birs*. Nor are these *birs*, for the same reasons, copies from one traceable or authentic source. This conclusion is fortified by the facts that not only have these *birs* virtually no known history, but the earlier ones relate to the period when struggle with the Empire was intense and there was a price on every Sikh head. And, later when peace came, in the late 18th or early 19th century, these writings containing mixed-up literature were quietly introduced and got copied without much scrutiny. Otherwise, how could it be that no *bir* bears any authentic date or name of a known Sikh scribe of the Guru, of the early Sikh period? We also find that some of the errors are too gross to be committed by a person conversant with *gurbani*. Jaggi has listed many of these errors in chapter six of his book. These errors and their repetition show their non-Sikh origin. These are very significant aspects of the old compilations, and in any serious assessment of their value, the importance of their import and implications cannot be ignored.

Here it is necessary to mention an unverified story that the Tenth Master had initiated a move to translate into Gurmukhi some ancient literature. It is well known that in his short life he was faced with colossal tasks, and his accomplishments, as declared by H.R. Gupta, were indeed superhuman in every field of his activities: "His dreams and deeds brought a wonderful change in his own generation in the religious, military and political life of the people. His personality was so fascinating, so bewitching, so dynamic, so momentous and so unforgettable, that we are seized with wonder at the changes which took place in Punjab within one year and half of his death. He was the greatest genius of his age. Whenever we touch that short life, as he died at the age of forty two, we are at once brought into contact with a live wire. He was a meteor that consumed itself to light the world. He was luminous like the sun and had conquered death. He possessed a rare combination of so many excellences, supreme self-denial, marvelous intellect, super-human will-power, great heart and limitless energy..."¹⁷. It is quite apparent that whatever translations were done by Brahmins and Sikhs, were lost, and could not be suitably compiled or scrutinized about their utility in his time or even later. In any case, there is no historical evidence to this effect. Very probably it is only the Brahminical quarters who had later the time and interest to compile those translations and combine them with *gurbani*. This view, we feel, explains all aspects of the Dasam Granth and what Jaggi considers its numerous inconsistencies and contradictions.

INTERNAL EVIDENCE

I. Historical Contradictions: There are, as detailed by Jaggi, many historical and other incongruities in the Dasam Granth which it would be naive to attribute to the Tenth Master¹⁸. We give only two instances.

(i) In the story of Prithoo Raja, the author has shown that the legendary Shakuntala had connection not with Prince Dushyant, but with the mythical Prithoo. According to Bhagwat Puran, Prithoo was an Avtar of Vishnu who appeared in Treta Yug. But Shakuntala's story of love with Dushyant in Bhagwat Puran is entirely different¹⁹. Thus, the writer who has joined Prithoo and Shakuntala, could not be concerned with the purity of Puranic stories. But his only interest appears to be to link the *bani* of Guru Gobind Singh Sahib with concocted Hindu legends, so that he is shown to be part of the Brahminical lore and legend.

(ii) Similarly, in the story of Raghu Raja, to say that Sanyasis regarded him as Dutt, Yogis as Gorakh Nath, Bairagis as Ramanand, and Muslims as Prophet Mohammad, shows that the interest of the story writer is not to narrate any rational history or myth²⁰. He only seeks to represent that the Guru accepted Hindu mythology and tradition, and for the purpose to distort Sikh doctrines and ideas.

By no means can the authorship of such cock-and-bull stories be attributed to the lofty personality of the Guru. Obviously, the interest of the authors of these incongruities is quite extraneous to any faithful representation of events, doctrines, ideas, or even myths. Another fact that seriously affects the historicity of these writings is quite significant. Normally, the preparation, compilation or reproduction of a *granth* by a scholar is a great achievement, and the same is kept as a treasure, which the author or his family is always reluctant to part with. But, in the case of these manuscripts or *birs* not only their history and names or identity of compilers are unknown, but, we also find, that none of the compilers or custodians ever showed any reluctance to part with them. On the other hand, an apparent aim seems to have been that the compilation reaches an important place or a distinguished person that could confer authenticity to it.

II. Ideological Contradictions: The unity of spirit of all the Ten Gurus is a fundamental of Sikhism, which stands emphasised and recorded in Guru Granth Sahib. The second basic and unalterable concept of Sikhism, as opposed to that of Brahminism, is that God does not incarnate. This concept is an integral element of the Creedal hymn (Mul Mantra)²¹ of Guru Nanak in the very beginning of the Guru Granth Sahib. This concept is the cornerstone of Sikh theology. So much so, that the Guru says: "May that mouth burn which says that God incarnate²²". "God alone is the one who is not born of a woman²³." "God is self-existent, without form and incarnates not²⁴." The Gurus clearly deny belief in the theory of incarnation of God. In order to dispel such ideas they state, "The Formless alone, Nanak, is without fear, many are Ramas as the dust of His Feet, many Krishnas. Many are their stories and many are the Vedas²⁵. The Gurus write that He created Countless Brahmas, Sivas and

Vishnus.

The above is the categoric thesis of the Gurus and the Guru Granth Sahib, the sole Ideological Guide of the Sikhs. We have to test any idea, doctrine or practice on the touchstone of *gurbani*. For, it is unimaginable that any Guru or Sikh could approve of anything incongruous with the Creedal statement of Guru Nanak. It is in the above context that we have to examine and test the authenticity of what is in *any granth*, not specifically authenticated by the Gurus.

DEVI & AVTAR WORSHIP IN THE DASAM GRANTH

Dr Jaggi has made a detailed examination of the issue. He finds that except for about 70 pages of the Dasam Granth, including Jap Sahib, Swayyas, Akal Ustat (excluding hymns in praise of Durga), Asphotak Chhand and Zaffarnama, the other contents which involve worship of Avatars, Devis and Mahakal are mostly from the Puranic literature. Following are some instances of Devi Worship. (For details see chapter 9 of Jaggi's book).

I. Tribhangi Chhands (201-220, In Akal Ustat) are clearly in praise of the Devi.

II. In Shashtarnama in the beginning there is a whole chapter (27 chhands) in praise of the Devi.

III. Chandi Chariter I & II, Chaubis Avtar, Rudra Avtar including parts of Charitropakhyan, all relate to the Puranic myths that are in praise of the Devi and Avatars.

IV. Similarly, in the above Puranic stories there are numerous hymns in praise of Maha Kal, who is a Tantric or Sakat deity, pages 55,56,57,58, 73,156,157,183,185, 254,310,612,613,642, etc.

V. Worship of Devi under the name of Kalika, Chandi, Siva or Durga is found at pages 74, 76, 99,117, 255,118,309, 310,116,673,675, etc.

VI. Apart from the Var of Durga, there is the entire Puranic story of the Devi coming to the rescue of the mythical Indra and fighting battles with demon Maikhasur, involving trillions of soldiers (Devi worship Chhands and narration of the myth).

VII. In Chandi Charitar Ukat Bilas the author mentions that he has virtually made the composition from 700 slokas of Markand Purana. He adds that whoever hears or recites the same for any specific boon, the Devi would certainly grant it instantaneously (Chandi Chariter, Ukat Bilas -*sloka* 232).

VIII. In Chandi Chariter II hi the *sloka* 261 the author writes that whoever remembers or worships the Devi with devotion, shall attain salvation. Similarly, in the Durga Var the author writes that whoever recites the same, will achieve salvation and not be born again (*stanza or pauni* -55).

IX. Whether it is Rama Avtar, Parasnath Avtar, Krishna Avtar, Brahma Avtar, or the other Puranic stories, these all relate to the worship to the Devi and Avatars.

X. Charitropakhyan, too, involves worship of the Devi and Kal or Maha Kal (Charitra 405, Chhands 52, 77,126 and

132). The very facts that no Sikh is willing to read it hi the presence of women or the *sangat*, and that the SGPC has called it a Puranic myth and not work of the Tenth Guru, show that it is no longer considered a part of the Dasam Granth.

The above few instances prove that, apart from the about 70 pages or so, the writings in the Dasam Granth positively accept and involve Devi and Avtar worship. Accordingly, these writings (Chandi Charitra and Chandi Di Var 126 pages, Chaubis Avtar -744 pages, Brahm Rudra Avtar - 383 pages, Charitropakhyan and Hikayat - 923 pages) are opposed to the doctrines of the Gurus and Guru Granth Sahib.

GURU GRANTH SAHIB ON DEVI AND AVTAR WORSHIP

About mythical writings and Devi and Avtar worship Guru Granth Sahib records:

- i) "O brother, fools worship gods and goddesses. They do not know that these imaginary deities can give nothing²⁶."
- ii) "The Vedas, Brahma, gods and goddesses know not His secrets, and have no knowledge of the Creator²⁷."
- iii) "The fools, the ignorant and the blind forget the Master Lord, and instead, worship His slaves, the goddesses and Maya²⁸."

GURU GOBIND SINGH ON DEVI WORSHIP

Hereunder we give the *bani* of the Tenth Master as in the Akal Ustat:

- i) "There are millions of Indras and incarnations of Brahma, Vishnu and Krishna. But, without worship of God none are accepted in His Court." (stanza 38).
- ii) Millions of Indras are servants at his door. Countless are the insignificant Shivas, Ramas and Krishnas". Stanza 40.
- iii) "Some worship Shiva (Mahadev); some say Vishnu is Master of the Universe, and that by devotion to him, all calamities disappear. O, fool, think over a thousand times and understand that at the last moment every one will leave you in the lurch to die alone. Remember only the One Lord who will never forsake you." (ibid).
- iv) "There was a Shiva; he was gone, and there appeared another and he was gone too. There are innumerable Avatars like Rama or Krishna." "Countless are Brahmas, Vishnu, Vedas, Puranas and Simritis that have come and gone", (Stanza77).

These being the categoric hymns of Guru Granth Sahib and the clear statements of the Tenth Master himself, does it make any sense that he approved of or could ever have accepted any of the writings mentioned earlier, which so clearly involve worship of Devis and Devtas, and some of which faithfully reflect and reproduce Puranic writings and myths in praise of Avatars and the Devis, suggesting faith in the efficacy of the *mantar* system discarded by Guru Granth

Sahib?

CHANGING NAME OF THE GRANTH

There is another important factor suggesting that major part of the Dasam Granth is actually taken from some other sources, and has been mistakenly or deliberately combined with the *bani* of the Tenth Guru. For example, the writings were originally all separate and unconnected pothis, or compilations. For that reason these were first called 'Dasam Patshah Ka Granth'. This name does not suggest any authorship of the Guru, but only seeks to link his name by way of reference to his period or quarters. Later, *the granth* was called Dasam Granth and still later Sri Dasam Granth, and so on. The frequent changes in name only reflect the interests of the writers or the publishers.

That this is a deliberate mix-up is evident from the fact that originally most parts of the *granth* were called Bachittar Natak Granth. This name appears 151 times in the Puranic parts of the compilation. It is repeated at the end of each composition, story, chapter or poem. This name appears 19 times in Rama Avtar, 67 times in Krishna Avtar, 33 times at the end of the stories of other Avtars, etc.

The probability is that the mix-up has been done deliberately. For, Puranic Verses, and Chhands in praise of Devi are interpolated in the midst of what is clearly the *bani* of the Tenth Guru, as seen in the light of Guru Granth Sahib. Similarly, some couplets, which are the *bani* of the Tenth Guru, as seen in the context of Guru Granth Sahib, stand introduced in the midst of Puranic stories.

The *bani* in Guru Granth Sahib is the Sole Guru and Guide of every Sikh. It is the Light that alone shows us the way to truth, especially when one may be wavering or in doubt. **May we ask if there is any objection to accepting what is clearly in consonance with it and avoiding what is admittedly, theologically and logically, opposed to it?**

CONCLUSION

Our discussion makes it plain that such contents of the Dasam Granth as suggest worship of gods, goddesses and Avtars, are opposed to the doctrines of Sri Guru Granth Sahib and the Gurus. These are also opposed to the unanimously accepted *bani* of Guru Gobind Singh, quoted above. By no stretch of reason can it be suggested that those writings are consonant with the *bani* and doctrines of Guru Granth Sahib. On the other hand, they clearly support the theory of Avtaarhood which the Gurus have emphatically rejected. Further, we find that there is not a shred of historical evidence to suggest that the Guru at any time approved of it. In fact, he had thrown away or permitted to be scattered, whatever was not worth presentation. On the other hand, Guru Granth Sahib was declared the Guru. *Gurbani* has been

given to us to test what is valid or true and what is unacceptable or spurious. That test is final and unalterable.

It is also evident that none of the Devi or Avtar -worship writings are the collection of a Sikh or indicate the authorship of a Sikh as the original scribe or compiler. On the other hand, the manner in which this mix-up has been done, and the method of writing granth laid down by the Gurus, grossly violated in the old *birs*, show that the author could not be a Sikh. Further, already the SGPC has accepted the position that 923 pages of Charitropakhyan are Puranic myths, unconnected with the Guru.

Many outside scholars have clearly stated that in the absence of clarification of the position about the Dasam Granth, the stand and history of the Tenth Master cannot be clear. The oblique suggestion is that the Tenth Master brought the Panth into the Hindu fold, and drew inspiration from the Puranic past and the Shakti cult, even though it is a historical fact that the hill princes, the staunch worshippers of the Shakti or Devi cult, not only opposed the Guru, but also voluntarily accepted the supremacy of the Mighty Mughal instead of confronting him. Another scholar, Ram ji Lal, writes that Sikhs are Hindus, saying, "The Khalsa was constituted to emancipate the Hindu society from the contemporary evils including idolatry, caste system, superstition and ritualism." "Again at that time among the disciples of the Great Guru Gobind Singh - Bhai Nand Lal, Bhai Kanahya and Mohkam Chand, all were Hindus. Bhai Mali Das and Bhai Dayala who sacrificed their lives along with Guru Tegh Bahadur, were also Hindus." "Not only this, but Guru Gobind Singh himself revered Hindu Goddesses - Chandi and Durga and the Hindu Avtars including - Sri Ram Chander and Lord Krishna²⁹."

While it is well known that views of many scholars like Bhai Ardaman Singh of Bagrian, Dr Jaggi, Shamsheer Singh Ashok, Prof. Jagjit Singh, Principal Harbhajan Singh, Principal Jagjit Singh, Dr Rann Singh, S. Harnam Singh, Maj. Gen. Narinder Singh, S. M.S. Marco, Bhai Ashok Singh and others are the same as ours. Open attempts at ideological erosion, as quoted above, are being made. Hence the need of academic clarification. For, no Sikh can accept that anything opposed to the categoric rejection of the doctrine of Avtaarhood in Guru Granth Sahib, could ever be from an authentic Sikh source, much less from the Tenth Master. **It is undeniable that Guru Granth Sahib is our Living Guru, and its principles and doctrines are our Sole Guide to test the veracity or acceptability of any idea, concept, writing, suggestion or activity.**

REFERENCES

1. Chhibber, Kesar Singh: 'Bansavalinama', p. 1
2. Guru Granth Sahib: p. 1136
3. Chhibber, Kesar Singh: op. cit., p. 135
4. Ibid, p. 136

5. Ibid.
6. Ibid.
7. Gian Singh: 'Panth Prakash', p. 320.
8. Ibid, pp. 688-689.
9. Ibid, p. 321.
10. Bhalla, Sarupdas: 'Mehma Parkash', p. 794.
11. Jaggi, Rattan Singh: 'Dasam Granth da Karitartav', pp. 38-45.
12. Ibid, pp. 92-93.
13. Ibid.
14. Ibid, pp. 93-95.
15. Ibid, pp. 95-97.
16. Ibid, pp. 97-98.
17. Gupta, H.R.: 'The Sikh Gurus', p. 245.
18. Jaggi, Rattan Singh: op. cit., pp. 152 -154.
19. Ibid., p.152.
20. Ibid., p.153.
21. Guru Granth Sahib: p. 1.
22. Ibid, p. 1136.
23. Ibid., p. 473.
24. Ibid., p. 547.
25. Ibid, pp. 464, 1156.
26. Ibid., p. 637.
27. Ibid., p. 894.
28. Ibid, p. 1138.
29. Geholt, N.S.: 'Politics of Communalism and Secularism', Deep and Deep Publications, New Delhi, 1993, p. 67

TWO VIEWS ON DASAM GRANTH

Gurtej Singh, Chandigarh

From Sikhism-Its Philosophy and History, Published by Institute of Sikh Studies, Chandigarh

Ever since its compilation near about the fourth decade of the eighteenth century, authorship of the greater part of the *Dasam Granth*¹ has been fiercely disputed by scholars. That was in spite of the great prestige undoubtedly enjoyed by Bhai Mani Singh, to whom the original compilation was cleverly attributed. Even the contemporaries of the Guru held different views and objected to its compilation in one volume which hinted at single authorship. Within a decade, a strong sentiment in favour of dismembering it swelled up within the *Panth*. Decision in favour of its being kept in one volume was at best an interim one, made in a great hurry. It was also a result of a pure chance.² The controversy having been thus swept under the carpet, has never since been seriously addressed. Had the majority's view³ been accepted then for maintaining it in the form of different volumes, as originally intended, it would have automatically solved the problem of authorship as the Guru's compositions were well-known. In this ongoing controversy, an attempt will be made to assess the value of the contributions of Dr D.P. Ashta⁴ and Dr Rattan Singh Jaggi⁵, who are prominent representatives of the two views on the subject of authorship.

At the outset, it may be mentioned that there is no controversy regarding the authorship of *Jap, Akal Ustat* (except from verses 201 to 230) and *Swayyias*.⁶ These portions of the *Dasam Granth* are indisputably accepted as compositions of the Tenth Guru. It may also be observed that, strangely enough, both schools of thought appear to

share the belief that whatever is written by the Tenth Guru, would *ipso facto* constitute a part of Sikh canon. The root-cause of the controversy is this underlying assumption, though it is clearly unsustainable. Since its compilation, Guru Granth Sahib is the only Sikh canon.

Though outwardly attempting to ward off the vital assumption by adopting an innocuous title for his work, Ashta is clearly drawing conclusions which are possible only if the entire *Dasam Granth* is accepted as canon. In the preface, he indicates that the *Dasam Granth*, "has a very important place in Sikh theology" and decrees it an "excellent evidence of influence exercised by Hindu theology, mythology, philosophy, history and literature in the life and activities of Guru Gobind Singh."⁷ It is this baseless assumption which is fully revealed in the Foreword by S. Radhakrishnan who further widens the scope of the author's formulations to assert, "*from a study of this work, we learn the profound influence which Hindu tradition and mythology has had on the development of the Sikh religion*" and that, "*Ashta's work is exposition of the teachings of the 10th Sikh Guru, Shri Gobind Singh*."⁸ True import of the short foreword is that there is need of accepting "a religion which is spiritual and non-sectarian" (that is Hinduism) in preference to a "sectarian view"⁹ (that is Sikhism). This work aims at making it easier for the Sikhs to accept the suggested transformation.

This underlying objective manifests itself in several subtle and not so subtle ways in Ashta's work. Quite often, he insinuates that the Sikh views are borrowed by the Gurus from Hindu *bhagats*. His statement that Guru Gobind Singh, "like other Hindu thinkers uses negatives in describing Him" is repudiated in the same breath "confessing" that "to him God was not a mere abstraction."¹⁰ It is indicative of the origin he would like to place on Sikh thought. That desire must explain another insinuation that the ideal of the transmigration of the soul in Sikhism is ultimately inspired by *Upanishads* and *Bhagwatgita*. This statement is made in the full knowledge of the Guru's clear injunction that, 'they who forsaking me adopt the ways of *Veds* and *Smritis*, shall fall into the pit of hell.'¹¹ Ashta goes to absurd lengths while pursuing this course. For instance, he seriously holds that even the satire of Guru Nanak and Guru Gobind Singh is borrowed from Ramanand and Kabir.¹²

The self-created predicament obliges Ashta to take up untenable positions **again** and again. To bring the philosophy of Sikhism in unison with that of the Hindu *bhagats*, particularly Kabir, he states that the Gurus believed in Kabir's *Nirguna Brahma*.¹³ While imposing "*vishishtadvaita* position" on the Sikh Gurus, he asserts that their God is "above worldly entanglements."¹⁴ Nothing could be further from the truth.

Facts, however, stare him in the face and he has to conclude that according to the Guru, "God is omnipotent as love.¹⁵ God is sublimest Love. He loves his creation."¹⁶ He also accepts whole-heartedly the basic truth of the Sikh religion that, "God is Himself the Creator, the Preserver and Destroyer, all in one."¹⁷ God of Sikhism is also accepted by him to be "the Punisher of the evil."¹⁸ Surprisingly, in spite of **all** these realisations, he does not feel compelled to revise his earlier formulations regarding the *nirguna*, the *vishishtadvaita* and the non-involved nature wrongly attributed to God in Sikhism. **He** holds on to both points of view, though he himself has effectively refuted one.

Apart from the fact that he contradicts himself, he betrays ignorance of the overall position of Sikh theology and history which has always been clear to serious students. Discerning minds have always realised that the *Kabirpanthis* are "virtually submerged under the tide of Hinduism." In comparison, it is recognised that Guru Nanak's teachings conspicuously tended towards and eventually ended up providing "an entirely new environment which called for the reforms introduced by Guru Gobind Singh, while other medieval reformers created sects which were swallowed up by Hinduism."¹⁹ In view of the above, it must be said of Ashta that he ventures forth to study the *Dasam Granth* with a definite premeditated design in mind. That obliges him to give up objectivity and he abandons it without a second thought. It is, therefore, no surprise that he fails to see the significance of Guru Gobind Singh's formal recognition of *Adi Guru Granth* as the only Sikh canon. He also does not realise that the Tenth Master persistently refused to collect his compositions in a single volume and under a common heading. This approach also explains why Ashta enthusiastically accepts Ram, Shyam and Kal to be the pseudonyms²⁰ of Guru Gobind Singh on absolutely flimsy grounds. This is in spite of the fact that a previously existing work of Baba Sumer Singh testifies to the independent existence of these poets as pointed out by Jaggi. Jaggi has gone into the same question more deeply²¹ and has not only noticed, Shyam²² amongst the court poets of Guru Gobind Singh, but has also succeeded in unearthing some of their compositions which are not a part of the *Dasam Granth*.

In order to establish the authorship of the Tenth Guru, Ashta repeatedly asserts that the poet of the *Dasam Granth* "does not believe in incarnations, gods or goddesses of Hindu or Mohemmadan religious books."²³ That he also often contradicts himself⁴ goes without saying. It is left to Jaggi to effectively bring out that several contributors to the *Dasam Granth* do regard goddesses, gods and incarnations²⁵ as objects of worship. Jaggi's argument that, therefore, the Guru is not the author of the bulk of it is more rational and cannot be controverted as it proceeds on the same basic premise as accepted by Ashta. It is strange how the deliberate non-use of "Nanak", the legitimate name of Guru Gobind Singh, in the

Dasam Granth has not been noticed either by Ashta or by Jaggi. They have not worked out the implications of that omission. Another fact that has been neglected is that the Guru insisted upon excluding his writings from the *Adi Granth*.²⁶ It is also quite significant that the entire schemata or grammatical representations used in the *Adi Granth* are almost completely missing from the *Dasam Granth*.²⁷ The significance of the fact that this book was originally known as *Bachittar Natak Granth* and has travelled arduously towards the present title has also been missed both by Ashta and Jaggi. These facts alone are sufficient to convince any scholar that Gum Gobind Singh did not wish to interfere with the previously settled Sikh canon beyond adding his father's (the Ninth Nanak) compositions to it.

In addition, the conclusion sought to be drawn by Ashta and emphasised by Dr Radhakrishnan, can only be sustained if the internal incongruities of the Hindu religious system are effectively ignored. Whatever may have been the earlier position, their gods were so jealous of each other as to promote mutual contempt amongst their mutually exclusive followers. "In all these respects, *Puranas* and *Tantras* were especially instrumental, and they not only taught their followers to assert the unapproachable superiority of gods they worshipped, but inspired them with feelings of animosity towards those who presumed to dispute that supremacy....."²⁸ Consideration of this aspect alone rules out any single authorship for the narration of various incarnations included in the *Dasam Granth*. Though in passing, Jaggi has at least noticed²⁹ the difficulty presented by such inclusions. They include the incarnations worshipped by Vaishnavites, Shaivites, Sakats, Sanyasis, Jogis and even Muslims, for, Mir Mehdi is also amongst them. Seven incarnations of Brahma are also included. In the context of the times in which it is written, it could only have been composed by several authors having differing views of Reality. This also explains the existence of at least three versions of the story of Chandi in the *Dasam Granth*.

Ashta's convenient argument that, "the diction, the rhythm and vigour of the lines are peculiarly Guru Gobind Singh's own"³⁰ sounds hollow when, in the latter part of his thesis, he compares the poetry of the *Dasam Granth* with that of other poets and hints that it is in strong measure influenced and inspired by the type of the diction, rhythm and vigour commonly found in the poetic compositions of the age.³¹ This argument is further developed by Jaggi. He concludes that the poetry of most of the *Dasam Granth* is conventional and of common occurrence. He further states that most of the poets composing it exhibit themselves as humble supplicants who often pray for favours from their patron and seek forgiveness for the possible mistakes — living in constant dread that those would be detected and be laughed at.³²

Jaggi, on the other hand, has proceeded scientifically and objectively. He has clearly delineated in detail the views of both parties to the controversy and has then set out to examine them thoroughly. His logic is scathing and whatever cannot stand scrutiny is discarded without hesitation. This constitutes the first three chapters of his present work. His scrutiny of the letter attributed to Bhai Mani Singh is quite thorough. One would wish that he had gone into the circumstances in which it was discovered. It is well worth knowing whether G.B. Singh discovered it when he was in the thick of the controversy about the authorship of the *Dasam Granth* stirred up mostly by G.B. Singh himself. It would also be relevant to know whether serious aspersions cast on the integrity and objectivity of G.B. Singh by Bhai Sahib Singh³³ are valid and whether any conclusion on that basis is warranted in the present context ?

The fourth and fifth chapters deal with the four well-known manuscripts of the *Dasam Granth*. After incisive enquiry done with extreme care, Jaggi comes to the conclusion that there are material differences in the four versions. These sometimes extend to including additional works not usually associated with the book.³⁴ He notices that the material put together represents diverse and scattered writings completely lacking a common theme. The conclusion that it would have been more homogeneous, had the Guru intended to put it in one volume is entirely warranted. The other conclusion that it was not compiled during the Guru's lifetime is obvious (It is only in the early nineteenth century Sikh literature that we find first mention of the volume). The very fact that such liberties have been taken by different compilers, clearly indicates that no particular sanctity was attached to the compilation. There is thus no doubt that it was not considered by them to be the Guru's word.³⁵

An analysis of the portions supposedly in the handwriting of the Guru himself has been done with characteristic thoroughness by Jaggi. These pages have mostly been pasted later into the volumes pointing unmistakably to the very late origin of the compilations. It is also pointed out that these are often materially inaccurate which totally rules out their being written by the Guru.³⁶ Commonly used local script has been used for writing these pages. It is wrong to advertise it as the Guru's peculiar invention. Jaggi approvingly quotes Giani Gian Singh's assertion that these pages are forgeries made by Charat Singh, son of Sukha Singh, author of the *Gurbilas*. That perhaps reflects the true position.

Two chapters have been devoted by Jaggi to the analysis of the ideology of the rest of the *Dasam Granth*. By comparing it with the known writings of the Tenth Guru, he has conclusively shown that the two are poles apart. In this connection, it is highly significant that meat eating, drinking of alcohol and sex indulgence are profusely inducted in some writings, which are translations of other texts. This is in spite

of the fact that the original texts of which these are translations, do not mention such activity." That to Jaggi reasonably reveals an interested Sakat's hand in the composition. Serious anachronisms, which would discredit any ordinary man of moderate learning, have been pointed out.³⁸

Concluding it can be stated without fear of contradiction that, in comparison, Jaggi's thesis is well-authenticated and balanced. Ashta, on the other hand, appears to be too keen to adopt a particular point of view. He is not thorough in his analysis, is quite often self-contradictory, and appears eager to gloss over material facts which are inconvenient and do not support his own point of view. On the whole, his work appears quite lacking in objective inquiry. If we relate it to the conclusions drawn from it by Dr Radhakrishnan, we cannot say that it is devoid of a motive or a predisposed desire to conform to certain pre-determined notions related to the position of Sikhs in the Indian polity.

REFERENCES:

1. To begin with it was known as *Bachitter Natak* or *Bachittar Natak Granth*, then by various names including *Dasam Patshah ka Granth* until it was finally christened as *Dasam Granth* in this century.
2. Bhai Sukha Singh and Mehtab Singh, who passed through Damdama Sahib on their way to punish Massa Ranghar, desecrator of the Harimandar, proposed that it should be kept in one volume if they succeeded and returned, but should be kept separate if they died in the attempt. They were successful and returned. See Kahan Singh, Bhai, *Mahan Kosh* (Pbi) (Reprint) Bhasha Vibhag, Patiala, 1974, 616.
3. *Ibid.*, 616.
4. Ashta, Dr Dharam Pal, *The Poetry of the Dasam Granth*, Arun Prakashan, New Delhi, pp. 312 + XXXXVIII + iv.
5. Jaggi, Dr Rattan Singh, *Dasam Granth Da Kartritav* (Pbi), Punjabi Sahit Sabha, New Delhi, 1966, pp. 237+1.
6. See conclusion by Jaggi, Dr Rattan Singh, loc. cit. p., 198. Jaggi has apparently kept his options open by using the word etc., at the end of his list.
7. Dr Ashta, loc. cit. X.
8. *Ibid.*, VII.
9. *Ibid.*, VII.
10. *Ibid.*, 187.
11. *Ibid.*, 188.
12. *Ibid.*, 205-206.
13. Ashta, op. cit., 169.
14. *Ibid.*, 171.
15. *Ibid.*, 175.
16. *Ibid.*, 178.
17. *Ibid.*, 176 also "God not only creates but also provides for the sustenance of all" p. 180.
18. *Ibid.*, 182.
19. Banerjee, A.C., *Guru Nanak and Problems of his Age, Journal of Religious Studies*, Vol. No. 1. September 1969, 45.
20. Ashta, op. cit., pp. 13-15.
21. Jaggi, Dr Rattan Singh, op. cit. pp. 21-22 see Appendix 3, and pp. 47 to 58.
22. *Ibid.*, 173-175.
23. Ashta, op. cit. pp. 21-22.
24. Jaggi, op. cit., pp. 176-194.
25. The Sikh position is ably summed up by Mohsin Fani, a contemporary of Guru Hargobind. See Ganda Singh's translation in *The Punjab Past and Present*, Vol. III, Punjabi University, Patiala, 1969, 5, wherein he says,

'disciples of Nanak condemn idol worship they do not read the mantras of Hindus, They do not esteem their Avatars.'

26. 'Guru did not allow it to be incorporated in the *Adi Granth*,' Chhibber, Kesar Singh, "Bansavalinama," *Parakh*, Panjab University, Chandigarh 1972.

27. For instance, had the system been followed, *ik chun chun jharon kadian* in *Chandi-di-var*, would have been written as : *ikki chum chuni jharon kadian*. cf. Gurdit Singh, Giani, *Shabdantik Lagan Matron*, 'Singh Sabha Patrika, August 1990, Chandigarh, 18.

28. Wilson, H.H., *Religious Sects of The Hindus*, (1861), (Reprint) Susil Gupta (India) Private Limited, Calcutta, 1958, 2.

29. A passing reference by Jaggi, op. cit., 181. Padam, Piara Singh, *Dasam Granth Darshan*, (Pbi.) Patiala April 1990, 81 is aware that no other work which includes these diverse incarnations, exists. Referring to love for Krishna, Ashta does affirm that "their devotion was so much that they could do away with all their deities and be devoted to him exclusively" Ashta, op. cit, p. 77.

30. Ibid., p. 168.

31. The following extracts are from Ashta, op. cit. :

"In the *Dasam Granth*, also descriptions of nature fall within this conventional category" p. 297. "This form of poetry from the beginning of Hindi literature even to this day is still being attempted.

The treatment is more or less conventional," p. 299. ".....

here too Guru Gobind Singh has employed the conventional style." p. 301.

He considers Gian Parbodh to be "an attempt at revival of the epic philosophy." p. 305. "*Bachlra Natak Granth* follows the Puranic tradition" p. 306.

"The poetry of the *Dasam Granth*, like the Hindi poetry of the day has several elements of

conventionality in it." p. 307. See also pp. 308, 309. "In war poetry, Bhushan's *Shivraj Bhushan*, *Shiva Bhawani* and *Chhatarsal Dasak* get the precedence of *Dasam Granth* in time as well as in epic quality." p.

309. "In variety of meter, *Dasam Granth* ranks next only to works of Keshavdas." p. 310.

32. Jaggi, op. cit., pp. 166-168.

33. Cf. Sahib Singh, *Adi Bir Bare*, Singh Brothers, Amritsar, February, 1970, pp. 110-118.

34. Jaggi, Rattan Singh, op. cit, pp. 98-99.

35. Ibid., pp. 112, 125, 126.

36. Ibid., pp. 121, 138, 139.

37. Ibid., p. 151.

38. Ibid., p. 164.

GURU GRANTH SAHIB AS THE ONLY SIKH CANON

Fresh Look at the Text and History of Dasam Granth with British Connection

(From WWW.Gobalsikhstudies.net)
Jasbir Singh Mann M.D., California.

The lineage of Personal Guruship was terminated (Canon Closed) on October, 6th Wednesday 1708 A.D. by the 10th Guru, Guru Gobind Singh Ji, after finalizing the sanctification of Guru Nanak's Mission and passing the succession to Guru Granth Sahib as future Guru of the Sikhs. This was the final culmination of the Sikh concept of Guruship, capable of resisting the temptation of continuation of the lineage of human Gurus. The Tenth Guru while maintaining the concept of 'Shabad Guru' also made the Panth distinctive by introducing corporate Guruship. The concept of Guruship continued and the role of human gurus was transferred to the Guru Panth and that of the revealed

word to Guru Granth Sahib making Sikhism a unique modern religion. This historical fact is well documented in Indian, Persian and Western Sikh sources of 18th century.

Indian sources:

Sainapat (1711), Bhai Nand Lal, Bhai Prahlad, and Chaupa Singh, Koer Singh (1751), Kesar Singh Chhibber (1769-1779AD), Mehama Prakash (1776), Munshi Sant Singh (on account of Bedi family of the Ulna, Unpublished records), Bhatt Vahi's.

Persian sources:

Mirza Muhammad (1705-1719 AD), Sayad Muhammad Qasim (1722 AD), Hussain Lahauri(1731), Royal Court News of Mughals, Akhbarat-i-Darbar-i-Mualla (1708).

Western sources:

Father Wendel, Charles Wilkins, Crauford, James Browne, George Forester, and John Griffith. These sources clearly emphasize the tenets of Nanak as enshrined in Guru Granth Sahib as the only promulgated scripture of the Sikhs.

Background:

There was no trace of any Granth with compositions as noted in Sodhak committee version (1897AD) in Punjab or Delhi area Sikh Institutions during 18th century. This Granth must be seen in light of History and Gurmat per last Matta passed by Sri Akal Takhat on November 27th, 2006. History shows that in late 18th century Britishers started enjoying the fast declining power of Mughals at Delhi, but had to face recently rising strong Sikh power In the North. Historically, they knew the real power of Sikhs in Northern region. There has always been controversy about Sri *Dasam Granth*, (also known as *Dasam Patshah ka Granth* or Book of the Tenth King) when it was introduced in literature by Malcolm in 1810AD in his book titled "Sketch of Sikhs". For Scholars, theologians and Sikh spiritual leadership over the last 200 years origin, authorship and message of *Dasam Granth's* remains an issue of great debate.

After Randhir Singh Published his Shabad Moorat (Dasvay Patshah Da Ithas) in 1965. DR. Balbir Singh M. A. PhD in his article Guru Gobind Singh and his Darbari Kavi published in book "Punjab university Panjabi Sahit Da Ithas" volume two published by Punjab University Press 1967, 1986 writes in detail about Darbari Kavis, their writings as well as Textual analysis of Bhai Mani Singh Bir as well as Dasam Granth Di Khas Hajuri tay Daskhati Bir (also known as Ananadpuri Bir) which probably was used as Presidium Bir by Sodhak committee in 1895-1896. He concludes on page 164 " Still Detail Inquiry and research needs to be done on *Dasam Granth* enlightening all aspects and great efforts must be made to do so"

Recently two view points are circulating in Panthic circles

about Sri Dasam Granth. One view gives total Acceptance and 2nd view point is of total rejection. Present author disagrees with both view points and is requesting Sri Akal Takhat for thorough history and Gurmat based independent inquiry in context with new historical and Textual evidence. For details read my conclusion.

Granth with title as “Sri Dasam Granth” Or “Dasam Patshahi Sri Guru Granth Sahib Ji” have been seen in Circulation in Title prints with fixed compositions arrangement of contents published after correction of 32 Granths by Sodhak committee since 1897 AD as many of them had discrepancies. Review of Literature shows No Granth with Title Sri Dasam Granth or Dasmi Patshahi Ka Granth (with fixed pattern of Compositions) was seen in Punjab or Delhi area Sikh institutions in 18th century. Indian Sources, Persian sources & over 30 European sources are silent about this Granth In 18th Century. In Literature Title “Dasmi Patshahi Granth” was first time reported by Malcolm Since 1810 AD (early 19th century). Then onwards in early 19th century such granths started appearing in Sikh institutions in Punjab initially in hand written Birs and then in print in 19th century. By 1895AD over 32 versions with variable pattern of compositions in hand written birs including six printed versions were available in Punjab. Sodhak committee prepared final standard version since 1897 AD which has been extensively used in literature in 20th century (1900AD-2000AD). This Granth has remained always controversial among scholars and Sikh community and issues of authenticity of its compositions can be traced during pre Singh Sabha period, Singh Sabha period and 1947AD onwards.

Two basic questions need to be answered.

1) Based on Academic Parameters. a) Date of Document (When it was Written): b) History of the Document: c) Who is the Scribe d) Internal consistency which is the closest authentic version of Dasam granth with title of Granth “Dasmi Patshahi Ka Granth” with compositions and their arrangements as noted in the presently Published Dasam Granth since 1897 corrected by Sodhak Committee.

2) Whether any Granth with Title “Dasmi Patshahi Ka Granth” Or Bachittar Natak Granth associated with 10th Guru as reported by Malcolm in 1810 AD and then corrected & compiled by Sodhak committee in 1897 as “Dasmi Patshahi Sri Guru Granth Sahib Ji” was present in Punjab or Delhi area in 18th century or not.

Textual Analysis, History of Important Dasam Granth Birs as Reported in Literature suggests new evidence of British involvement with this Granth. For details of this 65 pages Article please click on [http://www.globalsikhstudies.net/r link/dasam.htm](http://www.globalsikhstudies.net/r_link/dasam.htm)

Evidence of British Connection with history and Text of Dasami Patshahi Da Granth

No Granth similar to the pattern of DG is mentioned by Chibar in his classical book Bansali Nama (1769-1779 AD) He mentions names such as, Smudsagar, Avtarlila, Bachittar Natak, Chota janmyo Granth. Sarup Das Bhalla in Mehma Parkash (1776 AD) only mentions Vidya Sagar Granth.

- From above evidence one can conclude that, ‘No Granth entitled as Dasam Granth or Dasmi Patshahi Granth or simply Granth, comparable to the presently Published Dasam Granth with all compositions, was in circulation in any language (Gurmukhi, Persian & European Literature) in the 18th Century in Punjab or Delhi area.

- (1781 AD): Charles Wilkin (found another Granth at Patna which according to him “appeared later” and in his account he writes “to translate this Granth in Hindoove & Sanskrit at some future period.”

- (1784 AD) British records of 1784 indicate the Relation of Sikh Confederate Feudalism and British imperialism & prediction and fear of Warren Hasting Gov. General of India (extract from secret consultation ,24th nov,1786.& Forrest, selections, Vol. III,1123-Gov. General’s Minute,4th Dec.1984).For details Read N. K. Sinha in “Rise of the Sikh Power”, published by Niva Mukherjee AMC, Calcutta,1936,1946,1960,1973 which describes in detail in Chapter VII. British records give the estimate of the Trans-Sutlej and the Cis-Sutlej Sikhs: “The Sikhs in Lahore and Multan form altogether a very respectable power.... They are prevented by necessity of watching the motives of each other from attempting to extend their conquests.... The Sikh Chiefs immediately to the northward of Delhi are totally unconnected with these and are in fact nothing more than a number of petty plunderers”. In his Minute, dated the 4th December, 1784, Warren Hastings recorded his opinion on the rising Sikh Power. He regarded the Sikh power extending from the most western branch of Attock to the walls of Delhi, as a new object worth serious contemplation. The Sikhs, so eminently suited to the military profession, could not become very powerful because of their spirit of independence and frequent internal warfare but they were prompt to rally together at the call of common danger. Warren Hastings visualized a change in their polity, the rise of an individual of rare capacity and enterprise who would succeed in enveloping everything within his own supremacy. He feared that a new dominion would then ascend from the ashes of the Mughal Empire and naturally wanted to prevent such a calamity to British Imperialism by reasonable means of opposition, not to permit the people to grow into maturity without interruption. IT APPEARS FROM ABOVE THAT Britishers knew very well that Sikhs always had internal warfare but has spirit of independence and promptly rally together at the call of common danger around their common binding force & firm belief in Guru

Granth Sahib which is HALLMARK of Sikhism till today and will remain in future.

- (1796) William Tenet, a Christian Missionary, writes about Missionary Expansion in Punjab He writes, "They(Sikhs) may be regarded as the reformed in India, and though the rules of their founder Nanuch (Nanak) have considerable hold over them, they would not perhaps prove as inaccessible to the arguments of missionaries as the followers of Brahma. The extensive country of Punjab is wholly in their possession, and forms a wide and untried field, which in some future period may signalize the labors of European missionaries"

- (1803): William Franklin for political purposes proposed that, "The nation, so obscure as hardly to be mentioned, even as a tribe, at the beginning of the present century, have within these last thirty years raised themselves in such reputation, as not only to attract the notice, but excite the alarm of the neighbors on both sides of their government. They possess the whole of Punjab and it is very probable will one day or the other, have an eye to a participation of the Viziers provinces; I propose, therefore to obtain every possible information of their tribe, manners, customs, and spirit of the government, should we be able to penetrate into the Punjab..."

- (1803): Lord Lake writes friendly letters to Sikh Chiefs. Official orders on collection of information passed by East India Co. June 5th, 1805.

- (1804-1809) Malcolm comes to Punjab in 1805 with Lord Lake expedition as they follow Holker. Malcolm goes only up to Beas River accompanied by Raja Bhag Singh of Jind. It appears that Raja Bhag Singh who was with Him as quoted By Malcolm gave him a copy of Guru Granth Sahib; as there was no DG In Punjab at that time. Otherwise Bhag Singh would have given him that also. Evidence shows Raja Bhag Singh had close relations with Britishers in 1804AD as another Estate was conferred to him in that year. In 1806AD he was further awarded with an annual Grant of 11,000 Pounds. By 1809 Britishers bring land between Sutluj & Jamuna by giving Protection to Cis -Satluj States, Proclamation signed on may 3rd 1809. Dasam Granth came along with them and evidence shows DG was found more common in Malwa(Pepsu) Gurudwaras as compared to other parts of Punjab. Dasam Granth was removed from most of Gurudwaras after 1925 after Formation of SGPC as 1925 Gurudwara Act and SRM gave recognition only to Guru Granth Sahib.

- 1810: John Malcolm in his account introduces Dasmi Patshahi Ka Granth procured by "Colebrook with indefatigable Research" in 1805. This Dasmi Patshahi Granth on title page reads as NANAK PANTHI KABHYA and at the top of the same in Devnagri as "Gurmukhi Dasmi Patshahi Granth". This is the first time that the name, Dasam Granth, appeared in history with some association to the sacred name of 10th Guru Ji. The compositions and their

arrangements as noted in the current Dasam Granth (corrected by Sodhak committee in 1897) clearly match with this Granth. Manuscript bears no name of any Scribe but on blank Folio with no # between folio 158&159 date of 1840 Miti Pooshvidi 15 Mangalvar (Tuesday, Dec 23rd 1783 is seen) This manuscript has total 532 Folios. It indicates that one third was written by above date. Use of word Pooshbadi indicates scribe is from outside Punjab from Hindi belt area. Probably this manuscript was compiled between 1781 and 1805 A.D (DEC 1783A.D) as no other internal evidence of dating is seen. Charles Wilkin in 1781 A.D. indicates another Granth in Patna in Hindoove and Sanskrit and wishes to get it translated in future. There is no evidence that this translation was done. Then Colebrook procures this Dasmi Patshahi Ka Granth titled in Devnagri but Granth Contents in Gurmukhi which is used by Malcolm In his Book "Sketch of Sikhs". It appears that Nirmala priest Atma Ram@ Calcuta who helped Malcolm to write "sketch of Sikhs" worked with Mahants at Patna (Patna City in late 1800,s was part of State of Bengal) to create, compile and promote this Gurmukhi Granth titled "Dasmi Patshahi Ka Granth" in Devnagri but Granth in Gurmukhi from collection named Nanak Panthi Kabya in Hindoove and Sanskrit. Which was reported by Charles Wilkins in his account. Probably then this "Dasami Patshahi Ka Granth" procured by Henry Colebrooke & planted into India office Library as well at Harmander Sahib at Patna. Malcolm account clearly accepts services of Nirmala Atma Ram @ Calcuta who helped him to understand Sikh History. Chhand 201 in Akal Ustat which reads as Atma Uchrio (speaking) & four Chhands 126-130 in Gian Prabodh written by Atma Ram indicate his involvement in creation of Dasmi Patshahi Granth. Page 186 Malcolm in his book "Sketch of the Sikhs" describes that Guru Gobind Singh created Khalsa on Friday, 8th month of Bhadra in Samat 1753 [1696 A.D.] Please read the footnote on page 186 which reads as "Agreeably to this author, Guru Govind was initiated on Friday the 8th month of Bhadra in the Samat 1753 (1696 A.D) and on that day his great work, the Dasma Padshah Ka Granth, or book of the tenth king was completed". This date matches with the date where the Chritropakhyan ends in the presently published Dasam Granth.

- 1810: John Malcolm (Greatest & Powerful military & political Britisher in India at that time) writes in summary of his Book Sketch of Sikhs "Nirmala and Shahid, who read the sacred writings, may hereafter introduce some changes"

- 1847: Devnagri Dasam Granth (written under British Supervision after the December 1846 Second Treaty at Bairowal after Sikhs lost in Anglo Sikh War, when Britishers virtually became Masters of Punjab). The title page of this granth reads "In conformity to the orders of the Governor General of India this volume named 'The Granth Sahib' published by Gooro Gobind Singh the founder of the

Sikh faith, is hereby presented to the Paris Exhibition Society by Pundit Radha Krisen, Ecclesiastical Councilor to His Highness the late Maharajah Runlet Singh. “EK Onkar in Gurumukhi is changed to OM in Devnagri in this manuscript. The 6th Shabad Hazaray to Khyal Patshahi 10.” Mitar Piaray Noo hal Murida da Kehna” and Khalsa “Mehma composition gets deleted”. Additionally “Chhaka Bhagauti Ji ka with 137 Chhands” is added in this official ordered Dasam Granth manuscript.

- According to history, Radha Krishan was Sanskrit Scholar and teacher of Raja Hira Singh and later on for Raja Duleep Singh in Sikh Raj. His father Pandit MADHUSUDHAN was head priest of court & chief of Charities dept. from 1808AD till annexation. His Grand father was Pandit Brij Lal who held a post of court pundit under Ranjit Singh .Such intelligent person with background from father as court pundit should know the difference between SGGS and Dasam Granth he cited, why? He wrote Guru Gobind Singh as founder of Sikh Faith, why? What was the reason to get this DG written in Devnagri in Punjab in Feb1847 after Sikhs lost first Anglo Sikh War?

- Lord Dalhousie, Governor General of India Statements of Sikh Nation in 1848 and 1949

Evidence shows that British recognized the Sikh Nation as a separate nation with unique Sikh identity repeatedly in their official references and treaties in1809, 1846, 1847. Lord Dalhousie, Governor General of India, in 1848 and 1949 made highly contradictory speeches and remarked:

- “Unwarned, by precedent, uninfluenced by example, the Sikh Nation has called for war, and on my word, Sirs, they shall have it with a vengeance.”
- “There never will be peace in Punjab so long as its people are allowed to retain the means and opportunity of making War. There never can be now any guarantee for the tranquility of India until we shall have effected the entire subjection of the Sikh people and destroyed its power as an independent nation.”

- 1855: Census Sikhs are clubbed with Hindus (No Separate Sikh Category) why?

- 1857: There is change in Political Atmosphere with Indian Mutiny of 1857(as Britishers used Sikhs help to control this mutiny). Special Reservation for Khalsa Sikhs in the Military and neutral religion policy on paper only was made. But letter of Punjab Governor Eggerton in 181A.D. as mentioned below exposes real British plan to control Sikhs through their institutions by controlling all Pujaris at Darbar Sahib and Akal Takhat.

- 1859AD: A note by Dy. Commander, Lahore, about Dasam Granth sent to Queen reads as “copy of original with signature of guru himself & now in possession of his descendent, Guru Sadho Singh”. This is an atypical comment

as we all know Sodhi Sadhu Singh’s family had only Original Kartarpuri Bir Compiled by Guru Arjan and no original Dasam Granth. Why such a wrong note about the history of this Dasam Patshahi Granth was added by British Officials?

- 1881 Excellent Military Help by Sikhs to the Britishers Started a Proposal by Viceroy Ripen to Give Sikh Institutions into Sikh Hands, but Eggerton, Gov. of Punjab, Opposed This Advice. He writes “I think it will be politically dangerous to allow the management of Sikh temples to fall into the hands of a committee, emancipated from government control and trust, your Excellency will resist passing such orders in the case, as will enable to continue the system, which has worked successfully for more than 30 years.” (MS. ADD 43592, British Library).

- Sodhak committee was formed by Gurmat Granth Pracharak Sabha at the request of Khalsa Diwan Amritsar and Amritsar Singh Sabha controlled by Baba Khem Singh Bedi. It is interesting to note that they used 32 birs with probably Presidium Bir known as Dasam Granth Di Khas Hajuri tay Daskhati Bir (also known as Ananadpuri Bir) with khas patras and two photographs in 1895-1896. But approved final version in end approximately matching Colebrook Version. Textual evidence shows that 8 compositions supposed to be attributed to Guru Gobind Singh ji were deleted. Sodhak committee mentions only Sahansar nama and Var Malkauns. Piara Singh Padam mentions deletion of 3 such compositions in published Birs. 3 articles published in Khalsa Akhbar Lahore against this committee on October 4th, 25th & November 1st 1895. Summary of these article Indicates that Lahore Singh Sabha was requesting Giani Sardool Singh Secretary of Sodhak Committee to find out and authenticate which is original Dasam Granth out of various Dasam Granths they used for correction but no such effort was made by Sodhak committee. Why not? Dr.Ganda Singh edited “Bhagat Lakshman Singh Autobiography” published by Roxy Press Ludhiana, 1965AD. This source reveals opinion of Bhagat Lakshman Singh that Baba Khem Singh Bedi has close relation with Governor Eggerton and Britishers. It appears from the description that by such connection Khem Singh Bedi (head of Amritsar Singh Sabha) became Prince from a saint as quoted by Bhagat Lakshman Singh. The Government of India bestowed on him a khill'at or robe of honour of the value of 1,000 rupees and a double barreled rifle. His Jagirs were enhanced from time to time and, towards the end of his life, his possessions in land in Montgomery district alone amounted to 28,272 acres. He was appointed a magistrate in 1877 and an honorary munsif in 1878. He was made Companion of the Indian Empire (C.I.E.) in 1879, was nominated to the Viceroy's Legislative Council in 1893, and when the Indian council Act was extended to the Punjab in 1897, he was among the first non-official members nominated to the Punjab legislature. He

was knighted in 1898 (K.C.I.E). After this report of Sodhak committee published by Sardool Singh of Gurmat Granth Pracharak Sabha in 1897AD, the Sabha fell into oblivion as Khalsa Tract Society and Chief Khalsa Diwan expanded the scope of their published work. Lahore Singh Sabha and other Sikh organizations did not approve it as evidence in three letters published in khalsa Akhbar in October and November 1895AD requesting Sodhak Committee to first find out which is authentic version. Kahan Singh Nabha in his Mahan Kosh does not mention anything about the report of Sodhak committee on Dasam Granth done on behalf of “Khalsa Diwan Amritsar” in his Mahan Kosh.

- Malcolm’s reporting that he could find only Guru Granth Sahib Copy with difficulty when he visited Punjab with Lord Lake in early 18th century is well supported by the evidence in Sri Sarbloh Granth Ji, Published by Singh Sahib Baba Santa Singh Ji at Budha dal Printing Press Lower Mal Patiala, Editor and Writer Jathedar Dyal Singh Year 2000 writes in Introduction page Khakha of volume one that “Sarbloh Granth and Dasam Granth came to Punjab after Samat 1860(1803AD)”
- It appears from the evidence that British Intention was to create Distorted View Of Sikhism By changing :
 - 1) Date & concept of creation of khalsa and Five Kakars
 - 2) Diminish the Sikh Belief in SGGS by educating the Sikhs through Nirmalas & Shahids by making Sikhs to believe in this new Granth which will do Vedantisation of Sikh community which will help Britishers to succeed in their Political and Missionary Agenda as they move into Punjab. For Details Read.” Sketch of Sikhs” published by Malcolm who laid the foundation of British Historiography in India 1810, 1812. All Successive British Historiographers followed him without any personal verification.

See page 182 Malcolm book, where he describes that during Sikh baptism, “He (Sikh during initiation Ceremony) is then presented with the five weapons: a sword, a firelock, a bow and arrow and a pike”.

Page 186 Malcolm’s book describes that Guru Gobind Singh created Khalsa on Friday, 8th month of Bhadra in Samat 1753 [1696 A.D.] Please read the footnote on page 186 which reads as “Agreeably to this author, Guru Govind was initiated on Friday the 8th month of Bhadra in the Samat 1753 (1696 A.D) and on that day his great work, the Dasma Padshah Ka Granth, or book of the tenth king was completed”. This date matches with the date where the Chritropakhyan ends the Dasam Granth before the start of Zafarnamah. As Layden translation was only of Bachittar Natak. Therefore the date of completion of this Dasam Granth was taken from the Colebrook manuscript. But this manuscript clearly shows that

Zafarnamah is written in the same handwriting and the same ink which will take the date of this manuscript to automatically after 1706 A.D. Secondly, Ram Avtar completion date is already written in the end of such composition, 1698 in first portion of the Granth. How a scribe who first writes and finishes the 1698 Ram Avtar then finishes the Granth in 1696? Above evidence clearly shows that Malcolm wanted to create a new history of date & nature of kakkars of Creation of Khalsa by compiling and creating a new “Dasmi Patshah Ka Granth” (Vedantic Granth) for the Sikhs.

- The above plan can be easily understood and deduced from the summary of Malcolm’s account given in his book (1810, 1812AD).

“The tribes of Acalis (immortals) who have now assumed a dictatorial sway in all the religious ceremonies at Amritsar, and Nirmala and Shahid, who read the sacred writings, may hereafter introduce some changes in those usages which the Sikhs revere: but it is probable that the spirit of equality, which has been hitherto considered as the vital principal of the Khalsa or commonwealth, and which makes all Sikhs so reluctant to own either a temporal or spiritual leader will tend greatly to preserve their institutions from invasion; and it is stated in a tradition which is universally believed by the Sikhs, and has, indeed been inserted in their sacred writings, that Guru Gobind Singh when he was asked by his followers, who surrounded his death bed, to whom he would leave the authority? Replied, I have Why Malcolm Wrote in 1810 A.D. that, “Nirmala and Shahid, who read the sacred writings, may hereafter introduce some changes”? Because, as per British policy, probably they assisted in creating, compiling and then, popularizing “Dasmi Patshah Ka Granth” which was transliterated from a document called “NANAK PANTHI KABHYA” with the help of Atma Ram at Calcutta and other Nirmala Mahants of Patna delivered over the Khalsa (commonwealth) to God, who never dies. I have been your guide; and will still preserve you; read the Granth and attend to its tenets; and whoever remains true to the state him will I aid.”

. Dasam Granth and SRM Committee

A) There is no evidence that presently published Dasam Granth was used by SRM committee when they composed Sikh REHAT Maryada and 1925 Sikh Gurudwara Act which clearly accepts and Recommends only SGGS as the only Granth of the Sikhs.

The following evidence is clear that Guru Panth (1927-1936) never used the Published Dasam Granth as source of 10th guru’s Bani while creating Panthic Reht Maryada Document as Dasam granth published since 1900 was available to them. (This printed version is reported to be compiled at Sri Akal Takhat sahib and edited by Sodhak

committee in 1895-1897 based on various 32 Dasam granths available at that time)?

- 1) Sikh Rehat Maryada sanctified by Guru Panth recommends reading of "Benti chaupai only up to end of hymn' Dust dokh tay loh Bachai" (401)." Why they left 402, 403, Aril, 404 and 405 hymns as present in Published Dasam Granth & various hand written manuscripts?
- 2) Why they recommended only 10 Swayyas (swarg Sudu Waley 21-30 from Akal Ustit only and not its total composition of Akal Ustit)?
- 3) Why there is no mention of Dasam Granth in the Sikh rehat maryada (by Guru Panth in 1927-1936)?
- 4) Why they used only 1st paragraph of Var Bhagauti ji, In Ardas section why not whole Var Bhagauti Ji?
- 5) 1925 Gurudwara act only recommends Sikh institutions to follow only Guru Granth Sahib Ji. Sikh Gurdwara Act in 1925 AD reinforces it again in Section 2 Definitions & Section 134.G (dealing with powers of committee to dismiss office- holders. Ministers & office holders must perform duties per teaching of SGGs)
- 6) SRM has no Mention of Dasam Granth anywhere?

B) Additional Historical Facts

a) The Gurmat Granth Pracharak Sabha (please note this Sabha was Part of Amritsar Singh Sabha Controlled by Baba Khem Singh Bedi) and its members which formed Sodhak committee who compiled this So called Dasam granth fell into Oblivion after submitting their report. Evidence shows Sikhs did not accept this document.

b) Lahore Singh Sabha with 118 associations DID NOT Recognize this newly Dasam Patshahi Guru Granth Sahib finally compiled by Sodhak committee.

c) 3 articles published in Khalsa Akhbar Lahore against this committee on October 4th, 25th & November 1st 1895. Summary of these article Indicates that Lahore singh Sabha was requesting Giani Sardool Singh Secretary of Sodhak Committee to find out and authenticate which is original Dasam Granth out of various Dasam Granths they used for correction.

d) Above version of Dasam Granth was published first time in 1900 and then 1902 has no significance among the Sikhs as mentioned by Akali Ran Singh in his book (1905) about Dasam Granth.

e) Kahan Singh Nabha in 1930 in Mahan Kosh does not mention 1897 Sodhak Committee report or Dasam granth published in 1902 based on this report. He talks about only two birs of Mani Singh & Sukha Singh Bir & requests more thorough work on this issue. Sikh scholars since then have reviewed these two mentioned Birs and have found many authenticity Problems.

From above evidence it is very clear that Guru Panth in (1927-1935) did not use this Document of presently

Published Dasam Granth while making their final decision on SRM. This was the gigantic task before Sikh Leadership in early 1920,s A.D. There were many Rehat maryadas at that time. They decided whatever they found best based on oral evidence practiced by family to family and whatever written sources available to them at that time and settled the issue once for all. This all confirmed Sikh concept of Guru Panth and GURU Granth.

It is just for further information that in 1920,s there were many different Rehats in different Sikh institutions and Gurdwaras were controlled by Mahants, Nirmalas and Udasis. It was only in 1920,s that dedicated Sikhs who knew what real Sikhism was envisioned by Guru Nanak got together and made Gurdwara Sudhar Committee and later on SGPC and got all Gurdwaras under control and selected SRM committee for guidance. These pioneers wanted to create one Sikh Rehat Maryada for all mainstream Sikhs. Therefore initially a Rehat Maryada committee was declared by the SGPC on March 14, 1927 which included all the important Sikhs, Members of all important Sikh institutions, including Jathedar of Patna Sahib and Bhai Hazura Singh from Takht Hazur Sahib. This committee also included Babu Teja Singh Ji, of Panch-Khand of Bhasaur (who wanted bhagat Bani to be removed from GGS) as well as Giani Sundar Singh from Damdami Taksal, District Ferozpur (Who believed In Dasam Granth in Totality). Both these committee members have extreme views and it is noted that no progress was achieved by the committee until 1931. It is on record that then ultimately on March 1, 1932 the SGPC general house meeting recommended the removal of Giani Sundar Singh Ji Bhindra as well as Babu Teja Singh Ji Bhasaur from this Sikh Rehat Maryada Committee. Then ultimately, the first draft of the Sikh Rehat Maryada was created and discussed initially in SPGC General Meeting on October 29, 1932 but there were few differences and it was postponed ultimately and was approved by the SGPC, and their resolution number 14, October 12, 1936. Second time again the Advisory Committee again considered the draft in its meeting on Jan 7, 1945 and made recommendations for certain additions to it and deletions from it and finally by resolution number 97, SPGC approved the final version on February 3, 1945 (For details please read SGPC publications: "50 years SGPC Ithas and The Sikh Rehat Maryada Introductory Notes in SRM

All Indian, Persian, and European contemporary are silent on Dasam Granth Bir which matches with all contents and arrangement as noted in Presently Published Bir in Punjab in 18th century. The basic Question is "Which and where is the original Authentic Bir of Dasam Granth compiled and authenticated by 10th Guru Ji or compiled by Bhai Mani Singh which matches with all contents and arrangement as noted in Presently Published DG Bir. Review of History and various texts supports the fact that the presently published Dasam granth with all its contents and

arrangements was no where seen in Punjab or Delhi area in 18th century. In academics one has to prove the authenticity of Text based on Academic Parameters (a) Date of Document (When it was written): b) History of the Document: c) Who is the Scribe d) Internal Inconsistency?

Conclusion

Based on the historical, textual and academic analysis of various available Dasam Granth Birs or manuscripts, it has become obvious that there was no Bir/Granth/manuscript of Dasmi Patshahi Da Granth or Bachittar Natak Granth with matching contents of presently published Dasam Granth as corrected (1895-1896) and published (1900AD) by Sodhak committee was present any where prior to the 18th century in Punjab which can be traced back to or associated with Bhai Mani Singh Ji, Baba Dip Singh Ji or 10th Guru Ji. Evidence also shows individual Granths like Chritro Pakhyan, Chaubis Avtar, and compositions like Bachittar Natak (with 14 Cantos) alone were available. But who compiled them together by inserting Bani and some other writings of Patshahi 10 and other similar Chhands which were popular in Sikh usage (Gutkas or oral remembrance of Sikh families) into this heterogeneous Dasami Patshahi Da Granth with no sanctification by 10th Guru Ji? Every written literature must be evaluated in reference to History. Historical sources attest to the evidence that Charles Wilkin in 1781 writes in his account to translate at some future period the Granth "which appeared later" he saw in Hindoove with many Sanskrit words in 1781 AD at Patna. It was only in 1805 AD that this Bir now categorized as MSS D5 Punjabi/Colebrook HT in British library, appeared on the scene. Malcolm in his account reports that he could get only a copy of Sri Guru Granth Sahib Ji from Punjab with difficulty and he used Dasmi Patshahi Ka Granth procured by Colebrook with indefatigable Research. Henry Colebrooke, an attorney and Administrator in Calcutta Procures Dasmi Patshahi Granth in Gurumukhi BL MSS Punjabi 5D whose title page reads as NANA K PANTHI KABHYA in Devnagri with notation at the top in Devnagri "Dasmi Patshahi Ka Granth". According to history Henry Colebrooke never came to Punjab to look for this Granth. Patna was important city of Bengal State under British influence at that Time. Therefore, it appears that Colebrooke assisted in creating/compiling/researching this Granth and titling it as "Dasmi Patshah Ka Granth" procuring it from Nirmalas, Atma Ram at Calcutta and Mahants of Patna where Charles Wilkin went earlier in 1781 A.D. Colebrooke then deposited the Granth in British Library Where Charles Wilkin was a librarian. The earliest evidence of the presence of this Bir is available in Malcolm's book, "Sketch of the Sikhs." History indicates that in early 1800, s Britishers started enjoying the fast declining fortunes of Mughals at Delhi but had to face recently rising strong Sikh Power in North. They knew real power and history of Sikhs in North lies in gathering around with strong belief in Shri Guru Granth Sahib Ji. They

intentionally assisted in creating/compiling and promoted "Dasmi Patshahi Ka Granth" to gain entry in Punjab and expand their Kingdom for Missionary and Political Purpose. Malcolm assisted this Granth to be transplanted in Punjab Gurudwaras through Nirmalas & Shahids during the period of Sikh Raj to create confusion/ division among Sikhs. On the basis of the recognized academic parameters for establishing the authenticity of old manuscripts, one finds that the current Dasam Granth, in fact, is a copy of the Colebrooke Bir (MSS D5 Punjabi). The Current Dasam Granth corrected and later on published by Sodhak Committee in 1897 and the Colebrook DG Bir (MSS D5 Punjabi) is identical in contents with minor variations as outlined above which are not of any statistical value. There is no evidence available anywhere that Guru Gobind Singh Ji wrote, authenticated or sanctified any Dasami Patshahi Da Granth with his Dastay Mubarak as was done by him in case of Damdami Version of Sri Guru Granth sahib Ji in 1706 & 1708 and by Guru Arjan Dev Ji in the case of Aad Granth in 1604 AD—the revered book of Sikhs. There is also no evidence to associate presently Published Dasam Granth to be compiled by Bhai Mani Singh or Baba Deep Singh. Presently published and available Dasam Granth as corrected by Sodhak committee is a piece of Sikh literature like many other books in Sikh history which does contain Nit Nem compositions of Sikhs as sanctioned In Sikh Rahat Maryada. This was the Gigantic task before Sikh Leadership in 1920, s A.D. There were many Rehat maryadas at that time. They decided whatever they found best based on oral evidence practiced by family to family and whatever written sources available to them at that time and settled the issue once for all. They confirmed Sikh concept of Guru Panth and GURU Granth. Bani of S.G.G.S. is the sole Guru for Sikhs and a sole canon to accept any idea, concept, suggestion, and any writing. Based upon above doctrine and last Matta of Sri Akal Takhat (November 27th, 2006) highlighting that opinion must be based in light of Gurmat and historical context. Banis of 10th Guru that have been accepted in Sikh Rahat Maryada which got accepted/sanctified by Guru Panth (1927-1945) are final and unquestionable; Jaap Sahib, 10 Swayyas (Swarg Sudu Waley 21-30 Akal Ustit), Benti Chaupai up to Dushat dokh tay, 1st pauri of Ardas, Dohra and Swayyas in REHRAS (as sanctioned in Rehat Maryada). Additionally Others compositions including Akal Ustit (except Chhand 201-230), Khalsa Mehma, 33 Swayyas, Shabad Hazarey and Zafarnamah are Banis / writings of 10th Guru as their interpretation matches with idea, content and Message of SGGS. "Khalsa Panth" is the only Sikh entity that is collectively authorized to make / accept any changes based upon the doctrines enshrined in S.G.G.S. acceptable to the Guru Panth as finalized by the 10th Guru before his demise on October, 1708 A.D.

Guru Gobind Singh Ji ordered the Sikhs to accept Guru

Granth Sahib as only living Guru after his demise in 1708 AD well documented in all Indian, Persian, and European contemporary and near contemporary sources. Sikh Nation has only One Granth (Sri Guru Granth sahib Ji), One Panth and One Guru Panth approved Rehat Maryada. Tenth guru gave no sanctification to any Granth other than the S.G.G.S. Above evidence shows that Presently published Dasam Granth (1900A.D.) which is available since 1897 is a heterogeneous Granth which based on above evidence appears to be created/compiled in late 18th century with guidance of Nirmala Atma Ram at Calcutta and further promoted by Mahant Nawal & Dayal Singh and Sukha Singh Granthi at Patna by transliterating a Hindoove language manuscript "Nanak Panthi Kabya" to Gurmukhi Granth, "Dasmi Patshahi Ka Granth" presently located in BL London Cataloged as MSS D5 Punjabi. They inserted into it "The Nitnem Banis" "1st paragraph of Ardas" and "some other writings of Patshahi 10 and other similar Saloks" which were popular in Sikh usage (Gutkas or oral remembrance of Sikh families) into this heterogeneous Granth in order to gain credibility of this Granth.

Sikhism is an integrated religion with unity of Sikh thought between the first and tenth Guru. Tenth Guru sanctified only one Granth which is SGGS in 1708 AD well documented in all Indian, Persian, and European contemporary and near contemporary sources. Sikh Gurdwara Act in 1925 AD reinforces it again in Section 2 dealing with Definitions & Section 134g dealing with powers of committee to dismiss office- holders. **Ministers & office holders must perform duties per teaching of SGGS.** SGPC approved SRM (1936-1945) again endorses only one Granth "Sri Guru Granth Sahib Ji" for the Sikhs.

The author agrees with Giani Gian Singh who wrote in Panth Parkash 1880AD that "The Granth that is now known as that of the 10th Guru. There was no Bir of this Granth during the time of the Guru. Banis remained separated here and there". Bhai Kahn Singh Nabha 1931AD writes in Mahan Kosh that "ignorant and manmauji has written many Birs of Dasam Granth who have made them meaningless. He lamented that no Guru's Premi tried to do any corrective remedy so far". Dr. Balbir Singh M.A. ,Ph.D.1967 again concludes " Still Detail Inquiry and research needs to be done on Dasam Granth enlightening all aspects and great efforts must be made to do so" as outlined above. Authenticity of the presently published Dasam Granth as corrected & compiled by Sodhak Committee in 1897 needs a thorough history and Gurmat based independent inquiry in light of above historical and Textual evidence. A committee formed of Panthic scholars of all shades constituted under the guidance of SGPC and Sri Akal Takhat to act as soon as possible. Sri Akal Tact and the Singh Sahibans at Darbar Sahib Amritsar have already rejected the Chritropakhyan in their letter #36672 August 3rd 1973 issued by Gurbax Singh secretary

Dharam Parchar committee S.G.P.C. with their opinion that "Chritropakhyan is not Dashmesh Bani. The Pakhyans are in fact copies of old Hindu Mythhas Stories". They must take a fresh look at other spurious Banis purposely lumped together and attributed to Guru Gobind Singh Ji.

The author is in complete agreement with statement issued by Sri Akal Takhat Jathedar on January 31st 2008 Published in Ajit (Punjabi Newspaper) " Dasam Granth is an important Sikh Panth historical literature Granth, but cannot be treated at par with Sri Guru Granth Sahib Ji, as 10th Guru Ji Sanctified (gave Gur Gadhi) only to Guru Granth sahib Ji . Therefore, Dasam Granth Parkash Cannot be done parallel to SGGS Ji".

Sikh Nation has only One Granth (Sri Guru Granth sahib Ji), One Panth and One Guru Panth approved Rehat Maryada.

DASAM GRANTH REVIEW

By Prof. Harinder Singh Mehboob

When the earthly sojourn of the 10th Master was nearing its end at Nanded, he gathered the small bunch of his devout followers around him, and declared in an emphatic but revelational tone, "I am soon leaving my visible abode of divine law but I will not leave you in utter loneliness. I entrust to the ambrosial reservoir of immortal Word" the finality of which is preserved by my super insight in the Damdami Bir. **I bestow the divine gift of Gurgaddi upon Guru Granth Sahib ----"an everlasting spirit of the Ten Guru-Prophets."** These echoes of divine Faith made a powerful tradition which had appeared in all channels of history of the Khalsa, facing no obstruction in its continuity. The Sikhs have been making solutions to their great Scripture, and thus paying their obeisance to no other Scripture as their Guru, since the physical departure of the 10th Master. No student of history witnesses any gap, any contradiction and any obstruction in the endless flow of this divine practice. Thus the prophetic faith of Guru Gobind Singh, transcending all illusory forms of knowledge and rejecting all false masks of poesy, but embracing none but the Supreme Word revealed his final commitment to Guru Granth Sahib as the only eternal Guru of the Khalsa.

- Guru Gobind Singh never mentioned existential validity as well as the historic whereabouts of Dasam Granth anywhere. The tenth Guru didn't give any clue of a single volume of Dasam Granth as revealed or compiled by him.
- **Guru Gobind Singh was not the author of the bulky part of Dasam Granth. I ascribe only a slim part of it to his genuine authorship.**
- **Even this slim part, which includes Jaap, Akal Ustat, Shabad Hazare, Swayyas and Zafarnama, does not become a single whole, displaying and contemplating its structural beauty.**
- **The arrangement of compiling of these highly socio-**

metaphysical compositions of the master is arbitrary. Therefore, we see that these true Dasam Guru-Banis are scattered in a haphazard manner in Dasam Granth. There is an exception also.

• We witness an absurd intrusion of Brahmanical reflexes in Akal Ustat. The devotee finds 20 Kiratas (numbers 210 to 230) eulogizing Chandi (other names Durga, Bhagwati and Siva).

• Thus even here the purity of genuine text is impaired by the false compilers

• With the exception of Japu, Akal Ustat (excluding 20 Kabits) and Swayyas the reader (devotee) observes that Dasam Granth changes its stand again and again in relation to the worship of One God.

• As far as vision of God is concerned, Dasam Granth, with the exception of five Banis, presents a perspective which is contrary to the vision and total sensibility of Guru Granth Sahib.

• With the exception of five Banis Dasam Granth doesn't present a harmonious vision that leads the prayers of Man to the Region of eternal Truth

• The texts of Charitrapakhyan and Hakayats incorporated in Dasam Granth remain at a far-off distance from the sublimest point of scriptural experience of Guru Granth Sahib

Difference in Reference to Hindu Gods in Guru Granth Sahib and DG

• The gods, goddesses and Avatars of Indian Mythology along with ancient Hindu Scriptures are not used in Guru Granth Sahib as full fledged, exuberant and self-dependent personalities of super-status transmitting themselves into independent worship centers. They are merely used in Adi Granth as literary illustrations of some higher truth, symbols, metaphors, similes or sole references.

• The authors of Dasam Granth in 'Chandi Charitars' (Parts I, II) shower praises on the Chandi and her other manifestations in profusion, bring forth twenty four incarnation of Vishnu in "Chaubis Avtar, give seven mythological descriptions of Brahma in 'Brahma Avtar' and describe two forms of Rudra (Siva) in 'Rudra Avtar' in such a manner that these Brahmanical Gods, Goddesses and Avatars inevitably tend to become the center of worship for the devotees of other religions. Thus these heroes of Hindu Mythology create a hotchpotch situation in the pure conceptual centers of Sikhism also.

• The reader is caught in the meshes of ritualistic worship of these Hindu Gods, and as a result of the dense mythological atmosphere will never allow the devotees to realize the sanctity, faith and fervor of the religious mission as propounded in the concluding sections of these gods and goddesses. The declared pious mission becomes meaningless and stands isolated. It is in reality a misleading hallucination.

• The poetical presentation of the fables of gods, goddesses and Avatars are a shrewd device to prepare the Khalsa - consciousness to surrender itself to the mythological heroes and heroines of the Brahmanical Cult.

• The dominating Brahmanical atmosphere in these fables becomes an arbitrary movement which ensnares ultimately the natural freedom of Khalsa-Mind.

Battles described in Dasam Granth

• holy battles being sung in poetic compositions of Dasam Granth seldom qualify to plunge deeply into blissful experience of oceanic depths of one God, enjoying eternally his absolute freedom in Guru Granth Sahib.

SCRIPTURAL AUTHENTICITY OF WOMAN IMAGE IN DASAM GRANTH

• The texts of Charitrapakhyan and Hakayats incorporated in Dasam Granth remain at a far-off distance from the sublimest point of scriptural experience of Guru Granth Sahib.

• The experience of Charitrapakhyan and Hakayats is shallow, disproportionate and extravagant

• The descriptions of Charitropakhyan bring out the lewdness of a corrupt society. These compositions are unable to explore any deep psychology.

• There are, undoubtedly, the lyrical illustrations of the role of unchaste woman in Guru Granth Sahib, but these literary genres never break the sanctity of its supreme woman-image.

• The uncontrollable and intriguing sexual impulses of women in Charitropakhyan shatter the scriptural balance /harmony and natural poise of sublime aspects of woman-image of Guru Granth Sahib which give her a permanent place or existential naturalness in the spiritual fabrics of society.

Bacitar Natak

• Guru Arjan's martyrdom was not known to the unknown author of Bachitar-Natak. While composing his poetic narrative the poet got an appropriate opportunity to grasp the most significant moment of history, but the ignorance of 5th Guru's martyrdom failed him.

• There is only a brief space of four lines between the names of Guru Arjan Sahib and Guru Tegh Bahadur Sahib.

• The poet devotes twelve lines to the nostalgic description of Guru Tegh Bahadur's martyrdom. He highlights, though purely in his Brahmanical way, this marvelous sacrifice in a nostalgic vein and lavishes praises in profusion on the exemplary perseverance of the 9th Guru.

• It seems unnatural that Bachitar Natak does not bring even a far-fetched hint to recollect the martyrdom of the fifth Guru.

• Had Guru Gobind Singh been the author of Bachitar-Natak, he would have, in the present context, given at least a reverential hint of his great grandfather's splendid sacrifice.

• All the historical details and collective oral traditions are of the opinion that Pir Budhu Shah was the most prominent character of Bhangani Battle.

• The obscure author of Bachitar Natak had not the least

inkling of the solitary existence of Pir Budhu Shah, otherwise, he would have mentioned his role in the poetic annals of Bhangani battle. Guru Gobind Singh would never envision the battle of Bhangani without referring to the immortal role of Pir Ji.

- The author of Bachitar-Natak exhibits gross ignorance regarding the family histories of second Guru and third Guru respectively.

- He was nourishing this mistaken idea that first three Gurus belong to the Bedi Sub-Caste, because his ignorance supported his stupid hypothesis declaring that Bedis would hand over Guruship to Sodhis in their next birth.

- The author didn't know that the sub-castes of Guru Angad and Guru Amar Das were Tehan and Bhalla respectively. (The words 'Bhalla' and 'Sodhi' are used in Guru Granth Sahib to hint at worldly identity of the Gurus.)

- The obscure author of Bachitar-Natak gives a shocking treatment to the Prophet of Islam when he reaches the ending point of his tizada of condemnation against the certain religious paths and their crises.

- He underestimates the Prophet Muhammad in a disrespectful manner by declaring him simply the King of Arabia. Then he denies him indirectly the elevated status of Prophet and openly condemns him in an obscene language for circumcising all the kings.

- The version of zafarnama, the historic epistle addressed to Aurangzeb and his highly metaphysical composition entitled Japu, prove that Guru Gobind Singh respected the Holy Quran, understood the value of faith and accepted the prophetic magnanimity of Muhammad.

- Had the 10th Guru been the author of Bachitar Natak, he would not have contradicted his own message, conveyed so beautifully in his Japu Sahib, the most musical poem of metaphysical dimensions.

- Again in the first canto of Bachitar-Natak the author asserting as the champion worshipper of the Timeless Being, denies Ram, Krishan, Brahma, Shiv and Muhammad as the saviours of mankind. In spite of these denials and emphatic declarations the fundamental faith of the author expressed in the said poetic texts of Dasam Granth tilts towards the worship of Avtars, goddesses (specially Durga, Parvati, (Siva) and Chand) and gods.

[In 1973, in response to July 6, 1973 letter from S. Santokh Singh of Kasauli, S. Gurbakhsh Singh of Dharam Parchar Committee of S.G.P.C., on behalf of 'Singh Sahiban Sri Darbar Sahib and Jathedar Sahib Sri Akal Takhat Sahib', penned the statement that "Chritropakhyan in Dasam Granth is not 'Dasmesh Bani'; it is a copy of ancient Hindu mythological stories." ED.]

GOD OF KRISHANAVTAR

Gurtej Singh, Chandigarh

The word 'god' appearing in the heading above is used in the sense of 'ishat' or 'aradhya dev' the two commonly used terms in the Indian religious terminology. *Krishanavtar* is a voluminous writing running into more than 790 pages of a recent recension of the *dasamgranth*. (Rattan Singh Jaggi and

Gursharan Kaur Jaggi, *Sri Dasamgranth Sahib*, vol. ii, Gobindsadan, New Delhi, 1999). It accounts for the major part of the *Chaubis Avtar* (Twenty-four Incarnations), which in turn constitutes the *Bacittarnatak Granth*. The exercise became necessary because of the assertion of a particular set of writers that the book has been written by Guru Gobind Singh. On the face of it the effort appears unnecessary because on almost every page of the book, the name of the author is mentioned more than once according to a practice prevalent among oriental poets. Most of the book appears to have been written by one Shyam with certain passages of it having been composed by Ram and possibly another person. Religious beliefs of the author and the purpose for which he wrote the book may help in determining or ruling out the Guru's authorship.

Guru Gobind Singh was the tenth successor to Guru Nanak with whom he is doctrinally presumed to be identical in word and thought. He is also the one who finalised the Sikh scripture *Guru Granth Sahib* and gave strict instructions to regard it as the 'living Guru.' Almost with his last breath he instructed his followers to 'worship Akal, to take religious directions from the Guru Granth, to look upon the Khalsa as the ideal human form and to ever seek the welfare of all humans.' (*pooja akal ki, parcha sabad ka, didar khalse da ate sikh bhala sarbat da lochai*) These three uncompromising truths, (there are more like the Khalsa *rahit* and so on) would establish his concept of Ultimate Reality to be identical with that of the Sikh movement of which he was the head.

Those who would ascribe the authorship of this book to the Guru, seek to prove their contention by quoting less than two dozen lines (these appear at pages 148, 606 and 792) from three pages of the *Krishanavtar* in a bid to establish Guru's authorship of the work. These are invariably quoted out of context to yield the desired meaning. Stretching self deception to the limit, these writers aver from these lines that god of this volume is identical with the God of *Guru Granth*. A scrutiny of these verses in the context may be sufficient to establish their actual meaning and import.

At the beginning of the *Krishanavtar*, there is the customary long prayer to propitiate the deity worshipped by the author. He hopes, thereby to be granted a boon for smooth functioning and for producing a good quality work. Addressing his deity, the poet says, 'O Chandika! Without your grace I am incapable of uttering a single word from my mouth. I can ford over the ocean of poetry only by using your name as a boat.' (*Ibid.*, p.2 *Swayia* 5). He hopes to gain 'better understanding' from the 'large eyed goddess,' whom he considers to be 'the reliever of suffering and competent to grant boons' (*Ibid.*, p. 4, *swayia* 7). 'He who remembers Kali and serves her, receives the boons his heart desires. None in the world is as good a protector of the poor (garib

niwaz) as her.' (*Ibid.* p. 4, *swayia* 8)

Before turning to write the *ras mandal* chapter, the poet again seeks Durga's blessings by singing her praises and affirming his abiding faith in her. 'I first concentrate my mind on the Bhagwat and then go on to create poetry of many kinds.' (*Ibid.*, p. 150, *chaupai* 440) The portion is marked, 'in praise of the *devi*.' (*Ibid.*, p.147 see *swayias* 421 to 433). Her spouse or her alternate form, the Mahakal, being the only other object of *shakat* worship, is also praised. ((*Ibid.*, *syayias* 434-440) 'Considering me to be your slave (*das*), have infinite mercy upon me.' (*Ibid.*, *swayia* 433) Thereafter begins the *ras mandal* chapter in which he describes the 'flirtations' of Krishan. Similarly at the end of the chapter "Udhav Samwad" or Udhav Conversation, he acknowledges his debt to Mahakal, 'I have carefully composed the book by the grace of one who holds the sword in his hand.' (*Ibid.*, p.332, *swayia* 984)

He employs all the means at his command to draw attention to the fact that he is a *devi* worshipper. When, before beginning a new chapter of his book, Shyam states that all the cowherds including Balram and Krishna worshipped Chandi, he is merely showing his own reverence for her (page 257). His concept of heaven is that of a place where Chandi presides. So the dead illustrious warriors, for instance, Shakti Singh, (*Ibid.*, p.442, *swayia* 1335-36) are returned to her domain (*dhaam*). Krishna was unable to kill Shakti Singh except with the blessings of Chandi. (*Ibid.*, p.442, *swayia* 1337) Here and at several places in his book, he denigrates Krishna and other gods and incarnations, in comparison with the object of his own worship. Once when Krishan is not heard of for long, his mother prays to Chandi and he turns up the next day with a new wife. Thereafter, 'kavi Shyam says, everyone accepted Durga as the true mother of the world.' (*Ibid.*, p.661, *swayia* 2061) There is also the statement that Krishan himself worships Durga everyday, thus setting an example to the world to follow. (*Ibid.*, p. 732, *swayia* 2306) An important part of his theology is the oft repeated suggestion, 'my god is more powerful than your god.'

Nowhere does this tendency become more obvious than in the episode of Kharag Singh. To this narration Shyam has devoted an unusually large portion of his book (pp. 450 to 552). He depicts him as defeating Krishna in battle several times and also as grossly insulting him. (*Ibid.*, pp. 473 to 499, 498 couplet 1535 and 501) Kharag Singh defeats all the Pandavas, Shiva, Kuber, Sun, Varun and even the king of death, over and over again. Brahma's assessment is that he can defeat even Vishnu. He reveals the secret of his prowess saying, 'he, by his penance, has secured a boon from the 'mother of the world' to ever defeat his enemies' (*Ibid.*, p.500, *swayia* 1537) He reveals that Kharag Singh wears around his arm a charm (*teta*) given by the goddess and that,

unless he is separated from it, he is invincible. (*Ibid.*, p.502, *swayia* 1550) Brahma suggests that they go to him seeking alms in the guise of Brahmins and beg the charm from him. All the gods including Krishna went with grass in their mouths and begged for the *teta*. Kharag Singh is depicted as high minded a person as he is a great warrior. He sees through the disguise and still decides to part with the charm because, 'how often, does god comes begging at the door of a human?' Consequently his head is cut off but he continues to fight. He hits Krishan with his own cut off head and makes him unconscious. None is able to face his headless body until he decides to lower the bow of his own accord. Kharag Singh is eulogised in comparison with the hero of the *Krisnavtar*, that is Krishan himself. By this device the message that the poet seeks to convey again, is that the goddess he worships is the more powerful than all the gods put together.

The allegorical meaning ascribed to the Kharag Singh episode by some appears to be misplaced. It does not appear probable that the poet is trying to announce the arrival of a new race of Singhs capable of prevailing over kings, incarnations and gods, of defeating both the Mughals and the Hindus. The author has no soft corner for the Sikhs and in fact appears to be unaware of their existence. His concern basically is to show the superiority of one blessed by the goddess over all the gods of the Hindu pantheon. The idea is that even servants of that goddess are capable of prevailing against gods and incarnations. Mughals and Muslims are thrown in to emphasise that the hero blessed by his deity is capable of defeating them whereas the Hindu gods and incarnations lay prostrate before the alien conquerors of Hind. This skewed rendering may very well have been inspired by the unproductive rage of the sensitive poets of Hind. Perhaps it was their feeling of gross inadequacy that had originally given rise to deities like Mahakal and Mahakali. Their sentiment can be understood and even appreciated but it can hardly be applauded unreservedly.

He shows often enough that he has no respect for Krishan whom he depicts, contrary to the writings of the original *Srimadbhagwatpurana*, (which he claims to be translating) as a drunkard (*Ibid.*, p.604, couplet 1893 and *swayia* 1894). He is shown as distributing drugs to his entire army. These drugs are the same as those that *sakats* use in their rituals. (*Ibid.*, p.734, *swayia* 2311) Krishan comes back after winning over the daughter of the king of Ayodhya and arranges celebrations in a pleasure garden. He sends for the favourite drugs of the *sakats*, that is poppy husk, opium, marijuana (*Ibid.*, p.670, *swayia* 2112). To execute another ritual associated with the *sakats*, Krishan also asks many prostitutes to attend the celebration. (*Ibid.*, p.672, *swayia* 2113) After he is high on drugs, Krishan remarks, 'Brahma (the creator, in Hindu mythology) did not do well in this that he did not create the eighth ocean of alcohol.' To this Arjun

replies, 'that foolish Brahmin does not know how these delights are created.' (*Ibid.*, p. 672, *swayia* 2116)

There are several portions of the book which proceed from the acceptance of Durga as the 'sexual energy' and are written in celebration of that position. The *Cheerharan* chapter ('clothes snatching episode'), ends with Krishan "knowing" the Gopis in the biblical sense. The episode is not so explicit in the original work. The Gopis praise Durga to render thanks and consider their achievement to be the result of Durga's boon. (*Ibid.*, p.98, *swayias* 281, 283-89). The milkmaids of the original *purana* do not worship *devi* after this episode. This is particularly a *shakat* strain that is kept up in the rest of the book. In the characteristic *sakat* manner, the *gopis* defy social norms to bare their heads with abandon (*Ibid.*, p. 153, *swayia* 450). The rest of their clothes and ornaments fall off on their own as they excitedly approach Krishan. (*Ibid.*, p. 153, *swayia* 451) No philosophical explanation of the phenomena is offered by the author.

On careful reading, this book reveals its true character as *sakat* interpretation of the popular Krishan legend. Gods for the *sakat* sect are Mahakali and Mahakal (who are considered essentially indistinguishable). Primary object of the *Krishanavtar* is to depict that the whole world revolves around these gods. The poet affirms, 'I do not begin worship by acknowledging Ganesh and never meditate upon Kishan or Vishnu. I have heard of them but do not recognise them.' (*Ibid.*, p.148, *couplet* 434) In the concluding phrase and in the next couplet (435), he affirms that he is the devotee of Mahakaal. These and the other twenty or so often misquoted lines, do not indicate that the author is the devotee of Akal Purakh of Sikh conception. The *Krishanavtar* finally emerges as a piece of literature having origins in the *sakat* sect.

Had Guru Gobind Singh written it and not owned the writing as his, it would tantamount to concealing his faith. In the earliest documents of Sikh history (namely the *Janamsakhis*) the Gurus demand that their followers openly repose faith in them. Contrary to the Indian spiritual tradition of concealing or restricting the religious instructions, they sing them openly in congregation, write them in commonly understood script and bar no people's access to them. The Sikhs in return openly declare their faith in Sikhi. A phrase commonly used in this connection is, *naam dharik sikh hoa* (openly declared conversion to Sikhi). In concealing his faith, the Guru would also be violating the 'concept of open diplomacy' which in a manner of speaking is one important pillar of the Sikh faith. Of this the Tenth Guru was the most prominent exponent. One expression of which was his creation of the Khalsa in 1699 in the form of an easily distinguishable person openly wedded to putting an end to tyranny of all kinds.

On the moral plane, the abundance of promiscuous sexual activity, licentious behaviour of certain individuals, the free

use of drugs and inducements offered for sexual favours (bringing certain acts within the purview of provisions for rape in the Indian Penal Code) depicted therein would prohibit even a Sikh of the Guru from owning up these writings included in the *dasamgranth* and in the *Krishanavtar*. Personal moral purity and maintenance of correct man-woman relationship centred on the sanctity of the family unit is the most important injunction of the Khalsa code of conduct that the Guru prescribed. In the *Guru Granth* these instructions are reiterated a number of times and such liberties as are taken in the *dasamgranth*, are forbidden in the most condemnatory terminology. Any extra-marital relationship, the kind of which is celebrated in the *Krishanavtar* and the *dasamgranth*, is definitely a taboo in Sikhi. The *Guru Granth* describes adultery as analogous to living in association with poisonous snakes. Deviation is not accepted even from an ordinary Sikh of the Guru. Deliberate denigration of the prophets and incarnations of other faiths has never been ascribed to any Sikh except Bhai Suthra who was demonstrably the purest at heart. His method of preaching depended heavily on the comical approach and he meant no ill will. His burlesques sometimes appeared to take digs at even the Guru and his Word. To be sure, he was no respecter of the *devi*, and had some innocent fun at her expense too.

In the concluding part of the present volume (couplet number 2491), the main author makes two claims: one, that, he is writing to 'promote enthusiasm for war for a righteous cause,' and that he has rendered the tenth chapter of the *Srimadbhagwatpurana* into a popularly spoken language. Both claims are unsustainable. He has written nothing about the particular war characterised by Yudhishter as the one for a righteous cause, '*dharmayudh*.' He had so described the internecine *mahabharata*. The author has devoted a large portion to warfare, but it is about warfare for no particular cause. Ostensibly, it is about destroying evil doers who, in the last reckoning, are identified racially. In his battles he has devotees fighting gods they respect and gods running away from the battlefield again and again. *Guru Granth* advises the true knight to fight the war in behalf of the deprived to the very finish. One must prefer being cut to pieces rather than abandoning the field of battle. (*soora so pehchaniai jo larai deen ke het, purja purja kat marai kabhoo na chhadai khet*) Eventually, in the most prominent episode mentioned the poet in the *Krishanavtar*, he has gods begging the devotee to let them win by sacrificing his own life. Such is the nature of the *dharmayudh* that the gods are fighting. Kharag Singh emerges a better warrior, a nobler person than all the scheming, cowardly and mean gods put together, but he loses the battle. It is not evil that is invariably worsted. Seeing gods and incarnations shirking battle and disgracefully running away from the battlefield is hardly calculated to promote 'enthusiasm,' (*chaai*) for a holy war (*dharmayudh*).

Neither is this transliteration an honest one. The author has definitely distorted the tale and has interpreted it to suit the *sakat* tradition. He has not remained rooted to the original narration. A substantial part, pertaining to the fighting activity, has been added on to this rendering. As one reads on, it becomes more and more clear that he is writing to popularise *sakat* traditions, concepts and to prove the superiority of *sakat* deity over all other gods and incarnations. His only theme, it may be repeated is 'my god is more powerful than your god and all the gods put together.' All that he seeks to promote are the *sakat* mores, values and attitudes. That he does not own up what he is actually doing, has its own implications.

The cowardly acts like running away from the battlefield would disgrace a common warrior anywhere in the world and no Sikh of the Guru would ascribe such behaviour to gods and to those respected as the greatest warriors in popular estimation. The mean device of resorting to humbly begging a warrior to lower his guard so that he can be killed is a shameful, inhuman act. It is base exploitation of the simple faith of a brave person and would not occur to a person brought up in Sikh theology and conversant with Sikh war ethics. It is yet attributed not only to Krishan alone but to the whole pantheon of Hindu gods and goddesses.

Conclusion:

An analysis of the entire *Krishnavtar* affords many revelations into the mind of the authors. The significant parts that are peculiarly indicative may be enumerated. The claim that the book is a mere translation or even a transliteration of the *Srimadbhagwatpurana*, is clearly unsustainable. At best, it is a rendering of the popular myth for a particular purpose. The feeling of reverence that Krishan of the original inspires is totally missing in the present rendering. *Krishnavtar* talks prominently of Radha whereas the original *purana* has no character such as Radha. In this work the author has added worshipful prayers to Chandidevi in a number of places. For instance, the prayers to the *devi* at the very beginning (*swayia* numbers 5 to 8) and just before beginning the *raasmandal* chapter (*swayias* 421 to 445), are totally absent in the original. The *raasmandal* (446-750) itself is barely mentioned in the original *purana*. The *cheerharan* description (251 to 298) is also far from identical in the two books.

The description of lovelorn milkmaids that the Udho of this rendering conveys to Krishan is much more explicit than in the original. The sexual overtones are also missing in the original. The philosophical expositions concerning the yearning of milkmaids for Krishan is explained allegorically as innate longing of the soul for the divine. This explanation is totally missing in the rendering. It is conceived of as a man-woman relationship at the level of the flesh. *Raaslila*, *cheerharan* and *jalvihar* portions are also qualitatively

different. There is not even a hint at Shukdev's philosophical interpretation given in the original. The milkmaids of the *Krishnavtar* are much more explicit, open, fun-loving and expressive of their desires and expectations than their counterparts of the original. Wherever the *purana* is merely indicative and alluding, the *Krishnavtar* is replete with description of sexual desires and indulgences. Vocabulary used to describe certain scenes used in the *Krishnavtar*, tends towards the obscene and at places, can be said to be pornographic. These would constitute major 'defects' (*dosh*) in normal literary work, particularly in India of that era. Such usage is a *sakat* peculiarity and is here a clear indication of the *sakat* nature of the composition under discussion.

After attempting an analysis of the rest of the so-called *dasamgranth* on similar lines, it is possible to assert that not more than four percent of the entire book can qualify to be considered as ascribable to the Guru. Whether it can be actually ascribed to him cannot be definitely stated. The sieve to be applied at that stage would have necessarily to be of a closer knit.

Note:

The Punjabi translation of this article has been published in the March 2007 edition of the 'India Awareness' monthly.

AN ASSESSMENT OF THE REPORT OF THE SODHAK COMMITTEE

Gurtej Singh, Chandigarh

[This article also appeared in The Nov-Dec 2007 Sikh Bulletin. ED.]

In some vocal quarters, great reliance is placed on the document being examined here. It is regarded as proof of the authenticity of the *dasamgranth*, and it is employed to determine Guru's authorship of the volume. The exercise it describes is presented as having been undertaken by the Akal Takhat and is supposed to have resulted in the emergence of an original volume of the book. It is therefore necessary to examine the document with a view to determining the nature of the evidence it presents. Unless it is thoroughly analysed, its final worth in support of the above propositions cannot be fairly and accurately assessed. The aim of the present exercise is simply to determine the evidentiary value of the actual work done by the Sodhak Committee as presented in the booklet, *Report: Sodhak Committee*.

Bhai Manna Singh's *Report: Sodhak Committee*, The New Anglo Gurmukhi Press, Amritsar, 1897, pp. 27 is a detailed account ostensibly of the work of reconciliation of the text of thirty-two volumes of the *dasamgranth* conducted in 1897 CE. It is alleged that the Akal Takhat sponsored the work¹. Inspiration for undertaking the exercise supposedly came when it was noticed that one Bhai Hari Singh, a proof reader, had not only left many discrepancies in the volume of the *dasamgranth* printed by him, but had also inserted into it his own compositions as the original text². The Khalsa Diwan Amritsar is reported to have become disturbed about the matter and directed publisher and also

(perhaps the author) of the *Report*, Bhai Manna Singh, who was the secretary to a Gurmat Parcharak Sabha of Amritsar³ to undertake the work of reconciliation of varying texts.

Bhai Manna Singh is the key figure in the entire process described in the *Report*. This also becomes apparent when we notice that of the entire expenses from the beginning of the exercise to its ending in publication of the final product, came to some six hundred and three rupees and of this Manna Singh alone contributed more than five hundred rupees. He was the overall in-charge of the exercise, the collection of volumes for reconciliation was done at his *haveli*, which was near Darbar Sahib and he supervised the actual exercise. He controlled all the finances and kept a meticulous account, which he has appended to the present booklet. He organised all the publicity required, he paid the remuneration to those who worked and he eventually received custody of one of the two reconciled master volumes and so on⁴. Since, he also compiled and published the present *Report*, we must take his opinion to be an authentic record of the entire process and on all matters concerning the comparison work and why the exercise was at all undertaken. One is prompted to observe that besides deeming it emotionally satisfying; he also considered it to be a sound business proposition. According to the *Report* itself, it is an interim document. Final decision on the subject was still to be taken as is apparent from the advertisement printed at the end of the present work.

It needs to be asserted about the finances that in spite of the worldwide appeal made for funds⁵, the general public contributed only fifty-three rupees for the purpose. The opening ceremony and the concluding one were made into spectacular events and much publicity for the events was done, but it does not appear to have generated public enthusiasm. The Akal Takhat did not contribute even a pice towards the expenses so much so, even the cost of the customary and ceremonial *krah prasad* was met from the funds collected for the Committee work. It appears from the description, that the work place was not actually the Akal Takhat but the drawing room or the main hall (*hoondi*) of the Malwai Bunga adjoining the Takhat Akal Bunga⁶. For the first eight months, the work continued there and the finishing touches were also given in the Malwai Bunga. The formal closing ceremony was performed in the open space in between the *darshani deodhi* and the Akal Takhat. On the occasion of the formal inauguration, as well as the formal completion of the work, Bhai Multana Singh who was the custodian of the weapons kept at the Akal Takhat recited the *ardas*. He also participated in comparing the text and received some monetary compensation for his services⁷.

Bhai Arjan Singh Sarbrah of the Gurdwaras at Amritsar was approached to make available some volumes for the reconciliation work. He was also the President of the Gurmat Granth Parchar Sabha. He talked to the *pujaris* under him and

they agreed to lend the volumes available with them. The list of volumes used has been provided in the *Report*. It appears that the copies were collected at random and all of them had originated from Amritsar and its vicinity. It is clear from the *Report* that no original volume of the *dasamgranth* existed at the time of undertaking the reconciliation work. This also became another rationale for the exercise.

One copy contributed by an unspecified source was well decorated with a painting each of the Sixth and the Tenth Masters. It also contained a *hukamnamah* bound into the volume and it contained some pages in hand writing 'perhaps that of the Tenth Guru'⁸. Almost all the formulae ever utilised to pass off the book as written by the Guru himself, were relied upon in this particular volume. Internal evidence ascribed its writing to two copyists, Darbari Singh (the elder) and Darbari Singh (the younger). It was presumed, without any evidence, that the scribes belonged to the Guru's court. Likewise the volume was as readily "assumed," without any rationale, to have been corrected by the Guru himself. This volume contained as many old pages as replaced new ones spread all over the entire volume. It had no *Chandi-di-vaar*. The *pauri* with which the daily *ardas* begins, had been inserted in one of the replaced or new pages. Interpolation of the *ardas* stanza into the compositions of the *dasamgranth*, appears to begin here with this volume. It also varied materially from the version finally adopted as accurate. Nevertheless, it was 'taken to be' the 'presiding' or primary volume. It was this kind of cavalier approach that the forgers and *dasamgranth* pushers had placed their reliance on. Manna Singh does not suggest even in whisper, that while examining the volume, a reference was made to any known standards of objectivity. Strangely, it is also not explained why this particular volume was not adopted in toto since it was presumed to have been corrected by the Guru himself. This is how easy it had been for the unscrupulous forgers to vend their wares to the unsuspecting Sirdars of the age. Apparently besides an inkpot and paper, a person required only unusual handwriting to establish a document as written by the Guru. To challenge or to critically examine a document was considered as tantamount to casting aspersions on the Guru and was avoided like the plague. When Livy said 'gods made the cows speak,' challenging the proposition was deemed equal to doubting the ability of gods to make cows speak. Livy's lie remained un-nailed.

Bhai Manna Singh appears to have been a learned man in the traditional sense then in vogue. It is clear that he had conversed with the most well known scholars of his time. He (aided by Sardul Singh?) has carefully given the history of the *dasamgranth* in the booklet. It can be safely assumed that what is written in the *Report* was all that was available by way of history of the *dasamgranth* at the time of writing

the *Report*. It was believed that the Tenth King had composed all the contents of the book. However, because of later wars and tumultuous times, the original volume was destroyed⁹. Incredible as it may seem, such an assumption about a book not in existence, is used to establish both the authenticity and identity of the original volume as well as the Guru's authorship of it. Incidentally, this theory also suited the commercial venture that Manna Singh was undertaking now. Authorship of the Guru was assumed to be an established fact without an inkling of what the original volume contained. All that remained was to present the arguments in such a manner that a not too critical mind may accept them as tenable. This method was extensively used. Several anonymous compositions were assigned to the Guru just because they were anonymous. Clear mention of poet Shyam (meaning 'dark') as author in the *Chaubisavtar* book, also posed no problem. The fact that the *Krishanavtar* mentions him as the author at numerous places in the text, was uncritically ignored. Manna Singh gets over the obvious difficulty by making another assumption. He takes it to be the legitimate poetic name of the Tenth Guru, who according to one version date of his birth, was born in the second (dark) phase of the *satbhikha* planet¹⁰. This explanation presented a difficulty when the date of Guru's birth came to be determined as corresponding to the light half month of *poh*. The challenge was met and new explanation, equally ingenious, was provided some sixty years later. The name of one Ram appearing as the author in the notorious *charitropakhyan* part was equally ingeniously glossed over by holding that it was a new development and that in the earlier text, the name Shyam had been mentioned. Why it was not considered prudent to correct the mistake by reverting to the original name is not known. Another reason was provided by way of abundant precaution. It was that, since some of the compositions of this part were on the same metre as those of the *hanumannatak*, of which the Guru is supposed to have been particularly fond, so the Guru probably had the right to use Ram as his pseudonym¹¹.

Still stranger reasons for considering the entire *dasamgranth* to have been composed by the Tenth Guru were adduced. It is stated for instance, that neither in the beginning nor at the end of the volume it is written that it has been composed by someone else. It was reasoned that since the opening Jaap was written by the Guru in his own hand (both assumptions are of doubtful authenticity), and since the rest is in the hand of the scribe, had the rest been written by other poets, that too could have been indicated¹². Since there is no such indication, the entire volume must be ascribed to the Guru. With this sort of logic, a miracle of attributing anything to anybody could have been performed and was performed. Some may be reminded of the court scene in *Alice in Wonderland*. A knave was accused of having written a seditious letter (that was no seditious letter but a scrap of paper floating around in the courtroom) in someone else's

handwriting. Knave's complicity as well as the seditious nature of the fragmented scrap was calmly assumed.

Manna Singh also reports that compositions titled '*Sukhmana, Mal Kaus di var*' and several extra verses were found in some recensions¹³. It appears that the legend of the *dasamgranth* was still growing by leaps and bounds. The custom of composing poetry in the name of the Guru had by no means come to an end even in 1897 that is, two centuries after his demise. Bhai Hari Singh's contribution to augment the Guru's writings has already been noticed. It is hard to believe that these facts had no message for Manna Singh and others. One helpful fallout of the effort put in by the Gurmata Granth Parchar Sabha was that the process of ever attributing increasing number of compositions to the Guru was mercifully arrested. That was perhaps the only benefit that the generations coming after Manna Singh derived from the work done by him and the Committee.

The list of volumes used in the reconciliation exercise has been carefully provided. It is obvious that all the volumes were collected at random and from the vicinity of Amritsar. No attempt was made to distinguish what kind of copies could have been useful for the purpose. Similarly, it was also arbitrarily decided that a certain copy should be declared as the one corrected by the Guru himself. No procedure of any kind was followed to determine that it was indeed so. That some of its pages looked very old was considered reason enough to make the far-reaching decision. This was a supposition, which nobody really believed in or else all reconciliation work would have come to an end with that discovery.

Actual functioning and the qualifications of the people chosen for the reconciliation work left much to be desired and gives a poor impression of the whole exercise. Among those who participated, in the reconciliation work eleven did not accept any remuneration. They included Bhai Manna Singh and Narain Singh who, it is noted, 'seldom attended' the work sessions. Two more missed half the sittings¹⁴. Of the rest, it is recorded that Surat Singh worked only for three months and Bhagwan Singh Sindhi died before completion. There is no mention of replacements having been provided for these persons. A comic touch is provided by the observation about a brave Nihang, Darbara Singh, who, it is mentioned, continued to work to the end for the 'love' of the Guru¹⁵ although he could not read very well. Such remarks serve to highlight the non-serious nature of the proceedings sponsored by Manna Singh.

Manna Singh does not clearly state the methodology of reconciliation work done by his Sabha beyond indicating that one person read his copy and the rest corrected the ones before them. The mode of nominating the reader is not indicated. Whether the reader changed from one session to

another is not mentioned but the presumption to that effect would not militate against the wording of the *Report*. That a single specified person always read aloud or that a particular volume was always used for reading is also not stated. Of the actual work done, we hear very little in the booklet. It does not give any clue as to how the 'original' was calculated to emerge by following this procedure. Of the thirteen people who assembled in the Malwai Bunga to consolidate the work done in the first phase, four attended daily and the other nine 'once in a while.' Nothing in particular was accomplished and therefore there are no highlights of the booklet. This is one area in which he is particularly inarticulate. It leaves an uncanny impression that his objective was different from what it was projected to be or that his understanding of the work undertaken by his organisation was woefully inadequate. A question, whether it was prompted by the political masters of the day, could be legitimately asked.

Summing up does not present an edifying picture. All thirty-two copies of the *dasamgranth* for comparison were chosen at random. None of them was of known antiquity, authenticity or was of any definable significance. The main 'presiding' copy was chosen at face value without any rational enquiry into its nature. It is clearly stated that its contents did not coincide with those of any other available copy. No one amongst those chosen to execute the actual work was known for learning or was even ordinarily engaged in some sort of academic work. None of them was qualified for the undertaking or had any idea of the methodology suitable to serious reconciliation of differing texts. They did not follow any specified technique. None among them was known for expertise in making sense of manuscripts¹⁶. They most certainly worked at will and followed no scientific procedure. More than anything else, the comparison work was an exercise in publicity. The fanfare that attended the opening and the closing ceremonies and the publicity given by conscious advertisements suggest the same. The exercise was not either sanctioned or initiated nor was it supported by the Akal Takhat. The Sikh people in general did not contribute towards the expenditure, most of which was incurred by Manna Singh. Great amount of publicity was done before and after the event but it failed to evoke any response from the Sikh masses. The real failure lies in the tardy manner in which the actual work was accomplished. It cannot be said with any degree of certainty that any reconciliation of the text actually took place. In short, it can be stated that it was as much of an exercise in futility if there ever was one. It failed to establish the authenticity of the text and also failed to establish that the Guru was its author.

It appears that Manna Singh was merely trying to create some kind of evidence to suggest that something had been done. Actual reconciliation of the text does not appear to have been his concern. He arranged for the closing ceremony to be photographed and later copies of that picture were also

put up for sale. To him photographs were enough of a proof. He also printed for sale the volume of the *dasamgranth* that emerged from the exercise. The *Report* he presumably presented is also published and is priced. The question to be answered is, whether in the last resort, Manna Singh came to have only commercial interest in the entire exercise. The possibility is difficult to rule out.

Notes:

1. See Kirpal Singh's letter quoted by Gurbaksh Singh Kala Afghana, in *Bipran Ki Reet Ton Sach Da Marg (Part 10)*, Sri Akal Sahai Society (Regd.), Amritsar, May 1999, pp.136-137. The Report is so vague that Kirpal Singh was led to believe that the work took two years to complete. Actually it was done in eight plus three months at a very leisurely pace. He is again misled into projecting it as report of 'a committee of the Akal Takhat'. Elsewhere, Kirpal Singh takes it to have been compiled by Sardul Singh. Manna Singh appears to have done that. Sardul Singh's name appears as one who perhaps only issued the advertisement appearing at the end.
2. Singh, Bhai Manna, *Report: Sodhak Committee*, New Anglo Gurmukhi Press, Amritsar, 1897, page 10.
3. It appears to have been contrived especially for the purpose. The entire initiative seems to have been that of Manna Singh.
4. Even a cursory reading of the Report confirms the central role played by Bhai Manna Singh Hakim in the entire proceedings.
5. See *Report op. cit.* p10.
6. See Bhai Kahn Singh Nabha, *Mahankosh*, p. 280 for the word *hoot*, from which the word *hoondi* appears to have been derived. *Hoot* means an invited person. Aristocrats of the times had built rest houses (*bungas*) around the Darbar at Amritsar. They served to house them on their visit to the holy place and served to accommodate pilgrims from their states at all other times. Malwai Bunga, was a four story building near the present Akal Takhat. It was jointly constructed by the Rajas and nobles of Malwa in 1775 CE. (See, Giani Gian Singh, *Tawarikh Sri Amritsar*, page 53, published by the Kendri Singh Sabha, Committee, Amritsar in 1977.) It appears to have covered the entire extent of land from the present parking place near the Clock Tower Chawk to the vicinity of the Akal Takhat. A reference to it can be found in the Punjab Government Notification dated 10-10-1969, and another notification dated 17- 11- 1975. By the first notification, the Amritsar Improvement Trust paid rupees 5,06,346 to the State Officer PWD (B&R) Patiala, in lieu of the 4.10 acres of land belonging to the Malwai Bunga. By the second notification, the Punjab Government handed over the land to the Shiromano Gurdwara Prabandhak Committee. We know that in the two decades preceding this undertaking of the Sodhak Committee, the British colonial power had introduced the *dasamgranth* in the Punjab which to begin with had no copy of it. Writing in 1899, Giani Gian Singh has observed that the Bunga had ceased to serve the original purpose. Managers of the Bunga had sold and mortgaged parts of the Bunga in order to provide money for their personal enjoyment. It is possible that they allowed the use of the Bunga to the Sodhak Committee for a consideration. Later Karam Singh, also mentions the Malwai Bunga in his *Amritsar di tawarikh*, published by the Dharam Parchar Committee of

- the SGPC in 1998. The Bunga was demolished in 1946. (See, Kirpal Singh, *Sri Harmandar Sahib da Sunehri Itihas*, Dharam Parchar Committee, Amritsar, 1991, 460)
7. *Report, op. cit.*, p.16D.
8. *Ibid.*, p. 11.
9. *Ibid.* p. 9.
10. *Ibid.*, p. 6. Name of Shyam as author occurs in verses: 1116, 1119, 1147, 1159, 1177, 1180, 1222, 1233, 1298, 1300, 1412, 1416, 1430, 1449, 1455, 1481, 1530, 1560, 1562, 1583, 1707, 1751, 1776, 1853, 1872 and several times in *Charitropakhyan*.
11. *Ibid.* p. 7.
12. *Ibid.* pp. 6&7.
13. *Ibid.* pp. 6 (paragraph 12) & 7 (paragraphs numbered 15).
14. *Ibid.* p.9 and p.6.
15. *Ibid.* p. 16B.
16. *Ibid.* p. 16 A, B, C&D.

WHICH 'BANIS' DID THE TENTH GURU RECITE AT THE TIME OF ADMINISTERING 'AMRIT'?

-Principal Harbhajan Singh, Satnam Singh-

Opponents of the 'rehat maryada' introduced by the SGPC after the consensus arrived at among the noted Panthic scholars, representative Sikh institutions, Singh Sabhas, etc. after five years of research and analysis, can dupe the 'Sangat' only for some time by talking about sentimental and baseless things, but they cannot keep them permanently in the dark in the presence of information gained after considerable research. Historical references do not support their imaginary claims. Let us see what the truth is:

The 'rehat maryada' exposes the hollow claims of the opponents. This information we have culled from Prof. Piara Singh Padam's book 'Rehatnamas' and from the book on 'rehat maryada' published by the Chief Khalsa Diwan. Here to be brief, we will mention only different references given about the 'banis' recited/read at the time of administering 'amrit'. Detailed information can be had from the concerned books.

(1) Rehatnama Bhai Daya Singh (Piara): A good Sikh partakes of 'amrit' of Sri Amritsar. First, he reads or recites complete Jap ji, from the beginning to the end and the Chaupai. Which Chaupai (quartet)? (There is no indication.) He reads five different sawaiyas: 1. Srawag 2. Dinan Ki Pritpal 3. Papp smooch Binasan 4. Sat sdaiv suda brat, and 5 five stanzas of Anand Sahib. He stirs the 'amrit' with a kirpan towards himself. Then one Singh places a kirpan beside him. (Note: Here there is no mention of Jaap Sahib and complete Anand Sahib. There is however mention of stirring 'amrit' with a Kirpan.)

(2) Bhai Chaupa Singh (Tenth Gurus's Hazuri Sikh): Then the perfect Guru Sahib started testing the Panth. On the seventh day of Sawan, 1756 Sambat, the consecrated drink was sought to be prepared. Guru Sahib said, "Chaupa Singh, bring water in a bowl." When water was brought, Guru Sahib commanded, "Hold the 'Khanda' (double edged sword) and stir the contents of the bowl." Then all the five started

reading out 'swaiyas' each. Which five? Daya Singh.... Sahib Singh.... Himmat Singh.... Dharam Singh.... Mohkam Singh...?. When these five Singhs started reading out 'swaiyas', then Sahib Chand Diwan made a request, "True Sovereign, if 'ptashas' (sugar bubbles) are put in the bowl, it will be better." In the meanwhile, Mata Shakti, Mata Sahib kaur, assuming the form of the 'devi' (goddess) put sugar bubbles in the bowl. The perfect Guru Sahib took five palmfuls and put them on the eyes, and five palmfuls in the hair. Then he recited the following 'swaiya' from the 'Chandi Charitar':

"Deh Shiva war mohey ehay
Shubh karman te kabhon na taron.

Na daron ar siyon jab jaye laron nishchay kar apni jeet karon.

Ar Sikh hon apne hi mann ko eh lalach han gun ton ochron.

Jab aav ki audh nidhan baney

At hi run mein tab joojh maron.

[O God of power, bless me,

That nothing deters me from gracious deeds.

And when fight I must, I fight for sure to win.

That I am instructed in wisdom only by my higher mind,

That I crave ever to utter thy praise.

When comes the end of my life,

I die fighting in the thick of a (righteous) war']

Guru Sahib administered 'amrit' to the five Singh with his own hands. Next day, more Sikhs requested the Master that they too be administered 'amrit'. He said, 'prepare 'Karah Parshad' and have it from the five Singhs after reading 'swaiyas'.

[Note: This 'Maryada' (practice) too does not accord with any current practice or any other practice.]

(3) According to Guru Bilas Patshahi Daswin: [Author: Bhai Koer Singh, p-128] It is considered to have been written in 1808 sambat, i.e. 1751 A.D. about 43 years after the passing away of the Tenth Guru]

'Sarita jal leen achhoot mangaye kay,

Patar loh mein tan prabh beray.

Parhtey su udass hai mantron ko,

Prabh thadhey hai app bhaiye so saverey.' (p-25)

[Note: Here there is only a mention of reading 'mantra' (mool mantra)]

(4) Bansa walina ma: [Genealogical Tree] of the ten Guru Sahibaan written by Bhai Kesar Singh Chhiber (11826 Sambat). According to this writing: Guru Sahib said: 'Get a bowl of water at once.' When it was brought, Guru Sahib gave 'karad' (knife) to a Sikh and asked him to stir the water in the bowl. Then Guru Sahib asked him to read aloud Japu Ji Sahib and Anand (Tenth part).

Here it is worth nothing that Chhiber has used the word 'karad' instead of Khanda and has mentioned the reading out of two 'banis' 'Jap' and 'Anand'.

[Sikh Sanskar atey maryada-Chief Khalsa Diwan, p-63]

(5) History of the Sikhs, written by Khushwant Rai: 1811 sambat, i.e. 1754 A.D. In the peperation of 'amrit' there is mention of reading aloud only five swaiyas. (p-63).

Singh Bhangu, edited by Bhai Vir Singh Ji, published in 1941 A.D. Var Bhagauti, first pauri (stanza) swaiya No. 32, Tribhangi Chhand-Khag Khand.

[Note: Here there is mention of reading of reciting three different 'banis', which are different from those that are read these days.]

Banis read at the time of preparing 'amrit' are: Jap Ji, Swaiyas, five stanzas of Anand Sahib. [Note: Here is no mention of reading out Jaap Sahib and Chaupai. Only reading out five 'pauris' (stanzas) of Anand Sahib have been mentioned.]

(8) Guru Panth Parkash: {Giani Gian Singh}, edited by: Singh Sahib Giani Kirpal Singh, p-1573: 'Jap Ji Sahib-5pauris, Jaap Sahib-5 pauris, Das Sudh, Anand Sahib, and Chaupai.

[Note: Here is mention of reading out five 'pauris' each of Jap Ji Sahib and Jaap Sahib and this too is not clear which 'Chaupai' should be read out-the one in the beginning of 'Akal Ustat' "Pranvo aad ek nirankara" or the 27-pad kabiyo vach Chaupai from 377 ti 404 Chaupadas of Charitar No. 405 of 'Charitro Pakhiyan'?)

(9) 'Gurbilas Patshahi 10': written by Bhai Sukha Singh of Patna Sahib: The author has mentioned the reading out of some 'mantras' while preparing 'amrit'. He has not mentioned the reading out of any particular 'bani' or 'banis'.

(10) 'Guru Sobha; Likhari, Kavi Senapati (Singh): Guru Gobind Singh's poet Laureate Senapati (Singh) in his book 'Guru Sobha' has not described any method of administering the 'pahul of Khanda' (consecrated drink prepared with Khanda-two edged sword). He has only mentioned the 'kurehats' (breach of Sikh code of conduct) like mundan (tonsuring), smoking hookah and having relations with 'minas' or 'masands'.

(11) Sri Kalgidhar Chamatkar, written by Bhai Vir Singh: Bhai Vir Singh Ji writes the following on page 27-28: "At the place where yesterday Sikhi was put to test, today there is a throne around which the devotees are sitting. 'Karah Parsad' (sweet pudding) for 1100 is kept on white sheets. On the throne is sitting Guru Gobind Singh Ji apparelled in white. Before him lies a shining steel bowl containing water with a two-edged sword in it. In front of him are standing the five Sikhs of yesterday, the liberated ones, who had offered their heads. They too are clad in white. Guru Sahib spoke to them-

the five-" 'Waheguru' is the 'gurmantra' chant it with perfect concentration." While the 'Five' got busy in chanting 'Waheguru', Guru Sahib himself started stirring the 'Khanda' in the bowl and reciting 'banis'. Standing before the 'Five' who had offered their heads, he made one of them recite the 'mool mantra' five times. Then he gave him five palmfuls of 'amrit' sprinkled it on his eyes and put five palmfuls in his hair. In this manner he administered 'amrit' to the 'Five.'

{ Note: Here there is no mention of the 'banis' that were read or recited. The Five beloved ones too had been chosen a day before. Next day, one of them was made to recite the 'mool mantra' five times] (Based on the article published in the Khalsa Samachar of 6-13 April 2000).

(12) History does not testify at all that the Tenth Guru, while preparing 'amrit' with 'Khanda' recited the five 'banis', which are recited now-a-days. Making such a claim is like making a ball of salt. In such a situation, what should be done? Our humble submission is that in the entire literature written before the Singh Sabha movement, there is no mention about the recitation of the five 'banis' which are recited these days while preparing 'amrit'. It appears that before the Singh Sabha Movement there was no definite tradition regarding the recitation of 'banis' at the time of administering 'amrit.' It varied from group to group, and 'dera' to 'dera' (seminary). For details see Dr. Rattan Singh Jaggi's book on 'Dasam Granth' (page 36-37).

Humble Inquiry

The new preachers of Gurmat philosophy should kindly tell us on what grounds they wish to change the 'rehat maryada' that has been followed by the SGPC for the last 65 years with the general approval of the Panth. They have no evidence in Sikh history and religious literature for doing so. Without conducting any research, it is baseless on the part of some individuals and institutions to claim that they are in favor of introducing the 'rehat maryada' followed by Guru Gobind Singh Ji on the Baisakhi of 1699. It is based on the imagination and is against Panthic unity. Some persons claim that they support the 'rehat maryada' coming down to them from generation to generation for over three centuries. Such a claim is hollow and ridiculous in view of the evidence adduced above. It can be asked humbly: How did the 'maryada' which did not come down in the same form to Guru's court writers, contemporary historians and writers, come to our present day venerables belonging to different institutions and groups? Have these honorable men ever thought if Sri Guru Arjan Dev Ji had not compiled the entire 'Gurbani' in one authentic volume and had accepted the tradition of passing it on from generation to generation, what our fate would have been today? It should be remembered that the unique, universal, eternal, and everlasting existence of the Panth depends on 'dhur ki bani' 'Guru Shabad' and the immortal directions contained in Sri

Guru Granth Sahib.

The Spokesman Weekly's Monthly Issue Nov. 2000.

AKHAND KIRTANI JATHA MISSIVE ON EVENTS OF VAISAKHI 1699

Dear Colleagues:

The following excerpt has been taken from the missive of AKJ being circulated to various Internet Groups for distribution on Vaisakhi.

I don't want to discuss this on any Internet Group, therefore, I am approaching you personally to have your views on this topic. I am thinking to report these views in the forthcoming issue of *Understanding Sikhism - The Research Journal*.

Thanking you and looking forward hearing from you.

Prof Devinder Singh Chahal, PhD Editor-in-Chief
UNDERSTANDING SIKHISM, The Research Journal
4418 Martin Plouffe, Laval, Quebec, Canada, H7W 5L9
Phone: 450 681-1254, Fax: 760 281-8061

Many people have commented on the events of that day. However below is the version that "Abu-ul-Turani" has narrated in his book or memoirs presumed to be held in the archives of the **Aligarh University**. It is a record of accounts that are **supposedly eye-witnessed** by "Abu-ul-Turani", who was under the employment of **Emperor Aurangzeb**. The Emperor had instructed him to keep a watchful eye on **Sahib Siri Guru Gobind Singh ji**, and act as the **Emperor's informer** to keep him informed of all the activities and movements of **Guru Sahib**.

"The day Guru Gobind Singh prepared the nectar at "Anandpur", the congregation was estimated to around thirty five to forty thousand sikhs who had come from far and wide. I had seen the grandeur of the "Mughal Darbars" but this "Guru's Darbar" had a charm of its own - simply majestic and beyond comparison.

*The Guru came on the stage and after drawing his sword demanded a "head" from the Sangat present. This awesome call from the Guru sent a shiver to spines of the sikhs present in the congregation. Amidst all this a brave person emerged from the crowd and with his clasped hands humbly presented himself to the Guru. **The Guru, with one stroke of his sword, beheaded the sikh in front of all the stunned 'sangat', and again asked for another 'head'.***

*Another person who came on the stage was **similarly beheaded**. The Guru made the eerie call **again** and simultaneously **three devout sikhs** came on the stage and met the same fate under the merciless sword of the Guru.*

The stage was a ghastly sight with the torsos and heads of the five drenched in pools of blood. All the trace of blood diminished after the Guru cleaned it with water. The Guru then medically joined each head on a different body and thereafter covered them with white sheets

*He then ordered a stone urn and on top of it he put an iron pot in which he added some water. He put his sword in it and started moving it, while chanting some words. He took some time and during this period some woman from the Guru's household came and put something in the pot. The nectar (Abe-Hayat) was now ready. **The Guru then removed the white sheets from one body and poured the nectar into the dead man's mouth, on the hair and on the body.** While he was performing this ritual he kept on pronouncing "Waheguru ji ka Khalsa, Waheguru ji ki Fateh" (The Khalsa belongs to the Almighty and to the Almighty is the victory). To the amazement of the 'sangat', the **person sat up** and loudly chanted "Waheguru ji ka Khalsa, Wheguru ji ki Fateh". The whole congregation was aghast and taken aback by this miracle. **The Guru did the same to the rest of the four bodies and they also like their counterpart rose up with shouts of "Waheguru ji ka Khalsa, Waheguru ji ki Fateh".***

The Guru then took these five sikhs into a tent and after some time they emerged wearing new The Guru named them Daya Singh, Dharam Singh, Himmat Singh, Mohkam Singh and Sahib Singh and consequently changed his name from Gobind Rai to Gobind Singh. What happened in front of my eyes completely entranced me, and my heart longed to be in the Guru's eternal feet. With a lump in my throat, I approached the Guru and begged him to baptize me and take me in his abode. The Guru smiled and baptized me and named me 'Ajmer Singh'. Thus with the Guru's blessing I attained absolute bliss. This was the last report I sent to Aurangzeb in which I mentioned that the Guru was not an ordinary person but was 'Allah' Himself. Furthermore I warned the Emperor that his enmity towards the Guru will lead to the downfall and destruction of the Mughal Empire."

ABOUT DASAM GRANTH

Pritpal Singh Bindra, Canada

It is preposterous to say all that is contained in Dasam Granth is the results of Guru Gobind Singh's own penmanship. Such assertions coming from the anti-Sikh forces can be expected but I feel sorry and offended to go through the pronouncements of such ardent Sikhs as Piara Singh Padam. They have bent over backward to prove that all those were the original creations of Guruji who had chosen to write under the pen-names of Ram and Siam. If they stress that those are the conceptions of Guruji then why do they plead for their publication in a separate volume? Could Guru Gobind Singh write such stories and such stanzas which the readers would find in Chritropakhyan (Female Attributes) 2 to 20, 402, and some of the Hikayat (Fables) rendered into English by the writer of this article? Not only the Attributes and the Fables, some parts in many

other Chapters, such as Krishna Avatar are equally erotic. Could readers sit down with their wives, sisters, mothers and children and read aloud these tales? Most of them are epitome of degradation to womanhood. They are as pornographic as the present day adult movies.

Apart from the obscene substance, there is lot of material, which is quite contrary and offensive to the philosophy of Guru Gobind Singh and the Sikhism as promoted by first nine Masters. Their presentation in one volume, in conjunction with the Celestial Revelations of the Tenth Master, was the biggest folly of the time. Now, the time has come to dispense with this amalgamation of Bani with the contemptible temporal aspect of life, lest it is too late to prevent irreparable damage to the thinking of our illuminated and inquisitive coming generations, particularly in the west.

Chandi Charitar Ukti Bilas and Dey Shiva bar moye eh:

The hymn known as Deh Shiva bar moye eh is a part of the Dasam Granth known as Chandi Charitar Ukti Bilas. It contains 233 couplets. The couplet number 231, which is an Ode to Shiva, is taken out of contest as an Ode to the God Almighty. Based on the internal evidence, and with reference to the context, I have discussed in the second part of this essay that the Shiva of this hymn is just a deity and not the Akalpurkh. Now, in the first instance, I delineate on the authorship of the whole of the Chandi Charitar Ukti Bilas. Among the 233 stanzas, as many as eight times one comes across 'IT SRI MARKANDEYA PURANA SRI CHANDI CHARITER UKATI BILAS' - This Sri Chandi Charitar Ukti Bilas from Sri Markandeya Purana. This makes it quite clear that the whole hymn is part of some medieval composition known as MARKANDEYAPURANA. What is Markandeya Purana? Bhai Kahan Singh Nabha says:

A Purana in the name of Markandeya containing 9000 verses is famous. Apart from other renderings it includes the narration of Durga which is known as Chandi Paath and Durga *Shapatshati. Its independent translations known as Chandi Charitar and Chandi Dee Vaar are included in Dasam Granth.

'Markandeya, son of Markanda, was a sage and is reputed as the author of Markandeya Purana. He was remarkable for his austerities and great age, and is called Dirghayus, the long lived one.... 'That Purana in which ... everything is narrated fully by Markandeya as it was explained by holy sages in reply to the question of the Muni, is called the Markandeya, containing 9000 verses.' This Purana is narrated in the first place by Markandeya, and in the second by certain fabulous birds profoundly versed in the Vedas, who relate their knowledge in answer to the questions of the sage Jaimni. It has a character different from all the other Puranas. It has nothing of a sectarian spirit, little of a religious tone; rarely inserting prayers and invocations to any deity, and such as

are inserted are brief and moderate... The popular Durga Mahatmya or Chandipartha is an episode of this Purana. In the absence of any guide to a positive conclusion as to the date, it may conjecturally be placed in the ninth or tenth century... Professor Banerjee places it in the eighth century....' It should be quite evident to the so-called protagonists of Dasam Granth that Chandi Charitar Ukti Bilas is not the 'Baani of Dasam Patshah' and any portion from this could not be accepted as the Sikh National Anthem. However, in Dasam Granth, the verses being in Braj Bhasha create confusion as the original Purana may be in some medieval Indian language. Who rendered it into Braj Bhasha? It is made clear in the last couplet 233: 'Granth *Satseya was translated (kareyo) as there was none other like it. 'The aim, to attain which, the poet did it, Chandika may honour.' This may be the work of some poet from Guru Gobind Singh Jee's Darbar. In the presence of Guru Granth Sahib, could Dasam Patshah seek honour from a deity?

As mentioned in the first paragraph my deposition with regard to the Hymn itself is appended below:

Shiva, Akalpurkh or a Deity?

Oh, Shiva, shower this blessing upon me, that I may not hesitate partaking in noble deeds, with no fear, and with fortitude I may enter the fight and seek the victory. And then I enlighten my mind and be enticed to extol you. As the life-end seems nearer, I may jump in the struggle and sacrifice.

The above eulogy appears nearly at the end of Chandi Charitar Ukat Bilas of (currently know as) Dasam Granth. As a piece of poetry it is magnificent. It, no doubt, inspires, infuses courage and motivates to sacrifice for righteousness. Since its splendid recitation, if I am not wrong, in the film Nanak Naam Jahaz Hai, it has been promoted in the Sikh Community as its National Anthem. Almost every Sikh Celebration commences with carolling of Deh Shiva... And Shiva is epitomized as the God, Almighty. Till recently no one questioned the assertion of SHIVA as Akalpurkh, the God, Almighty. Suddenly a section of Hindu Society commenced to promote that Guru Gobind Singh 'believed in gods and goddesses.' Frequent quotes started to flourish from Dasam Granth to support this ideology and foremost among them is this hymn used by the Sikhs as National Anthem.

We cannot blame the anti-Sikh forces for labelling us as the believer of Shiva. Although the wording of the hymn is fascinating, still it is asking boon from Shiva, the deity. This is quite contrary to the spirit of Sikhism. A Sikh only prays for the benevolence of God, Almighty, the Akalpurkh.

I had the honour of attending "Interfaith Dialogue Lecture" at Punjabi University, Patiala on February 22, 2001. It was a matter of great satisfaction to see that the proceeding were

commenced after the recitation of their own "National Anthem", a Shabd from Guru Granth Sahib.

At the beginning of four-day "International Conference 2000 on Sri Guru Granth Sahib" at Guru Nanak Dev University, Amritsar on February 25, 2001, "Deh Shiva bar moye..." was recited as the National Anthem. Inspired by the action at Punjabi University, I, at the beginning of my Paper, pointed out that it was un-Sikh to ask Shiva, a deity for benevolence. A couple of learned professors during their speeches criticised my assertion and stressed that Shiva in this hymn was addressed to God, Almighty, the Akalpurkh. This hymn is taken nearly from the end of Chandi Charitar Ukat Bilas of Dasam Granth. From the text of the whole Charitar it is evident it is an adaptation into Braj Bhasha of some parts of Sri Markande Puran, a medieval granth. Whether the adaptation was conducted by Guru Gobind Singh himself or by some of his court poets, is matter of serious investigation and scholarship and I hope one day the Panth will be able to resolve the matter once for all. To ascertain whether "Shiva" refers to God, Almighty or to "Shiva" the god or deity in this very hymn, we must study the 'word' in the whole text very closely with reference to the context.

Excerpts from Chandi Charitar Ukat Bilas

(1) The One who is Primal Being, unfathomable, implicit, deathless, non-committal, without specific garb and indestructible, who, through his might, created SHIVA and SHAKTI.

(4) You are the source of Shiva's power, and also of Kamla, Har (Vishnu), Adrasta and wherever I see it is You.

(19) Who can count, how many were killed and those who ran away in fear, they contemplated on Shiva and headed for Kailasha Puri, (Shiva's abode).

(43) The warfare was so intense that, on hearing this, the contemplation of the one at Kailasha Puri (SHIVA) was dissipated.

(52) Chandi disappeared at this place and reappeared on the site where Har (Shiva) was seated on the Har (lion)'s skin.

(65) Then, on both sides, fighting developed and no one remained in delusion. On hearing the news (of war) many jackals and the vultures came forward and the Shiva's companions felt pleasure too.

(68) Dead bodies got piled over one another; the jackals and vultures started to feed themselves on their flesh. The white fat gushed out of the hair on the heads and sharply flowed on the ground, which epitomised the (river) Ganga flowing out of the matted hair of Jatadhari (Shiva).

(73) Indra, Sun and Moon, they all came to and took abode in Shivepuri (the home of Shiva) and, in decayed condition, they hid there.

(116) Annihilated the whole army, as Chandika had a fight with Chund devil in such a way. She took a spear, hit so hard that the head of the enemy was cut off, as if Shiva had severed the head of Ganesha with a trident.

(166) The Sumer Mountain was shaken, the heaven was terrified, and the mountains began to fly about in all the ten directions. When the confusion prevailed in four realms, then, even Brahma (the Creator) was put in doubt. Jati (Shiva)'s contemplation was subdued, and the earth caved in when Kali took the sword of death.

(193) Holding spear in her hand, took courage and thrust it in the head of the enemy. Piercing the steel cap, it shattered the forehead and went straight through. The blood stream spurted above, how could that be narrated, as it seemed like the flame coming out of Shiva's third eye.

(212) When all the four armies were annihilate, then Sunbh confronted from the front. On all sides the earth shuddered and Har (Shiva) sprinted away from his Har-aasan (the seat of the lion skin). The garland (snake) around Har (Shiva) shrank and, in his heart, he trembled with fear and it (snake) hung around the neck like the thread.

(231) O, Shiva, shower the blessing upon me... Now we must consider the position of Shiva logically through these instances. He has been created through the might of a Primal Being who is the source of Shiva's power. Shiva is not omnipresent but resides in a particular place called Kailasha Puri. Shiva's companions, like the vultures, feel pleasure on seeing the dead bodies for flesh. It was Shiva who cut off the head of the Ganesha, another deity. In the stanza 166, two entities are distinctly mentioned, Brahma, the Creator and Shiva, whose contemplation was shuddered. Nowhere, Shiva is depicted as God. From the foregoing, it is quite evident that the Shiva, in the above hymn, does not represent God, Almighty. It is just a Hindu god or deity. Except Akalpurkh, Sikhism does not believe in any Davies, Devtas, gods and goddesses. To adopt this hymn as the National Anthem of the Sikhs is the infringement of the thought and philosophy promoted by Ten Masters through Guru Granth Sahib. I hope the sense will prevail and, under the guidance of Akal Takht a Shabd of Gurbani with universal approach will be fostered as the Sikh National Anthem.

Pritpal Singh Bindra, Mississauga, Ontario, Canada <bindra@home.com>

[Three of the five banis that are not in AGGS appear in Dasam Granth: Jap Sahib p.1; Sawiyya p.13; and Chaupai in Triya Charitar 377 on p.1386. ED]

DR. JEEVAN DEOL'S PRESENTATION

[At the October 2, 2000 initial meeting at the Smithsonian to plan for permanent Sikh Heritage Exhibit, as published in The Sikh Bulletin of October 2000. ED.]

There were three things in Dr. Deol's slide & transparency presentation that disturbed me:

1. Pictures of the Gurus
2. Pothis
3. Dasam Granth

1. Pictures of the Gurus:

"Guru Murat Gur Shabad Hai, Sadh Sangat Vich Pargatya" (Varan Bhai Gurdas 24.25; Sikh Bulletin Aug. 2000 p. 3). If Gurus wanted to leave their likeness for us they had ample means at their disposal to do so. But they did not. They wanted us to stay clear of image worship. Besides that, the pictures being circulated portray our Gurus with trimmed beards, like the contemporary muslim rulers, with topi as headdress.

2. Pothis

Did Guru Arjan really have to send someone to borrow Pothis from someone when the time came to compile AGGS? When rebuffed, did he really go himself, 'begging' for them? Or is it yet another myth similar to the one where the Guru sends his wife to Baba Buddha Ji for the gift of a son? Would it not be more accurate to assume that the Gurus would pass their writings down the line to their successors rather than carelessly allow them to be scattered?

3. Dasam Granth

No Sikh in his right mind can accept that Dasam Granth, in its entirety, is the creation of Guru Gobind Singh Ji, with possible exception of Padam, Lamba and Baba Virsa Singh.

Most would agree to between 2 to 5 writings as that of the Guru's, neither of which would be Gurbani in the same sense as we consider Gurbani that which is enshrined in the AGGS, bequeathed to us by the Tenth Nanak himself, who had every right to incorporate his writings into the AGGS when he included those of the Ninth Nanak, his father. *But he did not.*

We commend Dr. McLeod for making many universities worldwide aware of our existence. We should not fault him entirely for his misconception about and misinterpretation of our scriptures and our history. Our own people are doing it in cahoots with RSS. After all it is we who allowed our history to be distorted by Quasi-Sikhs and Non-Sikhs. (See Sikh bulletin of Sept. 2000 page 14 about the 'Raj Karega Khalsa' couplet and Golden Temple). Nor are we doing anything to correct it now on a collective basis. There are, however, brave souls like Gurbakhsh Singh Kala Afghana who are proving 'Sava Lakh Se Ek Laraun' as true. Our own SGPC would not touch likes of Baba Virsa Singh with a

ten ft pole but would initiate an inquisition of Gurbakhsh Singh Kala Afghana.

We do not believe that Dr. Jeevan Deol is the right choice for the job. Learn from history of the last decade; speak up now before you open your chequebook, before gurus' pictures, Baba Mohan's Pothian and RSS's Dasam Granth go on the Internet under the prestigious name of Smithsonian.

Views expressed above are with malice towards none. They are a product of long, agonizing, thoughtful self-deliberation.

Hardev Singh Shergill

[It was gratifying to learn later that with the involvement of Dr. Kapani in the affairs of the Sikh Heritage Exhibit, Dr Deol's association with the project was discontinued. ED.]

GOBIND SADAN AND DASAM GRANTH

Birthday Celebrations of Baba Virsa Singh Ji, From 18-25 February 2007
at Gobind Sadan, Gadaipur, Mehrauli, New Delhi

Your presence is requested at Seminar on
"Academic Concerns of Sri Dasam Granth Ji"

19 February, 2007, Gobind Sadan Institute
For Advanced Studies in Comparative Religion

Programme:

9:30 a.m. - 1 p.m. First Session

Lunch

2 p.m. - 4 p.m. Second session

Tea

4:30 p.m. Concluding session

Speakers:

- Singh Sahib Giani Iqbal Singh Ji - Jathedar Takhat Sach Khand, Sri Patna Sahib
- Giani Partap Singh Ji - Head Granthi, Takhat Sachkhand Sri Hazoor Sahib, Nanded
- Dr. Harpal Singh Pannu - Professor and Head of Religious Studies Department, Punjabi University, Patiala
- Dr. Jodh Singh - Professor and Editor-in-Chief, Encyclopedia of Sikhism, Punjabi University, Patiala
- Sardar Gurcharanjeet Singh Lamba - Chief Editor, Sant-Sepahi magazine,
- Sardar Anuraag Singh - Eminent history scholar, Ludhiana
- Giani Sher Singh - Research scholar, Ambala
- Dr. Kuljeet Shailly - Professor and Head of Punjabi Department, Delhi University
- Dr. Surjit Kaur Jolly - Principal SPM College, Delhi University
- Dr. Mohinder Kaur Gill - Ex-Principal, Mata Sundari College, New Delhi

- Professor Gurbachan Singh Gobind Sadan USA
- Professor Gursharanjit Singh - Guru Nanak Dev University. Amritsar
- Sardar Prakash Singh Badal - President, Shiromani Akali Dal
- Jathedar Avtar Singh Makkarh - President, Shiromani Parbandhak Committee, Amritsar
- Professor Ajaib Singh - Eminent scholar. Delhi

HISTORY

Rashtriya Sikh Sangat is a Socio- Cultural Organisation, which propagates the message of SANJHIWALTA of Shri Guru Granth Sahib Ji. Rashtriya Sikh Sangat wants to spread the knowledge of Gurbani not only to the 2-3 % Sikh masses of India, but also to the rest of 97-98% Indian society. Shri Guru Granth Sahib Ji is a holy scripture that represents the entire Indian sub-continent-THE AKHAND BHARAT.

BACKGROUND

Rashtriya sikh sangat was formed on 24th Nov. 1986 on the Guruprakash Purab of Jagatguru Nanak Sahibji Maharaj.

FORMATION

Late S. Shamsher Singh of Lucknow was first national & international Co-ordinator and convenor of Rashtriya Sikh Sangat. He toured extensively in different parts of the country as well as abroad ,....tirelessly for 4 years. Over-work was reason behind his untimely death. He breathed last on 16th Sept.1990.During his tenure as President of the organisation, there were 90 branches in India, 16 chapters in U.K.,U.S.A.,&Canada.Though he was a bussinessman, but he was a highly literary person with deep intrest in ancient Indian Literature. He studied in National College Lahore. He wrote the “Teeka” of Shri Guru Gobind Singh Ji’s work Ramavtar and Bachitter Natak.

Next President was S.Chiranjiv Singh of Patiala,a dedicated Social Worker,who started his service-mission as a whole timer (PRACHARAK). He is devoted to the cause of social amity and fraternity between the cross-section of the Indian society. He served as National President for 12 years. He is great social worker, famed for Sant Yatra inciated by he

himself- “Brahamkund to Amritsar Yatra”. This Yatra was participated by eminent saints from different parts of the country belonging to different sects, that to during the black and grey phase of Punjab.

[It does not say when he acquired ‘Sikhi Sarup’ and joined RSS (Rashtriya Sikh Sangat) and what his pre Sikhi name was, while his brother, Swami Arvinnanand, a former captain in the Indian Army, stayed with RSS (Rashtriya Swayamsewak Sangh); a fine example of Hindu-Sikh Brotherhood. ED.]

At present, S.Gurcharan Singh Gill of Bharatpur(Rajasthan) is the President of the organisation. He succeeded after S.Chiranjiv Singh andwas elected at the 7th Convention of Rashtriya Sikh Sangat in2002-2003.He started his career as a labour leader of Bhartiya Mazdoor Sangh and was once State President of B.M.S. Presently,being a prominent lawyer , he also occupied the post of Additional Advocate General of Rajasthan. He fought for the cause of Sikhs and provided legal aid to Sikhs. The Shromani Akali Dal assigned him as convenor of Blue-Star Operation legal aid committee for Rajasthan. S. Simranjeet Singh Mann and others were in various jails of Bharatpur, Ajmer and Jodhpur. He also pleaded the cause of victims in different commissions such as Justice Mehta Commission, Justice Lodha Commission, Justice Gyani Commission.

Association with Eminent Personalities

- 1.Giani Puran Singh Ji-Former Jathedar of Sri Akal Takhat Sahib Ji
- 2.Giani Zail Singh Ji-Former President of India.
- 3.Giani Iqbal Singh Ji-Jathedar Takhat Patna Sahib Ji.
- 4.Giani Kulwant Singh Ji- Jathedar Takhat Hazoor Sahib Ji.
- 5.Ma. Shri K.C. Sudarshar Ji-Sarsanghchalak
- 6.Shri L.K. Advani Ji
- 7.Shri Bhairon Singh Shekhawat Ji-Former Vice President
- 8.Baba Thakur Singh Ji-Damdami Taksal
- 9.Baba Mohkam Singh Ji-Damdami Taksal
- 10.Trilochan Singh Ji-Ex. Chairman, National Minority Commission, M.P. (Rajya Sabha)
- 11.Sant Arvinnanand Ji-U.S.A.
- 12.Late Shri Vishwanath Ji-Social Worker
- 13.Baba Joginder Singh Ji Moni
- 14.Baba Balwant Singh Ji Bhalla-Ruderpur (Uttrakhand)
- 15.Sant Parmanand Ji (Yug Purush) Haridwar (Uttrakhand)
- 16.Sant Baba Niranjan Singh Ji-Guru Ka Tal, Agra (U.P.)
- 17.Sant Baba Pritam Singh Ji-Guru Ka Tal, Agra (U.P.)
- 18.Sant Baba Sukhdev Singh Ji-Nanaksar Wale
- 19.Dr. K.P. Aggarwal Ji-Writer & Scholar
- 20.Giani Kehar Singh Ji
- 21.Justice R.S. Narula Ji (Punjab & Haryana High Court)
- 22.Sant Giandev Ji Maharaj -Nirmal Akhara, Kankhal, Haridwar
- 23.Dr. Harpal Singh Ji Pannu-Punjabi University Patiala
- 24.Dr. Jodh Singh Ji-Punjabi University Patiala
- 25.Dr. Samsheer Singh-Punjabi University Patiala
- 26.Dr. Harminder Singh Bedi-Guru Nanak University Amritsar
- 27.Dr. D.P. Mani Ji-Punjabi University Patiala
- 28.Late Shri S. S. Bajwa Ji-Former President Delhi Gurudwara

- Management Committe, Deputy Mayor, M.C.D., New Delhi
 29. Shri Amolak Rattan Kohli Ji-Ex. Governor, Mizoram State
 30. Bhai Mahavir Ji-Ex. Governor, M.P.
 31. Late Rajmata Vijaye Raje Sindhia Ji-Gawalior Raj Gharana
 32. Late Shrimant Madhav Rao Sindhia Ji-Gawalior Raj Gharana
 33. Dr. Raman Singh Ji-C.M., Chattisgarh State
 34. Shri Babu Lal Gore Ji-Former C.M., M.P.
 35. Shri Shivraj Singh Chauhan Ji, C.M., M.P.
 36. Smt. Vasundhra Raje Sindhia Ji, C.M., Rajasthan
 37. Late Sahib Singh Verma Ji-Former C.M., Delhi
 38. Shri Darshan Singh Grewal Ji-Mayor, Borrow-honslo, England
 39. S. Omarjit Singh Anand Ji-General Secretry Tehran Gurudwara (Iran)
 40. Lt. Gen. Vijay Madan Ji-Indore
 41. Brigadier Mahinder Ji-Mizoram State
 42. Bhai Karnail Singh Garib-USA.
 43. Sr. Joginder Singh-Ex. Director, CBI
 44. Sr. Jagjit Singh Ji (Column-Kranti Geeta, Fame, Punjab Keseri), Daltan Ganj
 45. Shri Arjun Munda Ji-Former C.M., Jharkhand State
 46. S. Bhupinder Singh Ji-Ex. Director. MMTC
 47. Dr. Mahip Singh Ji-Hindi Writer
 48. Sr. Prahlad Singh Chandok Ji-Former President, Delhi Gurudwara Management Committee
 49. Shri K.L. Malkani Ji
 50. Late S. Gulab Singh Ji- Former M.L.A., Shivpur Kalan

[To this industrious list of Dasam Granth promoters you can add those who participated in the seminar on Dasam Granth at Sacramento's Bradshaw Road Gurdwara on Feb. 23rd 2008. ED.]

ਬੁਲਤੇ ਨਿਜਾਨ ਰਹੇ ਪੰਥ ਮਹਾਰਾਜ ਕੇ

Under the guidance of and in the benign presence of the Holy

SAHIB SRI GURU GRANTH SAHIB JEE,

to bring forth the spiritual beauty and significance of the Bane composed by

GURU GOBIND SINGH JEE

as compiled in the

SRI DASAM GRANTH SAHIB,

panthic organizations have decided to conduct an

INTERNATIONAL SEMINAR SERIES

where highly reputable Sikh scholars will discuss the content and message of Guru jee's

Bane and its role in development of the Khalsa as visualised by Guru Gobind Singh jee.

First such seminar is being organized at: Date and time:

SACRAMENTO SIKH SOCIETY GURDWARA SAHIB Saturday, February 23rd, 2008

7676 Bradshaw Road. SACRAMENTO, CA 95829 9:30 am to 4:00 pm

SRI DASAM GRANTH SEMINAR SACRAMENTO, CA

Saturday Feb. 23rd 2008

There are few issues in modern Sikh study that illicit the passion, controversy and opinion, than that of the *Dasam Granth*, also known as *Dasam Patshah ka Granth* or Book of

the Tenth King. This work is a collection of compositions attributed to the Tenth Guru, Guru Gobind Singh. In the last 100 years debate has raged about the authenticity of parts of the Granth. Despite the pronouncements of scholars, theologians and Sikh spiritual leaders over this period the Dasam Granth's origins, authorship and message remains an issue of great debate.

The forthcoming day-long seminar on Saturday 23rd February at Sacramento, CA is a most welcome addition to the debate. Organised by the Sacramento Sikh Society, the seminar promises to promote a better understanding of compositions of the Dasam Granth especially its relevance and utility for a Sikh aspiring for both spiritual and worldly success. The speakers will contend that the Dasam Granth Sahib is complimentary to and not a challenge to the authority vested by Guru Gobind Singh in Sri Guru Granth Sahib as the final and everlasting Guru of the Sikhs.

Speakers include *Punjab Heritage News* editor, Gurinder Singh Mann, who will take the audience on a 300 year walk through of the Sri Dasam Granth from the earliest Birs to the impact the Granth has had on the Khalsa. Mann will look at the influence of the Dasam Granth in Sikh literature and show its importance for the Khalsa. He obtained his Masters Degree in South Asian Religions in 2000 which looked at the relationship of the Dasam Granth with the Khalsa.

Speakers from abroad include Singh Sahib Bhai Savinder Singh (India) former Jathedar of Takhat Sri Kesgarh Sahib who will speak on the "Bane of Sri Dasam Granth and Sri Guru Granth Sahib: a comparative analysis". Dr. Harpal Singh Pannu, Head of Dept of Religious Studies Punjabi University, Patiala will speak on "Authorship and contents of Sri Dasam Granth. Gurcharanjit Singh Lamba, Sikh scholar and editor of panthic monthly, Sant Sipaher will speak on the "Significance of compositions like Chaubees Avtar and Charitropakhyan (in the context of current controversies)"

The program is as below but subject to change:

9:15 am Ardaas and hukamnama

9:30- 9:55 am Bhai Manjeet Singh (Keertan)

10:00- 10:25 am Reasons for Composing the Bane of Dasam Granth-hai Baljeet Singh

10:30- 11:20 am Bane of Guru Granth Sahib and Sri Dasam Granth: a comparative analysis- Singh Sahib Bhai Savinder Singh former Jathedar of Takhat Sri Kesgarh Sahib Anandpur Sahib

11:25- 12:20 am A walk through: 300 year history of Sri Dasam Granth Sahib (a slide show in English)- Gurinder Singh Mann a Sikh scholar from England

12:25- 12:40 pm Special video presentation

12:45 to 1:30 LANGAR (GATKA presentation 1:00 to

1:30 pm during LANGAR break)

1:30- 1:50 pm Video presentation of Bhai Sher Singh speaking at Takhat Sri Damdama Sahib on Jan 31st 2008

2:00- 2:50 pm Authorship and content of Sri Dasam Granth Sahib- Prof. Harpal Singh Pannu, Head Department of Religious Studies, Punjabi University, Patiala

2:55- 3:45 pm Actual significance of 24 Avatars and Charitropakhyan Banees and current controversy- Gurcharanjit Singh Lamba, Editor in Chief of Sant Sipahie, Attorney and Religious Advisor International Human Rights Organization, Ludhiana.

3:45- 4:15 pm Voting (by Jaikare) on Resolutions made/passed at the conference, Recognizing and honoring the speakers and Vote of thanks

4:15 pm Anand Sahib, Ardass, Hukumnama, Parshad and closing

According to Kesar Singh Chhibbar in his *Bansavalinama Dasan Patshahian Ka*, the Dasam Granth and the Adi Guru Granth Sahib sat in separate gurdwaras. Then, in 1698, the Sikhs according to Chhibbar, proposed to Guru Gobind Singh that the two be bound together in one volume. But the Guru spoke, "This one is Adi- Guru Granth, the root book; that one [the Dasam Granth] is only for my diversion. Let this be kept in mind, and let the two stay separate." Today, that diversity and separateness is at its most ferocious. This seminar is a welcome and open forum to discuss a vital issue in Sikh scholarship and Sikh scripture.

Editors note: For further details on the Seminar visit www.sridasamgranth.org

INTERNATIONAL SEMINAR ON SRI DASAM GRANTH SAHIB

PRESS STATEMENT For immediate release

Contact: Jaspal Singh Aujla,

Secretary, Sacramento Sikh Society, 7676 Bradshaw Road
Sacramento CA 95829; Telephone (916)826-7004

SACRAMENTO (Feb 24, 2008) The first in the series of International Seminars on the banees of Sri Guru Gobind Singh Ji compiled in Sri Dasam Granth was held in USA on a grand scale at Gurdwara Sahib Bradshaw Road, Sacramento, California. **The Seminar was held under the joint aegis of the Sacramento Sikh Society, Damdami Taksal and Khalsa Alliance.**

Various intellectuals from USA and abroad participated in the proceedings of the seminar. Those who participated included *Jathedar Sawinder Singh*, former Jathedar Takhat Sri Keshgarh Sahib, *Dr. Harpal Singh Pannu*, Head of Religious Studies, Punjabi University, Patiala, *S. Gurinder Singh Mann*, a Sikh scholar from the UK, *S. Gurcharanjit Singh Lamba*, Editor of *panthik journal* Sant Sipahi and co-

ordinator Sikh Affairs of International Human Rights Organisation.

This was first-ever serious effort in the USA to propagate and educate the masses about the *Dasam Banees*, the writings from the pen of Guru Gobind Singh ji. The Seminar was divided into two sessions. The first session started with *kirtan* from *Dasam Banees* by Bhai Manjeet Singh followed by *katha* on the significance and purpose of the *Banees* by Bhai Baljeet Singh, Head Granthi of the Gurdwara Sahib. Thereafter Singh Sahib Bhai Sawinder Singh, former Jathedar of Takhat Sri Keshgarh Sahib in his talk highlighted the complementary nature of the *banees* of Guru Granth Sahib and Dasam Granth Sahib.

This was followed by a real inspiring experience of slide show on the 300 hundred year history of Sri Dasam Granth Sahib by *Gurinder Singh Mann, a renowned Sikh scholar from the UK*. Gurinder S. Mann has done a great deal of research on old manuscripts, gutkas, and pothis containing the *banees* of both the Guru Granth Sahib and of Sri Dasam Granth Sahib. His narration supplemented with slides depicting photographs of old manuscripts and recensions clinched the issue finally that those who are trying to denigrate Dasam Granth as an innovative introduction of the British are in fact spreading canard and mischief.

After the presentation by S. Mann the *sangat* was shown an audio-video presentation of *Sant Jarnail Singh Bhindrawale* doing the *katha* of Jaap Sahib, Bachittar Natak and Ram Avtaar from Sri Dasam Granth Sahib. The different segments of the *katha* were separated with the beat of *nagara*. Langar was served after the first session and during the langar there was a spectacular performance of *gatka* by young and old.

The second session of the Seminar started with a video lecture of *Giani Sher Singh Nihang of Ambala*. This was followed by an inspiring and scholarly lecture on the authorship and history of Sri Dasam Granth by *Dr. Harpal Singh Pannu*, Professor in Punjabi University and an authority on the banees of Sri Dasam Granth. Dr. Pannu has supervised four PhD projects on Sri Dasam Granth. Uniqueness of the talk of Dr. Pannu was that though the contents and material of his speech were very serious and highly intellectual still he could present it in very simple language, which everyone in the *sangat* could understand without any difficulty. *Dr. Pannu narrated from different scriptures of Hindus and Buddhists and proved that the way Buddhist scriptures changed the characters of the Hindu gods like Indra etc, to convey their message, Guru Gobind Singh ji also, reformatted and re-narrated the stories of Hindu gods and goddesses with the clear agenda of Khalsa in mind. He revealed that in the narration of battle in Krishnavtar of Sri Dasam Granth appearance of*

characters with Muslim names on the side of Krishna and the characters with Sikh names on the other side was in fact an indication that time will come when the Hindu Hill Rajas will collaborate with the Mughal forces and fight against the Sikhs. This was the live political projection which the Guru Sahib gave in his banee and which ultimately proved to be true. Dr. Pannu then narrated names of the Sikh warriors that appeared in the Krishnavtar who were fighting against Krishna and Mughal forces. Dr. Pannu's scholarly lecture was full of meaningful anecdotes.

Dr. Pannu then hammered the point that there are segments in the *panth* who totally discard Sri Dasam Granth saying none of its portion is written by Guru Gobind Singh ji. But then there are certain people who say some of the *banees* of Sri Dasam Granth e.g. Jaap Sahib, Benti Chaupai, Swaiyye are from the pen of Guru Gobind Singh but the rest is interpolation. He said this second category is really mischievous and dishonest. The fact of the matter is that they have no faith in these *banees* but know very well that speaking against these will attract wrath of he *panth*. **Dr. Pannu however cautioned that whosoever started with denigration of Dasam Banee ultimately targeted Guru Granth Sahib.**

The last to speak in the seminar was **S. Gurcharanjit Singh Lamba**, Editor of *panthic* journal Sant Sipahi and Coordinator of IHRO. He quoted extensively from the different compositions of Sri Dasam Granth. ***The message came out absolutely clear that the entire Sri Dasam Granth could only be from the pen of Guru Gobind Singh ji and none else.*** He further stressed that in the entire Sri Dasam Granth there is not even a single word eulogizing Guru Gobind Singh, whereas the writings of the *darbari poets* of Guru Sahib start with invocation of the blessings of Guru Gobind Singh ji. He pointed out that in beginning of all the compositions the invocation is to 'Ik Onkar Waheguru Ji Ki Fateh'. Also Vaar Sri Bhagauti ji ki invokes blessings from Guru Nanak Dev ji to Guru Tegh Bahadur ji only. Obviously Guru Gobind Singh ji would not enter his name in it. S. Lamba also dealt in details with Chaubees Avtar, Bachittar Natak and Chitropakhyan stressing the intent and purpose of these sacred writings. ***In his lecture he further stressed that those speaking against Sri Dasam Granth were in fact the pal bearers of Arya Samajist philosophy of Daya Nand.*** They are carrying forward the same logics and arguments which Daya Nand gave more than a century ago. These are just the pawns in the game against the Panth. S. Lamba also stressed on the positive understanding of the Dasam Banee.

In the resolutions passed unanimously at the end of the session, it was reiterated that this seminar is in conformity with the Akal Takhat Hukamnama giving a call to Panthik scholars to give befitting reply to the mischievous elements (shararati ansar) who are speaking against Sri Dasam

Granth Sahib. It said that this is the beginning of the future seminars on the subject.

In another resolution passed on the occasion, Institute of Sikh Studies, Chandigarh was reminded that their website and books contain anti-Sri Dasam Granth writings from Principal Harbhajan Singh, S. Daljeet Singh, Dr. Jasbir Singh Mann etc. In view of the Akal Takhat's diktat these writings should be removed and withdrawn immediately.

Seminar also called upon Sri Akal Takhat Sahib to review the petition of Sardar Simranjit Singh Mann against the blasphemous book on Sri Dasam Granth by Principal Harbhajan Singh. This complaint is pending with the Akal Takhat and hence it is requested that an early decision should be done on that book. It was also demanded that until Akal Takhat makes any decision on the complaint, the portrait of Principal Harbhajan Singh displayed in the Sikh Museum at Sri Darbar Sahib be removed.

Earlier on 14 May, 2000 Akal Takhat had imposed a ban on debating the issue of Sri Dasam Granth in public. However Akal Takhat amended its earlier order on 27th November, 2006 and noted that anti-Sikh elements continued with their tirade against Dasam Banee. Hence in its latest Matta, Akal Takhat declared those speaking and writing against Sri Dasam Granth as "mischief mongers" and ordered the Sikh intelligentsia to come forward and give befitting reply to the trouble makers. This seminar was thus implementing the diktats of Akal Takhat Sahib.

Before conclusion of the Deewan the eminent speakers were honored with *siropas* by Bhai Baljeet Singh, Head Granthi of Gurdwara Sahib. The stage was conducted very efficiently by Dr. Gurtej Singh Cheema. By all parameters the seminar can be called a grand success which left a permanent imprint on the minds of the participants, viewers and listeners since the proceedings of this seminar were broadcast live over the internet in both, audio as well as video format.

RASHTRIYA SIKH SANGAT GOES ONLINE

Rashtriya Sikh Sangat is now available on internet. Its website was inaugurated by noted economist and Kshetra Sanghachalak of Uttara Kshetra, Dr Bajranglal Gupt, in New Delhi on January 31. Shri Chandan Mitra, editor of the Pioneer, presided over the function. The website is www.sangatsansar.com. The website, which is available in three languages—Punjabi, Hindi and English—provides information on the history of Sikh Gurus, Sikhism and information about various gurudwaras. Kshetra Pracharak Shri Dinesh Chandra, former CBI Director Shri Joginder Singh, Shri Avinash Jaiswal of Sikh Sangat, Dr Kuldip

Agnihotri of Hindusthan Samachar, founder of Sikh Sangat Sardar Chiranjiv Singh, president of the Sikh Sangat Sardar Gurcharan Singh Gill, Baba Baldev Singh (Tarna Dal), Sardar Babu Singh Dukhia (Banjara society), Baba Arjun Singh and Baba Rachhpal Singh were also present on the occasion. Presiding over the function Shri Chandan Mitra read out a Bangla poem of Gurudev Ravindranath Tagore. Sardar Jot Singh Anand has played a key role in preparing the site.

SRI DASAM GRANTH SAHIB

[From Gobind Sadan website www.dasamgranth.org]

ਚੌਪਈ

ਸੰਬਤ ਸਤ੍ਰਹ ਸਹਸ ਭਣਿਜੈ।
ਅਰਧ ਸਹਸ ਫੁਨਿ ਤੀਨਿ ਕਹਿਜੈ।
ਭਾਦ੍ਰਵ ਸੁਦੀ ਅਸਟਮੀ ਰਵਿ ਵਾਚਾ।
ਤੀਰ ਸਤ੍ਰਵ ਗ੍ਰੰਥ ਸੁਧਾਚਾ। ੪੦੫।

ਚੌਪਈ

(ਪਹਿਲਾਂ) ਸਤਾਰਾਂ ਸੌ ਸੰਮਤ ਕਰੋ ਅਤੇ (ਫਿਰ ਉਸ ਨਾਲ)
ਅੱਧਾ ਸੌ (੫੦) ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਕਰੋ (ਅਰਥਾਤ ੧੭੫੨ ਬਿ.)।
ਭਾਦ੍ਰਵ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸੁਦੀ ਅੱਠਵੀ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਸਤਲੁਜ ਨਦੀ
ਦੇ ਕੰਢੇ (ਬੈਠ ਕੇ ਇਹ) ਗ੍ਰੰਥ ਸੰਪੂਰਨ ਕੀਤਾ। ੪੦੫।

"The Charitropakhyan compilation of Dasam Granth was completed on Sunday, the 8th day of the month of Bhadon, in 1753 Bikrami Sammat (August 24, A.D.1696), on the bank of the river Satluj."(Guru Gobind Singh Ji, Sri Dasam Granth Sahib Ji, Charitropakhyan 404)

Hand written script of Sri Dasam Granth Sahib Ji, at Syracuse, New York, U.S.A.

Guru Gobind Singh, the Tenth Sikh Guru, is credited with shaping Sikh dharam and turning timid and oppressed people into brave opponents of tyranny. Nevertheless, his writings have not been fully accepted by Sikhs, for they do not fit into a rigid interpretation of Sikh religion. From 1892 to 1897, eminent scholars assembled at Akal Takht, Amritsar, to study the various printed Dasam Granths and prepare the authoritative version. In this process, they determined that the Dasam Granth is entirely the work of Guru Gobind Singh. Again in 1931, the Darbar Sahib Committee of the Shiromani Gurdwara Prabandhak Committee proclaimed the same and published a book to this effect. Nevertheless, the controversy

and reluctance to fully accept Dasam Granth lingered. Therefore, scholars appealed to His Holiness Baba Virsa Singh, a highly revered spiritual teacher of Sikh background, to gather scholars to clarify the doubts about Dasam Granth. A seminar was held on January 3rd and 4th, 1999, at the Gobind Sadan Institute in New Delhi, India. On February 20th, 2000, at Gobind Sadan, His Holiness Baba Virsa Singh released the first complete Punjabi translation of the writings of Guru Gobind Singh, plus other scholarly works about the life and teachings of Guru Gobind Singh.

www.dasamgranth.org was launched by Gobind Sadan as a continued effort to serve Guru Gobind Singh Ji's mission and spread his message to the world.

ੴ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਭਤਾ ॥

ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ

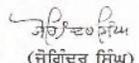
Sri Akal Takhat Sahib, Sri Amritsar (Pb.) India

ਨੰਬਰ..... ਮਿਤੀ.....

ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਮਿਤੀ ੧੪ ਮੱਘਰ ਸੰਮਤ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ
੫੩੮ (੨੭-੧੧-੦੬) ਨੂੰ ਪੰਜ ਸਿੱਖ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਹੋਈ ਇਕੱਤ੍ਰਤਾ
ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਾਨ

ਮਤਾ ਨੰ : ੨

ਕੁਝ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਅਨਸਰਾਂ ਵਲੋਂ ਮੀਡੀਏ ਰਾਹੀਂ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ
ਬਾਰੇ ਗੁੰਮਰਾਹਕੁਨ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਨੂੰ
ਸਮਰਪਿਤ ਵਿਦਵਾਨ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ 14 ਮਈ 2000 ਦੇ
ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਉਪਰ ਪਹਿਰਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਚੁੱਪ ਹਨ, ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ
ਰੱਖਦਿਆਂ ਦੀਰਘ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਪੰਜ ਸਿੱਖ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਲੋਂ
ਨਿਰਣਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਵਿਦਵਾਨ ਅਜੇਹੇ
ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਅਨਸਰਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਇਤਹਾਸਕ ਤੱਥਾਂ
ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਢੁਕਵਾਂ ਉੱਤਰ ਦੇਣ।

ਗੁਰੂ ਰਾਖਾ

(ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ)
ਜਥੇਦਾਰ

ਫੋਨ: ਨੰਬਰ ਦਫਤਰ : 91-183-2540820, ਘਰ 91-183-2293937, ਪੰਚੀਆਂ: 183-2553957, 58-59 ਐਮਟੀਐਲ - ਪਤਰ 434 ਘਰ 430

IHRO ਮਤੇ

ਮਿਤੀ 23 ਦਸੰਬਰ 2006 ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ, ਸਰਾਭਾ ਨਗਰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ, ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਹਿਊਮਨ ਰਾਈਟਸ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ IHRO ਵਲੋਂ 'ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਰੂਹਾਨੀ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪੱਖ' 'ਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਿੱਖ ਜੱਥੇਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਪੰਥਕ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਵਿਚਾਰ ਗੋਸ਼ਟੀ ਵਿਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਤੇ:

1. ਸ੍ਰੀ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਰੂਹਾਨੀ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪੱਖ 'ਤੇ ਹੋਈ ਵਿਚਾਰ ਗੋਸ਼ਟੀ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਇਕ ਮੱਤ ਹਨ ਕਿ ਕੇਵਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਹੀ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੇ ਗੁਰੂ ਹਨ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਰਚਿਤ ਬਾਣੀ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ

ਨੂੰ ਸਰਬ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਬਾਣੀ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਹਾਸਿਲ ਹੈ।

2. ਅੱਜ ਦੀ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਗੋਸ਼ਟੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਲੋਕ ਦਸਮ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਦੀ ਰਚਿਤ ਬਾਣੀ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ 'ਤੇ ਕਿੰਤੂ ਪ੍ਰੰਤੂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਲੋਕ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਵੈਰੀਆਂ ਅਤੇ ਬਿਪਰਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਖੇਡ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਬਾਣੀ ਬਾਰੇ ਭੁਲੇਖਾ ਪਾ ਕੇ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਤੋਂ ਪਰੇ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।

3. ਇਹ ਗੋਸ਼ਟੀ ਸਮਝਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਅਤੇ ਨਿੰਦਕ ਜਿੱਥੇ ਬਿਪਰਵਾਦੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ਨੂਦੀ ਹਾਸਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇ ਅਜੰਡੇ ਦੀ ਵੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਜੋ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਅਸਲ ਰਾਜਸੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਅਤੇ ਪੰਥਕ ਨਿਸ਼ਾਨਿਆਂ ਤੋਂ ਲਾਭੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਅਤੇ ਰਾਗਮਾਲਾ ਵਰਗੇ ਬੇ-ਲੋੜੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਉਲਝਾਈ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ।

4. ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਿੱਖਾਂ ਕੋਲ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਹੀ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਸੋਮਾ ਹੈ ਜੋ ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਨਿਆਰੇਪਣ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਇਸੇ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਖਾਲਸਾ ਰਹਿਤ, ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼, ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਕਕਾਰ, ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਖੰਡਾ, ਨਿਤ ਨੇਮ ਅਤੇ ਅਮ੍ਰਿਤ ਸੰਚਾਰ ਦੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ (ਜਪੁ ਸਾਹਿਬ, ਸਵੈਈਏ, ਚੌਪਈ ਆਦਿ) ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਅਰਦਾਸ, ਖਾਲਸਾ ਮਹਿਮਾ, ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਦੇ ਫਲਸਫੇ, ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਜੈਕਾਰੇ- 'ਦੇਗ ਤੇਗ ਫਤਹਿ', 'ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਫਤਹਿ', ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਆਚਰਣ, ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ, ਸਵਾ ਲਾਖ ਸੇ ਏਕ ਲੜਾਉ' ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਅੱਜ ਦਾ ਇਕੱਠ ਇਸ ਮੱਤ ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਗ੍ਰੰਥ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਹੀ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਸੋਮਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਹ ਹੀ ਸਮਰੱਥ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਗੁਰਮੱਤ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ।

5. ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਹੀ ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਨੇ ਗੁਰਿਆਈ ਬਖਸ਼ੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਜਾਣੇ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿੱਚ ਭੁਲੇਖੇ ਤੇ ਵੰਡੀਆਂ ਪਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

6. ਅੱਜ ਕੱਲ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਉਲਟ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਸ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਤ੍ਰਿਯਾ ਚਤ੍ਰ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਦੇ ਕੇ ਭੰਡਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇੰਝੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸ਼ਖਸ਼ੀਅਤ ਬਾਰੇ ਵੀ ਬੁਰਾ ਭਲਾ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਸੰਕੋਚ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਅੱਜ ਦੀ ਇਹ ਗੋਸ਼ਟੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਤ੍ਰਿਯਾ ਚਤ੍ਰ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸਿਰਨਾਵਾਂ ਚਤ੍ਰੋ ਪਾਖਯਾਨ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਪਾਖਯਾਨ ਪ੍ਰਕਿਤ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦਾ ਸ਼ਬਦ "ਉਪਖਯਾਨ" ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ, ਸ਼ਬਦ ਕੋਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, "ਵਾਰਤਾ, ਲੌਕਿਕ ਕਹਾਣੀਆਂ, ਛਲੀਆਂ ਕਿੱਸੇ, ਹਿਤਕਾਰ ਵਿਚਾਰਾਂ ਕਰਕੇ ਮਨੋਕਲਪਿਤ ਕੀਤੀ ਤੇ ਕਈ ਹੋਈ ਵਾਰਤਾ, ਸੱਚੀ ਵਾਪਰੀ ਘਟਨਾ", ਆਦਿ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਭਗਤ ਮਾਲਾ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ "ਚਰਿਤ੍ਰ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਲਿਖੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸਤਰੀਆਂ ਦੇ ਭੋਗਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਮਨ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਣਾ ਹੈ"। ਦਰਅਸਲ ਇਹ ਚਤ੍ਰੋਪਾਖਯਾਨ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਰਹਿਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਕੁਰਹਿਤਾਂ ਤੋਂ ਸੁਚੇਤ ਰਹਿਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਵਿਆਖੇ ਗਏ ਹਨ।

7. ਪਹਿਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਦ ਭਸੋੜੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਦੇ ਧਾਰਨੀਆਂ ਵਲੋਂ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਉਲਟ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਸਮੁੱਚੇ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਵਲੋਂ 1931 ਵਿੱਚ ਸਿੱਖੀ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਮੁੱਚੇ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਦੀ ਬਾਣੀ ਪ੍ਰਵਾਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਉਪਰ ਕਿੰਤੂ ਪ੍ਰੰਤੂ ਕਰ ਸਕੇ। ਪਰ ਭਸੋੜੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਜੇਕਰ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ (ਸਾਬਕਾ ਆਈ ਏ ਐਸ), ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ (ਮਿਸ਼ਨਰੀ), ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ (ਕਾਲਾ ਅਫਗਾਨ), ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਸਪੋਕਸਮੈਨ), ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖੁਰਾਣਾ

(ਖਾਲਸਾ ਪੰਚਾਇਤ), ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼, ਆਦਿ ਕੁਝ ਭਸੋੜੀ ਸੋਚ ਦੇ ਧਾਰਣੀ ਅੱਜ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਅੰਬਾਲਾ ਦੀ ਮਰ ਚੁੱਕੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਵਿੱਚ ਦੁਬਿਤਾ ਪਾ ਕੇ ਵੰਡੀਆਂ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਅਸੀਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੁਰਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਸੁਚੇਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਤੋਂ ਬਾਜ਼ ਆਉਣ ਦੀ ਤਾੜਨਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਪੰਥ ਵਿੱਚ ਫੁੱਟ ਦੇ ਬੀਜ ਬੀਜਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਬੰਦ ਕਰਨ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ 7 ਮੈਂਬਰੀ ਕਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ

1. ਬਾਬਾ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ
2. ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ, ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜੱਥਾ ਗੁਰਮਤ ਕਾਲਜ, ਪਟਿਆਲਾ
3. ਗਿਆਨੀ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਨਿਹੰਗ, ਬੁੱਢਾ ਦਲ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ, ਅੰਬਾਲਾ
4. ਬਾਬਾ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨਿਹੰਗ (ਸੁਰਸਿੰਘ ਵਾਲੇ), ਤਰਨਾ ਦਲ
5. ਡਾ. ਜੋਧ ਸਿੰਘ, ਪੰਜਾਬੀ ਵਰੈਸਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ
6. ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਲਾਂਬਾ, ਐਡੀਟਰ ਸੰਤ ਸਿਪਾਹੀ
7. ਸ੍ਰੀ ਡੀ ਐਸ ਗਿੱਲ, ਚੇਅਰਮੈਨ IHRO

ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਕੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇਗੀ

ਰਾਗੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਰੋਧੀ ਹਰਕਤਾਂ ਤੋਂ ਬਾਜ਼ ਆਏ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ, ਅਤੇ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥੇ ਵੱਲੋਂ "ਪ੍ਰੈਸ ਨੋਟ" 19/1/2008

ਟਰੋਟੋ ੧੯ ਜਨਵਰੀ (ਬਰੈਮਪਟਨ) --: ਕੇਨੇਡਾ ਦੇ ਟਰੋਟੋ ਸਥਿਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਅਤੇ ਮੋਹਰੀ ਸਿੱਖ ਜੱਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਨੇ ਅੱਜ ਇਕ ਮੀਟਿੰਗ ਜੋੜਕਾਸ਼ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ (ਬਰੈਮਪਟਨ) ਵਿਖੇ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਟਰੋਟੋ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਪੰਥਕ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਜਥੇਦਾਰ ਰਹੇ ਰਾਗੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਪੰਥ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਸਖਤ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਇਹ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤੋਂ ਬਾਜ਼ ਆ ਜਾਣ।

ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਈ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ, ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਾ ਕੇਨੇਡਾ, ਮਾਤਾ ਭਾਗ ਕੌਰ ਦਲ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੰਥਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਇੱਥੇ ਜਾਰੀ ਇਕ ਪ੍ਰੈਸ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਹੀ ਟਰੋਟੋ ਦੇ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਿਛਲੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਰਾਗੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਿੱਚ ਕੀਰਤਨ ਜਾਂ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਹਨਾਂ ਸਮੂਹ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਗੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਿਆਖਿਆਨ, ਮੰਮੋਨੱਗਣੀਆਂ ਗੱਲਾਂ, ਚਾਤਰ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਸ਼ਬਦਜਾਲ, ਦੋਗਲੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਚੁੰਚਗਿਆਨ ਤੋਂ ਭਰਭੂਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਗਹਿਰੇ ਗੰਭੀਰ ਫਲਸਫੇ ਦੀ ਰਾਗੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਮਝ-ਸੋਝੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆ ਰਾਗੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗੁਰਸ਼ਬਦ ਦੇ ਮੂਲ ਹਾਸੀਏ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਸਿਆਸੀ ਮਨਸ਼ਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਮੂਲ ਭਾਵ ਅਰਥ ਤੋਂ ਕੋਹਾਂ ਦੂਰ ਜਾ ਕੇ ਮੰਨ ਘੜਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਮਤਿ ਦੀ ਸਮਝ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦਜਾਲ ਵਿੱਚ ਉਲਝਣ ਦੀ ਥਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਵਿਆਖਿਆਨ ਸੁਣਨਾ ਪਸੰਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਉਹਨਾਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰਕਾਬ ਗੰਜ

ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਸਾਜਨਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਮਾਨ ਪ੍ਰਤੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਦੂਜੇ) ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ 41 ਵਾਰ 'ਵਾਹੋ ਵਾਹੋ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਆਪੇ ਗੁਰ ਚੇਲਾ' ਵਿਰੁਧ ਅਤਿਅੰਤ ਘਟੀਆ ਕਿਸਮ ਦਾ ਮਾਰੂ ਜਹਿਰ ਉਗਲਿਆ, ਨਾਲ ਹੀ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ ਉੱਪਰ ਭੱਦੀ ਟੀਕਾ ਟਿਪਣੀ ਕੀਤੀ। ਜਿਸ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਵੀਡੀਉ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਇਸ ਦਿਨ ਰਾਗੀ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸਟੇਜ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਹੋਮ ਮਨਿਸਟ੍ਰ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਇਕੱਠਾ ਜੁੜ ਕੇ ਬੈਠਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਇਸ ਕੋਝੀ ਹਰਕਤ ਨੂੰ ਮੁੜ ਦਹਰਾਉਦਿਆ ਉਹਨਾਂ 5 ਜਨਵਰੀ 2008 ਨੂੰ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਗੁਰਪੁਰਬ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰਕਾਬ ਗੰਜ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਸਜੇ ਦੀਵਾਨ ਅੰਦਰ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਬਾਣੀ ਬਚਿੱਤਰ ਨਾਟਕ ਬਾਰੇ ਜਹਿਰ ਉਗਲਿਆ। ਜਿਸ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਕਰਮ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥੇ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਅਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਬਹਿਸ ਲਈ ਖੁੱਲੀ ਚਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ।

ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਵੀਡੀਉ ਕੇਮਰਿਆ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਇਸ ਗੰਭੀਰ ਬਹਿਸ ਦੇ ਅਯੋਜਨ ਸਬੰਧੀ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸਾਬੋ ਕੀ ਤਲਵੰਡੀ (ਬਠਿੰਡਾ) ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰ ਲਏ ਗਏ ਹਨ। ਲੇਕਿਨ ਰਾਗੀ ਜੀ ਖਿੜੇ ਮੱਥੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੀ ਚਨੌਤੀ ਸਵਿਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ ਪੰਥ ਤੋਂ ਛੇਕੇ ਕਾਲੇ ਅਫਗਾਨਿਆ ਦੀਆਂ ਫਰਜੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲਾ ਕੇ ਆਪ ਚੁੱਪ ਚੁਪੀਤੇ ਪਿਛੋਂ ਦੀ ਭੱਜਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਵਿਚ ਨਜਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਅੱਜ ਇਸ ਗੰਭੀਰ ਵਿਸ਼ੇ ਸਬੰਧੀ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਉਪਰੰਤ ਰਾਗੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਹ ਚੇਤਾਵਨੀ ਅਤੇ ਮੁੜ ਚਨੌਤੀ ਵੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਰੋਧੀ ਹਰਕਤਾਂ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਆਹਮ-ਸਾਹਮਣੇ ਹੋ ਕੇ ਬੈਠਣ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਚੁੰਚਗਿਆਨ ਦਾ ਪੱਧਰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਸਕੇ। ਜੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਗਾਇਣ ਕਰਕੇ ਮਾਇਆ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅੱਜ ਉਹਨਾਂ ਹੀ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਗੁਰਬਚਨਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਹੇੜੀ ਮਜਬੂਰੀ ਕਾਰਨ ਫੋਕੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਆਖ ਕੇ ਇਲਾਹੀ ਬਾਣੀ ਤੇ ਕਿੰਤੂ ਪਰੰਤੂ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਜਿਥੇ ਅਸੀਂ ਰਾਗੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਉਥੇ ਅਸੀਂ ਸਮੂਹ ਸਿਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਅਖੌਤੀ ਵਿਦਵਾਨ ਦੁਬਦਾਵਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਸੰਗਤਾਂ ਸੁਚੇਤ ਰਹਨ ਅਤੇ ਮੂਹ ਨਾਂ ਲਾਉਣ। ਸਹਿਯੋਗੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਅਤੇ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ :

- ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਮਾਲਟਨ
- ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਸਿਖ ਸੰਗਤ ਮਿਸੀਸਾਗਾ
- ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਜੋਤਪੁਕਾਸ਼ ਸਾਹਿਬ
- ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਤਪੋਬਨ ਸਾਹਿਬ
- ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿਖ ਸਿਪਿਟੂਅਲ ਸੈਂਟਰ ਰੈਕਸਡੇਲ
- ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਵੈਸਟਨ
- ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਪੇਪ
- ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਰੈਕਸਡੇਲ
- ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ਼ਹੀਦ ਗੱਤ ਹੈਮਿਲਟਨ
- ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਾਬਾ ਬੁਝਾ ਜੀ
- ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਿਖ ਸੈਂਟਰ ਬਰੈਮਪਟਨ
- ਮਾਤਾ ਭਾਗ ਕੌਰ ਜਾਗਰਤੀ ਦਲ
- ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗਤਕਾ ਅਖਾਤਾ
- ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਇਟ੍ਰੋਨੈਸ਼ਨਲ
- ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਾ ਟਰੋਂਟੋ
- ਇਨਸਟੀਟੂਟ ਆਫ ਗੁਰਮਤਿ ਸਟਡੀਜ਼
- ਜਾਰੀ ਕਰਤਾ :
- ਡਾ: ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ (647-801-9700)

- ਡਾ: ਸਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (416-820-3072)
- ਡਾ: ਸੁਖਵੀਰ ਸਿੰਘ (647-830-0421)
- ਡਾ: ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ (416-836-7512)
- ਡਾ: ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ (416-560-6326)

ਲਾਂਬਾ ਦਾ ਸਨਮਾਨ

ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜੱਥਾ ਅਤੇ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਫਰੀਮਾਂਟ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਲਾਂਬਾ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਫਰੀਮਾਂਟ (ਸਰਬਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਵੱਦੀ)

ਸੰਤ ਸਿਪਾਹੀ ਰਸਾਲੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ ਅਤੇ ਦਸਮ ਗਰੰਥ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਗੁਰਸ਼ਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਲਾਂਬਾ ਇਸ ਸਮੇਂ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਦੌਰੇ ਤੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਸਾ ਲਾਂਬਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਫਰੀਮਾਂਟ ਵਿੱਚ ਆਏ ਜਿਥੇ ਉਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਤਕਰੀਰ ਕੀਤੀ, ਭਾਵੇਂ

ਸਾ ਲਾਂਬਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਤਕਰੀਰ ਵਿੱਚ ਦਸਮ ਗਰੰਥ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਤਕਰੀਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਰੀਮਾਂਟ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਹਫਤਾਵਾਰੀ ਐਤਵਾਰ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਵਿੱਚ ਸਾ ਲਾਂਬਾ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਾ ਲਾਂਬਾ ਨੂੰ ਦਸਮ ਗਰੰਥ ਸਬੰਧੀ ਸਵਾਲ ਜੁਆਬ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੋ ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ, ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾਖਾ, ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਿਸ਼ਨਰੀ, ਅਤੇ ਡਾ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਸਾਲ ਵੀ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਨਾਮਾਂ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜੋ ਸਾ ਲਾਂਬਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਇਹ ਪੱਤਰਕਾਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਥੇ ਕੁੱਝ ਆਗੂਆਂ ਵਿੱਚ ਮਾਮੂਲੀ ਤਕਰਾਰ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਰ ਉਥੇ ਆਪੇ ਬਣੇ ਆਗੂ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਤਕਰਾਰ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋ ਖਿੱਚਣ ਤੋਂ ਇਸ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ। ਸਾ ਲਾਂਬਾ ਦਾ ਇਸ ਸਮੇਂ ਅਚਾਨਕ ਫਰੀਮਾਂਟ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਆਉਣਾ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨਾ, ਫਰੀਮਾਂਟ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਅਗਾਮੀ ਚੋਣਾ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਕੁੱਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਮੱਦਦ ਨਾਲ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਰਾਗੀ ਭਾਈ ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਨਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਟਕਸਾਲ ਅਤੇ ਖਾਲਸਾ ਸਕੂਲ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਸੇ ਗੁਸੇ ਨੂੰ ਠੰਡਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਜ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਾ ਗੁਰਸ਼ਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਲਾਂਬਾ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

Fremont Gurdwara Jan 20, 2008

ਦਸਮ-ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਉਪਾਸ਼ਕ ਗੁਰਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਲਾਂਬਾ ਜੀਓ,

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਿਹ।

ਇਸਲਾਮ ਵਿੱਚ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਜ਼ਾਤ ਦੇ ਬਰਖਿਲਾਫ ਹਰੇਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ 'ਕੁਫਰ' ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਫਲਸਫੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਾਵਨ ਹਸਤੀ ਬਰਾਬਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ 'ਗ੍ਰੰਥ' ਨੂੰ 'ਸ਼ਰੀਕ' ਬਣਾਉਣਾ ਵੀ 'ਕੁਫਰ' ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਤਰਾਂ ਵੀ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੁਤਬਾਦਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਬਾਬਤ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਸੁਪਨੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੋਚ ਸਕਦਾ। ਪਰ ਧੰਨ ਹੋ ਲਾਂਬਾ ਜੀ ਤੁਸੀ ਜੋ ਨਿਜੀ ਰੂਪ 'ਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਆਪਣੇ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਮੂਹਿਕ ਰੂਪ 'ਚ ਗੁਰੂ ਨਾਲੋਂ ਤੋੜਨ ਦੀ ਕੁਚੇਸ਼ਟਾ 'ਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹੋ।

ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਉਣ ਲਈ ਅਸੀਂ ਆਪ ਨੂੰ ਈਮੇਲ, ਬੈਬ ਸਾਈਟ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀਆਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੇ ਜਰੀਏ ਤਿੰਨ ਖਤ ਲਿਖ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ 'ਸਿੱਖ ਮਾਰਗ' ਵੈਬ ਸਾਈਟ 'ਤੇ ਆਉਣ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਖੇਚਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਉੱਤਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ।

ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਆਪ ਜੀ ਸਮੇਤ ਇਹ ਪੱਤਰ ਮੀਡੀਏ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਵੀ ਦਸਤੀ ਵੰਡ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਸਾਨੂੰ ਦੱਸੋ ਜੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਦੇ ਗਿਆਨ ਦੀ ਖਤਰਾ ਲੈ ਕੇ ਕਿਸ ਬੈਬ ਸਾਈਟ ਤੇ ਆਈਏ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਈਏ ਤਾਂ ਕਿ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਭਲੀ-ਭਾਂਤ ਪਤਾ ਚੱਲ ਜਾਏ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਵੀਰਾਂ ਦਾ ਮਤਿ ਗਰਮਤਿ ਹੈ ਜਾਂ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ...' ਕਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ! ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਇਸ ਖਤ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇ ਕੇ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ ਕਰੋਗੇ।

ਖੈਰ-ਅਦੇਸ਼: ਸ੍ਰ. ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ (ਸਾਬਕਾ ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ), ਸ੍ਰ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾਖਾ (ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਲ ਖਾਲਸਾ USA), ਸ੍ਰ. ਕਾਰਜ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਫਿਲਾਡੇਲਫੀਆ, ਸ੍ਰ. ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ, ਸ੍ਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜਿਉਣਵਾਲਾ (ਕਨੇਡਾ), ਗਿ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਕੈਨੇਡਾ), ਗਿ. ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੋ. ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ, ਡਾ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਸਾਲ ਸੈਨਹੋਜੇ, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸ੍ਰ. ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਰੋਪੜ, ਭਾਈ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਅਤੇ ਬੀਬੀ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਖਾਲਸਾ (USA)।

Hand delivered to Gurcharanjit Singh Lamba at Fremont Gurdwara on Sunday January 20, 2008

ਸ੍ਰ. ਗੁਰਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਲਾਂਬਾ ਜੀਓ (ਐਡੀਟਰ ਸੰਤ ਸਿਪਾਹੀ)

ਪੰਥਕ ਦਰਦੀਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼
ਗੁਰ ਫਤਹਿ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨਾ ਜੀ,

ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਪੱਤਰ, 'ਲੁਣੁ ਖਾਇ ਕਰਹਿ ਹਰਾਮਖੋਰੀ ਪੇਖਤ ਨੈਨ ਬਿਦਾਰਿਓ' ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕੇ ਆਪ ਜੀ ਤਾਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਪੰਗਤੀਆਂ ਤੇ ਹੀ ਅਮਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ। ਆਗੇ ਪਾਛੇ ਦਾਹਨੇ ਘੇਰਿ ਦਸੇ ਦਿਸ ਲੀਨ॥ ਪੈਂਡ ਭਜਨ ਕੋ ਨ ਰਹਿਯੋ ਰਾਇ ਜਤਨ ਯੋ ਕੀਨ॥ 4॥ ਵਾ ਕੀ ਕਰ ਦ੍ਰਾਰੀ ਧਰੀ ਪਗਿਯਾ ਲਈ ਉਤਾਰਿ॥ ਚੋਰ ਚੋਰ ਕਿਰ ਤਿਹ ਗਹਿਯੋ ਢੈਕ ਮੁਤਹਰੀ ਝਾਰਿ॥ 5॥ (ਚਰਿਤ੍ਰ 21)

ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਵੀ ਕੀ ਦੋਸ਼, ਆਪ ਜੀ ਜੋ ਪੜ੍ਹਦੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰਦੇ ਹੋ ਜੇ ਉਸ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਖੁਦ ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੌਣ ਕਰੇਗਾ? ਜੈਸਾ ਸੇਵੈ ਤੈਸੇ ਹੋਇ ॥੪॥ (ਪੰਨਾ 223)

ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨ, "ਇਹ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕਿਸੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਧੁਰ ਕੀ ਬਾਣੀ, ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਬਾਣੀ ਹੈ। "ਸਤਿਗੁਰ ਬਚਨ ਬਚਨ ਹੈ ਸਤਿਗੁਰ ਪਾਧਰ ਮੁਕਤਿ ਜਨਾਵੈਗੇ" ॥5॥ (1310)

ਲਾਂਬਾ ਜੀ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਧੁਰ ਕੀ ਬਾਣੀ ਹੈ ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਬਾਬਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਇਹ ਕਥਨ, "ਇਹ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕਿਸੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ" ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਪਰਖ ਕਸਵੰਟੀ ਤੇ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਉਤਰਦਾ। ਸਾਰੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਇੱਕ ਪੰਗਤੀ ਦੱਸੋ ਜਿਸ ਦੇ ਰਚਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਨਾਮ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ। ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਜੋ ਬਾਣੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਹਨ? ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਬਾਣੀ ਮਹਲਾ 1, ਮਹਲਾ 2, ... ਮਹਲਾ 9 ਨਾਲ ਦਰਜ ਹੈ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਅਖੌਤੀ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਪ ਜੀ 'ਦਸਮ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ' ਕਹਿ ਕੇ ਸਤਿਕਾਰਦੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰਦੇ ਹੋ, ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜੋ ਮਹਲਾ 10 ਨਾਲ ਅਰੰਭ ਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ? ਇਹ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ

ਦਿਓ ਕਿ ਇਸ ਅਖੌਤੀ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲੋਂ 'ਦਸਮ' ਕਦੋਂ ਹਟਾ ਰਹੇ ਹੋ। ਪਾਠਕੋ! ਜਰਾਂ ਸੋਚੋ ਜਦੋਂ ਇਸ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲੋਂ ਦਸਮ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਮਜ਼੍ਹਦਾ ਹਲਾਤਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਕਾਲਾ ਦਿਨ ਬਹੁਤ ਨਜ਼ਦੀਕ ਹੀ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਨਾਮ ਕੀ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗਾ?

ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਕਥਨ, "ਇਹ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕਿਸੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ" ਲਾਂਬਾ ਜੀ ਇਹੀ ਧਾਰਨਾ ਸਾਧੂ ਦਯਾ ਨੰਦ ਦੀ ਸੀ, ਕਿ ਬੇਦ ਬ੍ਰਹਮਾ ਦੇ ਉਚਾਰੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ 1877 ਵਿਚ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸੁਣ ਕੇ ਏਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਨੂੰ ਗਈ ਚੌਕੜੀ ਭੁੱਲ।

ਮਨ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਸਾਧ ਨੇ ਗਇਆ ਭੇਦ ਸਭ ਖੁੱਲ। 35।

ਇਸ ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਆਪ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤਾ ਹੈ

ਜੈਸੀ ਮੈ ਆਵੈ ਖਸਮ ਕੀ ਬਾਣੀ ਤੈਸੜਾ ਕਰੀ ਗਿਆਨੁ ਵੇ ਲਾਲੇ ॥ (ਪੰਨਾ 722)

ਅਤੇ ਆਪ ਹੀ ਲਿਖੀ ਹੈ ਕਰੋ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਵਾਰ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ।

ਆਸਾ ਹੱਥ ਕਿਤਾਬ ਕੱਢ ਕੁਜਾ ਬਾਗ ਮੁਸੱਲਾ ਧਾਰੀ॥ (1-32-2)

ਲਾਂਬਾ ਜੀ, ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰ. ਕਾਲਾ ਅਫਗਾਨਾ ਜੀ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ 30 ਨਵੰਬਰ, 1988 ਦੇ ਲਿਖੇ ਪੱਤਰ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਤਾਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪਰ ਜੋ ਪੱਤਰ ਸ੍ਰ.ਕਾਲਾ ਅਫਗਾਨਾ ਜੀ ਨੇ ਆਪ ਨੂੰ 17 ਦਸੰਬਰ 1998 ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਕੀ ਖਿਆਲ ਹੈ? ਜੇ ਉਸ ਪੱਤਰ ਦਾ ਜਵਾਬ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਵੈਬ ਸਾਈਟ ਤੇ ਪਾਉਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰਨੀ ਜੀ!

ਆਪ ਜੀ ਲਿਖਦੇ ਹੋ, "ਇਸੇ ਲਈ ਕਲਗੀਧਰ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਪਿਆ ਕਿ ਇਹ ਰਮਜ਼ ਆਰਫਾਨਾ ਜਾਂ ਸਾਧੂ ਬਿਰਤੀ ਵਾਲੇ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਸਮਝ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਮੂਰਖਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ। ਸਾਧਨ ਲਖਾ ਮੂੜ ਨਹੀਂ ਪਾਇਉ॥" ਆਪ ਜੀ ਚੁਣ-ਚੁਣ ਕਿ ਅੱਧੀਆਂ- ਅੱਧੀਆਂ ਪੰਗਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਹਰ ਹੋ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਦੀ ਕੋਈ ਪੈੜ ਨਾ ਨੱਧ ਸਕੇ। ਲਾਂਬਾ ਜੀ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਤਾਂ ਪਤਾ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅੱਧੀ ਪੰਗਤੀ ਤੁਸੀਂ ਕਿਥੋਂ ਲਈ ਹੈ, ਪਰ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੰਗਤੀ ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ (ਜਿਸ ਦੇ ਕੁਲ 14 ਅਧਿਆਇ ਅਤੇ 471 ਛੰਦ ਹਨ) ਦੇ ਪੰਜਵੇਂ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਅੰਗਦਿ ਕਰਿ ਮਾਨਾ॥ ਏਕ ਰੂਪ ਕਿਨਹੂੰ ਪਹਿਚਾਨਾ॥

ਅਮਰ ਦਾਸ ਰਾਮਦਾਸ ਕਹਾਯੋ॥ ਸਾਧਨ ਲਖਾ ਮੂੜ ਨਹਿ ਪਾਯੋ॥9॥

ਸਤਿਕਾਰ ਯੋਗ ਪਾਠਕੋ ਇਸੇ ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਬਾਰੇ ਕੀ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ? ਉਹ ਵੀ ਜਾਨਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਏਕ ਸ੍ਰਵਣ ਤੇ ਮੈਲ ਨਿਕਾਰਾ॥

ਤਾ ਤੇ ਮਧੂ ਕੀਟਭ ਤਨ ਧਾਰਾ॥

ਦੁਤੀਆਂ ਕਾਨ ਤੇ ਮੈਲ ਨਿਕਾਰੀ॥

ਤਾ ਤੇ ਭਈ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਇਹ ਸਾਰੀ॥13॥ (ਅਧਿ:ਦੂਜਾ)

ਲਾਂਬਾ ਜੀ, ਕੀ ਇਹ ਪਹਾੜ ਜਿੰਡਾ ਝੂਠ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਹੋਵੇਗਾ? ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਦਰਜ ਹੈ ਕੇ ਇੱਕ ਦਕਸ਼ ਪ੍ਰਜਾਪਤੀ ਰਾਜਾ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਦੇ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਲੜਕੀਆਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ। ਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਵਿਆਹ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਕਸ਼ਯਪ ਰਿਸ਼ੀ ਨੇ ਚਾਰ ਲੜਕੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਦਰੂ ਤੋਂ ਸੱਪ, ਬਨਿਤਾ ਤੋਂ ਗਰੁੜ, ਦਿਤਿ ਤੋਂ ਦੈਤ ਅਤੇ ਅਦਿਤਿ ਤੋਂ ਦੇਵਤੇ ਪੈਦਾ ਹੋਏ। ਉਹਨਾਂ ਬੱਚਿਆਂ (ਦੇਵਤਿਆਂ) 'ਚੋਂ ਇੱਕ ਨੇ ਸੁਰਜ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ (ਤਾਤੇ ਸੁਰਜ ਰੂਪ ਕੋ ਧਰਾ) ਜਿਸ ਤੋਂ ਸੁਰਜ ਬੰਸ ਚਲਿਆ।

ਲਾਂਬਾ ਜੀ, ਕੀ ਨਾਂਗਾਂ ਦੀਆਂ ਲੱਗ-ਭੱਗ 2700 ਕਿਸਮਾਂ ਇਨਸਾਨ ਦੀ (ਕਸ਼ਯਪ ਰਿਸ਼ੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਕਦੂਰ) ਔਲਾਦ ਹਨ? ਕੀ ਇਹ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਹੈ ਜੀ?

ਹੋਰ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰੋ: ਕੁਸ਼-ਬੰਸੀਆਂ ਨੇ (ਜੋ ਬੇਦਾਂ ਨੂੰ ਪੜਨ ਕਰਕੇ ਬੇਦੀ ਅਖਵਾਉਂਦੇ ਸਨ) ਇਹ ਭਵਿਖਬਾਣੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕੇ ਜਦੋਂ ਕਲਯੁਗ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਰੂਪ

ਵਿੱਚ ਆਵਾਂਗੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ (ਲਵਬੰਸੀ) ਪੁਜਣ ਯੋਗ ਬਣਾ ਕੇ ਅਸੀਂ ਪਰਮ-ਪਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਾਂਗੇ।

ਜਬ ਨਾਨਕ ਕਲ ਮੈ ਹਮ ਆਨਿ ਕਹਇ ਹੈ।
ਹੋ ਜਗਤ ਪੂਜ ਕਰਿ ਤੋਹਿ ਪਰਮ ਪਦੁ ਪਾਇ ਹੈ॥7॥
ਤੀਨ ਜਨਮ ਹਮਹੂੰ ਜਬ ਧਰ ਹੈ।
ਚੌਥੇ ਜਨਮ ਗੁਰੁ ਤੁਹਿ ਕਰਿ ਹੈ॥ 9॥

ਲਾਂਬਾ ਜੀ, ਉਪ੍ਰੋਕਤ ਪੰਗਤੀਆਂ ਦਾ ਲੇਖਕ ਕੌਣ ਹੋਇਆ? ਕੀ ਇਸੇ ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਅਗਿਆਨੀ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਲਵ-ਕੁਸ਼ ਦੀ ਵੰਸ਼ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਸਫਲ ਯਤਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ? ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਥੀ ਵੀ ਇਹ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ? (ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਦੀ ਵੱਡ ਅਕਾਰੀ ਪੁਸਤਕ 'ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ ਦਰਪਣ' ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਜ ਹੈ) ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਲਵ-ਕੁਸ਼ ਦੀ ਵੰਸ਼ ਮੰਨਦੇ ਹੋ? ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਸਾਰੇ 'ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ' ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪੜਿਆ ਹੋਵੇਗਾ?

ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨ, "ਇਸੇ ਲਈ ਪੰਥ ਪ੍ਰਵਾਨਤ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਬਣਨ ਜਾਂ ਅਖਵਾਨ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮਦ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਦਸ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਬਾਣੀ ਤੇ ਨਿਸਚਾ ਰਖੇ। ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਮੁਤਾਬਕ ਹਰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿੱਚ ਕਥਾ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਪਾਵਨ ਬਾਣੀ ਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।"

ਲਾਂਬਾ ਜੀ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਹੀ ਦਸ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਹੈ। ਇਹ ਹੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕੇ ਅੱਜ ਤੋਂ ਇਹ ਬਾਣੀ ਹੀ ਤੁਹਾਡਾ ਗੁਰੂ ਹੈ। ਕੀ ਆਪ ਜੀ ਇਸ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ? ਜੇ ਆਪ ਜੀ ਇਸ ਪੰਗਤੀ, "ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਪਾਵਨ ਬਾਣੀ" ਦੇ ਅਰਥ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਅਖੌਤੀ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਹੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਹੈ ਤਾਂ "ਜੋਤਿ ਓਹ ਜੁਗਤਿ ਸਾਇ ਸਹਿ ਕਾਇਆ ਫੇਰਿ ਪਲਟੀਐ ॥ (ਪੰਨਾ 966) ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਅੰਵਗਿਆ ਕਰਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਅਤੇ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਸ਼ ਯਤਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਫੇਰ ਕੌਣ ਹੋਇਆ?"

ਆਪ ਜੀ 'ਸਪੇਕਸਮੈਨ' ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਸ: ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਕਾਲਾ ਅਫਗਾਨਾ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਅਧੂਰਾ ਹੈ। ਗੁਰਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਲਾਂਬਾ ਜੀ, ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਓ ਕਿ ਗਿਆਨੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੇਦਾਂਤੀ ਵਲੋਂ ਸੰਪਾਦਤ ਅਤੇ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਛਾਪਵਾਈ ਗਈ 'ਗੁਰਬਿਲਾਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ 6' ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪਾਬੰਦੀ ਕਿਉਂ ਲਾਈ ਸੀ? ਅੱਗੇ ਆਪ ਜੀ ਲਿਖਦੇ ਹੋ, "ਸਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਿਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਾਵਨ ਮਰਯਾਦਾ ਮੁਤਾਬਕ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਕਥਾ ਕਰਣ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਹੈ।"

ਚਲੋ, ਅਸੀਂ ਆਪ ਜੀ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਸਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਿਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ 'ਸ੍ਰੀ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ' ਜੀ ਦੀ ਕਥਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਕਥਾ ਉੱਥੇ ਅਰੰਭ ਕਰਵਾਉਣੀ ਆਪਣੇ ਵੱਸ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਪਿਛਲੇ 6 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ (ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੱਤਰ ਲਾਂਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਫਰੀਮਾਂਟ, ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਵਿਖੇ ਜਨਵਰੀ 20 ਨੂੰ ਹੱਥੀ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ) ਕਿ ਆਓ 'ਸ੍ਰੀ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ' ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਕਰੀਏ। ਪਰ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਸਾਡੀ ਬੇਨਤੀ ਵੱਲ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਰੋ ਆਪਣੇ ਲਿਖੇ ਤੇ ਅਮਲ, "ਕਲਗੀਧਰ ਪਿਤਾ ਦੇ ਪਾਵਨ ਬਚਨ ਹਨ ਕਿ ਮਰਦ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਅਤੇ ਬਚਨ ਤੇ ਪੂਰਾ ਰਹੇ-

ਹਮੂੰ ਮਰਦ ਬਾਯਦ ਸ਼ਵਦ ਸੁਖਨਵਰ ॥
ਨ ਸ਼ਿਕਮੇ ਦਿਗਰ ਦਰ ਦਹਾਨਿ ਦਿਗਰ ॥ 55॥

ਹੁਣ ਜੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਾਵਨ ਬਾਣੀ ਤੋਂ ਹਿਕਾਰਤ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਖਾਰਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਦੇ ਬਚਨ ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਲਵੋ-

ਬਚਨੁ ਕਰੇ ਤੈ ਖਿਸਕਿ ਜਾਇ ਬੋਲੇ ਸਭੁ ਕਚਾ ॥
ਅੰਦਰਹੁ ਬੋਝਾ ਕੂਤਿਆਰੁ ਕੂਤੀ ਸਭ ਖਚਾ ॥
ਵੈਰੁ ਕਰੇ ਨਿਰਵੈਰ ਨਾਲਿ ਝੂਠੇ ਲਾਲਚਾ ॥
ਮਾਰਿਆ ਸਚੇ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹਿ ਵੇਖਿ ਧੁਰਿ ਕਰ ਮਚਾ ॥"(1099)

ਅਸੀਂ ਆਪ ਜੀ ਅਤੇ 'ਪੰਥਕ ਵੀਕਲੀ' ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਬਦਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੀ ਵੀ. ਡੀ. ਓ. ਬਣਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਬੈਬ ਸਾਈਟ ਤੇ ਪਾਉਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਜਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਕੇ ਪੜਿਆ ਜਾਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਅਸੀਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਪੰਨਿਆ ਦਾ ਹੀ ਵੇਰਵਾ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਅਗਰ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਦੇਖਣਾ ਚਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਹ 'ਦਸਮ ਗਰੰਥ' ਵਿੱਚ ਦੇਖ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ 'ਪੰਥਕ ਵੀਕਲੀ' ਇਹ ਸੇਵਾ ਲੈ ਕੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਹਾਸਲ ਕਰੇ।

1 :- ਗੁਦਾ ਭੋਗ ਭੇ ਤੇ ਨ੍ਰਿਪਤ ਮਨ ਮਹਿ ਰਹਿਯੋ ਲਜਾਇ।
ਤਾਂ ਦਿਨ ਤੇ ਕਾਹੂੰ ਤ੍ਰਿਯਹਿ ਲਯੋ ਨ ਨਿਕਟਿ ਬੁਲਾਇ। 20 । (ਪੰਨਾ 1010)

2:-ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਕੇ ਭੋਗ ਕਰਤ ਤਾਸੋ।
ਨ੍ਰਿਪ ਕੀ ਬਾਤ ਬਿਸਾਰਿ ਸਭੈ ਚਿੱਤ ਤੋਂ ਦਈ।
ਲਪਟਿ ਲਪਟਿ ਗਈ ਨੈਨਨ ਨੈਨ ਮਿਲਾਇਕੈ।
ਹੋ ਫਸਤ ਹਿਰਨ ਜਯੋ ਹਿਰਨ ਬਿਲੋਕਿ ਬਨਾਇਕੈ। 7।(ਪੰਨਾ 1107)

3:-ਕੇਸਾਂਤਕ ਤਿਨ ਤੁਰਤ ਮਮਗਾਯੋ। ਲੀਪਿ ਸਮਸ ਤਾਕੀ ਸੋ ਲਾਯੋ।
ਤਬ ਸਬ ਕੇਸ ਦੂਰ ਹੋ ਗਏ। ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਤ੍ਰਿਯਾ ਸੇ ਭਏ। 6। (ਪੰਨਾ 983)

4:- ਤਾਹਿ ਕੇਸਅਹਿ ਬਕਤੁ ਲਗਾਯੋ।
ਸਭ ਕੇਸਨ ਕੋ ਦੂਰਿ ਕਰਾਯੋ।
ਪੁਰਖਹੁ ਤੇ ਇਸਤ੍ਰੀ ਕਰਿ ਭਾਰੀ।
ਮਿਤ ਪਤਿ ਲੈ ਤੀਰਥਨ ਸਿਧਾਰੀ। 3। (ਪੰਨਾ 1017)

5:- ਇਕ ਦਿਨ ਭਾਂਗ ਮਿੱਤ੍ਰ ਤਿਹ ਲਈ।
ਪੋਸਤ ਸਹਿਤ ਅਫੀਮ ਚੜ੍ਹਾਈ।
ਭੁਹ ਰਤਿ ਕਰੀ ਨ ਬੀਰਜ ਗਿਰਾਈ।
ਆਠ ਪਹਿਰ ਲਗਿ ਕੁਅਹਿ ਬਜਾਈ। 10।(ਪੰਨਾ 1280)

ਆਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕੇ ਆਪ ਜੀ ਇਸ ਦਫਾ ਸਾਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੇ।

ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਹੁੰਗਰੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ।

- 1-ਸ੍ਰ. ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ (ਸਾਬਕਾ ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ),
- 2-ਸ੍ਰ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾਖਾ (ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਅਲਾਇੰਸ),
- 3-ਸ੍ਰ. ਕਾਰਜ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਫਿਲਾਡੈਲਫੀਆ(ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਪੰਜਾਬ, ਅਮਰੀਕਾ ਯੂਨਿਟ),
- 4-ਸ੍ਰ. ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ,
- 5-ਸ੍ਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜਿਉਣਵਾਲਾ (ਕਨੇਡਾ),
- 6-ਗਿ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਕੈਨੇਡਾ),
- 7-ਗਿ. ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ,

- 8-ਪ੍ਰੋ.ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਸੈਕਰਮੈਂਟੋ,
- 9-ਡਾ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਸਾਲ ਸੈਨਹੋਜੇ,
- 10-ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸ੍ਰ. ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਰੋਪੜ,
- 11-ਭਾਈ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿਖਆਰਬੀ,
- 12-ਭਾਈ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਿਸ਼ਨਰੀ

ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚਾਰ ਗੋਸਟੀ ਦਲ

ਗੁਰੂ ਪਿਆਰੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਿਹ॥

ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਅਲਾਇੰਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਸ਼ਾਂਤ ਮਈ ਢੰਗ ਤਾਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ। ਸ਼ਾਂਤ ਮਈ ਉਨਾਂ ਚਿਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਚਿਰ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਤਾਕਤਾਂ ਅਤੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਵਿਰੋਧੀ ਤਾਕਤਾਂ ਰਹਿਣ ਦੇਣ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ, ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹਫਤੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗੁਲਾਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਜੇ ਕਰ ਗਦਾਰ ਸਿੱਖ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਰੋਧੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਨਾ ਦੇਣ।

ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਧਿਆਨ ਹਟਾਉਣ ਲਈ, ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਨੇਕਾਂ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਮਸਲੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਖੇਰੂ ਖੇਰੂ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਜਾਰੀ ਹਨ। ਜਿਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਵੀ ਹੈ।

ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਅਲਾਇੰਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ (ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ) ਹਾਂ ਅਤੇ ਨਾਂਹ ਪੱਖੀ ਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਤਰਾਂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਘਰੇਲੂ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਛੇੜਿਆ ਜਾਵੇ, ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜਿਹੇ ਸਭ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਨਿੱਘੀ ਗੋਦ ਵਿੱਚ ਰਲ ਮਿਲ ਬੈਠ ਕਿ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਰੀਕ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਿਛਲੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕੋਢੀਛਾਂ ਜਾਰੀ ਹਨ। ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਅਲਾਇੰਸ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਰੀਕ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਨਾਂ ਤਾਂ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਂ ਹੀ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਵਿਚਾਰ ਗੋਸਟੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਜੋ ਅਸਲੀਲਤਾ ਹੈ ਉਹ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਤਾਕਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਏਜੰਡਾ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਸਲੀਲਤਾ ਨੂੰ ਕੈਂਸਰ ਦੇ ਫੇੜੇ ਵਾਂਗ ਵਧਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਅਤੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਅਲਾਇੰਸ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰਾਂ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਪੱਖੀ ਕੁੱਝ ਲੋਕ ਲਾਮ ਬੰਦ ਹੋ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਵਿੱਚ ਦੁਬਿਧਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਠੀਕ ਉਸੇ ਤਰਾਂ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਰੋਧੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਗਿਣਤੀ ਅੰਦਰ ਖਿਲਰੇ ਹੋਏ ਪੰਥਕ ਦਰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਤੇ ਇਕਠਿਆਂ ਕਰ ਕਿ ਇਕ (ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚਾਰ ਗੋਸਟੀ ਦਲ) ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਦਲ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਅੰਦਰ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਦੁਬਿਧਾ ਤੋਂ ਅੱਲਗ ਅੱਲਗ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਗੋਸਟੀਆਂ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਕਰੇਗਾ।

*ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਅਲਾਇੰਸ ਵੱਲੋਂ, ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚਾਰ ਗੋਸਟੀ ਦਲ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਛੇਤੀ ਹੀ ਪੰਥਕ ਦਰਦੀਆਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

*ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚਾਰ ਗੋਸਟੀ ਦਲ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਬਿਦੇਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਉਹ ਹੀ ਮਾਈ ਭਾਈ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਸਕੇਗਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਤੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਕਿੱਤੂ ਪ੍ਰੰਤੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

*ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚਾਰ ਗੋਸਟੀ ਦਲ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਬਿਦੇਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਉਹ ਹੀ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਸਕੇਗਾ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਦੇਹ ਧਾਰੀ ਨੂੰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦਾ ਦਰਜਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

*ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚਾਰ ਗੋਸਟੀ ਦਲ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਬਿਦੇਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਤੁਸੀਂ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਕਿ ਸਿਰਫ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਬਾਰੇ ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਗੋਸਟੀਆਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

*ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚਾਰ ਗੋਸਟੀ ਦਲ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਦਲ ਦੀ ਇਕ ਸਾਂਝੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇਗੀ।

*ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚਾਰ ਗੋਸਟੀ ਦਲ ਦੇ ਮੋਢੇ ਨਾਲ ਮੋਢਾ ਲਗਾ ਕਿ ਚਲਣ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਖੁੱਲਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

*ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਪੰਥਕ ਦਰਦੀਓ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਆਪ ਦੇ ਹੋਰ ਮਿੱਤਰਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਫੋਨ ਨੰਬਰ ਹੇਠ ਲਿੱਖੇ ਸਾਧਨਾਂ ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕਰਕੇ ਜਰੂਰ ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਭੇਜਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰੋ ਜੀ।

*ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚਾਰ ਗੋਸਟੀ ਦਲ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਦੀ ਇਕ ਵੈਬਸਾਈਟ ਵੀ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਪੱਧਰ ਤੇ ਬੈਠੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸਾਧਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

*ਹੰਭਲਾ ਸਾਡਾ-ਸਾਥ ਤੁਹਾਡਾ।
*ਤੁਹਾਡੇ ਮਿਲਵਰਤਣ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਰਹੇਗੀ।

ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ
ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਅਲਾਇੰਸ ਬਿਊਰੋ
ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚਾਰ ਗੋਸਟੀ ਦਲ

dasmgranthmail@gmail.com
<http://www.dalkhalsausa.org/>
510-830-8280

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਿਹ॥

ਬਿਪਰਵਾਦ ਦੀ ਝੰਡਾ-ਬਰਦਾਰ ਸੰਸਥਾ ਆਰ ਐਸ ਐਸ ਦੇ ਕੁਹਾੜੇ ਦਾ ਦਸਤਾ ਬਣੇ ਹੋਏ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਪ੍ਰੇਮੀਓ!

(ਨਿਊਜ਼) ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਚਤੁਰ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪੰਥ ਦੋਖੀ ਬਿਪਰ ਤਾਕਤਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਲਈਆਂ ਸਨ, ਉਹੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅੱਜ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਲੇਵਾ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਜੁਗੋ ਜੁਗ ਅਟੱਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨਾਲੋਂ ਤੋੜ ਕੇ 'ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ' ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦਾ ਜੀਅ-ਤੋੜ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਦਸਮਣ ਬਾਤ ਕਰੇ ਅਣਹੋਣੀ ਦੇ ਕਥਨ ਮੁਤਾਬਿਕ ਪੰਥ-ਦੋਖੀਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਜੜੀ ਤੇਲ ਦੇਣਾ ਹੀ ਹੋਇਆ ਪਰ ਉਦੋਂ ਭਾਰੀ ਦੁੱਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰਹਿਤ ਬਹਿਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਪੱਕ ਦੱਸਣ ਵਾਲੇ (ਕਈ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਿਰਮੌਰ ਸਿੱਖ ਕਹਾਉਂਦੇ) ਹੀ ਪੰਥ-ਦੋਖੀਆਂ ਦਾ ਹੱਥ ਠੋਕਾ ਬਣ ਕੇ ਪੰਥ ਵਿੱਚ ਦੁਬਿਧਾ ਪਾਉਣ ਦਾ ਕੋਝਾ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਭੁੱਲੜ ਵੀਰੋ, ਜਰਾ ਸੋਚੋ! ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਲਈ ਅਜਗਰ ਬਣੀ ਹੋਈ ਆਰ ਐਸ ਐਸ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਹੋਮ ਲੈਂਡ ਧਰਤਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਹੀ ਗਿਣਤੀ ਘਟਣ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਹੈ, ਨਾ ਭਾਰੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖੀ ਤੋਂ ਬੇਮੁਖ ਹੋ ਰਹੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਫਿਕਰ, ਨਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਹੋ ਰਹੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ 'ਸਿੱਖ ਇਕ ਵੱਖਰੀ ਕੌਮ' ਦਾ ਅਸੂਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਜਮ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਲੇਕਿਨ ਇਸ ਸਿੱਖ-ਦੋਖੀ ਸੰਸਥਾ ਨੇ, ਅਖੌਤੀ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਾਰਨ ਦਾ ਅੱਡੀ ਚੋਟੀ ਦਾ ਜੋਰ ਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕੋਈ ਹੋਰ ਕੱਚ-ਘੜ੍ਹਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਦੋਖੀਆਂ ਨਾਲ ਤੁਰਿਆ ਫਿਰੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਗਿਲੂ ਨਹੀਂ ਪਰ ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਬਾਣੇ ਦੇ

ਧਾਰਨੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੁਸ਼ਟਾਂ ਨਾਲ 'ਕਰਿਗੜੀ' ਪਾਈ ਫਿਰਨ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ, ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਗੁੱਤੀਆਂ ਯਾਰੀਆਂ' ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰਾਂ ਬਾ-ਖ਼ਬਰ ਹੋਸ਼ਿਆਰ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ!

ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਭੇਸ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਣੇ ਹੋਏ ਭਰਾਵੇ, ਜਰਾ ਠੰਢੇ ਦਿਮਾਗ ਨਾਲ ਸੋਚੋ! ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਪਾਵਨ ਬਾਣੀ ਦੀ ਕੋਈ ਇੱਕ ਤੁਕ ਵੀ ਐਸੀ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਦੀ ਖੁਲ੍ਹੇ ਆਮ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਪਰ ਕੀ ਆਪ ਜੀ ਆਪ ਦੇ 'ਸ੍ਰੀ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ' ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਤੁਕਾਂ ਦੇ ਅਰਥ, ਆਪਣੀਆਂ ਹੀ ਧੀਆਂ, ਭੈਣਾਂ ਬੀਬੀਆਂ ਬੱਚੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਦੇ ਹੋ? ਜੇ ਤੁਹਾਡਾ ਜਵਾਬ 'ਹਾਂ' ਵਿੱਚ ਹੈ ਤਾਂ ਸੁਣੋ ਤੁਕਾਂ:

ਤੁਮ ਮਦਿਰਾ ਪੀਵਿਹੁ ਘਨੇ, ਹਮੈ ਪਿਆਵਹੁ ਭੰਗ॥

ਚਾਰ ਪਹਿਰ ਕੇ ਮਾਨਿਯੋ, ਭੋਗ ਤਿਹਾਰੇ ਸੰਗ॥ (ਦਸਮ ਗਰੰਥ ਪੰਨਾ 832)
ਅਰਥ: ਤੂੰ ਚੰਗਾ ਦਾਰੂ ਪੀ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਪਿਆ ਭੰਗ। ਮੈਂ ਬਾਰਾਂ ਘੰਟੇ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਭੋਗ ਕਰਾਂਗਾ।

ਇਕ ਦਿਨ ਭਾਂਗ ਮਿਤ੍ਰ ਤੇ ਲਈ॥ ਪੋਸਤ ਸਹਿਤ ਅਫੀਮ ਚੜ੍ਹਈ॥
ਬਹੁ ਰਤ ਕਰੀ, ਨਾ ਬੀਰਜ ਗਿਰਾਈ॥

ਆਠ ਪਹਿਰ ਲਗ ਕੁਆਰ ਬਜਾਈ॥ (ਦਸਮ ਗਰੰਥ ਪੰਨਾ 1280)
ਅਰਥ: ਇਕ ਦਿਨ ਦੋਸਤ ਤੇ ਭੰਗ ਲਈ, ਪੋਸਤ ਤੇ ਅਫੀਮ ਵੀ ਖਾਧੀ। ਬਹੁਤ ਭੋਗ ਕੀਤਾ, ਵੀਰਜ ਨਾ ਸੁਟਿਆ। ਇੰਜ ਚੌਢੀ ਘੰਟੇ ਕੁਆਰੀ ਨਾਲ ਭੋਗ ਕੀਤਾ।

ਤੇਜ ਅਸਤੁਰਾ ਏਕ ਮੰਗਾਯੋ॥ ਜਿਨ ਕਰ ਗਹਿਕੈ ਰਾਵ ਚਲਾਯੋ॥
ਤਾਂ ਕੀ ਮੂੰਡਿ ਝਾਂਟਿ ਸਭ ਡਾਰੀ॥

ਦੈਕੈ ਹਸੀ ਚੰਚਲਾ ਤਾਰੀ (ਦਸਮ ਗਰੰਥ ਪੰਨਾ 1082)
ਅਰਥ: ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਤੇਜ ਉਸਤਰਾ ਮੰਗਵਾਇਆ। ਰਾਵ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਫੜ ਕੇ ਆਪ ਚਲਾਇਆ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਝੂਹਾਂ ਮੂੰਹ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇਹ ਵੇਖ ਉਹ ਚੰਚਲ ਨਾਰੀ ਬੜੀ ਹੱਸੀ।

ਭਗ ਮੋਂ ਲਿੰਗ ਦੀਓ ਰਾਜਾ ਜਬ॥
ਰੁਚਿ ਉਪਜੀ ਤਰਨੀ ਕੇ ਤਬ॥
ਲਪਟਿ ਲਪਟਿ ਆਸਨ ਤਰ ਗਈ॥

ਚੁੰਮਨ ਕਰਤ ਭੂਪ ਕੇ ਭਈ॥ (ਦਸਮ ਗਰੰਥ ਪੰਨਾ 1358)
ਅਰਥ: ਜਦ ਰਾਜੇ ਨੇ ਆਪਣਾ ਲਿੰਗ ਉਸ ਦੇ ਗੁਪਤ ਅੰਗ ਵਿੱਚ ਵਾੜਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬੜਾ ਅਨੰਦ ਆਇਆ। ਉਹ ਉਸ ਨਾਲ ਘੁਟ ਘੁਟ ਕੇ ਜੱਫੀਆ ਪਾਉਣ ਲੱਗ ਪਈ ਤੇ ਵਾਰ ਵਾਰ ਚੁੰਮੀਆਂ ਲੈਣ ਲੱਗ ਪਈ।

ਪ੍ਰਥਮ ਬਾਰ ਜਬ ਧੱਕਾ ਲਗਾਯੋ॥
ਤਬ ਰਾਨੀ ਲੈ ਢੋਲ ਬਜਾਯੋ॥
ਜਬ ਤਿਹ ਲਿੰਗ ਸੁ ਭਗ ਤੇ ਕਾਢਾ॥

ਤਬ ਤ੍ਰਿਯ ਢੋਲ ਢਮੱਕਾ ਗਾਢਾ (ਦਸਮ ਗਰੰਥ ਪੰਨਾ 1342)
ਅਰਥ: ਜਦ ਪਰੇਮੀ ਨੇ ਘੱਸੈ ਮਾਰੇ ਤਾਂ ਰਾਨੀ ਨੇ ਢੋਲ ਵਜਾਇਆ। ਜਦ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਲਿੰਗ ਗੁਪਤ ਅੰਗ ਚੌਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਖੂਬ ਢੋਲ ਢਮੱਕਾ ਵਜਾਇਆ।

ਨ੍ਰਿਪ ਕੇ ਪਕਰਿ ਭੁਜਨ ਲਿਓ॥

ਗੁਦਾ ਭੋਗ ਤਾ ਸਿਉ ਬਹੁ ਕਿਯੋ॥ (ਦਸਮ ਗਰੰਥ ਪੰਨਾ 1010)
ਅਰਥ: ਉਸ ਨੇ ਪੱਟਾਂ ਤੋਂ ਫੜ ਕੇ ਉਸ ਨਾਲ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸਿਓਂ ਬਹੁਤ ਚਿਰ ਭੋਗ ਕੀਤਾ, ਯਾਨੀ ਮੁੰਡੇ ਬਾਜੀ ਕੀਤੀ॥

ਲਪਟਿ ਲਪਟਿ ਤਾਸੇ ਕੁਆਰਿ ਰਤਿ ਮਾਨੀ ਰੁਚਿ ਮਾਨਿ॥

ਭ੍ਰਾਤ ਭਗਨਿ ਕੇ ਭੇਦ ਕੇ ਸਕਤ ਨਾ ਭਯੋ ਪਛਾਨ॥

(ਦਸਮ ਗਰੰਥ ਪੰਨਾ 1119)

ਅਰਥ: ਉਸ ਨਾਲ ਜੱਫੀਆ ਪਾ ਪਾ ਭੋਗ ਕਰ ਕੇ ਬਹੁਤ ਮਜਾ ਲਿਆ। ਭਰਾ, ਭੈਣ ਭਰਾ ਦਾ ਰਿਸਤਾ ਵੀ ਨਾ ਪਛਾਨ ਸੱਕਿਆ।

ਨੋਟ:- ਪਿਆਰੇ ਪਾਠਕ ਜੀ! ਇਹ ਉਪਰਲੀ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਜੋ ਵੀਚਾਰ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਲੁੱਚਪੁਣੇ ਵਾਲੇ ਗੁਰ ਨਿੰਦਕ ਕੁਪੰਥ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹਨਾ ਹੈ ਜਾਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਪੰਥ ਨਾਲ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਜਮੀਰ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਖੁਦ ਆਪ ਹੀ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਹਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸਰਬ-ਉੱਚਤਾ ਦੇ ਮਤਵਾਲੇ- ਗੁਰੂ ਦੇ ਨਿਮਾਣੇ ਜਿਹੇ ਸਿੱਖ:

ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ-ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ,
ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਤੇ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ-ਸਿੰਘ ਸਭਾ
ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਅਮਰੀਕਾ ਕਨੇਡਾ,
ਕਾਰਜ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਫਿਲਾਡੇਲਫੀਆ,
ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਮੰਡ,
ਸੁਖਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ,
ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ-ਸੰਸਥਾ-ਲੰਗਰੂ ਚਲੈ
ਗੁਰ ਸਬਦਿ ਹਰਿ ਤੋਟਿ ਨ ਆਵੀ ਖਟੀਐ॥
ਡਾ. ਭੂਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੀਐਟਲ-ਦਲ ਖਾਲਸਾ,
ਪ੍ਰੋ: ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ-ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਸਾਰ ਸਭਾ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ,
ਗਿਆਨੀ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ,
ਡਾ. ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ ਅਤੇ ਡਾ.ਹਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ
ਕਮੇਟੀ ਫਿਲਾਡੇਲਫੀਆ ਸਿੱਖ ਸੋਸਾਇਟੀ,
ਭਾਈ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਅਤੇ ਬੀਬੀ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ -ਗੁਰੂ
ਗਰੰਥ ਪ੍ਰਚਾਰ ਮਿਸ਼ਨ ਆਫ (USA)
ਡਾ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿਖਿਆਰਥੀ-ਟਕਸਾਲ ਪਹੂਵਿੰਡ ਅਤੇ
ਡਾ.ਟਹਿਲ ਸਿੰਘ-ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਸੋਸਾਇਟੀ
ਇੰਨਟਰਨੈਸ਼ਨਲ।
ਡਾ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾਖਾ ਪ੍ਰਧਾਨ-ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਅਲਾਇੰਸ USA.

ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ- ਸਮੱਸਿਆ ਕੀ ਹੈ? ਤੇ ਹੱਲ ਕੀ?

ਜਾਰੀ ਕਰਤਾ ਤੱਤ ਗੁਰਮਤਿ ਟਕਸਾਲ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, December 28, 2006

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ 6 ਅਕਤੂਬਰ ਸੰਨ 1706 ਦੇ ਦਿਨ ਪੰਥ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅੱਜ ਤੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਹੁਕਮ ਤੁਰਤ ਲਾਗੂ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਸਿੱਖ ਇੱਕ-ਜ਼ਬਾਨ ਹੋ ਕੇ ਇਸ ਅੱਗੇ ਸਿਰ ਝੁਕਾਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪੁਸਤਕ ਜਾਂ ਰਚਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਜਿਕਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ।

ਅਖੌਤੀ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਗਰੁੱਪ ਵਲੋਂ 23 ਦਸੰਬਰ, 2006 ਨੂੰ ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਿੱਚ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ 1931 ਵਿੱਚ ਇਸ ਬਾਰੇ ਨਿਰਣਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਪੰਥ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹਨ। (ਉੱਚ ਇਸ ਗਰੁੱਪ ਮੁਤਾਬਿਕ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਕੁਲ 31 ਜਣੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ)

ਚਲੋ, 1931 ਵਾਲਾ ਅਖੌਤੀ "ਅੰਤਮ ਨਿਰਣਾ" ਹੀ ਪੰਥ ਨੂੰ ਵਿਖਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤੇ ਦਸਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਹ 1708 ਮਗਰੋਂ ਕਿਹੜੇ ਗੁਰੂ ਨੇ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ

ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ? ਕਿਉਂਕਿ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਨਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਕਿਤਾਬ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤਾਂ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜੇ 'ਸਰਬੱਤ ਖ਼ਾਲਸੇ' ਜਾਂ 'ਗੁਰੂ ਪੰਥ' ਨੇ ਮਤਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਤੇ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਪੁਛਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਇਸ ਨੇ 1936 ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਵਿੱਚ 4 (ਹ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਜਿਕਰ ਕਿਉਂ ਨਾਂ ਕੀਤਾ ਤੇ ਇਹ ਕਿਉਂ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ: "ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਵਾਕਰ (ਤੁਲ) ਕਿਸੇ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਅਸਥਾਪਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ।" ਨਾਲ ਇਹ ਵੀ ਪੁਛਿਆ ਜਾਏ ਕਿ 1942 ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਗ੍ਰੰਥੀ ਨੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਚਬੂਤਰੇ ਤੇ ਅਖੌਤੀ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਪਾਠ ਰਖਵਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਪੰਥ ਇਸ ਵਿਰੁੱਧ ਖੜਾ ਕਿਉਂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ? ਤੇ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰੰਥੀ ਤੋਂ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਵਾ ਕੇ ਅੱਗੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਇਸ ਦੇ ਪਾਠ ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਕਿਉਂ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ?

ਜੇ ਅਖੌਤੀ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਹਮਾਇਤੀ ਗਰੁੱਪ ਸੱਚ ਬੋਲਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਚਮੁਚ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਪੁਛਿਆ ਜਾਏ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਦੀ ਰਚਿਤ ਪੁਸਤਕ 'ਗੁਰਮਤਿ ਮਾਰਤੰਡ' ਦੇ ਤਿੰਨ ਐਡੀਸ਼ਨ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਸਮੇਤ, ਕਿਉਂ ਛਾਪੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:-

ੳ) ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਵਾਮੀ ਨੇ ਦਮਦਮੇ ਦੇ ਮੁਕਾਮ, ਸੰਮਤ 1762-63 ਵਿੱਚ ਜੋ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਲਿਖਵਾਇਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਪਿਤਾ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ, ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਬੀੜ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਾਮ ਦਮਦਮੇ ਵਾਲੀ ਬੀੜ ਹੈ (ਇਸ ਮੁਤਾਬਕ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਹੀ ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦਾ ਗ੍ਰੰਥ ਹੈ।(ਸਫਾ 413)

ਅ) ਕਈ ਨਾਦਾਨ ਸਿੱਖ, ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਨਾਲ ਵੀ 'ਗੁਰੂ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ।(ਸਫਾ 415)

ੲ) ਲੋਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦਾ ਗ੍ਰੰਥ, ਜਿਸ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਨਾਉਂ 'ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ' ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਇਹ ਹੈ - ਕਾਵਯ ਪ੍ਰਿਯ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ, ਸ਼ਾਂਤ ਵੀਰ ਰਸ ਆਦਿਕ ਰਸ ਪੂਰਿਤ ਮਨੋਹਰ ਰਚਨਾਂ ਆਪ ਲਿਖਦੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਦਰਬਾਰੀ 52 ਕਵੀਆਂ ਤੋਂ ਨਿਰੰਤਰ ਲਿਖਵਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਮਿਸ਼੍ਰਿਤ ਰਚਨਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹ ਇਕ ਗ੍ਰੰਥ ਵਜੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ 'ਵਿਦਿਆ ਸਾਗਰ' ਸੀ। ਅਨੰਦਪੁਰ ਦੇ ਆਖਰੀ ਜੰਗ (ਸੰਮਤ 1761) ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਾਵਯ, ਵਿਦਿਆ ਦਾ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ, ਧਰਮ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਲੁੱਟਿਆ ਅਤੇ ਭਸਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਜੋ ਕੁਛ ਹਿੱਸੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕੰਠ ਅਥਵਾ ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਅਰ ਦਰਬਾਰੀ ਕਵੀਆਂ ਪਾਸ ਨਕਲ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਉਹ ਅਲੋਪ ਹੋਣੇ ਬਚ ਗਏ (ਸਫਾ 567)

ਜੇ ਅਖੌਤੀ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਹਮਾਇਤੀ ਗਰੁੱਪ ਸੱਚ ਬੋਲਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵੀ ਜਵਾਬ ਦੇਵੇ ਕਿ ਅਪਣੇ ਪੱਤ੍ਰ ਨੰ: 36672 ਮਿਤੀ 3-8-1973 ਅਨੁਸਾਰ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਸ੍ਰ. ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਹ ਕਿਉਂ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ 'ਚਰਿਤਰੇ ਪਖਿਆਨ' ਦਸਵੇਂ ਗੁਰੂ ਦੀ ਰਚਨਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ?

ਦੋ ਜਰੂਰ ਨੋਟ:

1. ਇਸ ਅਖੌਤੀ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿੱਚ 149 ਵਾਰ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਨਾਂ 'ਬਚਿੱਤਰ ਨਾਟਕ ਕਰਕੇ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਪਰ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਵੀ 'ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ' ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਸ਼ਰਾਰਤ ਮਗਰੋਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ।

2. ਇਸ ਬਿਆਨ ਉੱਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਦਸਾਂ ਨਹੁੰਆਂ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਗੋਲਕ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

ਪੱਕਾ ਗੱਲ ਕੀ ਹੈ?

ਖ਼ਾਲਸਾ ਜੀ, ਪ੍ਰਤੱਖ ਹੈ ਕਿ ਅਖੌਤੀ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਹਮਾਇਤੀ ਗਰੁੱਪ, ਅਪਣਾ ਝੂਠ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਮੰਨਵਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰਨਾਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਤਾਂ 1931 ਦੇ ਫਰਜੀ ਮਤੇ (ਜਾਂ ਨਿਰਣੇ) ਬਾਰੇ ਪੰਥ ਨੂੰ ਤੁਰਤ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰੇ। ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰ. ਐਸ. ਐਸ. ਜਿਸ ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ ਵੇਦਾਂਤੀ ਕੋਲੋਂ ਅਖੌਤੀ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਬਾਰੇ ਅੰਤਮ ਨਿਰਣਾ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਕਾਹਲੀ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਝੂਠਾ ਦਾਅਵਾ ਤਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ ਤਾਕਿ ਸਿੱਖ ਚੋਚਿੱਤੀ ਵਿੱਚ ਪੈ ਜਾਣ। ਸਬੂਤ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਨਹੀਂ ਸਕਣਾ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਮੌਜੂਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਸੇ ਲਈ ਸਾਡੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਏਨੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਪੰਥ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਕੋਲੋਂ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਜਾਏ ਕਿ ਅਖੌਤੀ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸੱਚ ਕੀ ਹੈ?

ਜੇ ਆਪ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਸਾਥ ਦਿਓ ਅਤੇ ਝੂਠ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਨਾਂ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਹਨਤਾਂ ਭੇਜੋ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਇਹ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਮੰਦ ਇਰਾਦਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਧੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਕਿਤਾਬ ਅੱਗੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣਾ ਪਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨੰਗੇ-ਭਰੀਆਂ ਉਹ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵੀ ਦਰਜ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਉਹ ਸ਼ਰਮ ਨਾਲ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ ਗੱਡੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਲੋਕ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਸਿੱਖ ਵੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਾਂਗ ਰਾਮ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਤੇ 24 ਅਵਤਾਰਾਂ ਵਰਗੇ ਮਿਥਿਹਾਸਕ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਯਾਨੀ ਪੱਗਾਂ ਵਾਲੇ ਹਿੰਦੂ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਮੰਨ ਸਕਦੇ ਹੋ?

- ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ (ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਲਜ ਲੁਧਿਆਨਾ)
- ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਲਜ ਜਲੰਧਰ)
- ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਲਜ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ)
- ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ (ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਝੁਜਾਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰਮਤਿ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਲਜ ਚੌਤਾ ਚੌਪੜ)
- ਇੰਦ੍ਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾਣਾ (ਚੇਅਰਮੈਨ ਗੁਰਮਤਿ ਗਿਆਨ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਲਜ ਲੁਧਿਆਨਾ)
- ਕੰਵਰ ਮਹਿੰਦਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ (ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਲਜ ਲੁਧਿਆਨਾ)
- ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚੇਅਰਮੈਨ ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਕੌਰ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਲਜ, ਫਰੀਦਾਬਾਦ
- ਗਿ. ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜਾਚਿਕ (ਸਾਬਕਾ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਹਾਲ ਅਮਰੀਕਾ)
- ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦਪਾਲਪੁਰ (ਸਾਬਕਾ ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ)
- ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਿਸ਼ਨਰੀ (ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਪ੍ਰਚਾਰ ਮਿਸ਼ਨ ਆਫ ਯੂ.ਐੱਸ.ਏ)
- ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ (ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਚਾਰ ਜਥਾ ਦਿੱਲੀ)
- ਡਾ. ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ (ਫਾਂਉਂਡਰ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਲਹਿਰ)
- ਗਿ. ਜਗਮੋਹਨ ਸਿੰਘ (ਦੁਰਮਤਿ ਸੋਧਕ ਗੁਰਮਤਿ ਲਹਿਰ)
- ਗਿ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਲਜ ਦਿੱਲੀ)
- ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਗਿ. ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਵਿਚਾਰ ਮੰਚ , ਮੋਗਾ)
- ਅਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ (ਗੁਰਸਿੱਖ ਫੈਮਲੀ ਕਲੱਬ ਲੁਧਿਆਨਾ)
- ਉਪਕਾਰ ਸਿੰਘ (ਕਨਵੀਨਰ, ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚਾਰ ਮੰਚ ਫਰੀਦਾਬਾਦ)
- ਡਾ. ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਨਿਰੰਕਾਰੀ (ਸਾਬਕਾ ਮੈਂਬਰ, ਧਾਰਮਕ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ. ਐਸ. ਜੀ. ਪੀ.ਸੀ.)
- ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਿਲਗੀਰ (ਪਰਧਾਨ ਵਰਲਡ ਸਿੱਖ ਰਾਈਟਰਜ਼ ਕਾਨਫਰੈਂਸ)
- ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ (ਮੁਖੀ ਆਗੂ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਲਹਿਰ)
- ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ, ਸਾਬਕਾ ਆਈ. ਓ. ਐਸ.
- ਹਰਬੰਸ ਕੌਰ (ਕਨਵੀਨਰ ਖਾਲਸਾ ਨਾਰੀ ਮੰਚ, ਫਰੀਦਾਬਾਦ)
- ਗਿ. ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ 'ਬਾਬਾ' ਮਾਨਸਾ

ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਘੰਗਾ (ਲੇਖਕ ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ)
 ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਭਰਾ (ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਲੇਖਕ)
 ਹਰਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ. ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਿੱਲੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ, ਮੁਹਾਲੀ
 ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਖਾਲਸਾ ਪੰਚਾਇਤ)
 ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ (ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਲਜ ਹਾਲ ਮੋਹਾਲੀ)
 ਗਿ. ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਤੇਗ (ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸ਼੍ਰੋ. ਘੁ. ਪ੍ਰ. ਕਮੇਟੀ)
 ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀਪ (ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਸਿੱਖ ਸਟੀਡੀਜ਼)
 ਕਰਨਲ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ (ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ)
 ਕਰਨਲ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ (ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀ)
 ਮੇਜਰ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਮੋਹਾਲੀ
 ਕਰਨਲ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀ)
 ਹਰਲਾਜ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰਪੁਰ, ਜਿਲ੍ਹਾ ਮਾਨਸਾ
 ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਦਿੱਲੀ
 ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ
 ਡਾ. ਅਮਰਜੀਤ ਕੌਰ ਬਿਨ ਕਲਾਂ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ)
 ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਟਿਆਲਾ
 ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ (ਮਿਸ਼ਨਰੀ)
 ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੱਮੂ
 ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਿਸ਼ਨਰੀ, ਜੱਮੂ
 ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਠਿੰਡਾ
 ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਚੇਅਰਮੈਨ, ਧਰਮੀ ਫੌਜੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ
 ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਰਸੀਆ, ਬਹਾਦਰਪੁਰ
 ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਸੀਆ, ਬਹਾਦਰਪੁਰ
 ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਉਤਰਾਂਚਲ
 ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਉਤਰਾਂਚਲ
 ਜਗਦਰ ਸਿੰਘ, ਝਾਰਖੰਡ
 ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਮਟਵਾਣੀ ਤਲਵੰਡੀ ਭਾਈ (ਮੋਗਾ)
 ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ)
 ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਤਾਰਨ ਤਾਰਨ)
 ਪ੍ਰਭਜੀਤ ਸਿੰਘ ਧਵਨ ਖਾਲਸਾ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਬਈ
 ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਯੂ.ਏ.ਏ.
 ਰਣਬੀਰ ਸਿੰਘ (ਆਬੁਧਾਬੀ)
 ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੁਬਈ ਭਾਈ ਲਾਲੋ ਫਾਂਉਡੇਸ਼ਨ
 ਜਾਗੀਰ ਸਿੰਘ ਹਮਦਰਦ ਚੇਅਰਮੈਨ ਪ੍ਰੀਚਰ ਸੁਸਾਈਟੀ ਇੰਗਲੈਂਡ)
 ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਰਵੇ, ਕਨਵੀਨਰ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨ ਯੂਰਪ

ਅਸ਼ਲੀਲ ਰਚਨਾ - ਚਰਿਤਰੋ ਪਖਿਆਨ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ

ਪਰਮ ਕਿਰਪਾਲੂ ਵੀਰ ਜੀਓ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ॥ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ॥
 ਵੀਰ ਜੀ, ਮੈਂ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਆਪ ਜੀ ਕੋਲੋਂ ਖਿਮਾਂ ਮੰਗ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਈ-ਮੇਲ ਰਾਹੀਂ ਮੈਂ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਘਟੀਆ ਅਸ਼ਲੀਲ ਰਚਨਾ ਭੇਜਣ ਦੀ ਗੁਸਤਾਖੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਸਾਡੇ ਕੁੱਝ ਭਰਾ ਪੰਥ ਵਿਰੋਧੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਢਾਹੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਲਾਸਾਨੀ ਸ਼ਖਸ਼ੀਅਤ ਨਾਲ ਜੋੜਣ ਦੀ ਬੇਵਕੂਫੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੀ ਮਹਾਨ ਆਤਮਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੀ ਜੋੜ ਸਰੂਪ ਸੀ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਦਾਸ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਕਹੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਚਰਿਤਰੋ-ਪਖਿਆਨ ਵਰਗੀ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮੰਨਦਾ। ਪਰ ਇੱਕ ਪੰਥਕ ਵੈਬਸਾਈਟ ਵਲੋਂ ਇਸ ਬਾਬਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਧੜੱਲੇਦਾਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਕੁੱਝ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂਆਂ ਵਲੋਂ ਇਸ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਤ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ, ਉਪਰੋਂ ਗੁਰਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਲਾਂਬਾ/ਜੋਧ ਸਿੰਘ ਵਰਗਿਆਂ ਵਲੋਂ ਇਸ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਇਸਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਕਹਿਣਾ, ਆਦਿਕ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਸ ਰਚਨਾ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਜਾਣੀ ਜਾਵੇ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਡਾਕਟਰ ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਿੰਦ ਦੀ ਵੈਬਸਾਈਟ ਤੋਂ ਇਹ ਰਚਨਾ ਲੱਭੀ, ਪਰ ਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ no translation yet ਟਿੱਪਣੀ ਦੇ ਕੇ ਇਸ ਰਚਨਾ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਖਹਿੜਾ ਛੁਡਾਉਂਦੇ ਡਿੱਠਾ। ਹੋਰ ਖੋਜ-ਭਾਲ ਕਰਨ

ਉਪਰੰਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧ (ਮਹਾਂਪੁਰਖ) ਬਾਬਾ ਵਿਰਸਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਾਈਟ ਤੋਂ ਇਹ ਰਚਨਾ ਵਿਆਖਿਆ ਸਹਿਤ ਮਿਲ ਹੀ ਗਈ।

ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਤ ਕਹਿ ਕੇ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਸੋ ਦਾਸ ਨੂੰ ਇਸੇ ਮਜਬੂਰੀ ਤਹਿਤ ਹੀ ਇਹ ਗੰਦ ਮੰਦ ਪੜ੍ਹਣਾ ਪਿਆ। ਇਸ ਅਸ਼ਲੀਲ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਆਪ ਜੀ ਵਰਗੇ ਗੁਰਮੁੱਖਾਂ ਕੋਲ ਭੇਜਣ ਦਾ ਬੱਜਰ ਪਾਪ ਇਸ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਦਾਸ ਨੂੰ ਤਾਂ ਇਸ ਕੁਝ ਕਬਾੜ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਅਧਿਆਤਮਕ ਸੰਦੇਸ਼ ਨਜਰੀਂ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਜੇਕਰ ਇਸਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਜੋੜਣ ਵਾਲੇ ਸਾਡੇ ਭੁੱਲੜ ਭਰਾ ਇਸਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਅਜੇ ਵੀ ਕੁੱਝ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋਣ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੰਨ-ਭਾਗ ਸਮਝਾਂਗੇ। ਪਰ ਸ਼ਰਤ ਕੇਵਲ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਲਾਂਬਾ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੇ ਪਾੜਿਆਂ ਦੇ ਆਖੇ ਲੱਗ ਕੇ ਉਹ ਜਿਸਨੂੰ ਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਤ ਸਮਝੀ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਉਸਦੀ ਹੂ-ਬਹੂ ਵਿਆਖਿਆ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਕੇ ਸਰਵਨ ਕਰਾਉਣ।

ਗੁਰੂ ਪਿਆਰਿਓ, ਕਾਲਜੇ ਤੇ ਪੱਥਰ ਰੱਖ ਕੇ ਚਰਿਤਰੋ-ਪਖਿਆਨ ਦੇ ਇਹਨਾਂ 13 ਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਜਰਾ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਤਾਂ ਦੇਖੋ, ਸ਼ਰਮ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਅਨਸਰਾਂ ਤੇ, ਜਿਹੜੇ ਇਸਨੂੰ ਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਤ ਕਹਿ ਕੇ ਪੰਨ ਪੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਕੁਕਰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਅਸ਼ਲੀਲ ਰਚਨਾ ਆਪ ਜੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਮੇਰਾ ਮਕਸਦ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਦਿਲ ਦੁਖਾਉਣਾ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਅਨਸਰਾਂ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਖਿਲਵਾੜ ਤੋਂ ਸਾਵਧਾਨ ਕਰਨਾ ਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਸ਼ਲੀਲ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਸਾਹਿਬੋ-ਕਮਾਲ ਨਾਲ ਜੋੜਣ ਦਾ ਹੀਲਾ ਕਰਦੇ ਵੀਰੋ, ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਵਿੱਚ ਦੁਫੇੜ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਤਿਆਗ ਦਿਓ। ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੀ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਵਾਸਤਾ ਜੇ, ਹੁਣ ਵੀ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਰਦਾਸ ਕਰਕੇ ਅਜਿਹੇ ਕੁਝ-ਕਬਾੜ ਨੂੰ ਅਟਲਾਂਟਿਕ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਗਰਕ ਕਰ ਦਿਓ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਭਰਾਵੇ, ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਕਲੰਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿੰਮੇਵਾਰ ਤੁਸੀਂ ਖੁੱਦ ਹੋਵੋਗੇ।

ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਦਾ ਭੋਰਾ, ਇੰਜੀ: ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਦੀਆਨੀ ਕਪੂਰਥਲਾ, Feb. 24, 2008
www.dasamgranth.org for 579 pages of Chritro Pakhyan. ED.]

ਚਰਿਤ੍ਰੋ ਪਖਯਾਨ ਦਸਮੇਸ਼ ਬਾਣੀ ਨਹੀ

ਸਿਖ ਮਾਰਗ

ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦਾ ਫ਼ਤਵਾ: ਚੂਕਿ ਪੰਥ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ "ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ" ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਕ੍ਰਿਤ ਮੰਨਣ ਅਤੇ ਨ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ, ਦੋ ਵੀਚਾਰਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਐਸੇ ਸੰਕੇ ਸ੍ਰੋ: ਗੁ: ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਅਥਵਾ ਉਸ ਵਲੋਂ ਨਿੱਯਤ ਧਾਰਮਿਕ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਪਾਸ ਸਾਮਾਧਾਨ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਵਾਰ ਮਿਤੀ 6.7.73 ਨੂੰ ਚੰਡੀਗੜ "ਰਾਜ ਕਰੇਗਾ ਖਾਲਸਾ" ਅਤੇ "ਚਰਿਤ੍ਰੋ ਪਖਯਾਨ" ਵਾਰੇ ਪੁੱਛ ਪੁੱਜੀ। ਜਥੇਦਾਰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਹੈਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਪੁੱਛਾਂ ਦਾ ਜੋ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ, ਉਸ ਦੀ ਨਕਲ ਹੇਠਾਂ ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ:-

ੴ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫ਼ਤਹ॥
 ਦਫ਼ਤਰ-ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਸਮੁੰਦਰੀ ਹਾਲ,
 ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਨੰ: 36672 3/4-8-73,
 ਸੁ: ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਕਾਟੋਜ, ਲੋਅਰ ਮਾਲ, ਕਸਾਉਲੀ (ਹਿ:ਪ੍ਰ) ਪ੍ਰਯੋਜਨ:
 ਧਾਰਮਿਕ ਪੁਸ਼ਟ ਸਬੰਧੀ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਜੀ, ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਪੱਤਰਕਾ ਮਿਤੀ 6-7-73 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ, ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਦੀ ਰਾਏ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ:-

1. "ਰਾਜ ਕਰੇਗਾ ਖਾਲਸਾ" ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਹਰੇ ਪੜ੍ਹਨੇ ਪੰਥਕ ਫੈਸਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਤੇ ਸ਼ੱਕਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ।

2. "ਚਰਿਤ੍ਰੇ ਪਖਿਆਨ" ਜੋ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਇਹ "ਦਸਮੇਸ਼ ਬਾਣੀ" ਨਹੀਂ। ਇਹ ਪੁਰਾਤਨ ਹਿੰਦੂ ਮਿਥਿਹਾਸਕ ਸਾਖੀਆਂ ਦਾ ਉਤਾਰਾ ਹੈ। ਸੂਭ ਚਿੰਤਕ, ਸਹੀ-ਮੀਤ ਸਕੱਤਰ (ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ) ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

ਨੋਟ: ਉਪਰੋਕਤ ਉਤਰ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਗਿਆਨੀ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭੋਰਾ, ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸਨ, ਗਿਆਨੀ ਚੇਤ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹੈਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਅਤੇ ਗਿਆਨੀ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਾਹਿਬ। ਗਿਆਨੀ ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਵੀ ਇਹੀ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਸਨ, ਉਸ ਵਾਰੇ ਅਸਲੀਅਤ ਕੀ ਹੈ ਹੇਠਾਂ ਪੜ੍ਹੋ:-

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥

**ਗਿ: ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ "ਹੁਕਮ-ਨਾਮੇ" ਬਾਰੇ
ਸੱਚੀ ਸਾਖੀ
(ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰਿ: ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ)**

ਵਿਦਵਾਨ ਬਜ਼ੁਰਗ ਪ੍ਰਚਾਰਕ, ਗਿਆਨੀ ਭਾਗ ਸਿੰਘ "ਅੰਬਾਲਾ" ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸੰਨ 1976 ਵਿੱਚ "ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ-ਨਿਰਣੈ" ਨਾਮ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਲਿਖੀ ਤੇ ਛਾਪੀ, ਜਿਸ ਵਿਚਲੇ ਲੇਖਾਂ ਵਾਰੇ, ਪੰਥ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਭਾਈ ਅਰਦਮਨ ਸਿੰਘ ਬਾਗੜੀਆਂ, ਸ: ਮਨੋਹਰ ਸਿੰਘ ਮਾਰਕੋ, ਸ: ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬਾਤੀ, ਸ: ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੱਗੀ (ਜੋ ਹੁਣ ਇੱਕ ਦਿੱਲੀ ਵਾਲੇ ਸਾਧ ਕੋਲ ਵਿਕ ਚੁੱਕਾ ਹੈ) ਸ: ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਮਾਨਸਰੋਵਰ ਤੇ ਪ੍ਰਿ: ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਲੂਜਾ ਆਦਿਨਾਮ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ ਅਤੇ ਜੋ ਬਿੱਪਰ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕੱਟੜ ਵਿਰੋਧੀ ਤੇ ਨਿਰੋਲ ਇੱਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੀ ਸਨ, ਨੇ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕੀਤੀ; ਪਰ, ਪ੍ਰੰਪਰਾਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਵਿਰੋਧਤਾ। ਆਖਰ, ਅਜੀਬ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, 1977 ਈ: ਨੂੰ, ਜਥੇਦਾਰ, "ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ" ਵਲੋਂ "ਹੁਕਮ-ਨਾਮਾ", ਮਿਤੀ 5-7-77 ਰਾਹੀਂ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੂੰ ਪੰਥ ਵਿੱਚੋਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਆਦਿਕ। ਅੱਜ, ਇਸ ਦੁਰਭਾਗੀ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ, ਪੰਥ ਵਿੱਚ ਸੁਣੀਆਂ ਸੁਣਾਈਆਂ ਗੱਲਾਂ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਤ, ਵੱਖ ਵੱਖ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਹਨ। ਇਹ ਲੇਖਕ, ਸੰਬੰਧਤ ਧਾਰਮਿਕ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਜੋ 1977 ਈ:, ਨੂੰ ਹੋਈ, ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਹੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ, ਪੂਰੀ ਪੂਰੀ ਮਾਨਦਾਰੀ ਤੇ ਸਚਾਈ ਨਾਲ "ਸਾਚੀ ਸਾਖੀ" ਵਜੋਂ ਕਲਮ-ਬੰਦ ਕਰਨਾ, ਯੋਗ ਤੇ ਲਾਭਦਾਇਕ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਸੋ, ਸਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:-

ਜਾਣਕਾਰੀ:- ਸੰਬੰਧਤ ਪੁਸਤਕ ਛਪਣ ਉਪ੍ਰੰਤ, ਆਮ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚ, ਇਸ ਵਿਰੁੱਧ ਉੱਠੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ, ਸ੍ਰੋ: ਗੁ: ਪ੍ਰ: ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰਤ, ਧਾਰਮਿਕ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਦੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਬੁਲਾਈ:-

1. ਗਿਆਨੀ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਭੋਰਾ, ਜਥੇਦਾਰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ।
2. ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਅਜਨੋਹਾ, ਜਥੇਦਾਰ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ।
3. ਗਿਆਨੀ ਚੇਤ ਸਿੰਘ, ਹੈੱਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ।
4. ਗਿਆਨੀ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਗ੍ਰੰਥੀ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ।
5. ਸ੍ਰ: ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ, ਮੀਤ ਸਕੱਤਰ ਸ੍ਰੋ: ਗੁ: ਪ੍ਰ: ਕਮੇਟੀ ।
6. ਪ੍ਰਿ: ਸਤਿਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਮੈਂਬਰ ਧਰਮ ਪਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ।
7. ਸ੍ਰ: ਸਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਅਸ਼ੋਕ, ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਸ੍ਰੋ: ਗੁ: ਪ੍ਰ: ਕਮੇਟੀ ।
8. ਸ੍ਰ: ਸਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਚਮਕ ।
9. ਪ੍ਰੋ: ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ, ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ।
10. ਡਾ: ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਨਿਰੰਕਾਰੀ
11. ਲੇਖਕ, (ਦਾਸ ਪ੍ਰਿ: ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ)

ਨੋਟ:- ਉਪ੍ਰੋਕਤ ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਪੰਜ ਕੁ ਮੈਂਬਰ ਹੋਰ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਮੈਨੂੰ ਵਿਸਰ ਗਏ ਹਨ। ਹਾਂ, "ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ" ਦੇ ਬਾਕੀ ਤਿੰਨੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਾਹਿਬਾਨ, ਅਵੱਸ਼ ਇਸ ਇਕੱਤਰਤਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਕਾਰਵਾਈ:-

1. ਇਹ ਇਕੱਤਰਤਾ "ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਿਵਾਸ" ਦੇ ਮੀਟਿੰਗ ਹਾਲ ਵਿੱਚ, ਜਥੇਦਾਰ "ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ" ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਆਰੰਭ ਹੋਈ। ਇਕੱਤਰਤਾ ਵਿਚ, ਦੋ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰ ਜਿਹਾ ਕਿ ਜਥੇਦਾਰ ਅਜਨੋਹਾ, ਵੱਡੇ ਜੋਸ਼ ਤੇ ਕ੍ਰੋਧ ਗੁਸਤ ਸਨ। ਉਹ ਵਾਰੀ ਵਾਰੀ, ਗਿ: ਜੀ ਵਿਰੁੱਧ ਤੁਰੰਤ ਫ਼ਤਵਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਜਜ਼ਬਾਤ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਦ ਸ੍ਰ: ਸਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਅਸ਼ੋਕ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ "ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਬਾਰੇ" ਨਾਮ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਵੀ ਲਿਖੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ, "ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ" ਵਿਚਲੀਆਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ, "ਸ੍ਰੀ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ" ਕ੍ਰਿਤ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀਆਂ ਸਨ, ਆਪਣੇ ਵੀਚਾਰ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕੁੱਝ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਤਾਂ, ਕੁਝ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰਾਂ ਝਾੜਿਆ, ਅਤੇ ਉਹ ਉੱਥੇ ਹੀ ਸਹਿਮ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਇਹ ਝਾੜ ਏਨੀ ਗੰਭੀਰ ਸੀ ਕਿ ਫੇਰ "ਅਸ਼ੋਕ" ਜੀ ਨੇ ਸਾਰੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰਾ ਵੀ, ਚੁੱਧਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਖਾਮੋਸ਼ ਬੈਠੇ ਰਹੇ। ਇਹ ਲੇਖਕ (ਦਾਸ ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ) ਲੱਗ-ਭੱਗ 45 ਕੁ ਮਿੰਟ, ਪੂਰਨ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਧਾਰੀ, ਵੇਖਦਾ ਸੁਣਦਾ ਰਿਹਾ।

2. ਆਖਰ, ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਚੇਤ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਮੈਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, "ਬਾਬਾ ਜੀ, ਹੁਣ ਕੁਝ ਬੋਲੋ ਵੀ।" ਮੈਂ ਅੱਗੋਂ ਬੜੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਇਕੱਤਰਤਾ ਉੱਚੀਆਂ ਪਦਵੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੇ ਪੰਥ ਦੇ ਚੁਣੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਹੈ? ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਆਕਤੀ ਨੂੰ, ਬਿਨਾਂ ਉਸ ਦਾ ਪੱਖ ਸੁਣੇ ਦੇ, "ਫਾਹੋ" ਲਾਉਣ ਲਈ ਬੜੇ ਉਤਾਵਲੇ ਹਾਂ।

3. ਮੇਰੀ ਸਨਿਮਰ ਪੁੱਛ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਇਕੱਤਰਤਾ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਸਤਿਕਾਰਤ ਵਿਆਕਤੀਆਂ ਰੋਂ, ਕੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਸਾਰੇ "ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ" ਨੂੰ ਪੜਚੋਲੀਆ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਘੋਖ ਕੇ ਵਾਚਿਆ ਵੀ ਹੈ ? ਸਭ ਖਾਮੋਸ਼ ਸਨ।

4. ਕੀ "ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ" ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣੀਕਤਾ ਦਾ ਮਸਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਪੁਰਾਣਾਂ ਨਹੀਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪੁਰਾਣਾਂ ਇਹ ਗ੍ਰੰਥ ਹੈ ?

5. ਕੀ ਜੂਨ 1973 ਨੂੰ, ਜਥੇਦਾਰ, ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਤੇ ਪੰਜਾਂ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ, ਚੰਡੀਗੜ ਦੀ ਪੁੱਛ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵਿੱਚ, ਮੀਤ ਸਕੱਤਰ, ਸ੍ਰ: ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਰਾਹੀਂ, ਇਹ ਉੱਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੱਤਾ ਕਿ "ਚਰਿਤ੍ਰੇ ਪਖਿਆਨ" ਸ੍ਰੀ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਨਹੀਂ, ਕਿਸੇ ਹਿੰਦੂ ਮਿਥਿਹਾਸਕ ਰਚਨਾ ਦਾ ਉਤਾਰਾ ਹੈ ? ਫੇਰ ਮੇਰੀ ਪੁੱਛ ਸੀ ਕਿ ਐਸੀ ਪੁਨੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੀ ਇਹ ਹਕੀਕਤ ਸੂਰਜ-ਵੱਤ ਰੋਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਾਰਾ "ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ" ਸ੍ਰੀ ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੀ ਲਿਖਤ ਰਚਨਾ ਨਹੀਂ? ਮੈਂ ਸਨਿਮਰ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਸਟੇਜ ਉੱਤੇ, ਗਿ: ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ ਲਏ ਕਿਸੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ, ਸੋ, ਮੇਰੀ ਅਸੰਮਤੀ ਨੋਟ ਕਰਕੇ ਆਪ ਕੋਈ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਪ੍ਰੰਤੂ, ਐਸਾ ਕਰਨੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਹੀ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪ੍ਰਿ: ਸਤਿਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਯੋਗ ਮਤਾ ਤਿਆਰ ਕਰਾਂ।

ਮਤਾ:-

(ੳ) ਅੱਜ ਇੱਥੇ ਜੁੜੀ ਧਾਰਮਿਕ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਕਿ ਗਿਆਨੀ ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕੁੱਝ ਪੰਥ ਪ੍ਰਵਾਣਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਾਰੇ ਕੱਤਈ, ਦੋ ਟੁੱਕ ਆਪਣਾ ਮੱਤ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ, ਆਪਣਾ ਪੱਖ, ਪੰਥ ਦੇ ਰੂਬਰੂ ਰੱਖਦੇ, ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਫੈਸਲਾ ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਥ ਉੱਤੇ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ ਇਤਿਆਦਿਕ।

(ਅ) ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਵੱਡੀ ਨਿਮਰਤਾ ਤੇ ਜੋਰ ਨਾਲ, ਸ੍ਰੋ: ਗੁ: ਪ੍ਰ: ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਇਹ ਬਿਨੈ ਵੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਸਮਾਂ ਗੁਜ਼ਰਨ ਨਾਲ ਇਹ ਕੰਮ ਚੁੱਕਿ ਹੋਰ ਕਠਨ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਪਹਿਲੀ ਫੁਰਸਤ ਵਿੱਚ ਪੰਥ ਦੇ ਚੋਟੀ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਸਬ-ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਵੇ, ਜੋ ਪੂਰੀ ਪੂਰੀ ਘੋਖ ਤੇ ਦੂਰ ਅੰਦੇਸ਼ੀ ਨਾਲ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨਿਰਣਾ ਦੇਵੇ ਕਿ "ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ" ਦੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ "ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ" ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਆਸ਼ੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹਨ, ਅਤੇ ਕਿਹੜੀਆਂ "ਬਿੱਪਰ-ਸੰਸਕਾਰੀ" ਰੀਤਾਂ, ਰਸਮਾਂ ਤੇ ਮਨਮੱਤ ਦੀਆਂ ਮਨੋਤਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ?

ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ:- ਆਖਰ ਇਹ ਮਤਾ ਸਰਬ-ਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੋਇਆ, ਅਤੇ ਗਿ:

ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਨੂੰ, ਕੋਈ ਦੰਡ ਦੇਣਾ ਯੋਗ ਨ ਜਾਤਾ। ਧਾਰਮਿਕ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਸਰਬ-ਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੋਇਆ ਮਤਾ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਸ੍ਰੋ: ਗੁ: ਪ੍ਰ: ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਫੇਰ ਗਿਆਨੀ ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ ਹੁਕਮ-ਨਾਮਾ ਕਿਉਂ ਤੇ ਕਿਵੇਂ ? ਧਾਰਮਿਕ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਰਬ-ਸੰਮਤੀ ਫੈਸਲੇ ਉਪ੍ਰੰਤ, ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਆਕਤੀ ਨੂੰ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਹੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿੱਟੀ ਪਲੀਤ ਕਰੇ। ਜਥੇਦਾਰ "ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ" ਜੋ ਧਾਰਮਿਕ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਦੇ ਸਰਬ-ਸੰਮਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਆਪ ਸ਼ਾਮਲ ਨ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਗੱਲ ਹੋਰ ਸੀ, ਹਾਂ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਣੇ ਹੀ ਸਾਂਝੇ ਤੇ ਸਰਬ-ਸੰਮਤ ਫੈਸਲੇ ਬਾਰੇ ਮਨ ਬਦਲ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਫੇਰ ਧਾਰਮਿਕ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਦੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਸੱਦਦੇ, ਅਤੇ ਸਰਬ-ਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਫੈਸਲਾ ਬਦਲਵਾ ਲੈਂਦੇ, ਪਰ, ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਿਰੁੱਧ, ਐਸਾ ਹੱਤਕ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਫੈਸਲਾ ਨ ਕਰਦੇ।

ਪਿਛੋਕੜ:- ਇਸ ਸਾਰੀ ਘਟਨਾ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਗਿਆਨੀ ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਕਟ ਵਰਤੀਆਂ ਪਾਸੋਂ ਸੁਣਨ ਵਿੱਚ ਆਇਆ, ਉਹ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੀ:-

ਗਿਆਨੀ ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਗਿਆਨੀ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਮਸਕੀਨ ਦੀ ਇੰਦੋਰ ਵਿਖੇ ਕਿਸੇ ਸਮਾਗਮ ਸਮੇਂ, ਮੁੱਠ ਭੇਤ ਹੋ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਦਾ ਹੱਥ ਉੱਤੇ ਰਿਹਾ। ਮਸਕੀਨ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ, ਆਪਣੇ ਹਿਤ ਤੇ ਵੱਡੇ ਨਿਕਟਵਰਤੀ, ਗਿਆਨੀ ਚੇਤ ਸਿੰਘ ਹੈਡ ਗ੍ਰੰਥੀ "ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ" ਨੂੰ ਕੀਤੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਆਨੀ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਭੋਰਾ, "ਜਥੇਦਾਰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ" ਨਾਲ ਡਾਢੀ ਸਮੀਪਤਾ ਸੀ। ਸੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਜਥੇਦਾਰ ਭੋਰਾ ਉੱਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਗਿਆਨੀ ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ "ਹੁਕਮ-ਨਾਮਾ" ਜਾਰੀ ਕਰਨ। ਇਉਂ ਇਹ ਭਾਣਾ ਵਰਤਿਆ। ਗਿਆਨੀ ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅੰਤਲੀ ਜਾਨ-ਲੋਵਾ ਬੀਮਾਰੀ ਸਮੇਂ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ (ਸੈਕਟਰ 37) ਸੁੱਖ-ਸਾਂਦ ਪੁੱਛਣ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸੋਂ ਮੈਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ "ਮਸਕੀਨ" ਜੀ ਨੇ ਕਿਵੇਂ ਪਲੋਸ-ਪਲਾਸ ਕੇ, ਗਿਆਨੀ ਹੋਰਾਂ ਪਾਸੋਂ ਪੁਸਤਕ ਲਿਖੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲਿਖਤੀ ਮਾਫੀ ਮੰਗਵਾਈ ਹੈ। ਮੈਂ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੂੰ ਸਖਤ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਤੇ ਬੇ-ਬਸੀ ਵਿੱਚ ਵੇਖਿਆ। ਉਹ "ਮਾਫੀ" ਦੇ ਮਸਕੀਨ ਜੀ ਨੂੰ ਲਿਖਕੇ ਦਿੱਤੇ ਚੰਦ ਅੱਖਰਾਂ ਉੱਤੇ ਪਛੜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੁੱਝ ਲਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਇਸ ਸੇਵਾ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਇਕਰਾਰ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸ ਪੁੱਜ ਗਿਆ, ਪਰ ਅਫਸੋਸ, ਉਹ ਉਦੋਂ ਤੱਕ, ਇੰਨੇ ਬੇ-ਸੁਰਤ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਕਿ ਇੱਕ ਅੱਖਰ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਨਾ ਲਿਖਾ ਸਕੇ। ਦੂਜੇ ਦਿਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੇਤਨ ਸੱਤਾ ਸਦਾ ਲਈ ਉਡਾਰੀ ਮਾਰ ਗਈ। ਸੋ, ਇਹ ਹੈ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਗਿਆਨੀ ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜਿਹੇ ਵੱਡੇ ਜਥੇ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨ, ਗੁਰਸਿੱਖ, ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ-ਭਰਪੂਰ ਵਰਤੋਂ ਦੁਖਾਂਤ ਦੀ "ਸੱਚੀ ਸਾਖੀ"।

ਵੱਲੋ:- ਗਿਆਨੀ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨਰੀ, ਮੈਂਬਰ, ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ, ਦਿੱ: ਸਿ: ਗੁ: ਪ੍ਰ: ਕਮੇਟੀ ਫਾਉਂਡਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ, ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਲਜ (ਰਜਿ.) ਗੁਰਮਤਿ ਲੈਕਚਰਾਰ, ਕਥਾਵਾਚਕ ਅਤੇ ਲੇਖਕ ਮੈਂਬਰ- ਵਿਸ਼ਵ ਸਿੱਖ ਕਾਉਂਸਿਲ, ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ- ਗੁਰਮਤਿ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ, ਦਿੱਲੀ। ਮਿਤੀ: 6/12/97

ਸਤਿਕਾਰ ਯੋਗ ਪ੍ਰਿ: ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਜੀਉ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ। ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਪੱਤਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਤਿੰਨ ਲੇਖ ਵੀ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਸਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਕੀਮਤੀ ਚੀਜ਼ ਜੋ ਇਸ ਪੱਤਰ ਨਾਲ ਦਾਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ, "ਹੁਕਮ-ਨਾਵੇ" ਪਰੋਖੇ, ਜੋ ਵੇਰਵਾ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਕੁਝ ਬੇਨਤੀਆਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:-

ਗਿਆਨੀ ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਾਰੇ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਉਹ ਕੁੱਝ ਵੇਰਵਾ" ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਪਰ, ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰਪੁਰ ਵਾਸੀ ਹੋ ਗਏ। ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ

ਉਹ ਵੇਰਵਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:- ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰ: ਮਿਲਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਉਦਮ ਨਾਲ, ਭਾਈ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਲੀਗੜ, ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਹ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਭੋਰਾ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ, ਇਹ ਹੁਕਮ-ਨਾਵਾਂ ਜੋ ਮੂਲੋਂ ਗਲਤ ਹੈ, ਵਾਪਸ ਕਰਵਾ ਲੈਣਗੇ। (ਧਿਆਨ ਰਹੇ ਭਾਈ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਹੈ) ਇਸ ਵਕਤ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ, ਦਾਸ ਦਾ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਹੋਇਆ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ "ਮੈਨੂੰ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਸਮਝ ਆ ਗਈ ਹੈ" ਭੋਰਾ ਜੀ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਹੀ ਉੱਥੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਮੈਂ ਉਸ ਨਾਲ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਵੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਬੱਸ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨਾਲ ਚੱਲਣਗੇ, ਉਹ (ਭੋਰਾ ਸਾਹਿਬ) ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦਾਸ ਤੇ ਸ੍ਰ: ਮਿਲਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ, ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨਾਲ "ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ" ਜਾਣਾ ਸੀ, ਇਸ ਦੀ ਭਿਣਕ "ਮਸਕੀਨ ਸਾਹਿਬ" ਨੂੰ ਪੈ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ, ਫਟਾਫਟ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੂੰ, ਇੱਕ ਚਿੱਠੀ ਪੁੱਜੀ ਕਿ ਮੈਂ ਫਲਾਣੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿਲਾਂਗਾ, ਤੁਹਾਡੀ ਵੀ ਮੈਂ ਟਿਕਟ ਲੈ ਰੱਖੀ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਚੱਲਣਾ, ਕੰਮ ਮੁਕਾ ਲਵਾਂਗੇ। ਉਸ ਵਕਤ ਗਿਆਨੀ ਜੀ, ਸ਼ਾਇਦ ਉੱਕ ਗਏ ਜਾਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨ ਬਣ ਸਕਿਆ। ਉਹ, ਮਸਕੀਨ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਨਵੀਂ ਚਾਲ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੇ ਚਲੇ ਗਏ ਅਤੇ ਮਸਕੀਨ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਜਿਸ ਵਕਤ, ਸਾਨੂੰ ਰਾਤੀ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਫਿਕਰ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਘਬਰਾਹਟ ਸੀ ਕਿ ਮਸਕੀਨ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਇਦ ਕੋਈ ਚਾਲ ਨ ਹੋਵੇ, ਆਖਿਰ ਇਹੀ ਹੋਇਆ।

ਗਿਆਨੀ ਜੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਵਾਪਿਸ ਪੁੱਜੇ ਤਾਂ ਸਿੱਧੇ ਲਾਜਪਤ ਨਗਰ, ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ, ਸ੍ਰ: ਨਰਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਗਏ। ਦਾਸ ਨੂੰ ਵੀ ਫੂਨ ਕਰਕੇ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਤਦ, ਇਸ ਵਡੇਰੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਅੱਥਰੂ ਸਨ, ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, **ਮਸਕੀਨ ਜੀ ਨੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਕੀਤਾ ਹੈ**, ਹੁਣ ਰਾਜੇਰੀ ਗਾਰਡਨ, ਉਹ ਮੇਰੀ ਇੰਤਜਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਅਲਵਰ ਦੇ ਸਮਾਗਮ ਤੇ ਚੱਲੋ। ਉੱਥੇ, ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਇਕੱਠ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਕਥਾ ਕਰਵਾਵਾਂਗੇ। ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦਿਆਂ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜਾਂਦਿਆਂ, ਭੋਰਾ ਜੀ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਤਿਆਰ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਪੈਡ ਤੇ ਕੁੱਝ ਟਾਈਪ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਪੜ੍ਹਨ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਹੱਥੋਂ ਮੇਰੀ ਐਨਕ ਬੱਲੇ ਡਿੱਗ ਪਈ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ, ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਬੈਠੇ ਸੀ। (ਚੇਤੇ ਰਹੇ, ਇਤਨੀ ਵਡੇਰੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੇ ਹੱਥ ਕੰਬਦੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਐਨਕ ਡਿੱਗੀ, ਨਜ਼ਰ ਵੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਪੈ ਚੁੱਕੀ ਸੀ), ਭੋਰਾ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਮਸਕੀਨ ਜੀ ਦੋਵੇਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਛੱਡੋ ਐਨਕ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਤੇ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ? ਫਟਾਫਟ ਸਾਈਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਦੇਗ ਕਰਵਾਉ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਪੜ੍ਹੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਸਾਈਨ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਕਤਾਹ ਪ੍ਰਸਾਦ ਕਰਵਾਇਆ ਤਾਂ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਲਿਆਉ, ਹੁਣ ਮੈਂ ਪੜ੍ਹ ਤਾਂ ਲਵਾਂ। ਪੜਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਟਾਈਪ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ "ਚੌਪਈ ਅਤੇ ਅਰਦਾਸ" ਦੇ ਮੁਆਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੇ, ਮੁਆਫੀ ਮੰਗ ਲਈ ਹੈ। ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇਹ ਪੜ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਖਿਸਕ ਗਈ, ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, **"ਮਸਕੀਨ" ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਇਮ ਹਾਂ ਕਿ "ਚੌਪਈ ਅਤੇ ਅਰਦਾਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਉੜੀ, ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਨਹੀਂ"**। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਇਸੇ ਕਰਕੇ, ਮਸਕੀਨ ਜੀ ਨੂੰ, ਰਾਜੇਰੀ ਗਾਰਡਨ ਛੱਡ ਕੇ, ਉਸ ਤੋਂ ਸਮਾਂ ਲੈ ਕੇ, ਲਾਜਪਤ ਨਗਰ ਚਲੇ ਆਏ ਕਿ ਮੈਂ ਕੁੱਝ ਸੱਜਣਾਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਆਖਰੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਮਾਫੀ ਵਾਲੇ ਝੂਠ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਖੈਰ, ਦਾਸ ਅਤੇ ਸ੍ਰ: ਨਰਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨਾਲ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰਾਜੇਰੀ ਗਾਰਡਨ ਦਿੱਲੀ ਪੁੱਜੇ। ਅੱਗੇ ਮਸਕੀਨ ਸਾਹਿਬ, ਸਾਈਡ ਦੇ ਬਰਾਂਡੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚਾਰਪਾਈ ਤੇ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਬੋਲੇ, ਮਸਕੀਨ, ਤੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਮੇਰੀ ਪੱਗ ਲਾਹ ਕੇ, ਮੇਰੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੀ, ਫਿਰ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਸਿਰ ਤੇ ਪੱਗ ਰੱਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਫਜ਼ ਸਨ, ਮਸਕੀਨ ਜੀ ਨਾਲ। ਮਸਕੀਨ ਜੀ ਨੇ ਸਾਡੇ ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਪਾਇਆ ਕਿ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਕੋਲੋਂ ਕਥਾ ਕਰਵਾਂਗਾ, ਮੁਆਮਲਾ ਰਫਾ-ਦਫਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਠੀਕ ਜਾਂ ਗਲਤ; ਪਰ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੇ ਦ੍ਰਿੜ ਇਰਾਦੇ ਕਾਰਨ, ਸਾਡੀ ਵੀ ਇਹੀ ਰਾਏ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗੀ

ਹੀ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਧੋਖੇ ਨਾਲ ਕੁੱਝ ਹੋਰ ਦੱਸਣਾ, "ਗੁਰੂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ" ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੇ ਪੱਕੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ "ਮੇਰਾ ਫੈਸਲਾ, ਚੋਪਈ ਅਤੇ ਅਰਦਾਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਉੜੀ ਬਾਰੇ ਉਹੀ ਹੈ"। ਸੋ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੇ, ਮਸਕੀਨ ਨਾਲ, ਇਸ ਬੁਨੇ ਢੰਗ ਵਿੱਚ ਅਲਵਾਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਂ ਮਸਕੀਨ ਸਾਹਿਬ ਆਪਣੀ ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਬੈਠਕੇ ਅਲਵਾਰ ਚਲੇ ਗਏ। ਇਸ ਸਾਰੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੇ ਅੱਥਰੂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਰੁਕਦੇ। ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਹੁਕਮ-ਨਾਮੇ ਵਾਰੇ ਕਾਫੀ ਕਿੱਤੂ-ਪੁੱਤੂ ਵੱਧ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਭਰ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ 1000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਚਿੱਠੀਆਂ, ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸਨ। ਮਸਕੀਨ ਜੀ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਵਾਣ ਵਾਸਤੇ ਪੜਦੇ ਪਿਛਲੀ ਗੱਲ ਵੀ, ਮਸਕੀਨ ਜੀ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਤੇ ਹਾਵੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜਗਹ ਜਗਹ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਵਿੱਥ ਵਧੀ ਕਿੱਥੋਂ:- ਗਿਆਨੀ ਜੀ, ਇੰਦੋਰ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਮਸਕੀਨ ਜੀ ਵੀ ਉੱਥੇ ਹੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਮਸਕੀਨ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਆਦਤ ਮੁਤਾਬਿਕ ਇੱਕ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਕਿਹਾ, "ਅਖੰਡਪਾਠ" ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ। ਦੂਜੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਵੱਧ "ਅਖੰਡਪਾਠ" ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ। ਕਿਸੇ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੇ, ਉਸਦੀ ਇਸ ਦੋਰੰਗੀ ਕਥਾ ਵਾਰੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਅਤੇ ਮਸਕੀਨ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਥੋੜ੍ਹੀ ਖਿੱਚਾਤਾਣੀ ਹੋਈ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ, ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੇ ਆਪ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਦਾਸ ਨਾਲ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪੁਸਤਕ "ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਨਿਰਣੈ" ਉਹਨੀ ਦਿਨੀਂ, ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੇ ਲਿਖੀ ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਮਸਕੀਨ ਜੀ ਨੇ, ਰਾਜੇਰੀ ਗਾਰਡਨ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਕਥਾ ਕੀਤੀ ਤਾਂ "ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ" ਵਿਚਲੀ ਕੱਚੀ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਝ ਮਿਸਾਲਾਂ ਵਰਤੀਆਂ। ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਤਿਆਰੀ ਤਾਂ ਸੀ; ਪਰ ਇਸ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਜੋਸ਼ ਵੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਰਦਰਸ਼ਿਤਾ ਘੱਟ। ਕੁੱਝ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ, ਮਸਕੀਨ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਬਹਿਸ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਉਹਨਾਂ ਵਰਤੇ ਹਨ, ਉਹ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਨਹੀਂ। ਮਸਕੀਨ ਜੀ ਦਾ ਉੱਤਰ ਹੱਠ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਠੀਕ ਦੱਸਣ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਨੌਜਵਾਨ ਮੂਲੋਂ ਠੀਕ ਸਨ। **ਦੂਜੇ ਦਿਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ, "ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ" ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਝ ਰਚਨਾਂ ਛਪਵਾ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਮਸਕੀਨ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜੇ ਕਰ ਉਹ ਠੀਕ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸਤਿਹਾਰ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ, "ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ" ਵਿਚਲੀ ਰਚਨਾ ਦੀ ਕਥਾ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰਨ।** ਮਸਕੀਨ ਜੀ ਨੇ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਸਮਝੀ। ਆਪਣੇ ਅਸਰ-ਰਸੂਖ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾ ਕੇ ਉਹਨਾਂ, ਗਿਆਨੀ ਚੇਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭੋਰਾ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਵਰਤਿਆ ਅਤੇ ਭੜਕਾਇਆ ਕਿ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗੁੰਡਿਆਂ ਕੋਲੋਂ, ਮੇਰੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਕਰਵਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਖੇਡ ਅੱਗੇ ਤੁਰੀ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਮਸਕੀਨ ਜੀ ਦਾ ਇਹ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਘਟਨਾ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਂਦੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਤਾਂ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੂੰ ਇਸ ਵਾਰੇ ਕੁੱਝ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਦੂਜਾ ਉਹ ਨੌਜਵਾਨ ਵੀ ਗੁੰਡੇ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮਸਕੀਨ ਜੀ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਸਨ। ਵੈਸੇ ਵੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦਾ "ਮੁਆਫੀਨਾਮਾ" ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ, ਉਹ ਕੇਵਲ, ਇੱਕ "ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ" ਦੇ ਪੈਡ ਤੇ ਸੀ, ਜਿਸ ਉਪਰ ਨਾ ਕੋਈ ਐਂਟਰੀ ਨੰਬਰ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ "ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ" ਦੀ ਮੋਹਰ ਸੀ। ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਅੰਤਮ ਸਮੇਂ ਤੀਕ ਅਡਿੰਗ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਦਾ ਦਾਸ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਪੰਨਵਾਦ ਸਹਿਤ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਬਾਰੇ ਚੋਣਵੇਂ ਲੇਖ ਵਿੱਚੋਂ)

Courtesy, www.sikhmarg.com

ਸੰਖੇਪ ਇਤਿਹਾਸ-ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ

ਪ੍ਰਿ: ਗਿਆਨੀ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸਿਖ ਮਿਸ਼ਨਰੀ, ਦਿੱਲੀ

ਸਨਿਮੂ ਬੇਨਤੀ ਹੈ, ਹੱਥਲੇ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਵਾਲੇ ਅਤਿ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਦੋਨਾਂ ਪੱਖਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਗੋਸ਼ਟੀਆਂ ਕਰਵਾਕੇ, ਪੰਥ ਜਲਦੀ ਹੀ ਨਿਰਣਾਇਕ ਫੈਸਲੇ ਲਵੇ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਚਨਾਵਾ ਬਾਰੇ ਸਾਰਾ ਪੰਥ ਇਕ

ਮੱਤ ਹੈ ਕਿ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਦੀਆਂ ਹੀ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਕੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਰਾਵਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਪੰਥਕ ਸਟੇਜਾਂ ਤੇ ਪੜ੍ਹਣ ਵਾਸਤੇ ਉਦੋਂ ਤੀਕ ਪੱਕੀ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ, ਜਦ ਤੀਕ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਪੰਥ ਸਪਸ਼ਟ ਨਿਰਣੈ ਨਾ ਲੈ ਸਕੇ। ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਦੇ ਰਾਵਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਅਤਿ ਲੋਕਪ੍ਰਿਅ ਹੋ ਚੁਕੀਆਂ ਅਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਪੰਥ ਦਾ ਇਕ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਤਪਾ-ਮਾਲਾ ਅਤੇ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਹ ਘਾਟਾ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਕਦੇ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਅਤੇ ਦਸਮੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ- ਕਿਸੇ ਗੁਰਸਿਖ ਵਾਸਤੇ 'ਦਸਮ' ਸ਼ਬਦ ਕਿੱਤਨੀ ਖਿੱਚ ਰਖਦਾ ਹੈ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਕੇਵਲ ਇੱਤਨਾ ਕਹਿ ਦੇਣਾ ਹੀ ਕਾਫੀ ਹੈ ਕਿ ਦਸਮ' ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਮਾਨੋਂ ਉਸਨੂੰ ਇਉਂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਪ੍ਰਤੱਖ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਦੇ ਹੀ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਏਹੀ ਕਾਰਣ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਸੰਗਤਾਂ 'ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ' ਦੇ ਨਾਮ ਤੋਂ ਹੀ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲੈ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਇਕ ਵੀ ਲਫਜ਼ ਸੁਣਨਾ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ।

ਸਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਗਲ ਵੀ ਬੜੇ ਯਕੀਨ ਨਾਲ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਥ ਅੰਦਰ ਅੱਜ 99 ਫੀ ਸਦੀ ਸੱਜਣ ਤਾਂ ਓਹ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ। ਜੇ ਕੁਝ ਨੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਵੀ ਹਨ ਤਾਂ ਓਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬਹੁਤੇ ਓਹ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਅੰਦਰੋਂ ਕਦੀ ਰਚਨਾ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਕੁਝ ਨੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਵੀ ਹੈ ਤਾਂ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਸੱਜਣ ਹਨ, ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਇਸਦੇ ਅਰਥ ਹੀ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਬਹੁਤੇ ਪੜ੍ਹਣ ਜਾਂ ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਪੰਕਤੀਆਂ ਓਹ ਪੜ੍ਹ ਜਾਂ ਸੁਣ ਰਹੇ ਹਨ ਓਹਨਾਂ ਪੰਕਤੀਆਂ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਈਆਂ ਕਿਥੋਂ ਹਨ? ਓਹਨਾਂ ਪੰਕਤੀਆਂ ਦਾ ਅਗਾ-ਪਿੱਛਾ ਕੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਹਨ ਭਾਵ ਇਹਨਾਂ ਪੰਕਤੀਆਂ ਦਾ **Refrence to the context ਕੀ ਹੈ?** ਬਸ ਜਿਹੜੀਆਂ ਪੰਕਤੀਆਂ ਚੰਗੀਆਂ ਲਗੀਆਂ, ਵਿਚੋਂ ਚੁਕੀਆਂ ਅਤੇ ਓਹਨਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਤੌਤ-ਮਰੋਤ ਕੇ ਅਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਘੜ ਲਏ। ਅਨੇਕਾਂ ਤਾਂ ਓਹ ਸੱਜਣ ਵੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਗਲ ਕਰਨ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋਕੇ ਪੁਛਦੇ ਹਨ "ਕੀ ਅਮੁਕੀ ਬਾਣੀ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ?"

ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਸੰਗਤਾਂ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਸੁਣਨ ਕਰਕੇ ਹੀ 'ਦਸਮੇਸ਼ ਬਾਣੀ' ਸਮਝ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਕੁਝ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ। ਡੁੱਲੇ ਬੇਰਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਤਾਂ ਵਿਗੜ ਹੀ ਚੁਕਾ ਹੈ, ਜੇ ਫੋਕੇ ਤੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਜੋਸ਼ ਵਿਚ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਨਾ ਸੰਭਾਲਿਆ ਤਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ਸਾਨੂੰ ਕਦੇ ਮਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਣਗੀਆਂ।

ਦਸਮੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਕਾ ਗ੍ਰੰਥ?-

ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਦੇ ਰਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਓਣ ਸਮੇਂ 'ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ' ਨਾਮ ਦੀ ਕੋਈ ਰਚਨਾ ਮੌਜੂਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਗੁਰਦੇਵ ਪਿਤਾ ਨੇ ਆਪ ਜਾਂ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਦਰਬਾਰੀ ਕਵੀਆਂ ਨੇ ਜੋ ਰਚਨਾਵਾਂ ਪਾਉਂਟਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰਾਂ ਸਮੇਂ ਰਚੀਆਂ, ਸਭ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਇਸ ਗਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਛੱਡਣ ਸਮੇਂ ਸਰਸਾ ਨਦੀ ਦੀ ਭੇਟ ਹੋ ਗਈਆਂ ਜਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨੇ ਸਾੜ ਦਿਤੀਆਂ। ਕੁਝ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦਾ ਕੁਲ ਵਜ਼ਨ ਨੌਂ ਮਣ ਅਤੇ ਨਾਮ 'ਵਿਦਿਆ ਸਾਗਰ' ਜਾਂ 'ਵਿਦਿਆ ਧਰ' ਗ੍ਰੰਥ ਦਸਿਆ ਹੈ।

ਸਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਾਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਬਾਣੀ, ਆਦਿ ਬੀੜ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਉਪਰੰਤ, ਮੌਜੂਦਾ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ' ਦਾ ਨਾਮ ਹੀ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਵਾਸਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚ 'ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਕਾ ਗ੍ਰੰਥ' ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਚਲਤ ਹੋਇਆ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੰਗਤਾਂ ਪਾਸ ਦੋਵੇਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬੀੜਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਨ। ਪੰਜਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸੰਪਾਦਿਤ 'ਆਦਿ ਬੀੜ' ਅਤੇ ਦਸਵੇਂ

ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਰਾਹੀਂ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ, ਅਜੋਕੀ ਭੀੜ। ਸੰਗਤਾ ਵਿਚ ਇਹ ਲਫਜ਼ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਵਾਸਤੇ ਕੇਵਲ ਪਹਿਚਾਣ ਵਾਸਤੇ ਸੀ। ਅਜ ਦੇ ਕੁਝ ਲਿਖਾਰੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਪੁਰਾਤਨ ਲਿਖਿਤਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਕੁਝ ਭੁਲੇਖਾ ਖਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਲੋਕ ਜਾਣਬੁਝ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਉਲਝਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਅਜੇਹਾ ਕੁਝ ਭੁਲੇਖਾ ਦੇ ਵੀ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਹ ਘੱਪਲਾ ਕਿਸਤਰ੍ਹਾਂ?—

ਸੰਨ 1708 ਵਿਚ ਗੁਰਦੇਵ ਦੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਣ ਤੋਂ ਬਾਦ ਪੰਥ ਉਪਰ ਬੜੀ ਭੀੜ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੀ। ਕੌਮ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਵਲ ਅਗੇ ਟੁਰਨ ਵਾਸਤੇ ਜੰਗਲਾਂ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਮਾਰੂਥਲਾਂ ਅਤੇ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿਚ ਸਮਾਂ ਕੱਟਣਾ ਪਿਆ। ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਕੁਝ ਅਜੇਹਾ ਜ਼ਿਕਰ ਅਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਤੇ ਸੁਰਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਪੰਥਕ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਭਰਵਾਂ ਜੱਤਨ ਕੀਤਾ। ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਗੁਰਦੇਵ ਦੀ ਕੁਝ ਬਾਣੀ ਇੱਕਤਰ ਹੋਈ ਓਥੇ ਅਨੇਕਾਂ ਕੱਚੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵੀ ਉਸ ਨਾਲ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ ਲਾਭ ਉਠਾਇਆ ਅਤੇ ਬਹੁਤੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਮਿਲਦੇ ਜੁਲਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਘੱੜ ਕੇ ਇਕੱਤਰ ਕਰਵਾ ਦਿਤੀਆਂ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰ ਕਰਮਕਾਂਡੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਵਰਗ, ਜਿਸ ਦੀ ਦੁਕਾਨਦਾਰੀ ਨੂੰ ਗੁਰਮੱਤ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਸੱਟ ਪੁਜੀ ਸੀ, ਇਸ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਭਲਾ ਕਿਵੇਂ ਗੁਆ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸਨੇ ਤਾਂ ਪਹਿਲੇ ਜਾਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਗੁਰੂ-ਦਰਬਾਰ ਤੋਂ ਵਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਖੁੰਝਣ ਦਿਤਾ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦਾ ਉਸਨੇ ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ ਲਾਭ ਉਠਾਇਆ। ਉਸਨੇ ਵੀ ਤਪਾਂ, ਤੀਰਥ ਇਸ਼ਨਾਨਾਂ, ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੂੰ ਦਾਨ-ਪੁੰਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਕਰਮਕਾਂਡਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਮੱਤ ਦੀ ਚਾਸ਼ਨੀ ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਬਲਕਿ ਕਈ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਇਹਨਾਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਸੰਬੰਧ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹੀ ਮੁਖਾਰਬਿੰਦ ਤੋਂ ਕੱਢਵਾ ਕੇ-ਬੇਅੰਤ ਰਚਨਾਵਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਇੱਕਤਰ ਕਰਵਾ ਦਿਤੀਆਂ, ਸਪਸ਼ਟ ਮਾਲੂਮ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਠੀਕ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਨੇਕਾਂ ਪੁਰਾਤਨ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਟਕਸਾਲੀ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਖੇਡਾਂ ਖੇਡੀਆਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ 'ਗੁਰੂ ਪੁਰਾਨ' ਵਾਸਤੇ "ਇਸਨੂੰ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਾਹਨ ਗਰੁਤ ਨੂੰ ਜੀਵ ਦੀ ਗਤੀ ਵਾਸਤੇ ਸੁਣਾਇਆ"--- 'ਰਾਮਾਇਣ' ਵਾਸਤੇ... ਇਸਨੂੰ "ਸ਼ਿਵਜੀ ਨੇ ਪਾਰਬਤੀ ਨੂੰ ਸੁਣਾਇਆ"---ਆਦਿ। ਭਾਵ ਇਹ ਕਿ ਹਰ ਇਕ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ, ਜਾਂ ਮਨੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੇ ਅਪਣੇ ਮੱਤ ਦਾ ਉਪਾਸ਼ਕ ਹੀ ਸਿੱਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਜਨਮੇਂ ਲਗਾਤਾਰ 1300 ਸਾਲਾਂ ਤੀਕ ਅਪਣੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਜਮਾ ਚੁਕੇ ਅਤੇ ਰਾਜ-ਪਾਟ ਦੇ ਮਾਲਿਕ ਤੀਕ ਬਣ ਚੁਕੇ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦੀ ਤਾਂ ਜੜ੍ਹ ਵੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚੋਂ ਕੱਟ ਦਿਤੀ। ਮਹਾਵੀਰ ਜੈਨ ਅਤੇ ਮਹਾਤਮਾ ਬੁਧ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਦਾ ਅਵਤਾਰ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਕੇ, ਓਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮੰਦਿਰਾਂ ਵਿਚ ਟਿਕਾ ਕੇ ਕਿਹੜੀ ਖੇਡ ਖੇਡੀ ਗਈ, ਸਮਝਦੇ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਲਗਦੀ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਉਪਰ ਤਾਂ ਅਜੇਹੇ ਵਾਰ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਹਨ। ਇਸ 'ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ' ਰਸਤੇ ਉਸ ਰਾਹੀਂ ਏਹੀ ਖੇਡ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਵਰਤਕੇ, ਬੜੇ ਯੋਜਨਾ ਬੱਧ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਖੇਡੀ ਗਈ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ 'ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ' ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਵਾਚਿਆਂ ਇਹ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਕਤ ਮੱਤ ਵਾਲੇ, ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਵਰਗ ਦੀ ਹੀ ਇਕ ਸ਼ਾਖਾ ਮਾਤਰ ਕਹੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ; ਓਹਨਾਂ ਨੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਦਾ ਪੂਰਾ-ਪੂਰਾ ਲਾਭ ਉਠਾਇਆ। "ਅਜੋਕੇ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਵਾਲਾ ਪਾਜ ਕਿੱਧਰੇ ਖੁਲ ਨਾ ਜਾਵੇ ਇਸ ਦੀ ਘਬਰਾਹਟ, ਅਜ ਕਿਸ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ, ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤੜਫ ਕੇਣ ਰਿਹਾ ਹੈ" ਸਚਾਈ ਨੂੰ ਉਘੜਦੇ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਲਗਦੀ।

ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਨਹੀਂ ਇਹ ਸਾਰਾ 'ਬਚਿਤਰ ਨਾਟਕ' ਹੀ ਸੀ—

ਇਕੱਤਰ ਹੋਈਆਂ ਉਪਰੋਕਤ ਰਚਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਭਾਰੀ ਭੀੜਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਇਹ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨਾ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਦੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਕਿਹੜੀ ਮਿਲਾਵਟ, ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਅਸੰਭਵ ਵੀ ਸੀ। ਸੱਚ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਵਾਸਤੇ ਇਸ ਸਾਰੇ ਨੂੰ ਇਕ ਜਿਲਦ ਵਿਚ ਸੰਭਾਲ ਰਖਣ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਪੰਥ ਅੰਦਰ ਤੀਬਰ ਮਤਭੇਦ ਸਨ। ਦਸਮੇਸ਼ ਬਾਣੀ ਦੇ ਨਾਲ ਕੱਚੀਆਂ ਅਤੇ ਅਸਲੀਲ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵੀ ਇਕੋ ਹੀ ਜਿਲਦ ਵਿਚ ਰਖੀਆਂ ਜਾਣ-ਸੂਝਵਾਨ ਸੰਗਤਾਂ ਇਸ ਗਲ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਇਹ ਵੀ ਖਬਰਾਂ ਸਨ ਕਿ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ

ਸਰੋਵਰ ਪੂਰਿਆ ਜਾ ਚੁਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਦਰ ਮੱਸਾ ਰੰਘੜ ਵੇਸਵਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਚ ਕਰਵਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਥ ਸਾਹਮਣੇ ਪਹਿਲਾ ਸੁਆਲ ਪੰਥ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਬਚਾਣਾ ਸੀ। ਬਹੁਤਿਆਂ ਦਾ ਸੁਝਾਵ ਸੀ ਬਾਣੀ ਛਾਂਟੀ ਦੇ ਇਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਵਾਸਤੇ ਅਗੇ ਪਾ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਿਆਣੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਸਾਰੀ ਰਚਨਾ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਇਕ ਜਿਲਦ ਵਿਚ ਸੁਰਖਿਅਤ ਕਰ ਲਿਆ। ਆਗੂ ਸੂਝਵਾਨ ਅਤੇ ਸਿਆਣੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਜਿਲਦ ਨੂੰ 'ਬਚਿਤਰ ਨਾਟਕ' ਭਾਵ 'ਵਚਿਤਰ ਜਿਹਾ ਨਾਟਕੀਯ ਸੰਗ੍ਰਹਿ' ਨਾਮ ਦੇ ਦਿਤਾ। ਸੋਚਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ "ਟੁਰੇ ਤੇ ਸਾਂ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ ਪਰ ਇਹ ਇੱਕ ਨਾਟਕੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ"। ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਲਦੀ ਵਿਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਰਚਨਾ ਕਲਗੀਧਰ ਜੀ ਦੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤੇ ਕਿਹੜੀ ਨਹੀਂ। ਸਾਰੇ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਨੂੰ 'ਬਚਿਤਰ ਨਾਟਕ' ਦਾ ਨਾਮ ਦੇਣ ਦਾ ਕਾਰਣ ਸੀ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ਗੁਮਰਾਹ ਨਾ ਹੋਣ। ਸ਼ਾਇਦ ਓਹ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਪੰਥ ਦੀ ਹਾਲਤ ਸੁਧਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਦਿਨੋ ਦਿਨ ਨਿਘਰਦੀ ਹੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਸੂਝ ਨਿੱਤ ਘੱਟਦੀ ਹੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਓਹ ਜ਼ਰੂਰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਉਪਰਾਲਾ ਕਰਦੇ।

ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਆਰੰਭ ਵਿਚ ਸਾਰੀ ਪੋਥੀ ਦਾ ਨਾਮ ਹੀ 'ਬਚਿਤਰ ਨਾਟਕ' ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਅੱਜ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਦਾ। ਉਨ੍ਹੀਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅੰਤ ਤੀਕ ਮੌਜੂਦਾ 'ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ' ਨਾਮ ਦੀ ਕੋਈ ਰਚਨਾ ਵਜੂਦ ਵਿੱਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਸਾਰੇ ਨਾਟਕੀਯ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਵਿਚੋਂ ਕੇਵਲ ਦਸਮੇਸ਼ ਬਾਣੀ ਛਾਂਟਣ ਦਾ ਕੰਮ ਹੀ ਬਾਕੀ ਸੀ। ਪੁਰਾਤਨ ਰਚਨਾਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਥ ਕੇਵਲ ਪੰਜ ਰਚਨਾਵਾਂ ਉਪਰ ਹੀ ਸਹਿਮਤ ਸੀ ਕਿ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਦੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਫਰਜ਼ੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਅਤੇ ਵਰ ਸਰਾਪ—

ਫਰਜ਼ੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਅਤੇ ਵਰ-ਸਰਾਪ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਅੰਗ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਨਿਰੋਲ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਸੋਚ ਦੀ ਉਪਜ ਹਨ। ਕੁਝ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਇਕ ਕਹਾਣੀ ਜੋੜ ਕੇ ਪ੍ਰਚਲਤ ਕਰ ਦਿਤੀ। ਕਹਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਈ ਸੁਖਾ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਜੇਕਰ ਮਸੋ ਰੰਘੜ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਕੇ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾ ਆਉਣ ਤਾਂ ਜਿਲਦ ਇਕੱਠੀ ਰਹਿਣ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਪੰਜ ਰਚਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਿਰ ਬਾਕੀ ਵੱਖ ਕਰ ਦਿਤੀਆਂ ਜਾਣ। ਕਹਾਣੀ ਅਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਦ ਕੇਵਲ ਸ਼ਰਾਰਤ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਹੀ ਪ੍ਰਚਲਤ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਠੀਕ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਬੰਦ ਬੰਦ ਕਟੇ ਜਾਨ ਵਾਲੇ ਮਹਾਨ ਸਾਕੇ ਨੂੰ ਫਰਜ਼ੀ ਵਰ-ਸਰਾਪ ਵਾਲੀ ਕਹਾਣੀ ਰਾਹੀਂ ਛੁਟਿਆਉਣ ਦੀ ਖੇਡ ਖੇਡੀ ਗਈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਦਸਮ ਬਾਣੀ' ਇੱਕੱਠੀ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਮਾਤਾ ਸੁੰਦਰ ਕੌਰ ਜੀ ਵਲੋਂ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਇਕ ਫਰਜ਼ੀ ਚਿਠੀ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨੀ ਸਾਬਤ ਕਰ ਚੁਕੇ ਹਨ ਕਿ ਓਹ ਚਿਠੀ ਵੀ ਨਕਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਦੋਂ ਲਿਖੀ ਗਈ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹੀਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅੰਤ ਤੇ ਨਿੱਬ ਦਾ ਪ੍ਰਚਲਣ ਹੋ ਚੁਕਾ ਸੀ ਪਰ ਦਸੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਨੁਾਰਵੀ ਸਦੀ ਦੇ ਅਰੰਭ ਦੀ। ਭਾਵ ਇਹ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਇਆ ਸਾਰਾ ਉਨ੍ਹੀਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅੰਤਲੇ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਹੀ ਚਮਤਕਾਰ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੌਮ ਘੂਕ ਸੁੱਤੀ ਪਈ ਸੀ।

ਬਚਿਤਰ ਨਾਟਕ ਤੋਂ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਤੀਕ—

ਸਮਾਂ ਬਦਲਦਾ ਗਿਆ, ਇਸ ਰਚਨਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਵਿਚੋਂ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਛਾਂਟਣੀ ਤਾਂ ਦੂਰ ਪੰਥ ਦੀ ਹਾਲਤ ਗੁਰਮਤ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੋਝੀ ਪਖੋਂ ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਨਿੱਘਰਦੀ ਗਈ। ਪ੍ਰਚਾਰ ਪ੍ਰਬੰਧ ਗੈਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਜਾਂਦਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਕਰਮਕਾਂਡ, ਸਿਖੀ ਘਰਾਂ ਦਾ ਅਤੇ ਸਿਖੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਅੰਗ ਬਣਦੇ ਗਏ। ਪੰਥ ਦੀ ਇਸ ਨਿੱਘਰੀ ਹੋਈ ਹਾਲਤ ਸਦਕਾ ਇਸ 'ਬਚਿਤਰ ਨਾਟਕ' ਦਾ ਨਾਮ 'ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ' ਅਤੇ ਫਿਰ 'ਸ੍ਰੀ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ' ਅਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੁੰਦਾ 'ਦਸਮ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ' ਬਣ ਗਿਆ। ਨਾਮ ਲਿਖਣ ਦਾ ਢੰਗ ਵੀ ਬੜਾ ਅਜੀਬ ਹੈ। 'ਦਸਮ' ਉਪਰ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਅਤੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ' ਦੂਜੀ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚ

ਵੱਡਾ ਸਾਰਾ। ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਾਸਤੇ, ਇਸ ਦਾ ਸਰੂਪ ਜੋ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਉਹ ਕੁਝ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ :- "ਦਸਮ-ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ" ਛਾਪਕ ਹਨ, ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸਿੰਘ ਐਂਡ ਸੰਜ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕੁਝ।

ਆਖਿਰ ਗੁਰਗੱਦੀ ਕਿਸਨੂੰ ਮਿਲੀ?—

ਸਾਰੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਇਸ ਗਲ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗੁਰਗੱਦੀ ਮੌਜੂਦਾ "ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ" ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ। ਦਰਅਸਲ ਇਹ ਗੱਦੀ ਵੀ ਬਾਣੀ ਸਰੂਪ ਦੀ ਸੰਪੂਰਣਤਾ ਦਾ ਇਲਾਨ ਸੀ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਬਾਣੀ ਦੇ ਗੁਰੂ ਹੋਣ ਦਾ ਇਲਾਨ ਵੀ ਪਹਿਲੇ ਜਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸੀ। ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਤਾਂ ਆਪ ਹੀ ਨਾਨਕ ਜੋਤ ਸਨ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦਾ ਦਸਵਾਂ ਸਰੂਪ। ਜੇ ਉਸ ਵੱਕਤ ਮੌਜੂਦਾ 'ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ' ਦਾ ਕੋਈ ਵਜੂਦ ਜਾਂ ਮਹਤਵ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਬਾਰੇ ਵੀ ਅਪਣਾ ਕੋਈ ਸਪਸ਼ਟ ਫੈਸਲਾ ਜ਼ਰੂਰ ਦੇਂਦੇ। ਜਦੋਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਆਪ ਸਾਨੂੰ ਕੇਵਲ ਅਤੇ ਕੇਵਲ "ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ" ਦੇ ਲੜ ਲਗਾਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਕੀ ਹੱਕ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੀ ਹੁਮਾਕਤ ਕਰੀਏ। ਕੀ ਅਪਣੀ ਕਰਤੂਤ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ "ਸਾਡਾ ਗੁਰੂ ਅਭੁਲ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਅਸੀਂ ਅਜ ਵੱਧ ਸਿਆਣੇ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਏ ਹਾਂ" ਆਖਿਰ ਉਸ ਵੱਕਤ ਇਹ ਮੌਜੂਦਾ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਕਿਥੇ ਸੀ?

ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹੀਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅੰਤ ਤੀਕ ਸਾਰਾ ਪੰਥ ਇਕ ਮੱਤ ਸੀ ਕਿ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਸਾਰੀ ਰਚਨਾ, ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਦੀ ਨਹੀਂ। ਸਮੁੱਚੇ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚੋਂ ਕੇਵਲ ਪੰਜ ਰਚਨਾਵਾਂ— ਜਾਪੁ ਸਾਹਿਬ, ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ (ਅੰਤਮ ਕੁਝ ਸੁਆਲ ਛੱਡਕੇ) ਜ਼ਫਰ ਨਾਮੂ, ਤੇਤੀ ਸਵੈਯੈ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ ਹਜ਼ਾਰੇ (ਮਿਤ੍ਰ ਪਿਆਰੇ ਨੂੰ ਛੱਡਕੇ) ਹੀ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਦੀਆਂ ਮਨੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਬਾਕੀ ਝਗੜਾ ਸੀ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਬਾਣੀ ਦੀ ਹੋਰ ਛਾਂਟੀ ਦਾ, ਉਹ ਵੀ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ ਤਾਂ? ਨਵੇਂ ਝਗੜੇ ਦਾ ਆਰੰਭ ਤਾਂ ਪੰਡਿਤ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨਰੋਤਮ ਦੀ ਰਚਨਾ 'ਗੁਰਮਤ ਨਿਰਣੈ ਸਾਗਰ' ਤੋਂ ਹੋਇਆ। ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਇੱਤਨੀ ਡੂੰਘੀ ਖੱਡ ਵਿਚ ਡਿੱਗ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਜ ਪੰਥ ਵਿਚ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵੀ ਉਭਰ ਆਏ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਹਰੋਂ ਘੁਸਪੈਠੀਏ ਵੀ ਇਸ ਕੰਮ ਵਾਸਤੇ ਅਪਣਾ ਔਡੀ-ਚੋਟੀ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਲਗਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋ ਸਾਰੀ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਹੀ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਦੀ ਹੋਣ ਦਾ ਹੱਠ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਮੂਲ ਕਾਰਣ ਹੈ ਪੰਥ ਅੰਦਰੋਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੋਝੀ ਦਾ ਘਟਣਾ, ਸਾਜ਼ਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਰਸਤਾ ਸਾਫ਼ ਹੁੰਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਲਗ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਪੋਥੀ ਦਾ ਨਾਮ "ਦਸਮ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ'" ਬਣ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਲਤ ਹੋ ਜਾਣਾ। ਵਿਰੋਧੀ ਆਖਿਰ ਇਸੇ ਦੌੜ ਵਿਚ ਤਾਂ ਇਕ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸਨ ॥

'ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ' ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ "ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ" ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਤੇ— ਇਸ ਗੁਰਮੱਤ ਪਾਠ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਕੇਵਲ ਚਾਰ ਪ੍ਰਿੰਟਾਂ ਤੀਕ ਇਹ ਖਦਸ਼ਾ ਜਾਹਿਰ ਕਰਦੇ ਆਏ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪੰਥ ਨੇ ਅਜੇ ਵੀ ਅਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਨਾ ਸੰਭਾਲਿਆ ਅਤੇ ਸੁਝਵਾਨ ਤੱਥਕੇ ਨੇ ਇਸ ਪਾਸੇ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਧਿਆਨ ਨਾ ਦਿਤਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਗਲ ਨਹੀਂ ਕਲ ਨੂੰ ਕੁਝ ਮਨਮਤੀਏ ਕੁਝ ਬਾਈ ਆਦਿ ਬੀੜ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ 'ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ' ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਾ ਵੀ ਹੀਆ ਵੀ ਕਰ ਲੈਣ। ਚੇਤਾਵਣੀ ਦੇਂਦੇ ਆ ਰਹੇ ਸਾਂ ਕਿ ਅੱਜ ਵੀ ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਪਟਠਾ ਸਾਹਿਬ ਵਰਗੇ ਮਹਾਨ ਗੁਰੂ ਅਸਥਾਨਾਂ ਤੇ ਆਦਿ ਬੀੜ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਇਸਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਦੇਖਾ ਦੇਖੀ ਕੁਝ ਹੋਰ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ। ਸੁਝਵਾਨੋ, ਜਾਗੋ! ਕਿੱਧਰੇ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਅਜ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਾਰਣ ਅਸੀਂ ਇਸ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੂੰ ਰਸਾਤਲ ਵਿਚ ਸੁਟਣ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣੀਏ। ਜੇ ਏਹੀ ਹਾਲਤ ਚਲਦੀ ਰਹੀ ਤਾਂ ਉਹ ਦਿਨ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਜਦੋਂ ਮਨੁਖਤਾ ਨੂੰ ਕਰਮਕਾਂਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਣ ਦੀ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਇਹ ਕੌਮ, ਇਸ 'ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ' ਵਿੱਚਲੀਆਂ ਕੁਝ ਰਚਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋ ਕੇ ਆਪ ਹੀ ਤੀਰਥਾਂ, ਤਪਾਂ ਤੇ ਕਰਮਕਾਂਡਾਂ ਵਿਚ ਉਲਝ ਜਾਵੇ। ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਛੱਤਰ ਛਾਇਆ ਹੇਠ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਿਖ ਕੌਮ ਆਪ ਹੀ ਕਿਸੇ ਭਗਉਤੀ ਅਤੇ ਸਿਵਾ ਆਦਿ ਦੇਵੀਆਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਦੀ ਖੱਡ ਵਿਚ ਡਿੱਗ ਪਵੇ, ਕਿਸੇ ਹਦ ਤੀਕ ਇਹ ਕੁਝ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੀ ਹੋ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਖਾਲਸਾ ਜੀ, ਜਾਗੋ! ਜਾਗੋ! — ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਿਆਨ ਰਾਹੀਂ ਸੰਭਾਲ ਗਈਆਂ ਤਾਂ ਵੀ ਸਾਡੀ ਮੌਜੂਦਾ ਅਣਗਹਿਲੀ ਨੂੰ ਲਾਹਨਤਾ ਪਾਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਸਤਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦੇਣਗੀਆਂ।

ਇਸ ਸਚਾਈ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਨਹੀਂ ਮੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅਜ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਵਲੋਂ ਉਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਖੁਲ੍ਹੇ-ਡੁਲੇ ਇਲਾਨ ਵੀ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਹਰ ਇਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ 'ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ' ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ 'ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ' ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵੀ ਕਰਵਾਉਣਗੇ। ਕੇਵਲ ਇਲਾਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਬਲਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛੱਕਣ ਅਤੇ ਅਪਣਾ ਰੂਪ ਬਦਲਣ ਦਾ ਨਾਟਕ ਤੀਕ ਕਰਕੇ ਕਨੇਡਾ ਵਰਗੀ ਮਹਿੰਗੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਵਡਾ ਟੁਕੜਾ ਖਰੀਦ ਕੇ ਇਕ ਨਵਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਥੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ 'ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ' ਦਾ। ਆਖਿਰ ਇਸ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਰਸਤੇ "ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ" ਦੀ ਅਜਮਤ ਉਪਰ, ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਕਿਸ ਹਮਲੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ?

'ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ 10'—

ਦੇਖਨ ਦੀ ਗਲ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਨੀਯਮ ਇਸਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਿੱਧਰੇ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਚਨਾ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿਚ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਥੇ ਤਾਂ ਹਰਇਕ ਰਚਨਾ ਦਾ ਆਰੰਭ ਹੀ ਮੰਗਲਾਚਰਣ "ੴ ਸਤਿ ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ" ਨਾਲ ਜਾਂ ਇਸੇ ਮੰਗਲਾਚਰਣ ਦੇ ਉਪਰਲੇ ਤਿੰਨ ਰੂਪ ਹਨ ਅਤੇ ਕਾਵ ਸੂਚਨਾ 'ਨਾਨਕ ਦਾਸ, ਨਾਨਕ ਨੀਚੁ, ਕਹਿ ਰਵੀਦਾਸ' ਆਦਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਇਹ ਸੂਚਨਾ 'ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ 10' ਹੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਰਚਨਾ ਬਾਰੇ ਇਹ ਸੂਚਨਾ ਵੀ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਰਾਹੀਂ ਅਪਣੀ ਦਿਤੀ ਹੋਈ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਪੰਥ ਨੇ ਆਪ ਦਿਤੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਕਿ ਚੂਕਿ ਰਸਤਾ ਖੁਲਾ ਸੀ, ਮਿਲਾਵਟ ਸਮੇਂ ਜਿਥੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਰਾਸ ਆਈ ਇਹ ਸੂਚਨਾ ਜੋੜ ਦਿਤੀ ਗਈ। ਸਚਮੁਚ ਜੇ ਅਸੀਂ ਜਾਗ ਕੇ ਚਲੀਏ ਤਾਂ ਇਸ ਸੂਚਨਾ ਨੂੰ ਹੀ ਰਸਤਾ ਬਣਾ ਕੇ ਅਸੀਂ ਸਚਾਈ ਦੀ ਹੋਰ ਗਹਿਰਾਈ ਤੀਕ ਵੀ ਪੁਜ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਮੌਜੂਦਾ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੀ ਇਕ ਝਾੜ—

ਜਿਹੜੇ ਸੱਜਣ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਸਮੂਹ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਦਸਮੇਸ਼ ਕ੍ਰਿਤ ਮੰਣਦੇ ਜਾਂ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਚਰਣਾਂ ਵਿਚ ਸਨਿਮੁ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠ ਦਿੱਤੀਆਂ ਕੁਝ ਪੰਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਣ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਰਚਨਾਵਾਂ ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਦਾਤੇ, ਦਸਵੇਂ ਨਾਨਕ, ਪੰਥ ਦੇ ਵਾਲੀ ਸ੍ਰੀ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਦੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ? ਜੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅਜ ਅਸੀਂ ਕਿਥੇ ਖੜੇ ਹਾਂ? ਪਰ ਇਹ ਇੱਕ ਸਚਾਈ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੰਕਤੀਆਂ ਉਸੇ ਹੀ 'ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ' ਵਿਚੋਂ ਕੇਵਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਮਾਤਰ ਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਬਿਨਾਂ ਪੜ੍ਹੇ-ਵਾਚੇ ਦਸਮੇਸ਼ ਕ੍ਰਿਤ ਮੰਣਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਾਂ

"ਪੈਸਤ ਭਾਂਗ ਅਫੀਮ ਖਿਲਾਏ, ਆਸਨ ਤਾਂ ਤਰ ਦਿਯੋ ਬਨਾਇ। ਚੁੰਬਨ ਰਾਇ ਅਲਿੰਗਨ ਲਏ, ਲਿੰਗ ਦੇਤ ਤਿਹ ਭਗ ਮੋ ਭਏ ॥24॥ ਭਗ ਮੋ ਲਿੰਗ ਦਿਯੋ ਰਾਜਾ ਜਬ, ਰੁਚਿ ਉਪਜੀ ਤਰੁਨੀ ਕੇ ਜਿਯੋ ਤਬ। ਲਪਟਿ ਲਪਟਿ ਆਸਨ ਤਰ ਗਈ, ਚੁੰਬਨ ਕਰਤ ਭੁਪ ਕੇ ਭਈ॥25॥ ਗਹਿ ਗਹਿ ਤਿਹ ਕੋ ਗਰੇ ਲਗਾਵਾ, ਆਸਨ ਸੋ ਆਸਨਹਿ ਛੁਗਾਵਾ। ਅਧਰਨ ਸੋ ਦੇਉ ਅਧਰ ਲਗਾਈ, ਦੁੰਹੁ ਕੰਚਨ ਸੋ ਕੁਚ ਮਿਲਾਈ ॥26॥ (ਚਰਿਤਰ 403) (ਨੰਟ-ਪਾਠਕ ਸੱਜਣ ਆਪ ਅਰਥ ਦੇਖ ਲੈਣ, ਲਿਖਣੇ ਸੋਭਨੀਕ ਨਹੀਂ) ਹੋਰ ਪੜ੍ਹੋ—

ਜੇ ਅਮਲਨ ਕੱਠੇ ਖਾਇ ਖਤਾ ਕਬਹੂੰ ਨਹਿ ਖਾਵੇ। ਮੂੰਡਿ ਅਵਰ ਕੇ ਜਾਹਿ ਆਪੁ ਕਬਹੂੰ ਨ ਮੁੰਡਾਵੇ। ਚੰਚਲਾਨ ਕੋ ਚਿੱਤ ਚੋਰ ਛਿਨ ਇਕ ਮਹਿ ਲੈਹੀ। ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਭਾਮਿਨਿ ਭੋਗ ਭਾਵਤ ਮਨ ਦੇਹੀ॥23॥...ਅਮਲ ਪਾਨ ਸੁਭ ਅੰਗ ਧਨਖ ਸਰ ਜਿਨ ਲਯੋ। ਹੋ ਸੋ ਨਰ ਜੀਵਤ ਮੁਕਤਿ ਜਗਤ ਭੀਤਰ ਭਯੋ ॥27॥ (ਚਰਿਤਰ 245)

ਭਾਵ— ਜਿਹੜੇ ਮਨੁਖ (ਸ਼ਰਾਬ, ਭੰਗ, ਅਫੀਮ ਆਦਿ ਦੇ) ਅਮਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਦੀ ਧੋਖਾ ਨਹੀਂ ਖਾਏ। ਉਹ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਤਾਂ ਮੁਨ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਠੱਗ ਸਕਦਾ। ਸੁੰਦਰੀਆਂ ਦੇ ਮਨ ਇਕ ਖਿਨ ਵਿਚ ਮੋਹ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਦੀਆਂ ਮਨ ਭਾਉਂਦੀਆਂ ਇਸਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਭੋਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ 'ਸੁਭ' ਨਸੇ ਜੋ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਮਾਨੋ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਮੁਕਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਲਵੋ:- "ਕਬਹੂੰ ਨ ਖਾਏ ਪਾਨ, ਅਮਲ ਕਬਹੂੰ ਨਹਿ ਪੀਯੋ ॥ ਕਬਹੂੰ ਨ ਖੇਲ ਅਖੇਟ ਨ ਸੁਖ ਨਿਰਧਨ ਕਹ ਕੀਯੋ ॥ ਕਬਹੂੰ ਨ ਸੋਧਾ

ਲਾਇ ਰਾਗ ਮਨ ਭਾਇਯੋ ॥ ਹੋ ਕਰਯੋ ਨ ਭਾਮਿਨ ਭੋਗ, ਜਗਤ ਕਯੋ ਆਇਯੋ ॥28॥ (ਚਰਿਤ੍ਰ 245)

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਨਸ਼ੇ ਪ੍ਰੇਰਕ ਖੁਲੇ ਨੰਗੇਜਵਾਦ ਅਤੇ ਕਾਲ ਭੰਗ ਦੋਸ਼ ਆਦਿ ਅਨੇਕਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਰਚਨਾਵਾਂ ਇਸ ਕਹੇ ਜਾਂਦੇ 'ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ' ਪਰ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿਚ 'ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ' ਵਿਚ ਇਕਤ੍ਰਿਤ ਹਨ। ਹੁਣ, ਆਪ ਹੀ ਦਸੋ! ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਨਾਂ ਪਰਖੇ ਵਿਚਾਰੇ, ਕੇਵਲ ਨਾਮ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋ ਕੇ ਸਾਰੀ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਦਸਮੇਸ਼ ਕ੍ਰਿਤ ਕਹੀ ਜਾਣਾ ਕਿਥੋਂ ਦੀ ਲਿਆਕਤ ਹੈ? ਇਹ ਆਪਣੇ ਨਾਲ, ਪੰਥ ਨਾਲ ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ਨਾਲ ਜੁਲਮ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੀ ਹੈ? ਇਸਨੂੰ ਗੁਰੂ ਘਾਤੀ ਹੋਣਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੀ ਆਖੋਗੇ?

ਬੋਝਾ ਜਿਹਾ ਵੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਰਖਣ ਵਾਲਾ ਸੱਜਣ ਇਹ ਕਦੇ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕੋਈ ਕਿਤੋਨੀ ਵੀ ਚੰਗੀ ਰਚਨਾ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਸਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ। ਸਿਖਾਂ ਦਾ ਗੁਰੂ ਕੇਵਲ ਅਤੇ ਕੇਵਲ "ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ" ਹਨ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਤਾਂ ਸਿਖ ਵਾਸਤੇ ਸਰਵ-ਉੱਚ ਹੈ। ਅਜ ਅਪਣੀ ਹੀ ਨਾਸਮਝੀ ਕਾਰਣ ਸ਼ਾਇਦ ਅਸੀਂ ਆਪ ਹੀ ਓਹ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰੀ ਵੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜੋ ਸਿਖੀ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਗੁਰਸਿਖ ਕਦੇ ਇਹ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਉਚੇ ਸੁਚੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਫੋਟਕ ਕਰਮਕਾਂਡਾ ਨੂੰ ਉਚਿਆਏ ਜਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਖਿੱਲੀ ਉਡਾਣ ਦੀ ਕੋਈ ਹਰਕਤ ਕਰੇ, ਪਰ ਇਸ ਕਹੇ ਜਾਂਦੇ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਅੰਦਰ ਬਹੁਤੀਆਂ ਕੱਚੀਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਕੱਤਰ ਕਰਵਾਈਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਬਿਨਾਂ ਅਰਥ ਬੋਝ ਦੇ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦਸਮੇਸ਼ ਰਚਨਾ ਮੰਨ ਕੇ ਸ਼ਾਇਦ ਅਸੀਂ ਆਪ ਹੀ ਇਸ ਕੁਕਰਮ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ- ਅੱਜ ਪੰਥ ਦਰਦੀ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੂਝ ਵਾਲੇ ਸੱਜਣ ਹੋਰ ਹੋਰ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਇਸ ਪਾਸੇ ਉਚੇਰਾ ਧਿਆਨ ਦੇਣ, ਪੰਥਕ ਆਗੂ ਘੁਕ ਨੀਂਦਰ ਤੋਂ ਜਾਗਣ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਨ। ਗੋਸ਼ਟੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ, ਕਹੇ ਜਾਂਦੇ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤ ਰਚਨਾ ਵਸਤੂ ਨੂੰ, ਖੋਜਬੀਨ ਨਾਲ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਕਸਵਟੀ ਤੇ ਕਸਿਆ ਜਾਵੇ, ਨਿਰਣਾਇਕ ਫੈਸਲੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਦਸਮੇਸ਼ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਅਲੱਗ ਕਰਕੇ ਪੰਥ ਨੂੰ ਸਦਾ ਵਾਸਤੇ ਇਸ ਜਿਲ੍ਹਨ ਵਿਚੋਂ ਕਢਿਆ ਜਾਵੇ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਕੰਮ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਨਹੀਂ ਪਰ ਅਵੇਸਲੇ ਰਹਿ ਕੇ ਇਸਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਵਜ੍ਹਾ ਲਮਕਾਈ ਜਾਣਾ ਵੀ ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਚਾਰ-ਪ੍ਰਸਾਰ ਨਾਲ ਗਦਾਰੀ ਹੈ।

Courtesy, www.sikhmarg.com

‘ਬਚਿਤਰ ਨਾਟਕ’ (‘ਅਪਨੀ-ਕਥਾ’) ਦਾ ਰੱਝ

ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ, Chandigarh

‘ਬਚਿਤਰ ਨਾਟਕ’ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਇੱਕ ਅਹਿਮ ਭਾਗ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੇਵੀ ਚੰਡੀ ਸਬੰਧੀ ਤਿੰਨ ਅਧਿਆਇ, ਅਪਨੀ ਕਥਾ (ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਕਥਿਤ ਆਤਮ-ਕਥਾ) ਅਤੇ ਚੌਥੀਸ ਅਵਤਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਹੀ ਉਹ ਰਚਨਾ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਉਸ ਪੂਰੀ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ, ਜਿਸਨੂੰ ਹੁਣ ‘ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ’ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪੁਨਰ-ਨਾਮਕਰਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸਨੂੰ ‘ਬਚਿਤਰ ਨਾਟਕ ਗ੍ਰੰਥ’ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਹਥਲੇ ਲੇਖ ਦਾ ਮਕਸਦ ਇਸ ਭਾਗ ਦੇ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪੂਜੇ ਜਾਂਦੇ ਇਸ਼ਟ ਦੇ ਸਰੂਪ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਨਾ ਹੈ।

ਲੇਖਕ ਬਚਿਤਰ ਨਾਟਕ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਦੀ ਆਰੰਭਤਾ ‘ਪਵਿੱਤਰ ਤਲਵਾਰ’ (ਛੰਦ 1) ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਕੇ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਗਲੀ ਰਚਨਾ ਦਾ ਉਪਸਿ ਰਲੇਖ ‘ਸ੍ਰੀ ਕਾਲ ਜੀ ਕੀ ਉਸਤਤਿ ਮੇਂ’ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪਰੰਤ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਤਲਵਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਕਾਲ ਅਤੇ ਤਲਵਾਰ ਨੂੰ ਸਮਾਨਾਰਥਕ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਸਾਕਤ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨੂੰ ਉਭਾਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ‘ਸ਼ਕਤੀ’ ਦਾ ਲਖਾਇਕ ਤਲਵਾਰ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਮਹਾਂਕਾਲ ਜਾਂ ਮਹਾਂਕਾਲੀ ਦਾ ਸਮਰੂਪ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਕਤ ਭਗਵਾਨ ਦੀ ਅਕਸਰ ਅਸਿਪਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ‘ਹੱਥ ’ਚ ਤਲਵਾਰ ਪਕੜੀ

ਖੜ੍ਹੇ’ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੂਜਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ (ਜਿਵੇਂ ਛੰਦ 3 ਵਿੱਚ)। ਉਹ ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ‘ਜੰਗ ਦਾ ਦੇਵਤਾ’ ਜਾਂ ਵਧੇਰੇ ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਜਾਣੇ ਤਾਂ ‘ਮੌਤ ਵਰਤਾਉਣ ਵਾਲਾ ਦੇਵਤਾ’ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਸ਼ਰਧਾ ਇਉਂ ਪਰਗਟ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਕਵੀ ਆਪਣੇ ਇਸ਼ਟ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਪਾਧੀਆਂ ਨਾਲ ਸ਼ਿੰਗਾਰਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਸਦਕਾ ‘ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ’ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸਰਸਰੀ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਗਲਤਫਹਿਮੀਆਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਮਹਾਂਕਾਲ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਦਿੱਖ

ਇਸ ਮਤ ਦਾ ਇੱਕ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਤੇ ਪੁਰਾਤਨ ਮੰਦਰ ਉੱਜੈਨ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਦੇਵਤੇ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਸਥਾਪਤ ਹੈ। ਐਲੀਫੈਂਟਾ ਗੁਫਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇਵਤੇ ਨੂੰ ਅੱਠ ਬਾਹਵਾਂ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖ, ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ ਬਲੀ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਖੰਜਰ, ਤੀਜੇ ਵਿੱਚ ਖੂਨ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬਾਟਾ ਅਤੇ ਚੌਥੇ ਵਿੱਚ ਬਲੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਜਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਘੜਿਆਲ ਫੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਦੋ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਪਰਦਾ (screen) ਹੈ (ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਰਾਤ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਬਿਹਤਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ)। ਦਇਆਪੂਰਵਕ , ਸੱਤਵਾਂ ਅਤੇ ਅੱਠਵਾਂ ਹੱਥ ਗਾਇਬ ਹਨ। ਆਖਰੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਦੇ ਸਾਕਤ-ਗੁਣ ਵੀ ਜਾਹਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਮਹਾਂਕਾਲ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸਮੇਂ ਦਾ ਹੀ ਮਨੁੱਖੀਕਰਨ ਹੈ।

‘ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ’ ਵਿੱਚ ਮਹਾਂਕਾਲ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਥਾਂ-ਥਾਂ ’ਤੇ ਹੈ ਜੋ ਮਹਾਂਕਾਲ ਦਾ ਸੀਰਰਕ ਬਖਯਾਨ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ‘ਤੂੰ ਮਹਾਂਕਾਲ ਹੈਂ, ਮੌਤ ਦੀ ਵੀ ਮੌਤ ਹੈਂ, ਜਿਸਦੇ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਤੀਰ-ਕਮਾਨ ਅਤੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਖੱਫਨਾਕ ਤਲਵਾਰ ਫੜੀ ਹੋਈ ਹੈ’ (ਛੰਦ 17)। ਉਹ ‘ਮਹਾਂ ਦਾਤੂ’ (ਵੱਡਾ ਜਬਾਤਾ) ਹੈ, ਜੋ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਜਿੰਦਾ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਚੱਬ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।’ (ਛੰਦ 18)। ‘ਤੇਰੇ ਸਫੇਦ ਅਤੇ ਲਮਕੇ ਹੋਏ ਖੱਫਨਾਕ ਜਬਾਤੇ ਹਨ। ਤੂੰ ਤਲਵਾਰ ਫੜੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀ ਰੱਖਦਾ (ਨਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਮਸਤ) ਹੈ।’ (ਛੰਦ 55) ਉਸਨੂੰ ‘ਆਪਣੇ ਉੱਪਰ ਸਫੇਦ ਅਤੇ ਕਾਲੀ ਛਤਰੀ ਤਾਣੇ ਹੋਏ’ ਅਤੇ ‘ਡਮਰੂ (ਪਰਲੇ ਦੇ ਦਿਨ ਵਾਲਾ ਡਮਰੂ, ਸ਼ਿਵ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ) ਵਜਾਉਂਦਾ’ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਖੱਫਨਾਕ ਅਵਾਜ਼ਾਂ (ਹਾ, ਹੁ) ਕੱਢਦਾ ਹੋਇਆ ਹੱਸਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਿਖ ਵਜਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪਰਲੇ ਦੇ ਦਿਨ ਵਾਲੀ ਅੱਗ ਉਗਲਦੇ ਹਨ (ਛੰਦ 19)। ‘ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਖੋਪੜੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਖੂਨ ਰਿਸ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਵਾਲੀ ਉਸਦੀ ਮਾਲਾ ਵੱਡੇ ਮੁਹਤਬਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਰੀਝਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ’ (ਛੰਦ 23)। ਉਸਦੇ ਸਰੀਰਕ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਹੋਰ-ਹੋਰ ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਨਾਲ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ‘ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਖੱਫਨਾਕ ਤਲਵਾਰ ਫੜੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਸੋਹਣੀਆਂ ਬਾਹਵਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿਰ ’ਤੇ ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸੁੰਦਰ ਜੂੜਾ ਹੈ’ (ਛੰਦ 32)। ਉਸਦੀ ਜੀਭ ਅੱਗ ਵਾਂਗ ਸੋਹਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਜਬਾਤੇ ਅਤਿਅੰਤ ਭੈੜੀਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਰੰਗ ਸੋਹਣਾ ਕਾਲਾ ਹੈ (ਛੰਦ 32)। ਉਸਦਾ ਰੂਪ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ (ਸਦਾ ਏਕ ਰੂਪ - ਛੰਦ 39)। ਓਸ ਦੇ ‘ਕਾਮੀਆਂ ਦਾ ਮਹਾਂਕਾਮੀ’ ਹੋਣ ’ਤੇ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ (ਮਹਾ ਕਾਮ ਕਾਮ - ਛੰਦ 59)।

ਲੇਖਕ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੇਵਤਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਭਾਰਤੀ ਉਪ-ਮਹਾਂਦੀਪ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੜਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਰਹੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਵਾਕਿਫ਼ ਹਨ। ਉਹ ਮਧੂ ਦੈਂਤ ਦਾ ਨਾਸ਼ਕ ਹੈ (ਛੰਦ 41) ਅਤੇ ਕੈਟਭ, ਸੁੰਭ, ਨਿਸ਼ੰਭ ਅਤੇ ਰਕਤਬੀਜ ਦਾ ਵੀ (ਛੰਦ 64)। ਉਸਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਰ ਕੋਈ ਅਤੇ ਹਰ ਥਾਂ ’ਤੇ ਮੰਨਦਾ ਹੈ (ਛੰਦ 60)। ਚਰਚਾ ਅਧੀਨ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮਹਾਂਕਾਲ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਸੀਵਰ ਉੱਭਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਨੇ ਮਹਾਂਕਾਲ ਦਾ ਵਰਣਨ ‘ਸਮੇਂ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਸ਼ਿਵ, ਜੋ ਸ਼ਿਵ ਦੇ ਵੀਰਜ ਦੀ ਇੱਕ ਬੂੰਦ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਜਿਹੜੀ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਇਸਨੂੰ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਤ ਕਰਦਿਆਂ ਬਾਹਰ ਡਿੱਗ ਗਈ ਸੀ’- ਵਜੋਂ ਕੀਤਾ ਹੈ (ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼, ਪੰਨਾ 700)। ‘ਮਹਾਂਕਾਲ’ ਸ਼ਿਵ ਦੇ 36 ਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਨਾਮ ਹੈ। ਡਾਊਸਨ ਇਸਨੂੰ ‘ਸ਼ਿਵ ਦੇ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਚਰਿੱਤਰ ਦਾ ਇੱਕ ਨਾਮ’ ਮੰਨਦਾ ਹੈ

(ਪੰਨਾ 123)। ਤਾਂ ਵੀ ਸ਼ਿਵ ਸਾਕਤ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚਲੇ ਮਹਾਂਕਾਲ ਜਿੰਨਾ ਪੂਜਨੀਕ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ। ਮਹਾਂਕਾਲ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਵ, ਹੋਰਨਾਂ ਸਾਰੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਸਦਾ ਤਰਸਯੋਗ ਜਿਹਾ ਪੇਂਡੂ ਭਰਾ ਹੋ ਨਿੱਬੜਦਾ ਹੈ। ‘ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ’ ਦੇ ਲੇਖਕ ਸ਼ਿਵ ਨੂੰ ਮਹਾਂਕਾਲ ਤੱਕ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਦਾਅ-ਪੇਚਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਚਰਿਤਰੋਪਾਖਿਆਨ ਦੀ ਕਹਾਣੀ 125 ਸ਼ਿਵ ਦੇ ਇੱਕ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਜਾਂ ਸ਼ਿਵਲਿੰਗ ਨੂੰ ਪੂਜਣ ਵਾਲੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ, ਜੋ ਮਹਾਂਕਾਲ ਦੀ ਉਪਾਸ਼ਕ ਸੀ, ਨੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਕਾਮੁਕ ਹਮਲੇ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਸਿਰ ਕਲਮ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ। ਉਸਨੇ ਕੇਵਲ ਉਦੋਂ ਹੀ ਰਹਿਮ ਕੀਤਾ ਜਦ ਉਹ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ‘ਪੱਥਰਾਂ’ ਨੂੰ ਦੂਰ ਸੁੱਟਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਰਾਬ ਤੇ ਹਸੀਸ ਦੀ ਦੀਖਿਆ ਲੈ ਕੇ ਮਹਾਂਕਾਲ ਦਾ ‘ਸਿੱਖ’ ਬਣ ਗਿਆ। ਨਵ-ਦੀਖਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਕਤ ਮਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਰਸਮ ਸ਼ਾਇਦ ਸਭ ਥਾਂਈਂ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਸੀ।

ਮਹਾਂਕਾਲ ਦੀਆਂ ਗੈਰ-ਸਰੀਰਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਵੀ ਸਿਰੇ ਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਸਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਕਰਤਾ ਦੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ (ਛੰਦ 24 ਅਤੇ 25), ਜਿਸਨੇ ਇਸਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਾਰੀ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਤਬਾਹ ਕੀਤਾ ਹੈ (ਛੰਦ 26)। ਉਸਨੂੰ ਅਨੇਕਾਂ ਰਾਮ ਅਤੇ ਮੁਹੰਮਦ (ਮਹਾਂਦੀਨ) ਪੈਦਾ ਅਤੇ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਛੰਦ 27)। ਅਜਿਹੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਦੁਹਰਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ - ‘ਤੂੰ ਭੂਤ, ਵਰਤਮਾਨ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦਾ ਨਿਰਮਾਤਾ ਹੈਂ ਅਤੇ ਕਾਲੇ ਯੁੱਗ (ਕਲਿਯੁਗ) ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਤੂੰ ਰਖਵਾਲਾ ਹੈਂ’ :

ਭਵ ਭੂਤ ਭਵਿੱਖ ਭਵਨ ਭਵੰਗ ਕਲ ਕਰਨ ਉਬਾਰਨ ਏਕ ਤੁਵੰਗ। (ਛੰਦ 45)

ਉਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਗੌਰਵਸ਼ਾਲੀ ਦੇਵਤਾ ਹੈ : “ਉਹ ਰੁਦਰ (ਸਾਕਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬੋੜੀ-ਬਹੁਤ ਇੱਜ਼ਤ ਦਾ ਪਾਤਰ ਕੇਵਲ ਇੱਕੋ ਹੋਰ ਦੇਵਤਾ) ਤੱਕ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।” ਮਹਾਂਕਾਲ ਵੱਲੋਂ ਭਿਆਨਕ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਕੱਢਣ ‘ਤੇ ਮੌਤ ਦੇ ਇਸ ਦੇਵਤੇ ਨੂੰ ਡਰ ਨਾਲ ਕੰਬਦਾ ਹੋਇਆ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ, ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਦੇ ਅਵਤਾਰਾਂ ਰਾਮ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਆਦਿ ਸਭ ‘ਤੇ ਜੇਤੂ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ ਕਿ “ਕਾਲ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਖੁਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ” (ਛੰਦ 28)। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੰਦਰ, ਚੰਦਰ ਦੇਵਤਾ, ਮੁਸਲਿਮ ਔਲੀਆ ਅਤੇ ਦਰਵੇਸ਼ਾਂ ਆਦਿ ਸਭ ਨੂੰ ਕਾਲ ਦੇ ਜਬਾਤਿਆਂ ਨੇ ਚੱਬ ਲਿਆ (ਛੰਦ 29)। ਉਹਦੇ ਜਿਹਾ ਨਾ ਕੋਈ ਸੀ, ਨਾ ਕੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੋਵੇਗਾ (ਛੰਦ 40)। ਅਜਿਹਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਉਹ ਰਾਖੀ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਨਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਣਗੇ (ਛੰਦ 75)। ਸਿਰਫ਼ ਕਾਲ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੀ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਜੇਤੂ ਹੋ ਕੇ ਉੱਭਰਨਗੇ (ਛੰਦ 79)।

ਮਹਾਂਕਾਲ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਵਰਤ ਕੇ ਪੂਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ - ‘ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਸਿਰ ਝੁਕਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਕਿ ਤਲਵਾਰ ਹੈ, ਦੋ-ਧਾਰਾ ਖੰਡਾ ਅਤੇ ਖੰਜਰ ਹੈ’ (ਛੰਦ 87)। ‘ਮੈਂ ਸਾਰੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਅਸਤਰਾਂ (ਸੁੱਟ ਕੇ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਥਿਆਰ) ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ (ਛੰਦ 91)। ‘ਮੈਨੂੰ ਕਲਿਯੁਗ ਵਿੱਚ ਕਾਲ, ਉਸਦੀ ਤਲਵਾਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ (ਭਾਰੀ) ਤਾਕਤਵਰ ਬਾਹਵਾਂ ਉੱਪਰ ਪੂਰਾ ਭਰੋਸਾ ਹੈ’ (ਛੰਦ 40)। ਬਚਿੱਤਰ ਨਾਟਕ ਦੀ ਆਰੰਭਲੀਆਂ 101 ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਇਸੇ ਦੇਵਤਾ ਦੀ ਪੂਜਾ-ਭਰਪੂਰ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਭਗਵਾਨ ਅੱਗੇ ‘ਅਪਨੀ ਕਥਾ’ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਵਾਲੇ ਬਚਿੱਤਰ ਨਾਟਕ ਦਾ ਕਵੀ ਪ੍ਰਾਬਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, “ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿੱਚ ਹਾਂ, ਮੇਰੀ ਲਾਜ ਰੱਖ ਲੈਣੀ (ਸ਼ਰਨ ਨਾਥ ਤੋਰੀਅੰ)। ਉਬਾਰ ਲਾਜ ਮੇਰੀਅੰ -ਛੰਦ 48)।

ਅਪਨੀ ਕਥਾ

ਮਹਾਂਕਾਲ ਪ੍ਰਤੀ ਭਰਪੂਰ ਸ਼ਰਧਾ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਉਪਰੰਤ, ਕਵੀ ਫਲਪੂਰਵਕ, ਉੱਤਮ ਪੁਰਖ (First Person) ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਬੋਧੀ-ਸੋਢੀ ਵੰਸ਼ ਬਾਰੇ ਲਿਖਣਾ ਆਰੰਭ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਮਹਿਜ਼ ਇੱਕ ਕਾਲਪਨਿਕ ਵਰਣਨ ਹੈ ਤੇ

ਮੁਕੰਮਲ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਵਿਹੁਣਾ ਹੈ। ਕਵੀ ਅਤਿ ਦੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤਦਿਆਂ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ-ਕਾਲ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਤੱਥਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾ ਜਾਏ। ਇਹ ਬਖਸ਼ਾਨ ਕਲਪਨਾ ਅਤੇ ਪੁਨਰ-ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਮਿਲਗੋਭਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੇ ਜਨਮ ਬਾਰੇ ਕਵੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ :

**ਹੇਮਕੁੰਟ ਪਰਬਤ ਹੈ ਜਹਾਂ।
ਸਪਤ ਸਿੰਗ ਸੋਭਿਤ ਹੈ ਤਹਾਂ।
ਤਹ ਹਮ ਅਧਿਕ ਤਪਸਿਆ ਸਾਧੀ।
ਮਹਾਂਕਾਲ ਕਾਲਕਾ ਅਰਾਧੀ।। (ਪੰਨਾ 195, ਛੰਦ 1 ਅਤੇ 2)**

ਇਹ ਕਥਨ ਓਨਾ ਹੀ ਦਰੁਸਤ ਹੈ ਜਿੰਨਾ ਇੱਕ ਨਿਰਾਇਤ ਅਸਪਸ਼ਟ ਕਥਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਹਾੜੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਜਿੱਥੇ ਸੱਤ ਪਹਾੜੀ ਚੋਟੀਆਂ ਨਾ ਹੋਣ। ਅਪਨੀ-ਕਥਾ ਲਿਖਣ ਦਾ ਮਕਸਦ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੀ ਇਸ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਪੁਨਰ-ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਸਿੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਅਧਿਕਾਰ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਪੈਗੰਬਰ ਸਨ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਨੌਂ ਨਾਨਕਾਂ (ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੋਤਿ ਦੇ ਨੌਂ ਸਰੂਪਾਂ) ਦੇ ਜਾਨਸ਼ੀਨ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਸੰਸਾਰ ‘ਤੇ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਜਦ ਪਹਿਲੇ ਸਾਰੇ ਅਵਤਾਰ ਅਤੇ ਪੈਗੰਬਰ ਮਹਾਂਕਾਲ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ‘ਤੇ ਖਰੇ ਨਾ ਉੱਤਰੇ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਕਹਿਣਾ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹੋ ਗਏ। ਫਿਰ ਮਹਾਂਕਾਲ ਨੇ ਅਪਨੀ-ਕਥਾ ਦੇ ਨਾਇਕ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਵਜੋਂ ਅਪਨਾ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਥ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਤੈਨੂੰ ਥਾਪਿਆ ਹੈ” :

**ਮੈ ਅਪਨਾ ਸੁਤ ਤੋਹਿ ਨਿਵਾਜਾ।।
ਪੰਥ ਪ੍ਰਚੁਰ ਕਰਬੇ ਕਉ ਸਾਜਾ।। (ਪੰਨਾ 148, ਛੰਦ 29)**

ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਸਦਕਾ, ਸ਼ਰਧਾਲੂ-ਲੇਖਕ ਸਾਕਤ ਮਤ ਦੇ ਦੇਵਤਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦਾ ਹੈ, “ਸਭ ਦਾ ਕਾਲ, ਮੇਰਾ ਪਿਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਲਕਾ ਦੇਵੀ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਹੈ” :

**ਸਰਬ ਕਾਲ ਹੈ ਪਿਤਾ ਅਪਾਰਾ।।
ਦੇਬਿ ਕਾਲਕਾ ਮਾਤ ਹਮਾਰਾ।। (ਪੰਨਾ 190, ਛੰਦ 5)**

ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਲੜਾਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਪਾਤਰ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ ਸੀ, ਵਿੱਚ ਉਸ ਉੱਪਰ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ ਗਈ ਪਰ “ਆਪਣਾ ਦਾਸ ਸਮਝ ਕੇ” ਸਿਰ “ਕਾਲ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਬਚਾ ਲਿਆ : ਕਾਲ ਕੇਵਲ ਜਾਨ ਦਾਸ ਬਚਾਯੰ। (ਪੰਨਾ 162, ਛੰਦ 30)

ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਮਹਾਂਕਾਲ-ਕਾਲਕਾ ਦਾ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਐਲਾਣਨ ਉਪਰੰਤ, ਕਵੀ ਕਾਲਕਾ ਦੀ ਉਸਤਤਿ ਵਿੱਚ ਦੋ ਹੋਰ ਛੰਦ ਰਚ ਕੇ (ਪੰਨਾ 109, ਛੰਦ 11) ਫਿਰ ਦੋ ਹੋਰ ਕਸੀਦੇ ਸੰਕਲਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ‘ਚੋਂ ਤਿੰਨ (ਉਕਤ ਬਿਲਾਸ, ਚੰਡੀ ਚਰਿੱਤਰ-2 ਅਤੇ ਵਾਰ ਦੁਰਗਾ ਕੀ) ਅੱਗੜ-ਪਿੱਛੜ ਅਪਨੀ-ਕਥਾ ਉਪਰੰਤ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਲੇਖਕਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਚੌਥਾ, ਜੋ ਕਿ ਚਰਿਤਰੋਪਾਖਿਆਨ (ਨੰ: 404) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਵੀ ਦਰਅਸਲ ਏਥੋਂ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਇਸ ਦਾ ਉਤਾਰਾ ਉਸ ਪੁਸਤਕ (ਚਰਿਤਰੋਪਾਖਿਆਨ) ਵਿੱਚ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਕੱਠਿਆਂ ਵਾਚਿਆਂ ਇਹੀ ਚਾਰੇ ਰਚਨਾਵਾਂ ‘ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ’ ਦਾ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋ ਨੱਬੜਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕਵੀ ਵੱਲੋਂ ਪੂਜਾਜਨਕ ਉਪਾਸਨਾ ਰਾਹੀਂ ਉਭਾਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਨਾਇਕ ਦਾ ਅਸਲ ਭੇਤ ਖੁੱਲ੍ਹਦਾ ਹੈ।

ਸਰਸਰੀ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਪੜ੍ਹਿਆਂ, ਅਪਨੀ-ਕਥਾ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਨਵੀਨ-ਸਾਕਤ ਮਤ ਦੇ ਮੁਖੀ ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮਹਾਂਨਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿਜ਼ ਇੱਕੋ ਯਤਨ ਰਾਹੀਂ ਮਲਕਤੋਂ ਜਹੇ ਚੁਰਾ ਲੈਣ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ

ਵਿੱਚ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ, ਨਸ਼ਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਖਿੱਚ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਵੱਲੋਂ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਸਾਕਤ-ਮੱਤ ਦੇ ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਇਸ ਖੰਡਨ ਦੇ ਗਵਾਹ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿੱਚ ਸੌ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਜਿਹੇ 'ਸ਼ਬਦ' ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਗੁਰੂ ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਭਗਤ ਸਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਦੁਰਕਾਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਚਾਰ-ਵਿਹਾਰ ਨੂੰ ਘਿਰਣਾਜਨਕ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਉਸ ਦੀ ਮੁਖਾਲਫ਼ਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। 'ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ' ਸਰਾਸਰ ਸਿੱਖ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਉਧਾਲਣ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਮਹਾਂ-ਨਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਚੁਰਾਉਣ ਦਾ ਇੱਕ ਸਿੱਧ-ਪੱਧਰਾ ਯਤਨ ਹੈ। ਮਹਾਂ-ਨਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਚੁਰਾਉਣ ਦੀ ਪਿਰਤ ਅਜੋਕੇ ਯੁੱਗ ਤੱਕ ਪੁੱਜ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਇੱਕ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਝਪਟਮਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਨੂੰ ਸਿੰਗਾਰਨ ਲਈ ਝਪਟ ਲਿਆ ਹੈ।

ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇੱਕ ਮੋਹਿਆਲ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਗਵਰਨਰ ਨੇ ਭਾਈ ਮਤੀ ਦਾਸ ਜੀ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਹੱਕ ਜਤਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਭਾਈ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਹਿਜ਼ ਇੱਕ ਰੰਘਰੇਟੇ ਵਜੋਂ ਛੁਟਿਆਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਾਲ ਸ਼ਹੀਦ 'ਹਕੀਕਤ ਰਾਏ' ਨੂੰ ਉਧਾਲਣ ਲਈ ਕਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਬਾਰੇ ਰੱਸਾਕਸ਼ੀ ਚਲਦਿਆਂ ਤਾਂ ਹੁਣ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਪਿੱਛੇ ਮਕਸਦ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਦਹਿ-ਸਦੀ ਦੇ ਸਮੇਂ 'ਚ ਇੱਕ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਨਾਇਕ ਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਣ ਵਾਲੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਨੂੰ ਉਧਾਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਕਲਗੀਆਂ ਦੀ ਚਮਕ ਨਾਲ ਰੁਸ਼ਨਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਉਂ ਜਿਹੜੀ (ਸਿੱਖ) ਸੱਭਿਅਤਾ ਨੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਮਹਾਨ ਨਾਇਕ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ, ਕੰਗਾਲ ਅਤੇ ਤਿਰਸਕਾਰੀ ਹੋਈ ਸਿੱਧ ਕਰਕੇ ਉਸਦੀ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਸਾਕਤ-ਮੱਤ ਦੇ ਖਾਰੇ ਸਾਗਰ ਵਿੱਚ ਅਭੇਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਣਗਿਣਤ ਮੁਖੱਟਿਆਂ ਵਾਲੀ ਠੱਗ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੱਚ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਜਦ ਇਹ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹ, ਦਸਵੇਂ ਨਾਨਕ, ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਉੱਪਰ ਦਾਅਵਾ ਜਤਾਉਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਬਚਿੱਤਰ ਨਾਟਕ (ਅਪਨੀ-ਕਥਾ) ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜੀਵਨ-ਮਨੋਰਥ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੇ ਪੁਨਰਵਿਆਖਿਆਕਾਰ ਦਾ ਇਹੀ ਸੁਪਨਾ ਹੈ।

ਮਹਾਂਕਾਲ ਅਤੇ ਕਾਲਕਾ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰੀਆ

ਮਹਾਂਕਾਲ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੂਲ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਅਸਲ ਭਗਵਾਨ ਸ਼ਿਵ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਇੱਕ ਪੁਰਾਤਨ ਦੇਵਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੂਜਨੀਕ ਤੇ ਖੋਫ਼ਜਨਕ ਭਗਵਾਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਮੋਹਿੰਜੋਦੜੋ ਵਿਖੇ ਸ਼ਿਵ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਡਮਰੂ ਅਤੇ ਵਾਹਨ, ਨੰਦੀ ਸਾਂਢ, ਸਹਿਤ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਮੋਹਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਖੋਜਿਆ ਅਤੇ ਪਛਾਣਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਸ਼ਿਵ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਦੇਵਾਲਯ ਵਿੱਚ, ਜੇਤੂ ਆਰੀਯਾਂ ਵੱਲੋਂ, ਉਸਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਜ਼ਬਰੀ ਇੱਕਮਿਕ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਜੋਂ ਦ੍ਰਾਵਿੜਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਵਿੱਚੋਂ ਮਹਾਂਕਾਲ ਦੇ ਤਸੱਵਰ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੋਇਆ। ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਜਾਂ ਨਾਰੀ ਰੂਪ ਦੇਵੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਸੈਂਕੜੇ ਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦੀ ਸੰਪਰਦਾ ਨੇ ਵੀ ਓਨੀ ਹੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਮੋਟਾ ਜਿਹਾ ਅਨੁਮਾਨ ਕਿ ਆਪਣੀ ਸਰੀਰਕ ਹਾਰ ਅਤੇ ਜਿਹਨੀ ਗੁਲਾਮੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੇ ਮੂਲ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਰੀਯਾਂ ਨੇ ਦੇਵੀ ਨੂੰ ਉਭਾਰਿਆ ਸੀ, ਇੱਕ ਕੋਰੀ ਕਲਪਨਾ ਦੀ ਬਜਾਏ ਵਧੇਰੇ ਠੋਸ ਤੱਥ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਤੱਖ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਇਹ ਦੇਵੀ ਕਾਤਲਾਂ, ਠੱਗਾਂ ਅਤੇ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਆਦਰਸ਼ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਹ ਹਾਲਾਂ ਤੱਕ ਵੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਦੀ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਹੈ। ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਲਗਭਗ ਹਰ ਥਾਂ ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਪੂਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੇ ਹੋਰਨਾਂ ਰੂਪਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਸਦੀ 'ਯੈਲੰਮਾ' ਜਾਂ 'ਸਭ ਦੀ ਮਾਂ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹਾਲਾਂ ਵੀ ਪੂਜਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਪੁਰਾਣ, ਭਾਵੇਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦੇਸ਼ਭਗਤ ਅਤੇ ਜਨੂੰਨੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ, ਧਰਮ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਉੱਪਰ ਥੋਪਣ ਅਤੇ ਜੇਤੂਆਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਦੀ ਵਿਅਰਥ ਲਾਲਸਾ ਵਿੱਚ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਮਰਹੱਟਾ ਇਸ ਦੇਵੀ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸੇ ਦੇ ਇੱਕ ਰੂਪ ਦੇ ਉਪਾਸ਼ਕ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਤਲਵਾਰ ਨੂੰ ਢੁਕਵੇਂ ਤੌਰ 'ਤੇ

'ਭਵਾਨੀ' ਕਿਹਾ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਤਨ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਵਤਿਆਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸੰਨ 998 ਦੀ ਇੱਕ ਅਰਬ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦਿਲਚਸਪ ਵਰਣਨ ਹੈ :

ਭੂਗੋਲ-ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਅਬੁਲ "ਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਮਹਾਂਕਾਲ ਦੀ ਇੱਕ ਮੂਰਤੀ ਮਿਲੀ। "ਇਸਦੇ ਚਾਰ ਹੱਥ ਸਨ, ਰੰਗ ਅਸਮਾਨੀ ਨੀਲਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਸਿਰ ਚਿਪਚਿਪੇ ਜਿਹੇ ਵਾਲਾਂ ਨਾਲ ਢੱਕਿਆ ਸੀ। ਇਸਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਮੀਸਣਾ ਹਾਸਾ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਢਿੱਡ ਨੰਗਾ ਹੈ ਪਰ ਪਿੱਠ ਹਾਥੀ ਦੀ ਖੱਲ ਨਾਲ ਢੱਕੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਖੂਨ ਦੀਆਂ ਬੂੰਦਾਂ ਟਪਕ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਸਦੇ ਇੱਕ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਮੂੰਹ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਨਾਗ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲਾਠੀ ਹੈ; ਤੀਜੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਇਨਸਾਨ ਦਾ ਸਿਰ ਹੈ ਅਤੇ ਚੌਥਾ ਹੱਥ ਉੱਪਰ ਚੁੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸਨੇ ਆਪਣੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁੰਦਰਾਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋ ਸੱਪ ਪਾਏ ਹੋਏ ਹਨ; ਦੋ ਵੱਡੇ ਸੱਪ ਇਸਦੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਲਿਪਟੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਖੋਪੜੀਆਂ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਇੱਕ ਮੁਕਟ ਉਸਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਹੈ ਅਤੇ ਗਰਦਨ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੰਗਾਰੀਥ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਂਕਾਲ ਇੱਕ ਤਾਕਤਵਰ ਆਤਮਾ ਹੈ, ਜੋ ਆਪਣੀ ਮਹਾਨ ਤਾਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪੂਜਣਯੋਗ ਹੈ।" (ਵੇਖੋ, ਐਸ.ਐਮ. ਕਾਤਰੇ ਅਤੇ ਪੀ.ਕੇ. ਗੋਡੇ ਸੰਪਾਦਕ, ਨਿਊ ਇੰਡੀਅਨ ਐਂਡੀਕੁਐਰੀ, ਭਾਗ 2, {1939-40}, ਕਰਨਾਟਕ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਹਾਊਸ, ਬੰਬਈ, ਪੰਨਾ 371)

ਉਸਦਾ ਦੂਜਾ ਰੂਪ ਵੀ ਏਨਾ ਹੀ ਚਿਤਰਣਯੋਗ ਹੈ। (ਕਾਲੀ ਜਾਂ ਕਾਲਿਕਾ, ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਵਾਲੀ ਵਜੋਂ, ਉਸਨੂੰ ਕਾਲੀ ਚਮੜੀ, ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਅਤੇ ਖੋਫ਼ਨਾਕ ਚਿਹਰੇ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਖੂਨ ਟਪਕਦਾ ਹੈ; ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਸੱਪ ਲਿਪਟੇ ਹੋਏ, ਜਿਹੜੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸਿਰਾਂ ਅਤੇ ਖੋਪੜੀਆਂ ਦੀ ਮਾਲਾ ਨਾਲ ਲਟਕ ਰਹੇ ਹਨ, ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। - ਜਾਨ ਡਾਊਸਨ, ਏ ਕਲਾਸਿਕਲ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ, ਰਾਉਟਲੈਂਜ ਐਂਡ ਕੋਗਨ ਪਾਲ ਲਿਮਿਟਡ, ਲੰਡਨ; 1975, ਪੰਨਾ 86-87)। ਸੁਲਤਾਨਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਲਤਮਸ਼ ਨੇ ਉਜੈਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਦਰ ਨੂੰ ਤੋੜ ਸੁੱਟਿਆ ਅਤੇ ਮਹਾਂਕਾਲ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਲੈ ਆਂਦਾ, ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੇ ਬਹੁਤ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਇਸਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕੀਤੀ। ਮੁਗਲਾਂ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਜਾਬਤ 'ਚ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਠੱਗ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

Courtesy, www.sikhmarg.com

ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਬੋਧ' ਜਾਂ 'ਗਪੋਤ ਪ੍ਰਬੋਧ'

ਸਰਵਜੀਤ ਸਿੰਘ, Sacramento, Ca

ਦਿਨ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ 10 ਨਵੰਬਰ 2006 ਈ: ਨੂੰ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਵਲੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜਵੰਦੀ ਟਕਸਾਲ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਵਿਚਾਰ ਗੋਸ਼ਟੀ 'ਸ਼ਬਦ-ਮੂਰਤਿ ਸ੍ਰੀ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ' ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਜ਼ਰ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰੋ: ਅਨੁਰਾਗ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ 16 ਮਿੰਟ ਦੇ ਭਾਸ਼ਨ ਵਿੱਚੋਂ ਅੱਧਾਂ ਸਮਾਂ ਤਾਂ ਅਗਿਆਨੀ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਖੰਡਨ ਹੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਅੱਧੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਖੋਜ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, "ਇਹ ਗ੍ਰੰਥ ਗੁਰਮੁਖ ਯੋਗੀਆਂ ਲਈ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਮਨਮੁਖ ਭੋਗੀਆਂ ਲਈ। ... ਹੁਣ ਮੈਂ ਅਸਲੀ ਮੁੱਦੇ ਤੇ ਆਵਾਂਗਾ ਜੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਇਹ ਸ਼ੰਕਾ ਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ੰਕਿਆਂ ਦੇ ਕਿਤੇ ਅਸੀਂ ਉੱਤਰ ਨਾ ਦਿੱਤੇ ਤਾਂ ਜੇਹੜੀ ਸੰਗਤ ਹੈ ਨਾ, ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਨਾਲ ਗੁਮਰਾਹ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਔਰ ਹੋਏਗੀ। ਸੈਮੀਨਾਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਮੈਂ ਵਿਚਾਰ ਗੋਸ਼ਟੀ ਕਹਿਨਾ, ਜਦ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਆਪਣੇ ਜੇਹੜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਮੰਚ ਬਣਾਇਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚਾਰ ਮੰਚ, ਜਿਥੇ ਵਿਚਾਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ, ਬਾਹਰ ਬੈਠੇ ਨੇ ਸੋਟਾ ਲੈਕੇ ਬਣੀ ਅੱਕਲ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਬਣਣ ਦੇਣੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਬਣੀ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਸ਼ਰੀਕ ਮੰਚ ਤਾਂ ਜਰੂਰ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਵਿਚਾਰ ਮੰਚ ਤਾਂ ਬੜੀ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਖੁੱਲਾ। ਪਹਿਲੀ ਕਹਾਣੀ ਜਿਹੜੀ ਘੱਤਦੇ ਨੇ ਬਣੀ ਇਹ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਵੀਆਂ ਦੀ ਰਚਨਾ, ਤੇ ਜੇ

ਕਵੀਆਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ ਤੇ ਕਵੀ ਨੇ ਪੂਰੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਕੀਤੀ? ਅਧੂਰੀਆਂ ਹੀ ਕਿਉਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀਆਂ? ਅਕਾਲ ਉਸਤੱਤ ਅਧੂਰੀ ਹੈ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਵਤਾਰ ਅਧੂਰੀ ਹੈ, ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਬੋਧ ਅਧੂਰੀ ਹੈ ਤ੍ਰਿਆ ਚਰਿਤ੍ਰ 'ਚ ਇੱਕ ਚਰਿਤ੍ਰ ਗਾਇਬ ਹੈ, ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਟਾਈਮ ਨਹੀਂ ਸੀ?" (ਪਾਠਕ, ਸੰਤ ਸਿਪਾਹੀ ਦੀ ਬੈਬ ਸਾਈਟ ਤੇ ਸੁਣ ਸਕਦੇ ਹਨ)

ਇਹ ਹੈ ਦਲੀਲ! ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਵਿਦਵਾਨ ਦੀ, ਕਿਉਂ ਕਿ ਇਹ ਅਧੂਰਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਲਿਖਤ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਕਵੀਆਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਇਹ ਪੂਰੀ ਹੋਣੀ ਸੀ। ਇਹ ਅਧੂਰਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ, ਜੇ ਪੂਰੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਹੋਣੀ ਸੀ ਕਵੀਆਂ ਦੀ ਰਚਨਾ। ਇਹ ਹੈ ਦਲੀਲ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਅਨੁਰਾਗ ਸਿੰਘ ਹੁਰਾ ਦੀ? ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਅਨੁਰਾਗ ਸਿੰਘ ਤੁਹਾਡੇ ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ: ਕਵੀ ਪੂਰਾ ਤੇ ਗੁਰੂ ਅਧੂਰਾ? ਵਾਹ! ਕਿਸਮਤ ਦਿਆ ਬਲੀਆਂ ਰਿੱਧੀ ਖੀਰ ਤੇ ਬਣ ਗਿਆ ਦਲੀਆ।

ਆਓ, ਉਸ ਅਸਲ ਲਿਖਤ 'ਗਿਆਨ ਪ੍ਰੋਬਧ' ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰੀਏ।
ਅਖੌਤੀ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿੱਚ (ਪੰਨਾ 127-155) ਇੱਕ ਰਚਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ 'ਗਿਆਨ ਪ੍ਰੋਬਧ'। ਜਿਸ ਦੇ ਕੁਲ 336 ਛੰਦ ਹਨ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਛੰਦ ਨੰ: 1 ਤੋਂ 127 ਗੋਡਿਆਂ ਤਕ ਲੰਬੀਆਂ ਬਾਂਹਾਂ ਵਾਲੇ ਹੱਥ, ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਧਨੁਸ ਅਤੇ ਖੜਗ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ (ਆਜਾਨ ਬਾਹੂ ਸਾਰੰਗ ਕਰ ਧਰਣੇ), ਚੰਚਲ ਨੇਤ੍ਰਾਂ ਵਾਲੇ (ਚੰਚਲ ਚਖ ਚਾਰਣ ਮਛ ਬਿਡਾਰਣ), ਮੱਥੇ ਉੱਤੇ ਚੰਦਨ ਦੇ ਤਿਲਕ (ਸੋਹਤ ਚਾਰ ਚਿਤ੍ਰ ਕਰ ਚੰਦਨ) ਵਾਲੇ ਨਾਥ ਦੀ (ਨਮੋ ਨਾਥ ਪੂਰੇ) ਦੀ ਉਪਮਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

'ਪਰਮਾਤਮਾ ਬਾਚ' (128) ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਤਮਾ ਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਰਜ ਹੈ। 'ਆਤਮਾ' ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ (ਇਕ ਕਰੁਯੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਆਤਮਾ ਦੇਵ) ਦੇ ਉੱਤਰ ਵਿੱਚ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ।

ਇਕ ਰਾਜ ਧਰਮ ਇੱਕ ਦਾਨ ਧਰਮ। ਇੱਕ ਭੋਗ ਧਰਮ ਇੱਕ ਮੋਢ ਕਰਮ (132)
'ਆਤਮਾ' ਦਾ ਅਗਲਾ ਸਵਾਲ, ਪਹਿਲਾਂ ਦਾਨ ਧਰਮ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ (ਬਰਨੰਨ ਕਰੋ ਤੁਮ ਪ੍ਰਿਥਮ ਦਾਨ) ਤਾਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕੇ ਤਿੰਨਾਂ ਯੁਗਾਂ ਦੇ ਰਾਜਿਆਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਭਾਰਤ ਖੰਡ ਦੇ ਜੰਬੂ ਦੀਪ ਦੇ ਦੁਆਪੁਰ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਪ੍ਰਤਾਪੀ ਰਾਜੇ ਯੁਧਿਸ਼ਠਰ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। (136)
ਜਿਸ ਨੇ ਚੌਹਾਂ ਖੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਖੰਡਿਤ ਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਰਾਜਿਆਂ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕੌਰਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਚੰਡ ਨਾਲ ਮਾਰਿਆ। ਜਦੋਂ ਜੰਬੂ ਦੀਪ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਾ ਧੌਂਸਾ ਵਜਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਰਾਜਸੂਯ ਯੱਗ ਕਰਨ ਦਾ ਸੌਕ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ। ਜਿਥੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਰਾਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਪੱਤਰ ਭੇਜ ਕੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਲਿਆ ਉਥੇ ਕਰੋੜਾਂ ਹੀ ਯੱਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰਿਤਜ (ਕਰਮਕਾਂਡੀ) ਅਤੇ ਕਰੋੜਾਂ ਹੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬੁਲਾ ਲਿਆ। ਸਭ ਵਾਸਤੇ ਕਰੋੜਾਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਪਕਵਾਨ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਏ ਗਏ।

**ਕੋਟਿ ਕੋਟਿ ਬੁਲਾਇ ਰਿਤਜ ਕੋਟਿ ਬ੍ਰਹਮ ਬੁਲਾਏ।
ਕੋਟਿ ਕੋਟਿ ਬਨਾਇ ਬਿਜਨ ਭੋਗੀਅਹਿ ਬੁਹ ਭਾਇ। (142)**

ਰਾਜੇ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੇ, ਇੱਕ ਇੱਕ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਇੱਕ ਇੱਕ ਭਾਰ ਸੋਨਾ (5 ਮਣ ਕੱਚਾ, ਲੱਗ-ਭੱਗ 80 ਕਿਲੋ), ਸੌ-ਸੌ ਹਾਥੀ, ਸੌ-ਸੌ ਰੱਥ, ਦੋ-ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਘੋੜਾ, ਚਾਰ-ਚਾਰ ਹਜ਼ਾਰ ਸੁਨਹਿਰੀ ਸਿੰਗਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਮੱਝਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਚਾਰ ਕੋਹ ਦਾ ਯੱਗ-ਕੁੰਢ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਪ੍ਰਨਾਲੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਜਿਹਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹਾਥੀ ਦੀ ਸੁੰਡ ਜਿੰਨੀਆਂ ਮੋਟੀਆਂ ਦੇਸੀ ਘਿਉ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਂ ਪੈ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਕਰਮਕਾਂਡ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ।

**ਏਕ ਏਕ ਸੁਵਰਨ ਕੋ ਦਿਜ ਏਕ ਦੀਜੈ ਬਾਰ।
ਏਕ ਸਉ ਗਜ ਏਕ ਸਉ ਰਬਿ ਦੁਇ ਸਹੰਸੁ ਤੁਖਾਰ।
ਸਹੰਸ ਚਤੁਰ ਸੁਵਰਨ ਸਿੰਗੀ ਮਹਿਖ ਦਾਨ ਅਪਾਰ।
ਏਕ ਏਕਹਿ ਦੀਜੀਐ ਸੁਨ ਰਾਜ ਰਾਜ ਅਉਤਾਰ। (143)**

ਵਿਚਾਰ:- ਜਿਵੇਂ ਕੇ ਪਾਠਕ ਉਪਰ ਪੁੱਛੇ ਹਨ ਕਿ ਜੰਬੂ ਦੀਪ ਦੇ ਪ੍ਰਤਾਪੀ ਰਾਜੇ ਯੁਧਿਸ਼ਠਰ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਇਸ ਯੱਗ ਵਿੱਚ ਕਰੋੜਾਂ ਹੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ ਸਨ। 'ਕੋਟਿ ਕੋਟਿ ਬੁਲਾਇ ਰਿਤਜ'। ਹੁਣ ਜੇ 'ਕੋਟਿ ਕੋਟਿ' ਦਾ ਅਰਥ 20-25 ਕਰੋੜ ਨਾ ਵੀ

ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਵੀ 5-7 ਕਰੋੜ ਤਾਂ ਬਣਦਾ ਹੀ ਹੈ। ਚਲੋ ਆਪਾ ਹੋਰ ਵੀ ਘੱਟ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਜੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 3 ਕਰੋੜ ਵੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਨ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਹੋਈ?।

**ਸੋਨਾ 30000000 /80 ਕਿਲੋ =?
ਹਾਥੀ 30000000/100 =?
ਰੱਥ 30000000/100 =?
ਘੋੜੇ 30000000/2000 =?
ਮੱਝਾਂ 30000000/4000 =?**

ਪਾਠਕ ਨੋਟ ਕਰਨ ਕਿ ਜਿਥੇ ਮੱਝਾਂ ਦੇ ਸਿੰਗਾਂ ਉਪਰ ਸੋਨਾ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆਂ ਹੈ ਉਥੇ ਦੇਸ਼-ਬਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨ ਸੱਦੇ ਮਹਿਮਾਨ (ਮੰਗਤੇ) ਵੀ ਆਏ ਹੋਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੋਨਾ, ਚਾਦੀ ਅਤੇ ਤਾਬੇ ਸਮੇਤ ਰੇਸ਼ਮੀ ਬਸਤਰ ਦਾਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਰਾਜੇ ਬਣ ਗਏ। (144) 5 ਮੀਲ ਦੇ ਹਵਨ-ਕੁੰਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਪ੍ਰਨਾਲੇ ਲਿਗਾਏ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹਾਥੀ ਦੇ ਸੁੰਡ ਵਾਰਗੀ ਘਿਉ ਦੀ ਧਾਰ ਪੈਦੀ ਸੀ। (ਹਸਤ ਸੁੰਡ ਪ੍ਰਮਾਨ ਘਿਉ ਕੀ ਪਰਤ ਧਾਰ ਅਪਾਰ) ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਹੋਮ ਯੱਗ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ। (ਪਹਿਲਾ ਯੱਗ ਸਮਾਪਤ ਹੋਇਆ)

**ਛੰਦ 150 ਤੋਂ 156 ਤਕ 'ਸ੍ਰੀ ਬਰਣ ਦਾ ਬੱਧ' ਦਾ ਜਿਕਰ ਹੈ।
ਰਾਜਾ ਪਰੀਕਸ਼ਿਤ ਦਾ ਕਥਨ (ਛੰਦ157 ਤੋਂ168)**

ਅਰਜਨ ਦੇ ਪੋਤੇ ਪਰੀਕਸ਼ਿਤ ਨੇ ਗਜ-ਮੇਦ ਯੱਗ ਕਰਨ ਹਿਤ ਆਪਣੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਚਿੱਠੇ ਦੰਦਾਂ ਵਾਲਾ ਹਾਥੀ ਮੰਗਵਾ ਲਿਆ। ਅੱਠ ਲੱਖ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ-ਪੱਤਰ ਭੇਜੇ ਗਏ। ਅੱਠ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰਮਕਾਂਡੀ ਬੁਲਾਏ ਗਏ। ਅੱਠ ਕੋਹ ਦੇ ਹਵਨ-ਕੁੰਡ ਵਿੱਚ ਅੱਠ ਹਜ਼ਾਰ ਪ੍ਰਨਾਲੇ ਲਾਏ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹਾਥੀ ਦੇ ਸੁੰਡ ਜਿੰਨੀਆਂ ਘਿਉ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਂ ਪੈ ਰਹੀਆਂ ਸਨ।

**ਭਾਤ ਭਾਤ ਬਨਾਇ ਕੈ ਤਹਾ ਅਸਟ ਸਹੰਸੁ ਪ੍ਰਨਾਰ।
ਹਸਤ ਸੁੰਡ ਪ੍ਰਮਨ ਤਾ ਮਹਿ ਹੋਮੀਐ ਘਿੁਤ ਧਾਰ। 158.**

ਰਾਜੇ ਨੇ ਹੀਰੇ-ਮੋਤੀ ਸੋਨਾ-ਚਾਦੀ, ਰੇਸ਼ਮੀ ਬਸਤ੍ਰ, ਘੋੜੇ ਅਤੇ ਹਾਥੀ ਆਦਿਕ ਦਾ ਦਾਨ ਕੀਤਾ। ਹਰ ਪਾਸੇ ਪਰੀਕਸ਼ਿਤ ਦੀ ਜੈ-ਜੈ ਕਾਰ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ।

ਇਕ ਦਿਨ ਰਾਜਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਤੇ ਚੜ੍ਹਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਹਿਰਨ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ ਪਰ ਹਿਰਨ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਉਹਲੇ ਹੋ ਗਿਆ। ਰਾਜੇ ਨੇ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਹਿਰਨ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਪਰ ਰਿਸ਼ੀ ਨੇ ਨਾ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲੀਆਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਤਰ ਦਿੱਤਾ। ਰਾਜੇ ਨੇ ਉਥੇ ਮਰੇ ਪਏ ਸੱਪ ਨੂੰ ਉਠਾ ਕੇ ਰਿਸ਼ੀ ਦੇ ਗਲ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਰਿਸ਼ੀ ਨੇ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲੀਆਂ ਤਾਂ ਸੱਪ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਬੁਹਤ ਹੀ ਕਰੋਧ ਵਿੱਚ ਆਕਿ ਸਰਾਪ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਿਸ ਨੇ ਮੇਰੇ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਸੱਪ ਪਾਇਆ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਸੱਪਾਂ ਦਾ ਰਾਜਾ ਤੱਛਕ ਡੱਸੇਗਾ। ਜਦ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੁਚਨਾ ਮਿਲੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਗੰਗਾ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਚਿੱਟਾ ਮਹਿਲ ਉਸਾਰ ਲਿਆ ਜਿਥੇ ਸੱਪ ਨਾ ਪਾਹੁੰਚ ਸਕੇ ਪਰ ਰਿਸ਼ੀ ਦਾ ਸਰਾਪ ਤਾਂ ਹਰ ਹਾਲ ਪੂਰਾ ਹੋਣਾ ਹੀ ਸੀ। ਸਮਾਂ ਆਉਣ ਤੇ ਸੱਪਾਂ ਦੇ ਰਾਜੇ 'ਤੱਛਕ' ਨੇ ਪਰੀਕਸ਼ਿਤ ਨੂੰ ਡੱਸ ਦਿੱਤਾ।

**ਸ੍ਰਾਪ ਕੋ ਸੁਨਿ ਕੈ ਡਰਿਯੋ ਨ੍ਰਿਪ ਮੰਦ੍ਰ ਏਕ ਉਸਾਰ।
ਮਧਿ ਗੰਗ ਰਚਿਯੋ ਧਉਲਹਰਿ ਛੁਇ ਸਕੈ ਨ ਬਿਆਰ।
ਸਰਪ ਕੀ ਤਹ ਗੰਮਤਾ ਕੋ ਕਾਟਿ ਹੈ ਤਿਹ ਜਾਇ।
ਕਾਲ ਪਾਇ ਕਟਯੋ ਤਬੈ ਤਹਿ ਆਨ ਕੈ ਅਹਿਰਾਇ। (163)
ਰਾਜੇ ਜਨਮੇਜੇ ਦਾ ਸਰਪ ਮੇਧ-ਯੱਗ**

ਇਹ ਰਾਜਾ ਵੀ ਉਪ੍ਰੋਕਤ ਖਾਨਦਾਨ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਹੈ। ਜਨਮੇਜਾ 14 ਵਿਦਿਆਵਾਂ ਦਾ ਗਿਆਤਾ ਤੇ ਬੁਹਤ ਹੀ ਪ੍ਰਤਾਪੀ ਰਾਜਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਪਿਤਾ

(ਪਰੀਕਸ਼ਿਤ) ਦੇ ਬੱਧ ਦੀ ਕਥਾ ਸੁਣਾਈ ਤਾਂ ਇਹ ਬੁਹਤ ਹੀ ਕ੍ਰੋਧਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਨੇ ਬ੍ਰਹਮਣਾ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਬੱਧ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਉਪਾਅ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਰਪਮੇਯ-ਯੱਗ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। (165)

ਰਾਜੇ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੇ ਇੱਕ ਕੋਹ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਯੱਗ-ਕੁੰਡ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਜਿਉਂ ਹੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾ ਨੇ ਮੰਤਰ ਉਚਾਰਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਕਰੋੜਾਂ ਹੀ ਸੱਪ ਆ-ਆ ਕੇ ਹਵਨ ਕੁੰਡ ਵਿੱਚ ਡਿਗਣ ਲੱਗੇ। ‘ਆਨ ਆਨ ਗਿਰੈ ਲਗੇ ਤਹਿ ਸਰਪ ਕੋਟ ਅਪਾਰ’ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੱਪਾਂ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ‘ਹਸਤ ਏਕ’ (ਲੱਗ ਭੱਗ ਡੇਢ ਫੁਟ) ਤੋਂ ਲੈਕੇ ‘ਸਹੰਸ ਹਸਤ’ ਤੱਕ ਹੈ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾ ਨੇ ਹੋਰ ਮੰਤਰਾਂ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਅੱਠ-ਅੱਠ ਹੱਥ ਮੋਟੀ ਗਰਦਣ ਵਾਲੇ ਬਾਰਾਂ-ਬਾਰਾਂ ਹੱਥ ਮੋਟੇ ਸੱਪ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਹੱਥਾਂ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਇੱਕ ਯੋਜਨ (ਲੱਗ ਭੱਗ 5 ਮੀਲ) ਤੱਕ ਦੀ ਹੈ ਆਕਿ ਕੇ ਹਵਨ ਕੁੰਡ ਇੱਕ ਸੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੰਤਰ ਦੇ ਅਸਰ ਨਾਲ ਸੱਪਾਂ ਦੇ ਅਕਾਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹੈਰਾਨੀ ਯੋਗ ਤਬਦੀਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸੱਪਾਂ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਅੱਧੇ ਅੰਗੂਠੇ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਕੇ ਦੋ ਚਾਰ ਯੋਜਨ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧਦੀ ਹੋਈ ਅੱਠ ਯੋਜਨ (64 ਕਿਲੋਮੀਟਰ) ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

**ਕਿਤੇ ਸਪਤ ਜੋਜਨ ਲੋ ਕੋਸ ਅਸਟੈਂ। ਕਿਤੇ ਅਸਟ ਜੋਜਨ ਮਹਾ ਪਰਮ ਪੁਸਟੈਂ।
ਭਯੋ ਘੋਰ ਬਧੰ ਜਰੇ ਕੋਟ ਨਾਗੰ। ਭਜੁਯੋ ਤਛਕੰ ਤਛਕੰ ਜੇਮ ਕਾਗੰ। (173)**

ਜਦੋਂ ਸੱਪਾਂ ਦੀਆਂ ਕਰੋੜਾਂ ਹੀ ਕੁਲਾਂ (ਕੁਲ ਕੋਟ ਹੋਮੇ ਬਿਥੇ ਵਹਿਣ ਕੁੰਡ) ਹਵਨ ਵਿੱਚ ਸੜ ਕੇ ਮਰ ਗਈਆਂ ਤਾਂ ਸੱਪਾਂ ਦਾ ਰਾਜਾ ‘ਤੱਛਕ’ ਭਜ ਕੇ ਇੰਦਰ ਲੋਕ ਵਿੱਚ ਜਾ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਵੇਦ-ਮੰਤਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਇੰਦਰ ਲੋਕ ਵੀ ਸੜਨ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਇੰਦਰ ਭੈਭੀਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਬ੍ਰਾਹਮਣਾ ਨੇ ਜੰਤਰਾਂ-ਮੰਤਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਰਾਜ ਤੱਛਕ ਨੂੰ ਬੰਨ ਕੇ ਧਰਤੀ ਤੇ ਲਿਆ ਸੁਟਿਆ। ਭਾਵ ਇੰਦਰ ਵੀ ਤੱਛਕ ਦੀ ਕੋਈ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਤੱਛਕ ਨੂੰ ਡਿਗਦਾ ਵੇਖ ਕੇ ਆਸਤੀਕ ਨਾਂ ਦਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਆ ਹਾਜਰ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਨੇ ਜਨਮੇਜੇ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕੇ ਸੱਪਾਂ ਦਾ ਯੱਗ ਬੰਦ ਕਰੇ। ਜੇ ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨੇਗਾ ਤਾਂ ਤੇਰਾ ਤੇਜ ਸੂਰਜ ਵਾਂਗ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇ ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਹੁਕਮ ਨਾ ਮੰਨਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਸਰਪ ਦੇ ਦੇਵਾਗਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਤੂੰ ਵੀ ਸੜ ਕੇ ਮਰ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਮੈਂ ਆਪ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਸੜ ਜਾਵਾਗਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਤੈਨੂੰ ਬ੍ਰਹਮ ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਪਾਪ ਲੱਗੇਗਾ। ਬ੍ਰਹਮਣ ਦੇ ਬਚਨ ਸੁਣ ਕੇ ਰਾਜਾ ਆਪਣੇ ਆਸਨ ਤੋਂ ਉਠਿਆ ਤੇ ਸਰਪ ਮੇਯ-ਯੱਗ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। 180

ਰਾਜੇ ਜਨਮੇਜੇ ਦਾ ਕੋਹੜ:

ਜਨਮੇਜੇ ਨੇ ਕਾਸ਼ੀ ਦੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਕੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਦੋ ਪੁਤਰੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦੋ ਪੁਤਰ ਪੈਦਾ ਹੋਏ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਰਾਜੇ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਦਾਜ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਦਾਸੀ ਤੇ ਪਈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਰੂਪਵਤੀ ਦਾਸੀ ਦੇ ਪਿਆਰ ਵਿੱਚ ਪਾਗਲ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਰਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ, ਦਾਸੀ ਨਾਲ ਸ਼ਾਦੀ ਕਰ ਲਈ। ਰਾਜੇ ਨੇ ਇੱਕ ਅਸ਼ਵਮੇਯ ਯੱਗ ਕੀਤਾ। ਜਦੋਂ ਰਾਣੀ (ਦਾਸੀ) ਯੱਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਈ ਤਾਂ ਹਵਾ ਦੇ ਬੁਲੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਬਸਤਰ ਉਡ ਗਏ ਤਾਂ ਉਥੇ ਹਾਜਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਹੱਸ ਪਏ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਜਨਮੇਜਾ ਕਰੋਧ ਨਾਲ ਭਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਮੁਨਵਾ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਸਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਤੱਤੀ ਖੀਰ ਪਾ ਕੇ ਸਾੜਿਆ, ਅਣਗਿਣਤ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਬੇਅੰਤ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਗੋਤੇ ਦੇ-ਦੇ ਕਿ ਮਾਰਿਆ। ਕਿਤਨੇ ਹੀ ਕੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਚਿਣ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਚੀਰ ਕੇ ਦੋ ਫਾੜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

**ਕਿਤੇ ਬਾਧਿ ਕੈ ਬਿਪ੍ਰ ਬਾਚੇ ਦਿਵਾਰੰ। ਕਿਤੇ ਬਾਧ ਫਾਸੀ ਦੀਏ ਬਿਪ੍ਰ ਭਾਰੰ।
ਕਿਤੇ ਬਾਰਿ ਬੋਰੇ ਕਿਤੇ ਅਗਨਿ ਜਾਰੇ। ਕਿਤੇ ਅਧਿ ਚੀਰੇ ਕਿਤੇ ਬਾਧ ਫਾਰੇ। (203)**

ਇਸ ਬ੍ਰਹਮ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਨਮੇਜੇ ਨੂੰ ਕੋਹੜ ਹੋ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਇਲਾਜ ਲਈ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਵਿਆਸ ਰਿਸ਼ੀ ਤੋਂ ਮਹਾਭਾਰਤ ਦੀ ਕਥਾ ਸੁਣਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਵਿਆਸ ਰਿਸ਼ੀ ਨੇ ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਤੇ ਕਥਾ ਅਰੰਭ ਕੀਤੀ ਕਿ ਤੂੰ ਕੋਈ ਕਿਤੂ-ਪ੍ਰੰਤੂ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਸਿਰਫ ਸੱਤ ਬੱਚਨ ਹੀ ਆਖਣਾ ਹੈ। (ਜਿਵੇਂ ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ) ਜਿਉ – ਜਿਉ ਰਾਜਾ ਕਥਾ ਸੁਣਦਾ ਗਿਆ ਰਾਜੇ ਦਾ ਕੋਹੜ ਠੀਕ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਵਿਆਸ ਨੇ

ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਰਜਣ ਨੇ ਹਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਛੋਂ ਫੜ-ਫੜ ਕੇ ਅਸਮਾਨ ਵਿੱਚ ਸੁਟੇ ਜੋ ਅੱਜ ਤੱਕ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਪਰਤੇ।

**ਤਹਾ ਸੜ ਕੇ ਭੀਮ ਹਸਤੀ ਚਲਾਏ।
ਫਿਰੇ ਮਧਿ ਗੈਣੰ ਅਜਾਉ ਲਉ ਨ ਆਏ। (235)**

ਇਹ ਸੁਣ ਜਨਮੇਜੇ ਨੇ ਨਕ ਚੜ੍ਹਾ ਕਿ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਝੂਠ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਹੀ ਜਨਮੇਜੇ ਦੇ ਨੱਕ ਤੇ ਕੋਹੜ ਰਹਿ ਗਿਆ। (ਰਹਿਯੋ ਨਾਕ ਮੈਂ ਕੁਸਟ ਛੜ੍ਹੀ ਸਵਾਨ) ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ। (237)

ਅੱਗੇ (ਛੰਦ 239 ਤੋਂ 319) ਜਨਮੇਜੇ ਦੁ ਪੁੱਤਰਾਂ ਅਸੁਮੇਯ, ਅਸੁਮੇਦਹਾਰ ਅਤੇ ਰਜੀਆ (ਜੋ ਦਾਸੀ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ) ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਚਲਦੀ ਹੈ। ਅਜੈ ਸਿੰਘ (ਰਜੀਆ ਦਾ ਪੁੱਤਰ) ਰਾਜਾ ਬਦਣਾ ਹੈ। ਬੜੀ ਅਜੀਬੋ-ਗਰੀਬ ਕਹਾਣੀ ਚਲਦੀ ਹੈ।

**ਮੁਨੀ ਦਾ ਰਾਜ (ਛੰਦ 320-336))
ਪੁਨ ਭਏ ਮੁਨੀ ਛਿਤ ਰਾਇ ਇਹ। ਇਹ ਲੋਕ ਕੇਹਰਿ ਰਾਇ।
ਅਰਿ ਜੀਤਿ ਜੀਤਿ ਅਖੰਡ। ਮਹਿ ਕੀਨ ਰਾਜੁ ਪ੍ਰਚੰਡ। 320.**

ਇਸ ਨੇ ਸਾਰੇ ਰਾਜਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਤ ਲਿਆ ਅਤੇ ਯੱਗ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਚੌਦਾਂ ਵਿਦਿਆਂ ਦੇ ਗਿਆਤਾ ਰਾਜਣ ਸੁਣੋ! ਸਤਿਯੁਗ ਵਿੱਚ ਚੰਡੀ ਨੇ ਮਹਿਖਾਸੁਰ ਨੂੰ ਮਾਰੇ ਸਿਵ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਕਰਕੇ ਯੱਗ ਕੀਤਾ ਸੀ। (ਸਤਿ ਜੁਗ ਮੈਂ ਸੁਨਿ ਰਾਇ। ਮਖ ਕੀਨ ਚੰਡ ਬਨਾਇ) ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਉਸੇ ਤਰਾਂ ਦਾ ਯੱਗ ਕਰੋ।

ਤੈਸ ਜੀ ਮਖ ਕੀਜੀਐ ਰਾਜ ਰਾਜ ਪ੍ਰਚੰਡ।
ਜੀਤਿ ਦਾਨਵ ਦੇਸ ਕੇ ਬਲਵਾਨ ਪੁਰਖ ਅਖੰਡ।
ਤੈਸ ਜੀ ਮਖ ਮਾਰ ਕੈ ਸਿਹਿ ਇੰਦ੍ਰ ਛੜ੍ਹ ਫਿਰਾਇ।
ਜੈਸ ਸੁਰ ਸੁਖ ਪਾਇਓ ਤਿਵ ਸੰਤ ਹਹਿ ਸਹਾਇ। 336.

ਪ੍ਰੋ: ਅਨੁਰਾਗ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਬੂਤ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕੇ ਇਹ ਅਧੂਰਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਰੰਭ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕਵੀ ਨੇ ਇਹ ਲਿਖ ਦਿਤਾ ਹੈ ਕੇ, “ਤਿੰਨਾਂ ਯੁਗਾਂ ਦੇ ਰਾਜਿਆਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਭਾਰਤ ਖੰਡ ਦੇ ਜੰਬੂ ਦੀਪ ਦੇ ਦੁਆਪੁਰ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਪ੍ਰਤਾਪੀ ਰਾਜੇ ਯੁਧਿਸ਼ਠਰ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।” (136) ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਅਧੂਰਾ ਕਿਵੇਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ? ਕੀ ਦਾਨ ਵਿੱਚ ਹਾਥੀ, ਘੋੜੇ, ਰੱਥ ਅਤੇ ਮੱਝਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕੱਟੇ-ਵੱਛੇ ਵੀ ਲਿਖ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਇਹ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ? ਫੇਰ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕੁੱਤੇ-ਬਿੱਲੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਹਵਨ ਕੁੰਡ ਦੀ ਲੰਬਾਈ 5 ਮੀਲ ਦੀ ਤਾਂ 25 ਮੀਲ ਲਿਖ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਇਹ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ? ਜੇ ਸੱਪਾਂ ਦੀ ਲੰਬਾਈ 64 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਤੋਂ ਵਧਾ ਕਿ 640 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ? ਪ੍ਰੋ: ਅਨੁਰਾਗ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਝੂਠ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪੂਰਾ ਸਿਰਫ ਤੇ ਸਿਰਫ ਸੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਭਰਾਵੇ! ਇਹ ਹਨ ਉਸ ਰਚਨਾ ਦੇ ਕੁੱਝ ਅੰਸ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ ‘ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਬੋਧ’ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਿਪ੍ਰ ਦਾ ਬਦਲਿਆ ਹੋਇਆ ਰੂਪ ਲਾੰਬਾ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਯਤਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਰਾ ਸੋਚੋ! ਜੇ ਇਹ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਬੋਧ ਹੈ ਤਾਂ ਗਪੋੜ ਪ੍ਰਬੋਧ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਾਯੋ?

Courtesy, www.sikhmarg.com

BOOKS FROM KHALSA TRICENTENNIAL FOUNDATION OF NORTH AMERICA INC.

Realizing the need for correct information about Sikhism in the English language for the benefit of Diaspora youth, KTF requested S. Gurbachan Singh Sidhu, UK, to revise some of his books and write new ones. Mr. Sidhu is one of the founders of The Sikh Missionary Society of UK and Guru Nanak Charitable Trust, Mullanpur Mandi, Ludhiana. Of the many books and pamphlets in English that he has authored we have been able to afford to publish only four:

1. Sikh Religion and Christianity – 110 pages
2. Sikh Religion and Islam – 153 pages
3. An Introduction to Sikhism – 76 pages
4. Panjab and Panjabi – 177 pages

These are excellent books for Sikhs and non Sikhs alike. Reading these books you will get the real meaning of Sikhi, something that Gurdwaras have miserably failed to teach. These books are for free distribution. We invite our readers in the USA to order any combination of 40 books for a donation to KTF of \$100.00, including postage, and distribute them free to their family, friends, local sangats or schools operated by Gurdwaras. Your donation will help in the publication of The Sikh Bulletin.

TEACH YOURSELF GURBANI. FOLLOWING TWO SOURCES ARE EXCELLENT:

1. www.srigranth.org This website will help you find page number of a shabad in Gurmukhi, English, Devanagari and Transliteration; and also to Panjabi translation by Prof Sahib Singh.
2. www.gurugranthdarpan.com This site carries the Panjabi translation of GGS by Prof Sahib Singh.

Salinder Singh Salindera of Australia has produced two movies, “Zafarnama” and “Birth of Khalsa”. The latter is also available in Panjabi. In Australia they can be obtained from Raj Mahal Productions rajmahal@ozemail.com.au Pacific Highway, Woolgoolga, NSW, Australia. Tel: 61 2 6654 1149; Fax: 61 2 6654 2922. **In USA:** Kuldeep Singh Cloty, 1953 Bradley Estates Drive, Yuba City, CA 95993. Tel: (530) 237-6095. In the USA price is \$10.00 each plus postage

Khalsa Tricentennial Foundation of North America Inc.
3524 Rocky Ridge Way
El Dorado Hills, Ca 95762

Address
Label
Here

If you do not wish to receive this bulletin, please write ‘do not mail’ across the label and return to sender.
If you wish for someone else to receive it, please provide us with their mailing address. Thank you.